

Vlaanderen
is economie, wetenschap
& innovatie

Jaarondernemingsplan 2023

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

www.ewi-vlaanderen.be

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

Jaarondernemingsplan | JOP 2023

DEPARTEMENT ECONOMIE WETENSCHAP & INNOVATIE

Koning Albert II-laan 35 bus 10
1030 BRUSSEL
T 02 553 59 80
F 02 553 60 07
www.ewi-vlaanderen.be

Dhr. Jo Brouns
Vlaams minister van Economie, Innovatie,
Werk, Sociale Economie en Landbouw
Koning Albert II-laan 35, bus 90
1030 Brussel

Datum 22/05/2023 24 MEI 2023	Uw kenmerk /	Ons kenmerk EB_U_2023_00565	Bijlagen 1
Vragen naar \ E-mail Johan Hanssens johan.hanssens@vlaanderen.be		Telefoonnummer 02/553 55 99	

Betreft: Goedkeuring Jaarondernemingsplan 2023 Departement EWI

Geachte minister,

Langs deze weg vraag ik uw goedkeuring onderaan deze pagina voor het voorliggende Jaarondernemingsplan 2023 (JOP) van het Departement EWI.

Het JOP werd overlegd met uw kabinet.

Hoogachtend.

Johan Hanssens
S
(Signatur
e)

Digitaal ondertekend door Johan Hanssens (Signature)
Datum: 2023.05.22 11:35:01 +02'00'

Johan Hanssens
Secretaris-generaal

Goedkeuring JOP 2023 Departement EWI

Jo Brouns
Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Woord vooraf

Het voorliggend document betreft het Jaarondernemingsplan 2023 van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie.

Vooraleer dieper in te gaan op het Jaarondernemingsplan, wordt eerst het **Departement EWI gesitueerd** binnen het Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie en binnen de Vlaamse overheid.

Vervolgens worden de **beleidsacties van het departement weergegeven** die in het kader van het Jaarondernemingsplan 2023 zullen ondernomen worden.

Tenslotte vindt de lezer in bijlage:

- een gedetailleerd overzicht van de **EWI-begroting op basisallocatieniveau**;
- **de lijst van vertegenwoordigingen** van leden van het Departement EWI in supranationale, federale en Vlaamse organen;
- het **personeelsoverzicht** van het Departement en
- het **Beleidsgericht rapport van Audit Vlaanderen**.

**SITUERING VAN HET DEPARTEMENT ECONOMIE,
WETENSCHAP EN INNOVATIE BINNEN DE
VLAAMSE OVERHEID**

Missie en visie van het Departement EWI¹

Missie

Het Departement EWI staat in voor de *beleidsvoorbereiding*, *beleidsopvolging* en *beleidsevaluatie* voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie. Vlaanderen laten evolueren tot een van de meest vooruitstrevende en welvarende regio's in de wereld is daarbij ons belangrijkste doel.

Onze hefbomen zijn het bevorderen van:

- excellent wetenschappelijk onderzoek,
- een aantrekkelijk en duurzaam ondernemingsklimaat,
- een creatieve, innovatieve en ondernemende samenleving.

We ontwikkelen het Departement EWI verder tot het kenniscentrum binnen de Vlaamse overheid op het gebied van economie, wetenschap en innovatie.

Visie

Het samenspel van economie, wetenschap en innovatie biedt unieke mogelijkheden voor het uitwerken van een toekomstgerichte langetermijnstrategie.

In een open sfeer van samenwerking stemmen we onze inzichten af met onze partners in het eigen beleidsdomein en met de andere beleidsdomeinen. We formuleren onze voorstellen voor het nemen van beleidsbeslissingen zowel proactief als op vraag van de bevoegde minister.

We volgen de beleidscyclus op door de effectiviteit van het gevoerde beleid kritisch te evalueren en op basis van objectieve resultaten de aanpak bij te sturen. We communiceren regelmatig over de evoluties en vooruitzichten van onze werkzaamheden.

Goede contacten met het werkveld vormen een vruchtbare voedingsbodem voor de versterking van onze kennis en deskundigheid. Daardoor verzekeren we onze toegevoegde waarde bij de besluitvorming, ook in federale en internationale beleidsorganen.

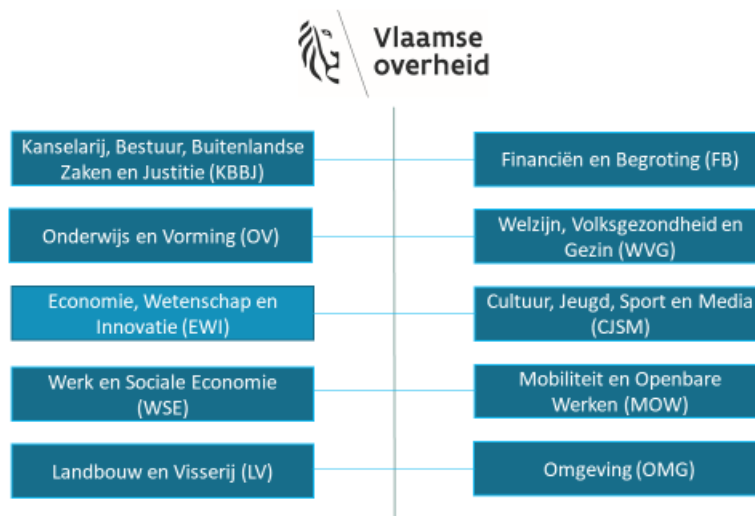
Internationalisering en globalisering hebben een steeds grotere impact op onze werkomgeving. We stimuleren de Vlaamse participatie aan het wereldwijde onderzoeks- en innovatiegebeuren, en stemmen het economisch beleid af op de internationale dimensie van de Vlaamse economie.

¹ Zoals vastgelegd in 2010.

Situering van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie binnen de Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid kent vandaag **10 beleidsdomeinen**, waaronder het Beleidsdomein EWI.

Vlaamse overheid: 10 beleidsdomeinen

Binnen elk beleidsdomein van de Vlaamse overheid bestaat er een departement en zijn er diverse agentschappen.

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 voorziet deze legislatuur verschillende **herstructureringen**.

Zo werd in 2020 een integratie doorgevoerd tussen het beleidsdomeinen Kanselarij en Bestuur en het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen.

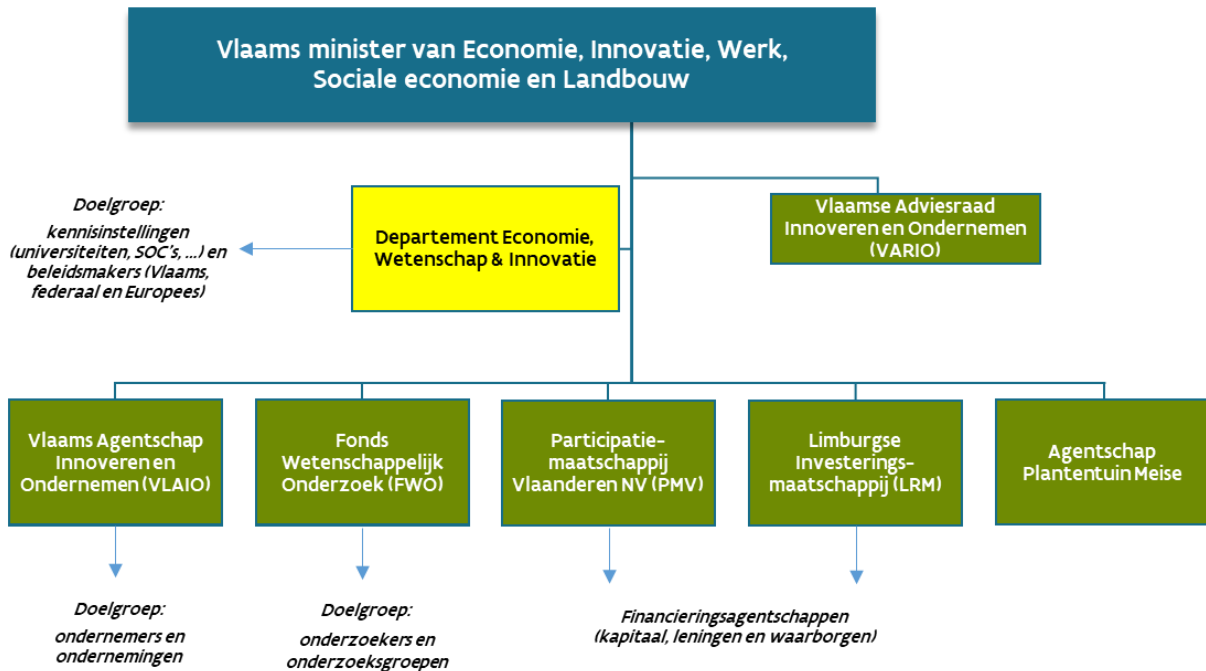
Dit resulteerde in het nieuwe beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

Op **1 januari 2024** zullen de beleidsdomeinen EWI, WSE en LV samengevoegd worden tot **één nieuw beleidsdomein**.

Op **1 januari 2025** zullen de huidige departementen Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en Werk en Sociale Economie (WSE) geïntegreerd worden tot **één nieuw departement** bevoegd voor economie, wetenschap, innovatie, werk en sociale economie.

Beide reorganisaties zullen **voorbereid worden in 2023**.

Het organogram van het Beleidsdomein EWI ziet er als volgt uit:

Het beleidsdomein is logisch gestructureerd in functie van de verschillende doelgroepen (zie supra):

- het Departement EWI;
- het nieuwe Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), in 2016 ontstaan uit een fusie tussen het Agentschap Ondernemen (AO) en het Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT);
- de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV);
- de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM);
- het adviesorgaan VARIO
- en als buitenbeentje het Agentschap Plantentuin Meise²

Voor details verwijzen we graag naar onze **jaarlijkse Speurgids**-publicatie, waarin de taakstellingen van alle bovenvermelde instellingen uitgebreid toegelicht worden.

Onderstaand gaan we enkel dieper in op de **kernopdrachten van het Departement EWI**.

Eerst worden de tien kernopdrachten weergegeven, daarna ook met bijhorende budgetten 2023 in vastleggingskredieten en ten slotte worden de budgetten 2023 van het departement gesitueerd binnen die van het hele Beleidsdomein EWI in 2023.

² Ingevolge de vijfde staatshervorming overgeheveld naar het Beleidsdomein EWI.

De 10 kernopdrachten van het Departement EWI samengevat

1. Het ondersteunen en financieren in Vlaanderen van het **fundamenteel, strategisch basis- en toegepast wetenschappelijk onderzoek** en de daaruit voortvloeiende **transfer en valorisatie van kennis** via de kanalen van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (**FWO**), de Bijzondere Onderzoeksfondsen (**BOF**) en de Industriële Onderzoeksfondsen (**IOF**). In totaal betreft het **afgerond 760 mio € Vlaamse overheidsmiddelen**.
2. Het ondersteunen en financieren van **dertien domeinspecifieke kennisinstellingen** voor fundamenteel en toegepast onderzoek, zoals de Plantentuin Meise, het Vlaams Instituut voor de Zee, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, UNU-CRIS, Vlaams Unesco Trustfonds voor Wetenschappen, Alamire, EnergyVille, ... ten belope van afgerond 50 mio € overheidsmiddelen.
3. Het ondersteunen en financieren van de **brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek** via de financiering van **vier strategische onderzoekscentra** imec, VIB, VITO en Flanders Make. In totaal betreft het afgerond 355 mio € overheidsmiddelen.
4. Ondersteunen en financieren van het beleid inzake **wetenschapscommunicatie en –popularisering en burgerwetenschap, via structurele en occasionele partnerschappen**. In totaal betreft het afgerond **10 mio € overheidsmiddelen**.
5. Het proactief opvolgen en mee vorm geven van het **internationale en vooral Europese economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid via o.a. de Raad Concurrentievermogen (onderdelen Onderzoek - Industrie - Interne Markt) en via vertegenwoordigingen in talrijke EU-overlegorganen** met daarbij horend voorafgaand **Vlaamse stakeholderoverleg**. **In 2023 wordt in het bijzonder aandacht besteedt aan het voorbereiden van het Belgische voorzitterschap van de Raad in de eerste helft 2024, inzonderheid de raad Concurrentievermogen die door Vlaanderen (i.c. minister Brouns) zal voorgezeten worden.**
6. **Vlaamse én Europese beleidsvorming** in welbepaalde (vandaag 14) **thematische economie-, wetenschaps-, technologie- en/of innovatiedomeinen** zoals digitalisering (industrie 4.0, artificiële intelligentie, cybersecurity, 5G, open data, ...), klimaat, energie, bio- en circulaire economie, industrieel beleid, financieringsbeleid ondernemingen, gezondheidszorg, voeding, blauwe economie, luchtvaart- en defensie industrie, ruimtevaart-economie en innovatief aanbesteden (PIO). Belangrijk daarbij zijn de Europese ondersteuningsprogramma's zoals Horizon Europe 2021-2027, het Invest EU fund, het Digital Europe Programma, het European Space Programme, het European Defense Fund, de Connecting Europe Facility, RRF, REpowerEU, ...
7. Het **monitoren, analyseren, evalueren en ontsluiten** van het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid via de ondersteuning van het Expertisecentrum O&O-Monitoring (ECOOM; inclusief het in 2021 in ECOOM geïntegreerde steunpunt Economie en Ondernemen), het steunpunt Circulaire Economie (vroeger Duurzaam Materialenbeheer) evenals via de drie eigen Evaluatie-, Kennis- en Flanders Research Information Space (FRIS) - cellen binnen het departement.

8. Ondersteunen van de **Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO)** via personeel en werkingsmiddelen. De VARIO adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemerschapsbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag.

9. Voeren van **beleidscoördinerende en -rapporterende taken** binnen het eigen Departement, binnen het beleidsdomein EWI en binnen de Vlaamse overheid als geheel, evenals naar Europa en de OESO: begrotings- en juridische ondersteuning, interne en externe communicatie, organisatiebeheersing, parlementaire vragen en vragen om uitleg, opstellen beleidsnota en de Beleids- en BegrotingsToelichting (BBT), opvolgen fact finding missions Europese Commissie en OESO, beleidscyclus van het Europees Semester, coördinatie en monitoring van het Vlaams relanceplan *Vlaamse Veerkracht*, Voorzitterscollege, ...

10. Aanbieden van **managementondersteunende diensten (MOD)** - inzake **Human Resources, Facility, IT en Boekhouding** - aan vier entiteiten, voor ongeveer **duizend personeelsleden** samen: eigen Departement EWI, VLAIO, Departement WSE en het Agentschap Plantentuin Meise.

Onderstaand worden deze 10 kernopdrachten schematisch weergegeven, met daar waar relevant, de bijhorende Vlaamse overheidsbudgetten.

Kernopdrachten van het Departement EWI: verder detail en budgetten 2023

	(in mio euro)
1. Het ondersteunen en financieren in Vlaanderen van het fundamenteel, strategisch basis- en toegepast wetenschappelijk onderzoek en de daaruit voortvloeiende transfert en valorisatie van kennis, via vier financieringskanalen:	762,8
1.1. Financieringskanaal voor het fundamenteel en strategisch basisonderzoek via het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)	426,9
1.1.1. Algemeen fundamenteel onderzoek (onderzoeksmandaten en -projecten)	273,7
1.1.2. Domeinspecifiek fundamenteel onderzoek (toegepast biomedisch onderzoek en fundamenteel klinische mandaten)	20
1.1.3. Strategisch basisonderzoek met economische en/of maatschappelijke finaliteit (mandaten en projecten)	82
1.1.4. Onderzoeksinfrastructuur (middelzware en zware / internationale / Vlaamse Super Computer)	33,3
1.1.5. Personeels- en werkingsmiddelen FWO	17,8
1.2. Financieringskanaal voor het fundamenteel en strategisch basisonderzoek via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de vijf Vlaamse universiteiten	253,1
1.2.1. Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)	215,2
1.2.2. Methusalem financiering (LT-financiering toponderzoekers)	21,4
1.2.3. Tenure track stelsel	10,8
1.2.4. Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO)	5,5
1.3. Financieringskanaal voor het toegepast onderzoek en valorisatie via de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF; 58) en de Interfacediensten (4,9) bij de vijf Vlaamse associaties van universiteiten en hogescholen	62,8
1.4. financieren van het onderzoeksgedeelte van de Vlaamse beleidsplannen <i>Artificiële Intelligentie (12) en Cybersecurity (8)</i>	20
2. Het financieren van 13 domeinspecifieke kennisinstellingen voor fundamenteel en toegepast onderzoek	52
2.1. Plantentuin Meise	24
2.2. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) in Oostende	11,6
2.3. Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) in Antwerpen	5,5
2.4. UNESCO-Trust Fund Wetenschappen (wetenschappelijke activiteiten van UNESCO in wetenschapsdomeinen waterbeheer en oceanen)	1,3
2.5. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) te Brussel	1,166
2.6. Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA)	1,175
2.7. Alamire Foundation (archiefontoerzoek muzieklevens Lage Landen) te Leuven	0,916
2.8. United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) te Brugge	1
2.9. Vlerick Business School	0,830

2.10. Orpheus Instituut te Gent (artistiek onderzoek naar 'processen van muziek maken')	0,762
2.11. Antwerp Management School (AMS)	0,427
2.12 Kenniscentrum Data en Maatschappij	0,750
2.13 EnergyVille	3
3. Het financieren van de brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek via de vier strategische onderzoekscentra	355
3.1. imec in het domein van nano- en digitale technologie	150,2
3.2. VIB in het domein van de werking van het menselijk lichaam, planten en micro-organismen	86,5
3.3. VITO in het domein van cleantech en duurzame ontwikkeling	68,3
3.4. Flanders Make in het domein van de maakindustrie	50
4. Ondersteunen van het beleid inzake wetenschapscommunicatie en -popularisering	10,782
4.1. Vormgeven van het beleid en ondersteunen structurele partners, o.a.	
4.1.1. Technopolis NV te Mechelen	4,557
4.1.2. Roger Van Overstraten Stichting (RVO-society) te Leuven	0,832
4.1.3. Expertisecellen Wetenschapscommunicatie bij de associaties van universiteiten en hogescholen	2,261
4.2. Ondersteunen Burgerwetenschap ('Citizen Science'), o.a. via RVO-society	
5. Het proactief opvolgen en mee vorm geven van het internationale en Europese economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid (geen specifieke Vlaamse budgetten aan gekoppeld, maar belangrijk om Europese budgetten naar Vlaamse actoren te laten vloeien -> jaarlijks meer dan 200 mio € Europese middelen vloeien zo naar Vlaamse O&O-actoren !)	
5.1. Europees economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid	
5.1.1. Pro-actief opvolgen binnen de Europese Unie van de werkzaamheden in de schoot van de Raad Concurrentievermogen (drieluik: Onderzoek - Industrie - Interne Markt)	
5.1.2. Pro-actief opvolgen van de Europese ondersteuningsprogramma's voor economie, wetenschap en innovatie: voornamelijk het aflopende Horizon 2020 en huidige Horizon Europe programma 2021-2027, het Invest EU fund, het Digital Europe Programma, het European Space Programme, het European Defense Fund, de Connecting Europe Facility, RRF, REPowerEU, ...	
5.1.3. Vertegenwoordigen van Vlaanderen in diverse (expert)groepen, opgezet door de Europese Commissie en/of de Europese Raad (zie bijlage voor details)	
5.1.4. Intra-Belgische beleidsafstemming standpuntnamen op Europese fora (via CIS-CFS, IEC en DGE's) evenals voorafgaand Vlaams stakeholderoverleg in Europese dossiers	
5.2. Vormgeven van Interregionale samenwerkingsverbanden	
5.2.1. Vlaams-Nederlandse samenwerking inacht high tech domeinen	
5.2.2. Samenwerking Vlaanderen - Noordrijn-Westfalen	
5.2.3. Trilaterale samenwerking Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen inzake chemie	
5.2.4. Vanguard Initiative (netwerk van inmiddels 39 EU-regio's; Vlaanderen mede-oprichter)	

5.3. Internationaal economisch, wetenschaps-, en innovatiebeleid in OESO-verband (o.a. Staal, Committee for Scientific and Technological Policy, Global Science Forum, Working Party on Biotechnology,-Nanotechnology and-Converging Technologies, ...)	
6. Beleidsvorming in 1 thematische economie-, wetenschaps-, technologie- en innovatiedomeinen	
6.1. Het industrieel beleid in Vlaanderen (o.a. via Industrieforum) en Europa	
6.2. De digitale (data) economie	
6.2.1. Artificiële Intelligentie	
6.2.2. Cybersecurity	
6.2.3. Uitrol 5-G in Vlaanderen	
6.2.4. Open Data en Open Science beleid via o.a. European Open Science Cloud (EOSC) en de Europese Supercomputer (EURO-HPC)	
6.2.5. Industrie 4.0	
6.2.6. Geconnecteerd en autonoom rijden: smart mobility (o.a. Mobili-data project)	
6.2.7. Digitaliseringsontwikkelingen in het onderwijs: smart education (o.a. I-learn project)	
6.2.8. Het Europese wetgevend kader m.b.t. de 'Digital Single Market (DSM)' en het Europese ondersteuningsprogramma 'Digital Europe Programme (DEP)'	
6.3. Klimaatbeleid (o.a. het Vlaams Klimaat- en Energieplan 2021-2030 de 'Klimaat sprong')	
6.4. Energietransitie (inclusief waterstof)	
6.5. Circulaire economie (o.a. via Vlaanderen Circulair)	
6.6. Bio-economie (o.a. via het Actieplan bio-economie)	
6.7. Onderzoek en innovatie op gebied van gezondheid (o.a. Regmed XB; 3,2 mio €) en gezondheidszorg (Flanders Care 4.0)	
6.8. Onderzoek en Innovatie in de blauwe economie	
6.9. Onderzoek en Innovatie in de luchtvaart- en defensie industrie	
6.10. Onderzoek en Innovatie in de ruimtevaart economie	
6.11. Onderzoek en Innovatie in de voedingsindustrie	
6.12. Financieringsbeleid t.a.v. ondernemingen (o.a. via PMV en LRM)	
6.13. Ondersteunen Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)	
7. Het monitoren, analyseren, evalueren en ontsluiten van het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid	
7.1. Monitoren: economie en O&O-statistieken en indicatoren via interne Kenniscel	
7.2. Analyseren: o.a. beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek via het interuniversitaire Expertisecentrum Onderzoeks- en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM; 4 mio €) en het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer (0,188 mio €)	
7.3. Evalueren: evaluaties beleidsinstrumenten en instellingen binnen en buiten het Departement EWI via de Evaluatiecel van het Departement	
7.4. Ontsluiten: uitbouw onderzoeksportaal Flanders Research Information Space (FRIS) en Open Science beleid via de Flanders Open Science Board (FOSB)	

8. Ondersteunen van de Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO) o.a. via personeel (7,6 VTE) en werkingsmiddelen	
9. Voeren van beleidscoördinerende en -rapporterende taken binnen het eigen Departement, binnen het beleidsdomein EWI en binnen de Vlaamse overheid als geheel	
<i>9.1 Beleidscoördinerende taken binnen het eigen Departement: staf, interne en externe communicatie, organisatiebeheersing, ...</i>	
<i>9.2 Beleidscoördinerende taken binnen het beleidsdomein EWI: beleidsnota en beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT), begroting, parlementaire vragen en vragen om uitleg, Beleidsraad, juridisch advies, relanceplan Vlaamse Veerkracht, ...</i>	
<i>9.3 Beleidscoördinerende taken binnen de Vlaamse overheid als geheel: Voorzitterscollege, Stuurorgaan ICT, ...</i>	
<i>9.4. Beleidsrapporterende taken intra-Vlaanderen en extra-Vlaanderen richting vooral Europese Unie (o.a. Europees Semester, fact finding missions, ...) en OESO (o.a. landenrapporten, fact finding missions, ...)</i>	
10. Aanbieden van managementondersteunende diensten (MOD): inzake Human Resources, Facility, IT en Boekhouding aan vier entiteiten (ongeveer duizend personeelsleden) -> Departement EWI, VLAIO, Departement WSE, en het Agentschap Plantentuin Meise	
10.1 Human resources	
10.2 IT	
10.3 Boekhouding	
10.4 Facility	
Totaal budget Departement EWI	> 1,2 miljard euro

Bovenop hogervermelde **structurele middelen ten belope van meer dan 1,2 mia €** werd het Departement EWI mede verantwoordelijk voor de besteding van de Vlaamse relancemiddelen in het kader van het **Vlaams relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'**.

Het hele relanceplan slaat op **4,3 miljard € eenmalige middelen** vast te leggen in de periode 2021-2022, waarvan via het Beleidsdomein EWI meer dan een **half miljard € (561 mio €)**.

De besteding van de middelen dient gebeurd te zijn medio 2026.

Projectnummer	Cluster/project/actie	Relance budget (in mio)
	Versterking O&O	
VV020	Bio-economie	20
VV020/01	Onderzoeksagenda (FWO)	6
VV020/02	Clusterprojecten (VLAIO)	7
VV020/03	Projecten kmo's - Toegang tot infrastructuur (VLAIO)	7
VV021	Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscentra [SOC's], speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksinstellingen en hoger onderwijs)	101
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	39
VV021/01	Bio Base NextGen Fermentation Platform: acht drukfermentoren met geavanceerde sensoren	1
VV021/02	Bio Base Demo: demonstratiefermentor op 50 m ³	11
VV021/03	Microbiële fermentatiestromen als eiwitbron in voedings- en voedertoepassingen van Vlaamse bedrijven	3
VV021/04	BioCon pilot plant: biomassa-conversieplatform	8
VV021/05	Samen bouwen aan een klimaatneutraal Vlaanderen: onderzoeks- en demonstratie-infrastructuur	8
VV021/06	Biotope incubator	7
VV021/07	Green Hydrogen Lab	2
	<i>Pijler Digitaal</i>	36
VV021/08	Acceleratorprogramma met 6 end-to-end digitale pilootproductielijnen voor digitale transformatie van High-Mix-Low-Volume (HMLV) productie	11
VV021/09	Uitbreiding Fotonica pilootlijn infrastructuur	5
VV021/10	Miniaturisatie in geavanceerde halfgeleider technologieën: opzet van een Hoge Numerieke Apertuur (NA) Extreme Ultra Violet (EUV)-golflengte Lab	20
	<i>Pijler Gezondheid</i>	26
VV021/11	CESPE Innovatie Accelerator voor (bio)farmaceutische productie	9
VV021/12	Ecosysteem voor pandemiebestrijding: Vaccinopolis (4 mio €) + Flipped TTO (1,3 mio €)	5
VV021/13	Europese translationele motor voor AAV-gentherapie	9
VV021/14	Remote Clinical Monitoring Center (RCMC)	2
VV022	Versterking O&O bedrijven	100
VV022/01	<i>O&O-bedrijfssteun</i>	80
	waarvan 8mio voor cluster gezondheidszorg	8
	waarvan reeds 30mio naar O&O bedrijfsprojecten	30
VV022/02	<i>IPCEI Micro-elektronica</i>	20
VV023	Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	59
VV023/01	Oproepen infrastructuur hogescholen	6
VV023/02	Bedrijfsprojecten ETS-innovatiefonds & CCS-CCU	10
VV023/03	Projecten via VLIR (IOF)	18
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	7
VV023/031	Innovatief ecosysteem voor circulair gebruik en opwaardering van CO ₂ , stikstof en andere componenten in de lucht ter verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving	2
VV023/032	Valorisatie van agro-industriële biomassa & biomassa residuen in een duurzame circulaire bio-economie	2
VV023/033	Imec-VITO: membranen	3
	<i>Pijler Digitaal</i>	1
VV023/034	Een schaalbare en flexibele infrastructuur voor de transformatie naar digitaal-fysieke werkomgevingen	1
	<i>Pijler Gezondheid</i>	11
VV023/035	MabMine: een geïntegreerd platform voor de identificatie, isolatie en karakterisatie van humane monoklonale antilichamen	2
VV023/036	PRISMO: Precisiegeneeskunde door geïntegreerde Spatiale Multi-Omics	2
VV023/037	HighTru Lab: geautomatiseerd, geïntegreerd en modulair High Throughput platform voor reactieoptimalisatie en continue flow productie van geneesmiddelen in Vlaanderen	4
VV023/038	MICROLAB: centre of excellence voor microfabricage van microfluidics in glas	1
VV023/039	Supporting ITM's Scientific Infrastructure to Innovate for the Global Good	1
	IMEC TEF	20
	Solid	5
	Blue deal	
VV025	Blue Deal - Onderzoek	6
VV027	Blue Deal - Economie	10
	Waterstofonderzoek	
VV047	Waterstofonderzoek	125
	Iedereen lokaal digitaal	
VV055	Smart Cities	20
	Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening	
VV101	Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	10
VV102	Investeren in kernversterking via projectoproepen	25
	Brexit	
VV109	VLAIO Brexit actieplan	50
	Uitbouwen circulaire economie	
VV123	Circulair bouwen	10
VV124	Circulaire maakindustrie	15
	Digitalisering Vlaamse media- en cultuursector	
VV134	Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	10
	Totaal	561

Een **inventie** is een (wetenschappelijke en/of praktijkgerichte) uitvinding, een ontdekking zeg maar. Die is vaak, maar zeker niet altijd, het gevolg van (fundamenteel en/of toegepast en/of praktijkgericht) onderzoek, gedreven door nieuwsgierigheid.

Innovatie is de toepassing van de vinding in een product, een dienst, een proces(technologie) of een organisatievorm. In het innovatieproces speelt ondernemerschap een sleutelrol. In het ondernemerschapproces worden nieuwe ideeën, producten en of diensten, waarvoor een economische en/of maatschappelijke vraag is geïdentificeerd, ontwikkeld en benut.

Diffusie tenslotte is de verspreiding van de innovatie in de economie en/of de samenleving.

Voor een toelichting van deze begrippen wordt verwezen naar de EWI-publicatie Speurgids.

Budgettair betreffen de **vastleggingskredieten** van zowel het Departement EWI als van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen, waarmee het Departement EWI nauw samenwerkt. Samen totaliseren deze middelen tot meer dan 2 miljard euro.

Links in de tabel worden de overheidsmiddelen weergegeven die onder de verantwoordelijkheid van het **Departement EWI** vallen.

Rechts vindt men de middelen onder verantwoordelijkheid van de collega's van **VLAIO**.

Ter informatie worden rechts onder in de tabel ook de voor O&O relevante overheidsmiddelen van de **andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid** weergegeven (inzonderheid de 1ste geldstroom – de zgn. werkingsmiddelen - voor de universiteiten en hogescholen, die eveneens meer dan 2 miljard euro bedragen).

Rechts onderaan wordt eveneens de **fiscale O&O-ondersteuning**, die een federale bevoegdheid is, weergegeven en die overschrijdt eveneens de kaap van 2 miljard.

Van inventie naar innovatie:
Vlaamse middelen 2023 voor het wetenschaps- (fundamenteel, strategisch basis- en toegepast onderzoek en valorisatie)
en het innovatie- en economisch beleid* : > 2 miljard euro

I. VIA HET DEPARTEMENT EWI mio €

A. open financieringskanalen op initiatief van de ONDERZOEKER (voornamelijk bij een universiteit) voor fundamenteel, strategisch basis- en toegepast onderzoek evenals voor valorisatie	1. FWO (voornamelijk de 5 universiteiten)	426,8
	<i>algemeen fundamenteel onderzoek</i>	273,7
	<i>toegepast biomedisch en klinisch</i>	20
	<i>strategisch basisonderzoek</i>	82
	<i>onderzoeksinfrastructuur</i>	33,3
	<i>werking FWO</i>	17,8
	2. Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) (bij de vijf universiteiten)	253,1
	<i>BOF-middelen</i>	215,3
	<i>Methusalem financiering</i>	21,4
	<i>Tenure Track stelsel</i>	10,8
3. Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) (bij de vijf associaties)	62,8	
<i>Industriële Onderzoeksfondsen</i>	58	
<i>Interfacediensten</i>	4,8	
subtotaal A	742,7	

specifiek voor de vijf universiteiten zijn bovenstaande kanalen BOF en IOF aangevuld met een deel van de jaarlijkse algemene werkmiddelen van de universiteiten, aangewend voor onderzoek; per hypothese is dat 25% van die middelen	4. onderzoeksdeel werkmiddelen universiteiten (middelen komen via het Departement Onderwijs, beleid via Departement EWI)	250
	subtotaal (A + 4)	992,7

B. de financiering van de vier strategische onderzoekscentra (SOC's), die een brugfunctie vervullen tussen fundamenteel en toegepast onderzoek	5. imec (nano- en digitale technologie)	150,2
	6. vib (biotechnologie: werking menselijk lichaam, planten en micro-organismen)	86,5
	7. vito (duurzame ontwikkeling)	68,3
	8. Flanders Make (maakindustrie)	50
	subtotaal B	355

C. financiering van drie domeinspecifieke onderzoeksprogramma's	9. Onderzoeksluik Artificiële Intelligentie	12
	10. Onderzoeksluik Cybersecurity	8
	11. Regeneratieve Geneeskunde (RegMed XB)	3,276
	subtotaal C	23,276

II. VIA HET VLAIO mio €

II.1. Innovatie		421,3
open financieringskanaal voor steun O&O&I projecten op initiatief van het BEDRIJF	1. O&O&I-bedrijfssteun (ontwikkelingsprojecten, onderzoeksprojecten en innovatieve starterssteun)	217,8
idem, maar dan binnen de domeinen van de zeven Speerpuntclusters	2. Steun aan zeven Speerpuntclusters	81,1
	<i>Catalisti (chemie en kunststoffen)</i>	
	<i>VIL (logistiek)</i>	
	<i>Flux 50 (energie)</i> <i>Flanders Food (voeding)</i> <i>SIM (materialen)</i> <i>Blauwe Cluster (mariene en maritieme) en MEDVIA (gezondheid)</i>	
idem, maar dan binnen specifieke domeinen	3. Moonshot Vlaanderen CO2-neutraal	20
	4. Impulsprogramma ruimtevaart	3
	5. Landbouwkundig onderzoek	10,3
	6. Beleidsplan Artificiële intelligentie (inclusief ICON-oproep AI/CS voor 1,5 mio €)	7,5
	7. Beleidsplan Cybersecurity	8,4
interactie kennisinstelling - bedrijf	8. Circulaire economie	5
	9. Proeftuinen City of Things en Industrie 4.0	3,6
	10. Baekelandmandaten (doctoraten bedrijf)	16,8
	11. Innovatiemandaten (idem voor postdoc's)	5,8
kennisdiffusie	12. TETRA (TechnologieTransfer - praktijkgericht onderzoek)	9,6
	13. Collectief Onderzoek en Ontwikkeling en Collectieve Kennisdeling (COOCK)	9,6
	14. Kennisdiffusie via Hogescholen (7,5) + infrastructuur hogescholen (3)	10,5
transversaal	15. vzw Bedrijfstrajecten	6
	16. Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)	3,8
	17. STEM -beleid	2,5
	subtotaal innovatie	421,3

D. financiering van domeinspecifieke kennisinstellingen	12. Agentschap Plantentuin Meise	24
	13. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	11,6
	14. Instituut Tropische Geneeskunde (ITG)	5,5
	15. UNESCO-Trust Fund	1,3
	16. Koninklijke Maatschappij Dierkunde Antwerpen (KMDA)	1,175
	17. Alamire Foundation (archiefonderzoek muzieklevens Lage Landen)	0,916
	18. United Nations University on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS)	1
	19. Orpheus Instituut (artistiek onderzoek processen muziek maken)	0,762
	20. Energyville	3
	subtotaal D	49,253
E. financiering van instellingen voor post-initieel onderwijs	20. Vlerick Business School	0,83
	21. Antwerp Management School (AMS)	0,427
	subtotaal E	1,257
F. financiering van adviesorganen	22. Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO)	1
	23. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)	1,166
	subtotaal F	2,166
G. financiering van steunpunten beleidsrelevant onderzoek	24. Expertisecentrum Onderzoeks- en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOOM) + Steunpunt Ondernemen en Economie	4
	26. Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer (Summa)	0,2
	subtotaal G	4,2
H. financiering uitrol Open Science in Vlaanderen	27. Flanders Open Science Board (bij FWO)	5
	28. Flanders Research Information Space (FRIS) bij Departement	1,5
	subtotaal H	6,5
I. financiering van wetenschappelijke communicatie - en popularisering	29. Technopolis NV	4,557
	30. Expertisecellen bij Associaties	2,261
	31. RVO-Society	0,832
	32. andere partners	3,132
	subtotaal I	10,782
J. financieringsagentschappen van de Vlaamse overheid (leningen, kapitaal, waarborgen, infrastructuur, ...)	33. PMV (Vlaams breed)	-
	34. Flanders Future Tech Fund (via PMV)	0,734
	34. LRM (Limburg)	-
Totaal aan middelen via Departement EWI (exclusief de 25% werkmiddelen universiteiten)	1.195,9	
Totaal aan middelen (inclusief de 25% werkmiddelen universiteiten)	1.445,9	

II.2. Economisch beleid		
ondernemerschap stimuleren	18. Contract ondernemerschap	30
	19. Flanders DC	2,1
groei-ondersteuning	20. Strategische transformatiesteun (STS)	20,5
	21. KMO-Groeisubsidie	12,5
vergroening	22. Ecologiesteun	46
	23. Carbon Capture Storage (CCS) - projecten	10
	24. Carbon Leakage	172,5
opleiding en advies	25. KMO-portefeuille	40
	26. Syntra ondernemerschapstrajecten	46,4
(sub)regionaal beleid	27. Bedrijventerreinen (20) en gebiedsgerichte partnerschappen (2)	22
	28. Vlaamse co-financiering EFRO	18,3
subtotaal economisch beleid		420,3
subtotaal VLAIO		841,6
(opm. in 2023 ook eenmalig ook 250 mio € crisissteun energie bedrijven)		

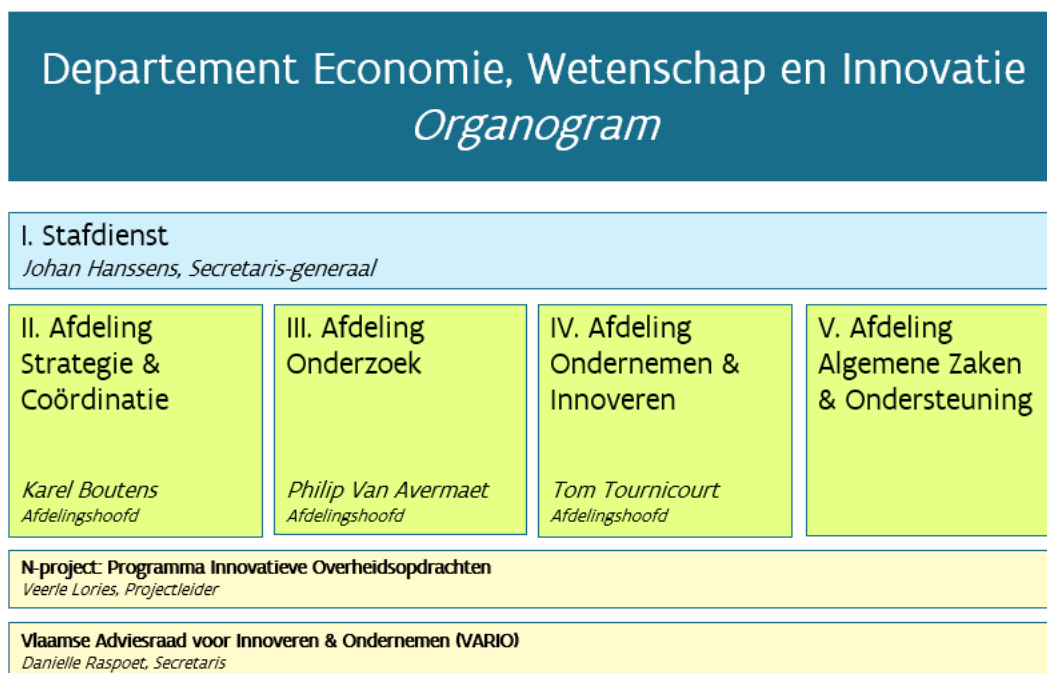
III. VIA ANDERE BELEIDS Domeinen

		mio €
Beleidsdomein Onderwijs & Vorming	algemene werkmiddelen universiteiten én hogescholen (cfr supra I.A: 25% werkmiddelen van de universiteiten = onderzoeksmiddelen bij hypothese)	2 314
	middelen Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) voor de hogescholen	31,4
Beleidsdomein L&V	Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek (ILVO)	-
Beleidsdomein Omgeving	Instituut voor Natuur en Bos (INBO)	-
Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media	Agentschap Onroerend Erfgoed	-
Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)	-
	Waterbouwkundig Laboratorium	-

IV. FEDERAAL, o.a.		
	Studiecentrum Kernenergie Mol	-
	Federale Wetenschappelijke Instellingen	-
	Von Karman Instituut (stromingsdynamica)	-
	Collectieve centra (WTCB, ...)	-
	Sciensano (volksgezondheid)	-
	Fiscale en parafiscale O&O-stimuli I (2020)	2 304
	(o.a. vrijstelling doorstorting bedrijfsvoorheffing 1,2 mia € / octrooien 0,580 mia € / belastingkrediet O&O 0,4 mia €)	
V. EUROPA, o.a.		
	vooral Horizon 2020 (vanaf 2021 Horizon Europe)	-
	EFRO + INTERREG	-

*In de parlementaire stukken "Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024" en "Beleids- en Begrotingstoelichting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie - Begrotingsjaar 2023" van minister Crevits vindt de lezer duiding bij hoger vermelde cijfers.

Naast middelen zet het departement natuurlijk ook **mensen** in, werkzaam binnen de staf, de vier afdelingen, het N-project 'Innovatieve overheidsopdrachten' en de VARIO. Onderstaand wordt het organogram weergegeven.

Inzake personeelsinzet wordt nog gewezen op een specificiteit.

De afdeling **Algemene Zaken en Ondersteuning** binnen het Departement EWI is niet alleen **dienstverlener** inzake personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT aan het eigen departement, maar ook:

- *binnen* het eigen beleidsdomein EWI aan het **Agentschap Innoveren en Ondernemen** en de **Plantentuin Meise**;
- *buiten* het eigen beleidsdomein aan het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE) en dit ten aanzien van het **Departement WSE**.

Op deze manier verleent de afdeling diensten aan ongeveer duizend personeelsleden.

De **kernopdrachten van Departement EWI** bestaan per afdeling uit:

- **Kernopdrachten Staf:**
 - coördinatie van transversale en horizontale beleidsinitiatieven;
 - organisatiebeheersing (o.a. risico- en opportuniteitenmanagement);
 - informatie- en kennisbeheer;
 - interne en externe communicatie;
 - secretariaatsfunctie/Postbus/Persoverzicht/...;
 - bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) / Welzijn.

- **Kernopdrachten afdeling Strategie en Coördinatie:**
 - coördinatie beleidscyclus: beleidsnota, begrotingsopmaak en -controle, parlementaire vragen en vragen om uitleg, kabinetsoverleg, managementcomité;
 - coördinatie beleidsrapporteringen voor hele beleidsdomein: Vlaams, Belgisch, Europees, OESO;
 - beleidsevaluaties;
 - strategisch onderzoekscentrum Flanders Make;
 - internationale samenwerking;
 - HPC;
 - juridische dienstverlening;
 - prospectief beleid.

- **Kernopdrachten afdeling Onderzoek:**
 - fundamenteel onderzoek (FWO, BOF);
 - toegepast onderzoek & valorisatie (IOF, interface);
 - (internationale) onderzoeksinfrastructuur;
 - strategische onderzoekscentrum VIB;
 - specifieke kennisinstellingen (VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Plantentuin Meise, Orpheus, AMS, Vlerick, ITG,...);
 - (internationaal) onderzoeksbeleid in diverse wetenschapsgebieden;
 - thematische beleidsontwikkeling (voor domeinen zie infra bij afdeling Ondernemen en Innoveren);
 - 'Flanders Research Information Space' (FRIS) en 'Open Science';
 - wetenschapscommunicatie en 'Science in Society'.

- **Kernopdrachten afdeling Ondernemen en Innoveren:**
 - 'Kenniscentrum' Ondernemen en Innoveren;
 - beleidsvoorbereiding en -monitoring 'ondernemerschap';
 - beleidsvoorbereiding en -monitoring 'financiering ondernemingen';
 - strategische onderzoekscentra IMEC en VITO;
 - thematische beleidsontwikkeling: digitalisering (industrie 4.0, artificiële intelligentie, cybersecurity, 5G, ...), klimaat, energie, bio- en circulaire economie, industrieel beleid, financiële economie, gezondheidszorg, voeding, blauwe economie, luchtvaart- en defensie industrie, ruimtevaart economie, ...;
 - regionaal specialisatiebeleid (o.a. Vanguard,...).

- **Kernopdrachten afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning:**
 - HR;
 - dienstverlening personeel;
 - dienstverlening boekhouding;
 - facilitaire dienstverlening;
 - IT dienstverlening;
 - archiefbeheer.

In dit ondernemingsplan wordt er per fiche melding gemaakt van VTE's, met uitzondering van die VTE's die hoofdzakelijk een ondersteunende functie hebben en/of recurrente taken voor de afdeling AZO uitoefenen.

Een gedetailleerde stand van zaken inzake **personeelsinzet** wordt weergegeven in bijlage 2. Daar zal de lezer kunnen terugvinden dat het Departement EWI **op 31 december 2022** in totaal **103 personeelsleden** telde waarvan er:

- **64** werken binnen de Staf en de drie 'beleids'-afdelingen 'Strategie en Coördinatie', 'Ondernemen en Innoveren' en 'Onderzoek';
- **7** voor de VARIO;
- **8** voor de cel kabinetsondersteuning op het kabinet van voogdijminister Jo Brouns;
- **24** personeelsleden binnen de bovenvermelde dienstverlenende afdeling 'Algemene Zaken en Ondersteuning'.

Allemaal samen zullen zij ook in 2023, in uitvoering van dit ondernemingsplan, het beste van zichzelf geven zodat het Departement EWI haar steen(tje) bijdraagt in het laten evolueren van Vlaanderen tot een van de meest vooruitstrevende, wendbare en welvarende regio's in de wereld.

In het vervolg van dit document wordt de structuur van de kernopdrachten niet verder aangehouden, maar worden deze opdrachten vertaald naar de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.

A: JAARONDERNEMINGSPLAN 2023

Ten geleide

Voorliggend Jaarondernemingsplan is zo goed als mogelijk opgesteld conform de instructies vervat in de mededeling 'Instructies ondernemingsplannen 2020-2024', door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 7 februari 2020 (VR 2020 0702 MED.0051/1BIS).

De mededeling schrijft voor de structuur van de ondernemingsplannen af te stemmen op de structuur van de Beleidsnota en de Beleids- en Begrotingstoelichting. Op die manier zijn de beleidsnota's en de beleids- en begrotingstoelichtingen enerzijds en de ondernemingsplannen anderzijds complementair en vormen ze één logisch geheel.

Deze opdracht is evenwel niet zo eenvoudig omdat de 'Beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie 2019-2024' en de Beleids- en Begrotingstoelichting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie – Begrotingsjaar 2020, een duidelijk verschillende structuur hebben.

Zo is de Beleids- en Begrotingstoelichting gestructureerd op basis van vier beleidsvelden van het Beleidsdomein EWI, met daarbinnen de gedefinieerde inhoudelijke structuurelementen:

BELEIDSVELD I: ECONOMIE

- Inhoudelijk structuurelement 1 :Financiering ondernemingen
- Inhoudelijk structuurelement 2 : Ondernemerschap
- Inhoudelijk structuurelement 3 :Groei-ondersteuning KMO's en groeibedrijven
- Inhoudelijk structuurelement 4 : Vergroening/klimaat
- Inhoudelijk structuurelement 5 :Ruimtelijke Economie

BELEIDSVELD II: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

- Inhoudelijk Structuurelement 1: Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 2 : Domeinspecifiek fundamenteel onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 3 : Strategisch basisonderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 4 : Onderzoeksinfrastructuur
- Inhoudelijk structuurelement 5 :Post-initieel onderwijs

BELEIDSVELD III: INNOVATIE

- Inhoudelijk structuurelement 1 : Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 2 :Valorisatie onderzoeksresultaten
- Inhoudelijk structuurelement 3 :Innovatiekracht ondernemingen

BELEIDSVELD IV: WETENSCHAPSCOMMUNICATIE

- Inhoudelijk structuurelement: Wetenschapscommunicatie

APPARAATSKREDIETEN ENBEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

De Beleidsnota is evenwel gestructureerd op basis van de beleidsklemtonen van de minister:

TRANSVERSALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

- Lokaal ondernemerschap laten bloeien
- Een integraal industriebeleid voor de toekomst
- Regionale specialisatie in streken en provincies
- Succesvol ondernemen in de digitale samenleving
- Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie
- Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie

BELEIDSVELD ECONOMIE

- Meer en sterkere ondernemers
- Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal
- Veerkrachtige bedrijven en sectoren
- Duurzame en innovatieve ruimte om te ondernemen

BELEIDSVELD WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

- Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing
- Sterk basisonderzoek met zicht op economische en maatschappelijke doorbraken
- Excellente en internationaal verbonden onderzoekinfrastructuur
- Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen
- Onderzoek voor toonaangevende business schools in Vlaanderen

BELEIDSVELD INNOVATIE

- Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing
- Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact
- Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding

BELEIDSVELD WETENSCHAPSCOMMUNICATIE: HET STIMULEREN VAN DE INNOVATIE- EN ONDERNEMERSCULTUUR

- Passie voor wetenschap en techniek aanwakkeren
- Werken aan bewustmaking en beeldvorming rond ondernemerschap

OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

- Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers
- Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid
- Een beleid gedreven door feiten en cijfers

Er moet dus een keuze worden gemaakt.

Wij opteerden er voor het Jaarondernemingsplan 2021 van het Departement EWI **te structureren op basis van de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.**

Dit deden we ook in 2020. We houden dit aan in het Jaarondernemingsplan 2023. Continuïteit is dus verzekerd.

Op deze wijze zal via het ondernemingsplan opnieuw duidelijk worden op welke wijze het Departement EWI bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in de Beleidsnota van de minister.

De **beleidsacties** die het Departement EWI in 2023 onderneemt, worden dus **'ingevoegd' in de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.**

INHOUD

Woord vooraf	2
Situering van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie binnen de Vlaamse overheid	3
Missie en visie van het Departement EWI.....	4
Situering van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie binnen de Vlaamse overheid	5
Het organogram van het Beleidsdomein EWI ziet er als volgt uit:.....	6
De 10 kernopdrachten van het Departement EWI samengevat	7
Kernopdrachten van het Departement EWI: verder detail en budgetten 2023	9
A: Jaarondernemingsplan 2023	20
Ten geleide	21
Inhoud.....	23
I. Transversale strategische doelstellingen.....	29
a. Een integraal industriebeleid voor de toekomst.....	29
0. Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht – coördinatie en opvolging uitvoering VV-projecten	29
1. Analytische onderbouwing van het Vlaams industriebeleid en proactief opvolgen van de Europese ontwikkelingen	32
2. Europese interregionale samenwerking tussen innovatieve regio's: Vanguard Initiative	40
3. Vrijwaren positie Vlaamse staalsector op de Europese en wereldmarkt.....	43
b. Regionale specialisatie in streken en provincies.....	45
4. Regionale specialisatie in Limburg via de Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM)	45
c. Succesvol ondernemen in de digitale samenleving.....	47
5. Vlaams Actieplan Artificiële Intelligentie (AI) – luik onderzoek.....	47
6. Vlaams Actieplan Cybersecurity (CS) – luik onderzoek.....	50
7. Uitrol van 5G-netwerk	52
8. Coördineren van het Digital Europe Programme (DIGITAL) voor Vlaanderen	53
9. A Europe fit for the digital age	57
10. Smart Cities en Internet of Things via het convenant met imec.....	60
11. I-Learn: digitaal gepersonaliseerd leren.....	63
12. Digitalisering: Kenniscentrum Data en Maatschappij en Responsible Research and Innovation (RRI)	64
d. Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie	67
13. Uitvoering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en Vlaamse Klimaatstrategie 2050	67

14. Europese Green Deal / Fit for 55-pakket	72
15. Energietransitie: energietechnologie, energiebeleidsovereenkomsten en waterstof.....	74
16. Toekomstgerichte chemiestrategie: bi- en trilaterale beleidscoördinatie met Nederland en Noordrijn-Westfalen.....	80
e. Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie	82
17. Circulaire economie: beleidsontwikkeling	82
18. Bio-economie: transitie van een fossiel-gebaseerde naar een bio-gebaseerde economie	86
II. Beleidsveld 'Economie'	89
ISE 'Ondernemerschap'	89
a. Meer en sterkere ondernemers	89
19. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot ondernemerschap	89
ISE 'Financiering ondernemingen'	90
b. Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal	90
20. Vlaamse kmo-innovatie in Europese context	90
21. Flanders Future Tech Fund	92
22. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot financiering ondernemingen.....	93
III. Beleidsveld 'Wetenschappelijk Onderzoek'	95
ISE 'Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek'	95
a. Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing	95
23. Financieren en ondersteunen van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO).....	95
24. Financieren en stimuleren van fundamenteel onderzoek onder andere via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de universiteiten.....	97
25. Menselijk kapitaal: loopbaan kenniswerkers en onderzoekers.....	98
b. Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen	100
26. Agentschap Plantentuin Meise.....	100
27. Kennisinstellingen VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Alamire, UNU-CRIS	102
ISE 'Strategisch basisonderzoek'	105
c. Sterk basisonderzoek met zicht op maatschappelijke en economische doorbraken	105
28. Strategisch basisonderzoek binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen.....	105
ISE 'Onderzoeksinfrastructuur'	106
d. Excellente en internationaal verbonden onderzoeksinfrastructuren	106
29. Het Vlaamse en Europese beleid inzake grote (internationale) onderzoeksinfrastructuren en voorbereiding Einstein telescoop.....	106
30. Vlaams Onderzoeksnetwerk (VON) - BELNET: verdere uitbouw en upgrade	113
SE 'Post-initieel onderwijs'	115

e.	Instellingen post-initieel onderwijs.....	115
	31. Hogere Instituten voor Schone Kunsten en Instelling voor post-initieel onderwijs.....	115
f.	Onderzoek door toonaangevende business schools in Vlaanderen	117
	32. Business Schools: AMS en Vlerick	117
IV.	Beleidsveld ‘Innovatie’	118
	ISE ‘Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek’	118
a.	Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing	118
	33. Strategische onderzoekscentra (SOC's): imec, VIB, VITO, Flanders Make.....	118
	34. Regeneratieve geneeskunde: RegMed XB.....	123
	35. Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's)	126
	ISE ‘Valorisatie onderzoeksresultaten’	127
b.	Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact	127
	36. Techtransfer en valorisatie van onderzoek via Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en interfacediensten.....	127
	37. Hogescholen in Vlaanderen.....	129
	ISE ‘Innovatiekracht ondernemingen’	131
c.	Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding	131
	38. Marien onderzoek en Blue Growth.....	131
	39. Onderzoek en Innovatie in het Agro-voeding systeem en de Vlaamse voedselstrategie.....	133
	40. Het Vlaams ruimtevaartbeleid, de luchtvaart- en defensie industrie en het Europees Defensiefonds	136
	41. Life sciences – Biotech - Health- Food	139
	42. Zorginnovatie: Flanders' Care en Impulsprogramma innovatie in Gezondheid en Zorg.....	141
	43. Gepersonaliseerde geneeskunde: RIS3 en prioriteiten in Vlaanderen	143
	45. Smart Mobility: voertuigen en mobiliteit van de toekomst	145
	46. Vlaams Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de Science Divisie van UNESCO (FUST)	147
V.	Beleidsveld ‘Wetenschapscommunicatie’	149
	47. Uitvoering beleidsplan Wetenschapscommunicatie	149
	49. Actieplan Artificiële Intelligentie en Cybersecurity: luik flankerende maatregelen	151
VI.	Overkoepelende doelstellingen	154
a.	Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers	154
	50. Open Data beleid: hergebruik van overheidsinformatie	154
	51. Open Science-beleid: Open Access, Open Data en de European Open Science Cloud	158
	52. Flanders Research Information Space (FRIS): architectuur	161
	53. FRIS: juridisch kader.....	164

54. FRIS: beleidsrapporteringen	166
55. FRIS: verbreden, verdiepen en vermarkten	168
56. Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement.....	170
57. Vereenvoudiging jaarverslaggeving universiteiten	171
58. Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)	173
59. Kennisveiligheid én Intrafedeeraal Screeningsmechanisme voor Buitenlandse investeringen	174
b. Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid	176
1. Europees beleid	176
60. Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden van de Raad van Ministers (Raad Concurrentievermogen en Raad Telecom) van de Europese Unie en beïnvloeding van het Europese beleid	176
61. Strategie internationalisering binnen beleidsdomein EWI.....	179
62. Stakeholdersoverleg via EU-platform.....	187
63. Vlaamse voorbereiding van het Belgisch EU Voorzitterschap eerste helft 2024	188
2. Vlaanderen-NL.....	191
64. Samenwerking Vlaanderen-Nederland	191
3. Vlaanderen-NRWF	193
65. Samenwerking met NoordRijn-Westfalen.....	193
4. Brexit.....	194
66. Opvolging Brexit	194
c. Een beleid gedreven door feiten en cijfers	195
1. Beleidsrapporteringen	195
67. Beleidsrapporteringen voor het hele beleidsdomein EWI i.k.v. Europees Semester en ten aanzien van Europese en internationale instanties.....	195
2. Beleids- en begrotingscoördinatie	196
68. Begrotingscoördinatie binnen het hele beleidsdomein EWI	196
69. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen om uitleg (VOU): coördinatie binnen het beleidsdomein EWI	197
70. Kenniscentrum over O&O, economie, wetenschap, innovatie in Vlaanderen.....	198
3. Beleidsevaluaties	200
71. Evaluaties binnen het EWI-beleidsdomein die in 2023 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd.....	200
4. Beleidsadvisering	202
72. Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO)	202
73. Opvolging Expertisecentrum O&O-monitoring (ECOOM)	205
74. Inzetten op beleidsadviezen via de uitbouw van een kennisnetwerk rond beleidsonderzoek	208

VII. interne werking van het departement en apparaatskredieten	209
1. Personeel.....	209
75. <i>Selectief vervangingsbeleid</i>	209
76. <i>Introductie functiefamilies bij Departement EWI.....</i>	210
77. <i>Aansluiting bij Personeelspunt (diverse modules in Vlimpers).....</i>	211
78. <i>Uitvoering van het departementale vormingsbeleid in 2023.....</i>	212
79. <i>Welzijn op het Werk</i>	214
80. <i>Hertekening van Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning.....</i>	215
81. <i>Business Continuïteitsmanagement (BCM).....</i>	216
82. <i>Hybride werken als het nieuwe normaal.....</i>	217
2. IT.....	219
83. <i>IT- en informatiebeleid van het Departement EWI</i>	219
84. <i>Ondersteunende IT-processen en digitalisering.....</i>	220
3. Facility.....	221
85. <i>Duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid en wagenpark</i>	221
86. <i>Kantoor 2023.....</i>	222
4. Financiële dienstverlening.....	223
87. <i>Tijdig betalen van (e-)facturen</i>	223
5. Communicatie.....	224
88. <i>Uitvoering EWI-communicatieplan 2023</i>	224
6. Organisatiebeheersing	226
89. <i>Uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid</i>	226
90. <i>Opvolging van het departementale gelijke kansen- en diversiteitsbeleid</i>	227
91. <i>Armoedebestrijding, Gelijke kansen en Integratiebeleid</i>	228
92. <i>Risico- en opportuniteitenmanagement.....</i>	229
93. <i>Kennisbeheer</i>	230
94. <i>Klachtenmanagement in het beleidsdomein EWI en binnen het Departement EWI</i>	231
95. <i>Structureel overleg tussen de minister en het Departement EWI.....</i>	232
B: BIJLAGEN.....	233
<i>Bijlage 1. Lijst van afkortingen</i>	234
<i>Bijlage 2: Personeelsoverzicht Departement EWI</i>	242
<i>Bijlage 3. Uitgavenbegroting Departement EWI bij begrotingsopmaak 2023</i>	250
<i>Bijlage 4. Lijst van vertegenwoordigingen in supranationale, federale en Vlaamse gremia ter voorbereiding van Europese en internationale dossiers</i>	256
<i>Bijlage 5: Beleidsgericht rapport</i>	268

I. TRANSVERSALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

a. Een integraal industriebeleid voor de toekomst

0. Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht – coördinatie en opvolging uitvoering VV-projecten

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	D'Hondt Kathleen De Vos Liselotte Vermander Els Maes Dries Houwen Mieke De wael Annelies
Contactpersoon kabinet	
Begroting (artikel: basisallocatie)	
Budget	561 miljoen EUR (eenmalige relanceprovisie, vastgelegd 2021-2022)
VTE	

Omschrijving actie

In september 2020 ontvouwde de Vlaamse Regering '**Vlaamse Veerkracht**', een groot relanceplan om de Vlaamse economie terug op de rails te zetten na de ongeziene economische crisis ten gevolge van de COVID-19 uitbraak. In totaal investeerde de Vlaamse Regering in de periode 2021-2022 maar liefst 4,3 miljard € in het kader van Vlaamse Veerkracht.

Binnen het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' vonden ruim een half miljard investeringen plaats binnen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie, met focus op onder meer ondersteunen van O&O bij bedrijven, investeringen in wetenschappelijke infrastructuur, versterken van het onderzoeksveld en versnelling van O&O, bio-en circulaire economie, Blue Deal, waterstof, handelskernversterking, digitalisering, ruimtelijke economie, smart cities enz.

Onderstaande tabel geeft de details.

Het Departement EWI verzorgt in 2023 verder mee de coördinatie van de acties binnen het beleidsdomein EWI, met het oog de implementatie van de projecten en de monitoring van de projecten op Vlaams niveau via de periodieke voortgangsrapportages.

Daarnaast is het Departement EWI specifiek verantwoordelijk voor de opvolging van de **23 O&I-onderzoeksinfrastructuur-projecten** die vallen onder de VV-enveloppes VV021 en VV023 ten belope van afgerond 120 miljoen €.

Projectnummer	Cluster/project/actie	Relancebudget (in mio €)
	Versterking O&O	
VV020	Bio-economie	20
VV020/01	Onderzoeksagenda (FWO)	6
VV020/02	Clusterprojecten (VLAIO)	7
VV020/03	Projecten kmo's - Toegang tot infrastructuur (VLAIO)	7
VV021	Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscentra [SOC's], speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksinstellingen en hoger onderwijs)	101
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	39
VV021/01	Bio Base NextGen Fermentation Platform: acht drukfermentoren met geavanceerde sensoren	1
VV021/02	Bio Base Demo: demonstratiefermentor op 50 m ³	11
VV021/03	Microbiële fermentatiestromen als eiwitbron in voedings- en voedertoepassingen van Vlaamse bedrijven	3
VV021/04	BioCon pilot plant: biomassa-conversieplatform	8
VV021/05	Samen bouwen aan een klimaatneutraal Vlaanderen: onderzoeks- en demonstratie-infrastructuur	8
VV021/06	Biotope incubator	7
VV021/07	Green Hydrogen Lab	2
	<i>Pijler Digitaal</i>	36
VV021/08	Acceleratorprogramma met 6 end-to-end digitale pilootproductielijnen voor digitale transformatie van High-Mix-Low-Volume (HMLV) productie	11
VV021/09	Uitbreiding Fotonica pilootlijn infrastructuur	5
VV021/10	Miniaturisatie in geavanceerde halfgeleidertechnologieën: opzet van een Hoge Numerieke Apertuur (NA) Extreme Ultra Violet (EUV)-golflengte Lab	20
	<i>Pijler Gezondheid</i>	26
VV021/11	CESPE Innovatie Accelerator voor (bio)farmaceutische productie	9
VV021/12	Ecosysteem voor pandemiebestrijding: Vaccinopolis (4 mio €) + Flipped TTO (1,3 mio €)	5
VV021/13	Europese translationele motor voor AAV-gentherapie	9
VV021/14	Remote Clinical Monitoring Center (RCMC)	2
VV022	Versterking O&O bedrijven	100
VV022/01	<i>O&O-bedrijfssteun</i>	80
	waarvan 8mio voor cluster gezondheidszorg	8
	waarvan reeds 30mio naar O&O bedrijfsprojecten	30
VV022/02	<i>IPCEI Micro-elektronica</i>	20
VV023	Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	59
VV023/01	Oproepen infrastructuur hogescholen	6
VV023/02	Bedrijfsprojecten ETS-innovatiefonds & CCS-CCU	10
VV023/03	Projecten via VLIR (IOF)	18

	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	7
VV023/01	Innovatief ecosysteem voor circulair gebruik en opwaardering van CO2, stikstof en andere componenten in de lucht ter verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving	2
VV023/02	Valorisatie van agro-industriële biomassa & biomassa residuen in een duurzame circulaire bio-economie	2
VV023/03	Imec-VITO: membranen	3
	<i>Pijler Digitaal</i>	1
VV023/04	Een schaalbare en flexibele infrastructuur voor de transformatie naar digitaal-fysieke werkomgevingen	1
	<i>Pijler Gezondheid</i>	11
VV023/05	MabMine: een geïntegreerd platform voor de identificatie, isolatie en karakterisatie van humane monoklonale antilichamen	2
VV023/06	PRISMO: PRecisiegeneeskunde door geïntegreerde Spatiale Multi-Omics	2
VV023/07	HighTru Lab: geautomatiseerd, geïntegreerd en modulair High Throughput platform voor reactieoptimalisatie en continue flow productie van geneesmiddelen in Vlaanderen	4
VV023/08	MICROLAB: centre of excellence voor microfabricage van microfluidics in glas	1
VV023/09	Supporting ITM's Scientific Infrastructure to Innovate for the Global Good	1
VV023/12	Opstart We Are open ecosysteem voor burger beheerde persoonlijke gezondheidsdata	1
	IMEC TEF	20
	Solid	5
	Blue deal	
VV025	Blue Deal – Onderzoek	6
VV027	Blue Deal – Economie	10
	Waterstofonderzoek	
VV047	Waterstofonderzoek	125
	Iedereen lokaal digitaal	
VV055	Smart Cities	20
	Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening	
VV101	Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	10
VV102	Investeren in kernversterking via projectoproepen	25
	Brexit	
VV109	VLAIO Brexit actieplan	50
	Uitbouwen circulaire economie	
VV123	Circulair bouwen	10
VV124	Circulaire maakindustrie	15
	Digitalisering Vlaamse media- en cultuursector	
VV134	Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	10
	Totaal	561

1. Analytische onderbouwing van het Vlaams industriebeleid en proactief opvolgen van de Europese ontwikkelingen, waaronder de European Chips Act en het Green Deal Industrial Plan met de Net Zero Industry Act

Projectverantwoordelijke	Cattoor Barbara (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	Schruers Liesbet (0,2 VTE) Tournicourt Tom
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Zowel in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024, de EWI-Beleidsnota 2019-2024 als in de beleidsverklaring van de Commissie Von der Leyen 2019-2024 wordt het belang van een sterke industriële basis voor de economie benadrukt.

A. In het Vlaams Regeerakkoord werd de oprichting van een Vlaams **Industrieforum** voorzien waarin halfjaarlijks wordt overlegd over het industrieel beleid met de belangrijkste industriële sectoren en ondernemingsorganisaties.

Het Departement EWI staat mee in voor de beleidsvoorbereiding.

B. In maart 2019 riep de Europese Raad op tot een alomvattende en langetermijnstrategie voor het industriebeleid van de EU, samen met een geïntegreerde aanpak voor een diepere en sterkere eengemaakte markt.

Met de communicatie '**European Industrial Strategy Package**' van 10 maart 2020 en de daarbij horende mededeling '**A new industrial strategy for Europe**' beantwoordt de Commissie die vraag en presenteert ze een nieuwe strategie om de Europese industrie te helpen het voortouw te nemen bij de dubbele transitie naar klimaatneutraliteit en digitaal leiderschap.

De strategie is erop gericht het concurrentievermogen en de strategische autonomie van Europa te stimuleren in een periode van geopolitieke verschuivingen en toenemende wereldwijde concurrentie.

In het pakket initiatieven wordt een nieuwe benadering van het Europese industriebeleid geschetst, die stevig verankerd is in de Europese waarden en tradities binnen de sociale markteconomie.

Het pakket bevat een reeks maatregelen voor de ondersteuning van alle actoren van de Europese industrie, met inbegrip van grote en kleine ondernemingen, innovatieve startende ondernemingen, onderzoekscentra, dienstverleners, leveranciers en sociale partners.

Het pakket bevat ook **drie andere mededelingen** die samenhangen met het industrieel beleid:

- mededeling '**An SME strategy for a sustainable and digital Europe**' De specifieke strategie voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) heeft tot doel de administratieve lasten te verminderen en de vele kleine en middelgrote ondernemingen in Europa te

helpen zaken te doen in de gehele eengemaakte markt en daarbuiten, toegang tot financiering te verkrijgen en het voortouw te nemen bij de digitale en groene transitie.

De twee andere mededelingen zijn:

- mededeling '**Identifying and addressing barriers to the Single Market**'
- mededeling '**Long term action plan for better implementation and enforcement of single market rules**'

In deze twee laatste mededelingen zijn concrete maatregelen voor het wegnemen van belemmeringen voor een goed functionerende eengemaakte markt - de grootste troef van Europa - om al onze bedrijven in staat te stellen te groeien en te concurreren in Europa en daarbuiten.

In bovenvermelde vier beleidsdocumenten kondigt de Europese Commissie **tientallen concrete beleidsacties aan die in 2023 nog doorlopen.**

Het Departement EWI zal die in 2023 verder actief opvolgen.

Daarenboven heeft de Europese Commissie **begin mei 2021 een actualisering van de Europese Industriestrategie** gepubliceerd die concrete maatregelen bevat die gericht zijn op het herstel van de COVID-19 crisis.

Dit is een gerichte actualisering: de nadruk ligt op wat er nog moet worden gedaan en welke lessen er moeten worden getrokken uit de COVID-19 crisis. De geactualiseerde industriestrategie pakt die uitdagingen aan door middel van nieuwe maatregelen op basis van de lessen die uit de crisis zijn getrokken.

De drie zwaartepunten zijn:

(1) Versterking van de veerkracht van de eengemaakte markt

De eengemaakte markt is de belangrijkste troef van de EU en biedt Europese bedrijven zekerheid, schaal en een mondiale springplank. De COVID-19-pandemie heeft echter gevolgen gehad voor de kansen die de eengemaakte markt biedt. Bedrijven en burgers hadden te lijden onder gesloten grenzen, leveringen werden verstoord en de voorspelbaarheid ontbrak vaak.

Om deze problemen aan te pakken, heeft de Commissie het volgende voorgesteld:

Noodinstrument voor de eengemaakte markt: een structurele oplossing bieden om de beschikbaarheid en het vrije verkeer van personen, goederen en diensten bij eventuele toekomstige crises te waarborgen

Verdiepen van de eengemaakte markt de harmonisatie van normen voor belangrijke zakelijke diensten onderzoeken; de digitalisering van het markttoezicht versterken en andere gerichte maatregelen voor het mkb.

Monitoren van de eengemaakte markt: een jaarlijkse analyse van de toestand van de eengemaakte markt, waaronder van 14 industriële ecosystemen

De 14 industriële ecosystemen zijn: lucht- en ruimtevaart en defensie, agrovoeding, bouw, culturele en creatieve sectoren, digitale sector, elektronica, energie-intensieve industrieën, hernieuwbare energiebronnen, gezondheid, mobiliteit/vervoer/automobielsector, nabijheid, sociale economie en civiele veiligheid, detailhandel, textiel en toerisme.

(2) Versterken van de strategische autonomie van de Europese Unie

Voor de EU als vooraanstaande importeur en exporteur is openheid op het vlak van handel en investeringen een troef en een bron van groei en veerkracht. Maar COVID-19 heeft de mondiale toeleveringsketen verstoord en geleid tot een tekort aan bepaalde kritieke producten in Europa. Daarom moeten we de open strategische autonomie op een aantal belangrijke punten verbeteren. Dat kwam ook al aan bod in de industriële strategie van de EU van 2020.

De Commissie stelt het volgende voor:

Diversificatie van internationale partnerschappen: ervoor zorgen dat handel en investeringen een sleutelrol blijven spelen bij het opbouwen van onze economische veerkracht.

Industriële allianties kunnen ook een geschikt instrument zijn wanneer daarmee activiteiten worden versneld die anders niet zouden worden ontwikkeld. Er worden particuliere investeerders aangetrokken en nieuwe zakelijke partnerschappen en modellen besproken op een open en transparante manier die volledig in overeenstemming is met de mededingingsregels. Dat biedt mogelijkheden om hoogwaardige banen te creëren. Allianties bieden een breed platform dat in beginsel open is. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan inclusiviteit voor start-ups en het mkb. De Commissie werkt aan de oprichting van de Alliantie voor processors en halfgeleider technologieën en de Alliantie voor industriële data, edge en cloud, en overweegt een Alliantie voor ruimtelanceersystemen en een Alliantie voor emissieloze luchtvaart.

Monitoren van strategische afhankelijkheid: publicatie van het [eerste verslag over de strategische afhankelijkheid van de EU](#). In het verslag komen 137 producten in kwetsbare ecosystemen aan bod waarvoor de EU zeer afhankelijk is van buitenlandse bronnen.

Uit die analyse van strategische afhankelijkheid kwam het volgende naar voor:

- 137 producten in kwetsbare ecosystemen waarvoor de EU zeer afhankelijk is van buitenlandse leveranciers, van in totaal 5200 onderzochte producten
- Deze producten vertegenwoordigen 6% van de waarde van alle ingevoerde producten in Europa.
- Voor meer dan de helft daarvan is de EU afhankelijk van China, gevolgd door Vietnam en Brazilië.
- 34 producten zijn kwetsbaarder, met een gering diversificatie- en substitutiepotentieel wat betreft productie in de EU. Daartoe behoren diverse grondstoffen en chemische stoffen die worden gebruikt in energie-intensieve industrieën en de gezondheidszorg.
- Deze producten vertegenwoordigen 0,6% van de waarde van alle ingevoerde producten in Europa.

Het document bevat ook een grondige analyse van **zes strategische gebieden** waarop de EU afhankelijk is:

1. grondstoffen
2. batterijen
3. actieve farmaceutische ingrediënten
4. waterstof
5. halfgeleiders
6. cloud- en edge technologieën

(3) Versnellen van de dubbele transitie

De industriële strategie van 2020 bevatte een lijst van maatregelen ter ondersteuning van de groene en digitale transitie van de industrie in de EU. Een groot aantal daarvan is al goedgekeurd of van start gegaan. Door de pandemie verloopt deze transformatie echter veel langzamer en op kleinere schaal. Bedrijven die streven naar duurzaamheid en digitalisering zullen eerder tot de leiders van morgen behoren.

Om de dubbele transitie te versnellen, heeft de Commissie het volgende voorgesteld:

Transitietrajecten

Samen met het bedrijfsleven en andere belanghebbenden worden transitietrajecten uitgestippeld die maatregelen omvatten die nodig zijn voor de dubbele transitie, waarbij inzicht wordt gegeven in de schaal, de voordelen en de voorwaarden die moeten worden vervuld.

Meerlandenprojecten

Met het oog op hulp bij het herstel en de ontwikkeling van digitale en groene capaciteit steunt de Commissie de lidstaten bij gezamenlijke projecten die zorgen voor maximale investeringen in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht.

Analyse van de staalsector

Om voor een schone en concurrerende staalindustrie te zorgen, onderzoekt de Commissie welke uitdagingen er zijn en hoe die kunnen worden aangepakt.

Partnerschappen in het kader van Horizon Europa

Bijeenbrengen van particuliere en publieke financiering voor onderzoek en innovatie op het gebied van koolstofarme technologie en processen.

Ruim beschikbare, toegankelijke en betaalbare koolstofvrije energie

De Commissie zal samen met de EU-landen werken aan snellere investeringen in hernieuwbare energie en netten, en ervoor zorgen dat belemmeringen worden weggewerkt.

Het Departement EWI zal in 2023 deze beleidsontwikkelingen en -acties verder opvolgen en de vertaalslag maken naar het Vlaamse industriebeleid.

Op 3 februari 2023 nam de Vlaamse regering de **visienota 'Naar een versterkte concurrentiekracht van de Europese industrie aan'** (VR 2023 0302 DOC.0097/1TER).

In de nota wordt gesteld dat de Vlaamse minister van Economie en innovatie het initiatief zal nemen, samen met de minister van Buitenlandse zaken, in voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese ministers, om een verdieping van deze nota uit te werken.

Het Departement EWI zal hieraan actief bijdragen.

C. Deze verdieping zal ook het initiatief van de Europese Commissie van 1 februari 2023 incorporeren: het **Green Deal Industrial Plan** (Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age) om het concurrentievermogen van de Europese net-zero industrie te versterken en de snelle overgang naar klimaatneutraliteit te ondersteunen.

Het Industrieel Plan is daarvoor gebaseerd op **vier pijlers**:

1. Een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader
2. Snellere toegang tot financiering
3. Verbetering van vaardigheden
4. Open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens

In het kader van de **eerste pijler** een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader focust de Commissie in haar Plan op drie zaken: de introductie van een Net-Zero Industry Act, de publicatie van een Critical Raw Materials Act en energie. Inzake het verminderen van de energie-afhankelijkheid heeft Europa belangrijke stappen gezet met het REPowerEU-plan. Daarop verder bouwend zal de Commissie in maart een herziening van de interne elektriciteitsmarkt voorzien. Binnen deze drie hogervermelde actiegebieden zal de Commissie acties ondernemen in het voorjaar 2023.

De **tweede pijler** van het plan zal investeringen en financiering voor de productie van schone technologie in Europa versnellen. De financiering van industriële waardeketens met een netto nulwaarde kan in omvang en snelheid worden opgevoerd door middel van gerichte staatssteun. Op middellange termijn wordt gekeken naar de oprichting van een European Sovereignty Fund.

Het InvestEU-programma is goed geplaatst om net-zero investeringen in de EU te stimuleren. InvestEU is het instrument van de Unie voor het katalyseren van particuliere investeringen in prioritaire gebieden van de EU. InvestEU-procedures moeten vereenvoudigd worden en de producten ervan moeten worden afgestemd op de huidige behoeften.

Het Europees Innovatiefonds (Innovation Fund) ondersteunt de ontwikkeling en eerste toepassing van technologieën en oplossingen die energie-intensieve industrieën koolstofvrij maken, hernieuwbare energie en energieopslag (met inbegrip van batterijen en waterstof) en de net-zero leveringsketens versterken door steun te verlenen aan de productie van kritieke onderdelen voor batterijen, wind- en zonne-energie, elektrolyzers, brandstofcellen en warmtepompen. De herziene ETS-richtlijn stelt het innovatiefonds in staat om, door middel van concurrerende inschrijving (competitive bidding) 100% van het financieringsstekort voor het opschalen van de ontwikkeling en productie van schone technologie te subsidiëren. De Commissie zal in principe in het najaar van 2023 de eerste 'competitive bidding' uitbrengen voor de ondersteuning van de productie van hernieuwbare waterstof.

De **derde pijler** slaat op het gegeven dat de groene transitie moet gericht zijn op mensen en niemand mag uitsluiten om billijke en rechtvaardige resultaten te garanderen, kwaliteitsbanen te scheppen en niemand achter te laten. De groene transitie zal de vraag naar nieuwe vaardigheden op alle niveaus doen toenemen, wat grootschalige bijscholing en omscholing van de beroepsbevolking en arbeidskrachten vereist.

De **vierde pijler** zal gaan over wereldwijde samenwerking en handel ten dienste stellen van de groene overgang, volgens de beginselen van eerlijke concurrentie en open handel, voortbouwend op de afspraken met de partners van de EU en de werkzaamheden van de Wereldhandelsorganisatie.

De EU zal een netwerk van vrijhandelsovereenkomsten en andere vormen van samenwerking met partners blijven ontwikkelen om de groene overgang te ondersteunen. Zij zal ook de oprichting onderzoeken van een Club van Kritieke Grondstoffen en van Clean Tech/Net-Zero industriële partnerschappen.

Het Departement EWI zal deze ontwikkelingen in 2023 proactief opvolgen.

D. Tijdens de 'Staat van de Unie 2021'-verklaring kondigde Commissievoorzitter Von der Leyen de creatie van een **Europese Chip wet** aan. Dit initiatief moet Europa op de kaart zetten wat betreft de wereldwijde R&D en productie van halfgeleiders. Gezien het belang van deze EU Chips Wet voor Vlaanderen, met IMEC als spilfiguur in de halfgeleiders-onderzoekswereld.

In 2023 worden de onderhandelingen van dit wetgevend voorstel verder gezet en zal het departement deze ontwikkelingen van nabij opvolgen. Tenslotte, het Departement is - via haar secretaris-generaal - Belgisch vertegenwoordiger in de 'European Semiconductor Board'.

E. In de communicatie van de Europese Commissie van juni 2017 over **slimme specialisatie** 'Strengthening Innovation in Europe's Region: Strategies for resilient, inclusive and sustainable growth' SWD(2017) wordt de link gelegd tussen de heropleving van de industrie en de slimme specialisatie strategieën van de Europese regio's.

In deze context zijn de 'European Strategic Cluster Partnerships for Smart Specialisation Investments', ontwikkeld door DG GROW en DG REGIO (en in samenwerking met verschillende andere DG's zoals CNCT en EMPL), een essentieel aspect.

Deze partnerschappen hebben als doelstelling nieuwe samenwerkingen en innovatieve activiteiten tussen clusterbedrijven, voornamelijk kmo's, te faciliteren om zo investeringen te stimuleren binnen de regionale slimme specialisatie domeinen. Slimme specialisatie en clusters als instrumenten voor de herindustrialisering van Europa worden expliciet aan elkaar gekoppeld. Ter financiering van de activiteiten van deze partnerschappen werd een nieuw Europees instrument gelanceerd, namelijk het I3 (Interregional Innovation Investments) met een eerste oproep die eind 2021 werd gelanceerd. Het Departement EWI volgt deze partnerschappen en de verdere ontwikkeling met betrekking tot dit nieuw financieringsinstrument op en biedt de nodige ondersteuning aan Vlaamse belanghebbenden.

F. Tevens biedt het Departement EWI ondersteuning bij de '**transitie Industrie 4.0**' in het kader van de Visie2050. Het Departement EWI staat immers in voor de koppeling tussen het Vlaamse Industrie 4.0-verhaal en de lopende activiteiten in het Vanguard Initiative en de 'European Strategic Cluster Partnerships for Smart Specialisation Investments' van de Europese Commissie.

Ook in deze context zijn ook nog de conclusies van de Raad van de Europese Unie over Europees industriebeleid (12/03/2018) belangrijk. Hierin wordt het belang aangeduid van de creatie, opschaling en interconnecteren van innovatie hubs in Europa om zo innovatieve ecosystemen te

versterken. Deze boodschap werd nog eens versterkt in de conclusies van 29 mei 2018 waarin de Raad de Europese Commissie uitnodigt om nieuwe oplossingen te ontwikkelen voor de uitwerking van een Europees netwerk van demonstratie- en pilootfaciliteiten dat voornamelijk kmo's ondersteunt bij de uitrol van nieuwe technologieën.

G. Het '**Strategisch Forum IPCEI**' (Important Projects of Common European Interest), dat werd opgericht in 2018 en waar het Departement EWI via haar secretaris-generaal en via een beleidsmedewerker destijds België vertegenwoordigde, heeft zes Europese strategische waardeketens geïdentificeerd die in aanmerking komen voor de toepassing van een flexibelere staatssteunreglementering (onder de vorm van een IPCEI).

Deze zes strategische waardeketens zijn:

- Hydrogen technologies and systems for climate action;
- Connected, clean and autonomous vehicles;
- Smart health;
- Industrial Internet of Things;
- Low-CO2 emission industry;
- Cybersecurity.

Daarnaast is er de lopende IPCEI rond micro-electronica, twee IPCEI's rond batterijen en het EUROHPC-initiatief rond high performance computing.

Ondertussen heeft Vlaanderen zijn **deelname bevestigd aan vier IPCEI's, namelijk de IPCEI Waterstof, de IPCEI Cloud, de IPCEI Micro-elektronica en de IPCEI Gezondheid.**

H. Het Departement EWI zal binnen Vlaanderen, in samenspraak met VLAIO, de link leggen met de Vlaamse kennisactoren en bedrijven die onderdeel uitmaken van de geïdentificeerde strategische waardeketens. Tevens wordt ondersteuning geboden bij de opstart van eventuele nieuwe IPCEI's.

In 2021 is het '**Europees Industrieforum**', de opvolger van het Strategisch Forum IPCEI, gestart. Dit Forum geeft de mogelijkheid aan vertegenwoordigers van de industrie en de lidstaten om in dialoog te treden met vertegenwoordigers van de EU instituties over het industrieel beleid. Het Departement EWI – via haar secretaris-generaal en een beleidsmedewerker - vertegenwoordigt België in het Europees Industrieforum en in diverse werkgroepen, dat fungeert als klankbord om de noden van de Europese industrie te capteren en op die manier de Europese Commissie bij te staan in de ontwikkeling en implementatie van een performant en doeltreffend Europees industriebeleid. In maart 2023 vindt de zesde plenaire vergadering van het European Industrial Forum plaats.

I. België is voorzitter van de **HLG Working Group of Competitiveness and Growth** vanaf 1 juli 2023 tot medio 2024.

Deze HLG COMPRCO van leidende ambtenaren van de EU-lidstaten is een "subgroep op hoog niveau".

Deze subgroep:

- geeft sturing en advies over horizontale kwesties in verband met concurrentievermogen en groei
- volgt de stand van de interne markt, formuleert beleidsopties en bespreekt beleidsprioriteiten, onder meer in het kader van het Europees Semester
- bevordert de uitwisseling van informatie en beste praktijken.

In voorbereiding op het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2024 zal België vanaf 1 juli 2023 voor 1,5 jaar het voorzitterschap van deze ambtelijke HLG bekleden.

Dit zal een nauwe samenwerking inhouden tussen enerzijds de federale FOD Economie en anderzijds het Departement EWI.

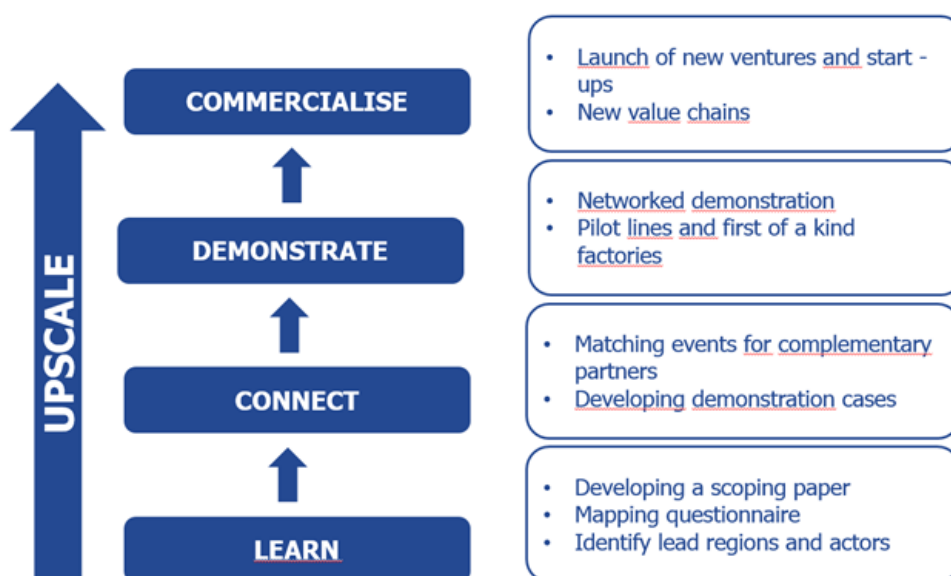
2. Europese interregionale samenwerking tussen innovatieve regio's: Vanguard Initiative

Projectverantwoordelijke	Schruers Liesbet
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara
Contactpersoon kabinet	Peeters Elish
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Vlaanderen startte in 2014 - op initiatief van de toenmalige minister-president Kris Peeters - met 10 andere Europese topregio's, het **Vanguard Initiative**. Dit initiatief heeft als doelstelling het potentieel van innovatie beter te benutten door middel van interregionale samenwerking tussen innovatie-actoren op basis van het 'slimme specialisatie'-principe. Ondertussen is het netwerk uitgegroeid tot 39 Europese regio's en een referentieorganisatie geworden voor de Europese Commissie m.b.t. regionaal economisch- en innovatiebeleid. Het initiatief waar Vlaanderen in 2014 mee pionierde, kan gezien worden als een geslaagde vorm van beleidsinnovatie. Vandaag wordt een '**place-based innovation approach**' overal in de innovatieliteratuur aangeprezen.

Binnen Vanguard wordt de **methodologie van learn – connect – demonstrate – commercialise** gevolgd:

Via de vernieuwende aanpak van **learn – connect – demonstrate – commercialise**, wordt er getracht de ontwikkeling van een interregionaal netwerk van geconnecteerde demonstratiefaciliteiten te stimuleren om zo opkomende technologieën in specifieke toepassingsdomeinen te valoriseren en vanuit dit testproces de kenmerken te extraheren die belangrijk zijn voor een thematisch slim specialisatieplatform.

De **eerste fase learn** focust zich op het mappen van de verschillende regionale capaciteiten en bestaande infrastructuren binnen de deelnemende regio's en dit in een specifiek technologie- en toepassingsdomein.

Vervolgens wordt er onderzocht tijdens de **connect fase** binnen welke waardeketens de verschillende actoren samenwerkingsprojecten kunnen opzetten en dit over de grenzen van de regio's heen. Voor het samenbrengen van actoren (zowel bedrijven, clusterorganisaties als onderzoeksinstellingen) kan het EEN (European Enterprise Network) een belangrijke partner zijn.

De **demonstratie fase** is gericht op het ontwikkelen van een interregionaal netwerk van demonstratoren en dit met een engagement van zowel publieke als private actoren om te investeren om vervolgens te resulteren in de **commercialiseringsfase**.

In elk van deze fase zijn er hindernissen en barrières die moeten aangepakt worden. Een belangrijk element in dit verhaal is het financiële plaatje. Voor elk (vaak prijzig) demonstratieproject moet een optimale financieringsmix (publiek-privaat, maar ook regionale, nationale en Europese middelen) uitgetekend worden. Daarnaast worden ook topics zoals IPR en certificering aangekaart.

B. Tijdens de jaarlijkse **politieke vergadering** die laatst plaatsvond op 30 **november 2022**, met actieve deelname van de SG van het Departement EWI, hebben de Vanguard regio's hun engagement uitgesproken om ook in 2023 het belang van regio's, slimme specialisatie en interregionale innovatieve samenwerkingen te verdedigen. Deze concepten zijn immers kernelementen van een succesvol Europees industriebeleid. Vlaanderen is in 2023 lid van het Bestuur van het Vanguard Initiative, naast de regio's Malopolska, Aragon, Schotland, Oost- en Noord-Finland, Noord-Oost-Roemenië, Slovenië en Wales. Ook in 2023 zullen de Vanguard regio's actief inzetten op het '13 instrument' (Interregional Innovation Investments), een subsidie ter ondersteuning van de oprichting van interregionale publiek-private innovatiepartnerschappen waarvoor het Vanguard Initiative al sinds 2016 pleitte. Het Vanguard Initiative zal in 2023 deelnemen aan de pilootfase van het Partnership for Regional Innovation (PRI).

C. Om de beleidspositie van het Vanguard Initiative te bepalen en te versterken, wordt er verder gebouwd op de jarenlange ervaring binnen de interregionale samenwerkingen in de **zeven lopende pilootprojecten**:

- Bio-economie (betrokkenheid VITO);
- 3D-printing (betrokkenheid SIM en Sirris);
- Efficiënte en duurzame productie (betrokkenheid Agoria en KU Leuven);
- Nano-technologie (betrokkenheid imec)
- Geavanceerde productie in de energiesector (betrokkenheid OWI-Lab en Sirris)
- Slimme geneeskunde ('Smart Health'; Vlaanderen als trekker en betrokkenheid imec, VITO en VIB)
- Artificiële intelligentie (betrokkenheid Imec en Flanders Make)

In 2023 zal ook observerend worden deelgenomen aan het nieuw pilootproject rond Waterstof.

Ook het werk dat wordt geleverd door de werkgroep 'Financiële instrumenten' is van belang voor de toekomstige beleidsontwikkeling.

D. In **2023** zullen de inhoudelijke activiteiten van het Vanguard Initiative zich voornamelijk richten op de verdere ontwikkeling en evaluatie van de pilootprojecten en op de werkzaamheden binnen de werkgroepen 'Financiële Instrumenten', 'Beleidsbeïnvloeding' en PRI. Verschillende concrete samenwerkingsprojecten bevinden zich immers in de demonstratiefase³ waarin het uitrollen van gezamenlijke demonstratieprojecten centraal staat en dit via een mix van publieke en private financiële middelen.

Het is dit laatste aspect dat wordt bestudeerd door financieel experts van de werkgroep 'Financiële Instrumenten'. Het exploreren van de optimale financieringsmix (regionale, nationale en Europese publieke en private financieringsinstrumenten) voor interregionale co-investeringsprojecten is een beslissende factor voor het succes en commercialiseren van een project.

Het VI werkt samen met IdeaConsult aan een VI Interregional Funding Mechanism. Ook deze ontwikkeling zal in 2023 inhoudelijk opgevolgd worden. Er zal tevens op worden toegezien dat ook in 2023 het nieuw I3 instrument optimaal gebruikt wordt door de demonstratiecases.

³ Het betreft hier projecten rond de thema's 3D-printing, Bio-economie, Efficient and sustainable manufacturing, Energie

3. Vrijwaren positie Vlaamse staalsector op de Europese en wereldmarkt

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Verrelst Wim Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. Op de Europese staalmarkt is de laatste jaren een erg drastische daling van de productie en de prijs vast te stellen, te wijten aan grootschalige overproductie in vooral China. Dat heeft grote gevolgen voor de gehele sector, qua rentabiliteit en zelfs voortbestaan van bedrijven. Specifiek de Europese staalbedrijven werden extra getroffen door het ontbreken van een aangepast, gemoderniseerd kader van handelsdefensie-instrumenten.

De modernisering van de **Europese handelsdefensie-instrumenten** is na enkele jaren blokkering uiteindelijk afgewerkt binnen de Europese besluitvorming. Binnen de Vlaamse overheid wordt de besluitvorming voorbereid binnen de Werkgroep Handel (WEHIB).

B. Binnen de Raad, is het sinds halfweg vorig jaar in de **Working Party Trade Questions**, waar de staalsector door de lidstaten wordt opgevolgd op handelsvlak en de Europese beslissingen worden voorbereid. In 2023 wordt het Global Arrangement for sustainable Steel and Aluminium tussen EU en VS afgewerkt. Departement EWI is regelmatig spreker wat betreft de OESO-activiteiten.

C. Binnen het **OESO-Staalcomité** is het Departement EWI lid, en ondervoorzitter van het bureau. Onder de hoede van dit comité worden door de OESO analyses verricht i.v.m. diverse facetten van de staalindustrie, waaronder overcapaciteit, rendabiliteit, sluitingen, ...

D. EWI participeert via de Belgische delegatie samen met een 30-tal landen ook binnen het **Global Forum on Steel Overcapacity**. 2022 is het laatste jaar van de tweede periode van 3 jaar die aangevat is zonder China, Saoedi-Arabië en Indonesië. Regelmatig zal EWI verder overleggen met DG Trade, om diverse initiatieven op elkaar af te stemmen.

E. In de **High Level Group for Energy Intensive Industries**, worden diverse belangrijke aspecten van de staalsector behandeld in diverse werkgroepen, zoals Energie(kosten) of Overcapaciteit(smonitoring).

F. In het kader van de **post-Brexit**, dienen stelselmatig de nodige elementen te worden aangedragen voor het opvolgen van een level playing field, en mate van convergentie van wetgeving, ...

Binnen het beleidsdomein EWI, is er ook de coördinatie van het 'EWI-Brexit Team'.

G. In het kader van de uitvoering van de **ETS-herziening**, een systeem waarbinnen de staalsector de grootste sector is, volgt EWI met nadruk ook de mogelijke impact proactief op.

H. Qua innovatie, is de nieuwe technologie '**CCU**' een potentieel belangrijke optie in de staalsector. EWI volgt proactief binnen diverse ontwerpwetgevingen (voorbereiding ETS-herziening, ...) op, of en hoe mogelijke hindernissen kunnen vermeden of weggewerkt kunnen worden.

I. Departement EWI zal ook actief deelnemen aan een eind 2018 opgestart **netwerk van Europese Staalregio's**, om in groep de specifieke noden duidelijker toe te lichten aan het Europese niveau. De coördinator NRW kondigde in 2020 opnieuw aan outreach te doen richting regio's buiten Duitsland.

J. Het Departement EWI volgt nauwgezet **het DRI-project** (Direct Reduction of Iron) van **Arcelor Mittal Gent** op om de decarbonisatie van de staalindustrie in Vlaanderen mogelijk te maken. Daartoe besliste de Vlaamse Regering in 2021 tot een kapitaalverhoging van Finocas NV t.b.v. 350 mio €.

b. Regionale specialisatie in streken en provincies

4. Regionale specialisatie in Limburg via de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM)

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

LRM – opgericht in 1994 naar aanleiding van de sluiting van de Limburgse mijnen – richt zich op het ondersteunen en faciliteren van economische bedrijvigheid in de provincie Limburg. LRM investeert in bedrijven die zorgen voor economische groei en duurzame jobs in Limburg. LRM verschaft risicokapitaal, aan zowel startups als groeiende kmo's tot grote ondernemingen.

A. LRM heeft in april 2019 met de Vlaamse Regering een **samenwerkingsovereenkomst 2019-2024** gesloten, die door het Departement EWI wordt opgevolgd. In 2022 werd gestart met de evaluatie van LRM. Er wordt gestreefd naar een eindrapport 'Evaluatie LRM' tegen begin november 2023. Op basis van het evaluatierapport kunnen de voorbereidingen voor een nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2024-2029.

B. De wereldwijde gezondheids crisis als gevolg van het coronavirus kende een ongeziene economische impact. LRM werkte een aantal specifieke **corona-gerelateerde maatregelen** uit, zoals betalingsuitstel voor KlimOp- en Plus-lening houders en voor huurders/gebruikers van incubatoren waarin LRM de meerderheid heeft, het aanbieden van financieel maatwerk en financiële assistentie om een uitweg uit de crisis te zoeken,

De regels met betrekking tot het vermijden van gezamenlijke participaties van PMV en LRM bemoeilijkten de uitrol van de achtergestelde corona-leningen voor bestaande participaties van LRM. Daarom werd in 2021 een kapitaalverhoging doorgevoerd van 5 miljoen euro bij LRM. Dit moet LRM nv toelaten om de achtergestelde corona-leningen verstrekt door PMV nv aan LRM-participaties over te nemen. Op die manier kunnen ook LRM-participaties van deze financieringsmogelijkheid genieten. Dit bedrag van 5 miljoen euro stemt overeen met de huidige inschatting en zou eventueel, indien dit nodig zou zijn, met een nieuwe beslissing naar 10 miljoen euro kunnen verhoogd worden.

C. De Vlaamse Regering heeft op 17 december 2021 het project '**doorbraaklening**' van LRM en de Universiteit Hasselt (UHasselt) goedgekeurd. De doorbraaklening is een vorm van gemengde financiering, 'blended finance', omdat het instrumentarium van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) strategisch wordt ingezet in combinatie met een achtergestelde lening vanuit de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM). De focus van de doorbraaklening ligt op mature, gezonde en ambitieuze B2B-bedrijven die over een ambitieus en onderbouwd transformatietraject met betrekking tot digitalisering, duurzaamheid en internationalisering beschikken. Tegelijkertijd wordt een evidence-based onderzoekstraject uitgerold door UHasselt. Dit laatste moet het mogelijk maken het effectieve karakter van deze vorm van gemengde financiering te monitoren en te evalueren.

Om de Limburgse economie extra zuurstof te geven in deze huidige turbulente economische situatie en de Limburgse ondernemingen voor te bereiden op de klimaatuitdaging en duurzame energietransitie, heeft de Vlaamse Regering op 18 november 2022 een kapitaalverhoging van LRM van 30 miljoen euro goedgekeurd. Met deze extra middelen kan LRM via '**doorbraakkapitaal**' Limburgse ondernemingen ondersteunen in hun duurzame energietransitie. Met '**doorbraakkapitaal**' wil LRM kapitaal ter beschikking stellen aan Limburgse kmo's die willen investeren in het verduurzamen van hun productieproces, infrastructuur en/of bedrijfsvoering. De kapitaalinjectie vanuit LRM zal zich situeren tussen 500.000 en 1 miljoen euro per dossier. Er wordt gemikt op mid-sized bedrijven, bij voorkeur productie- of maakbedrijven met een aanzienlijke tewerkstellingscomponent.

Het Departement EWI zal de verdere ontwikkelingen binnen LRM opvolgen.

c. Succesvol ondernemen in de digitale samenleving

5. Vlaams Actieplan Artificiële Intelligentie (AI) – luik onderzoek

Projectverantwoordelijke	Spyns Peter (0,1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Verschaeren Simon
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT en EBO-1EEB2JY-IS
Budget	12,185 miljoen euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt met het economisch en innovatiebeleid een centrale rol te willen opnemen in een doorgedreven digitalisering in Vlaanderen, via een **Vlaams geïntegreerd beleidsplan digitalisering**. De aanpak zal worden afgestemd met de SERV en de Europese doelstellingen ter zake.

In het Jaarondernemingsplan 2023 van Departement EWI zijn alvast **volgende beleidsacties** opgenomen die kaderen in dat plan:

- Vlaamse beleidsagenda artificiële intelligentie
- Vlaamse beleidsagenda cybersecurity
- 5G
- Coördinatie van het Digital Europe Programme binnen Vlaanderen
- Opvolgen van het Digital Single Market Programme
- Smart-citiesprogramma via imec
- I-learn-initiatief
- Kenniscentrum Data en Maatschappij

Onderstaand wordt de **Vlaamse beleidsagenda artificiële intelligentie** geduid. De andere beleidsacties komen aan bod in andere fiches.

De digitale technologieën ontwikkelen zich aan een snel tempo. Dat is het zeker het geval met de technologiedomeinen artificiële intelligentie en cybersecurity. Vlaanderen heeft de ambitie om tot de digitale koplopers te behoren, ook in deze technologiedomeinen. Deze impulsprogramma's werden in 2018 door het Departement EWI voorbereid via een consultancy-opdracht en intens stakeholderoverleg.

In 2019 keurde de Vlaamse Regering het **impulsprogramma artificiële intelligentie** goed (VR 2019 2203 DOC.0318/1QUATER). Het impulsprogramma's omvat drie luiken:

1. strategisch basisonderzoek;
2. implementatie naar het bedrijfsleven;
3. sensibilisering, outreach en opleidingen.

Voor details over het Vlaams actieplan AI wordt verwezen naar de nota Vlaamse Regering. Het Departement EWI volgt het hele actieplan op en specifiek **het onderzoeksluik strategisch basisonderzoek**.

Voor het onderzoeksluik AI (strategisch basisonderzoek) wordt jaarlijks via een beslissing Vlaamse Regering een budget van 12,185 miljoen euro toegekend voor onderzoeksprojecten. Op 23/12/2022 besloot de Vlaamse Regering in 2023 een compensatie voor loon- en verwarmingskosten uit te keren.

Het AI-onderzoeksprogramma heeft een specifieke en gerichte ambitie. Het investeert in bestaande sterktes in Vlaanderen en zal internationaal worden onderkend voor zijn resultaten en demonstratoren.

Van groot belang is het realiseren van een competitief voordeel in geselecteerde AI-disciplines, wat zal leiden tot een duurzaam leiderschap in de 4de industriële revolutie.

De top-onderzoeksactiviteiten:

(1) hebben een focus op het leveren van een internationaal erkende bijdrage tot de 'state-of-the-art' in AI-onderzoek, vertrekkend van erkende sterkte in technische expertise en academisch leiderschap;

(2) maken 'first-of-a-kind'-demonstratoren en introducties van technologische oplossingen mogelijk, gebaseerd op de resultaten van het onderzoeksprogramma, door het opzetten van samenwerkingsprojecten met de Vlaamse industriële en andere actoren die kunnen worden opgepakt met steun van de instrumenten in het implementatieluik van het AI-programma;

(3) verzekeren Vlaanderens internationaal leiderschap en aantrekkingskracht voor toekomstige investering in geselecteerde AI en daaraan verbonden digitale technologiedisciplines en hun toepassingen;

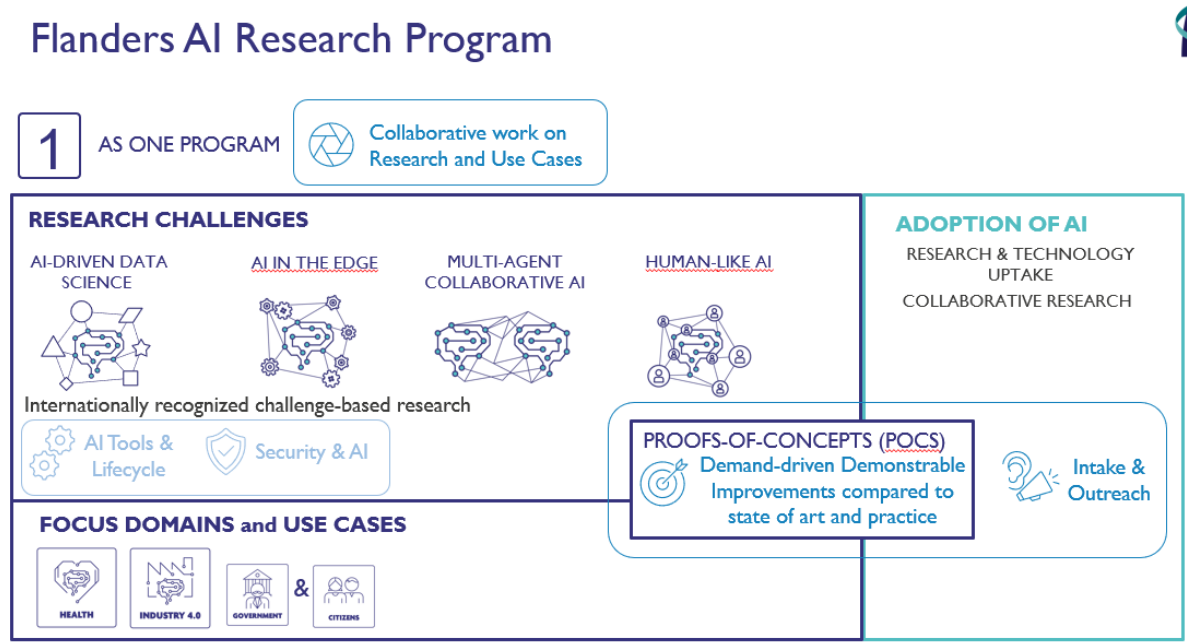
(4) bezorgen de Vlaamse industriepartners een duurzaam voordeel in deze domeinen.

De vier uitdagingen (of onderzoeklijnen) die in het AI-onderzoek worden uitgevoerd zijn de volgende:

1. Hybride, geautomatiseerde, betrouwbare en actiegerichte datawetenschap ('data science'): dé hulp om complexe beslissingen te nemen;
2. Real-time- & energie-efficiënte AI: informatie extraheren en verwerken aan 'de rand' ('the edge' – edge-AI);
3. Multi-actor- ('multi-agent'), collaboratieve AI: autonoom interageren met andere besluitvormende entiteiten;
4. Human-like AI: naadloos communiceren en samenwerken met mensen.

De toepassingsdomeinen '**focus domains**' betreffen gezondheid, industrie 4.0 en overheid & burgers.

Schematisch geeft dit volgend beeld:

Het Departement EWI maakt deel uit van de **werkgroep van het AI-onderzoeksprogramma** en zetelt in de overkoepelende **Stuurgroep AI** waarin ook de stakeholders vertegenwoordigd zijn. Tevens is er zeer regelmatig overleg tussen het departement en de coördinator (imec) over allerlei operationele kwesties (o.a. de deelname aan de jaarlijkse Belgische AI-week, de jaarlijkse doorlichting en opvolging), en ook met de VLAIO-collega's. Daarenboven neemt het departement deel aan intra-Belgische en Europese overlegcomités over AI om de aansluiting tussen de Vlaamse plannen met Europees AI-beleid te verzekeren.

In 2023 wordt een **externe evaluatie** over de eerste periode (2019-2023) uitgevoerd en wordt een nieuw vijfjarig werkplan voorbereid. Tevens worden verder mogelijke synergiën met de *AI Community* van het *European Institute for Technology* onderzocht en bekeken hoe de samenwerking met Nederlands "AI Coalitie" in de praktijk kan worden versterkt.

6. Vlaams Actieplan Cybersecurity (CS) – luik onderzoek

Projectverantwoordelijke	Van Paesschen Paris
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	8 miljoen euro
VTE	Zie JOP-fiche 49

Omschrijving actie

De digitale technologieën ontwikkelen zich aan een snel tempo. Dat is het zeker het geval voor de technologiedomeinen artificiële intelligentie en cybersecurity. Vlaanderen heeft de ambitie om tot de digitale koplopers te behoren, ook in de deze technologiedomeinen. In 2018 werden door het Departement EWI impulsprogramma's AI en cybersecurity voorbereid via een consultancy-opdracht en intens stakeholderoverleg.

Op **22 maart 2019** keurde de Vlaamse Regering het **Vlaams beleidsplan voor CyberSecurity (CS)** goed (VR2019 2203 DOC.0317/1QUATER).

Daarin werd een Vlaamse beleidsagenda rond cybersecurity voorgesteld, bestaande uit drie complementaire delen.

-(1) Uitvoeren van **top strategisch basisonderzoek** voor het gericht ontwikkelen van nieuwe kennis, wetenschappelijke doorbraken en talent op wereldniveau daar waar Vlaanderen reeds excellent presteert én waar synergie kan bekomen worden met de vraag-gedreven implementatie-agenda van het Vlaamse bedrijfsleven.

-(2) Een centrale focus op de **implementatie van CS-toepassingen in het bedrijfsleven**. Een vraag-gedreven agenda vanuit het bedrijfsleven moet via open, goed georganiseerde kanalen en netwerken gebracht worden tot bestaande overheidsinstrumenten van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en relevante instellingen.

-(3) Een **sterk flankerend beleid** waarin wordt gewerkt aan de significante opleidingsnoden gericht op de arbeidsmarkt. Verder ligt er een focus op een correcte doch ambitieuze "outreach" zodat vernieuwende cybersecurity-kennis, inzichten en technologieën worden gedeeld, waardoor zo veel mogelijk Vlaamse actoren actief kunnen participeren.

In uitvoering van dit beleidsplan duidde de Vlaamse regering op 7 juni 2019 **de stuurgroep** van het beleidsplan CS aan (VR 2019 0706 DOC.0866/1BIS).

Op 4 en 5 juli 2019 heeft de internationale wetenschappelijke adviesraad het voorgestelde programma positief beoordeeld en in december volgde de beslissing van de Vlaamse Regering voor het eerste jaar van het onderzoeksprogramma Cybersecurity Vlaanderen (VR 2019 1312 DOC.1235/1-10).

Het onderzoeksprogramma "Cybersecurity Vlaanderen" wordt uitgevoerd door de universiteiten KU Leuven, UGent en VUB, samen met het strategisch onderzoekscentrum imec.

Het onderzoeksprogramma omvat **vier onderzoeklijnen of 'Research Tracks'** waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige sterktes in Vlaanderen en het toepassingsgericht onderzoek.

Vervolgens werden deze 'Research Tracks' opgesplitst in **onderzoeksthema's** die nauw aansluiten bij dezelfde sterktes en die aanknopingspunten bieden voor vraag-gedreven implementatietrajecten met de industrie.

De onderzoekslijnen zoals omschreven in het document "Cybersecurity Initiative Flanders" zijn:

Research Track 1: Application and Software Security -Secure SDLC

- Secure Software Development Life Cycle
- Program Verification and Security Testing
- Secure Programming Languages and Secure Compilation
- Connections with Other Research Tracks

Research Track 2: Strategic Security Services

- Identity Management and Authentication – Authorization and Audit
- Advanced Encryption Techniques and Data Access Middleware
- Policy and Regulation Research

Track 3: System and Infrastructure Security

- System Security
- Network Security
- Security Monitoring and Management

Research Track 4: Technology Building Blocks: Secure Hardware, Cryptography and Secure Implementations

- Secure Hardware: Roots of Trust Anchored into Technology Foundations
- Cryptographic Algorithms
- Cryptographic Protocols
- Secure and Efficient Cryptographic Implementations

Het Departement EWI volgt het hele actieplan op en specifiek het **onderzoeksluik strategisch basisonderzoek**. Voor het onderzoeksluik cybersecurity wordt jaarlijks via een beslissing Vlaamse Regering een budget van 8 miljoen euro toegekend voor onderzoeksprojecten.

Ook het derde luik wordt door het Departement EWI opgevolgd. Zo is er 1,5 miljoen euro voorzien ter versterking van de opleidingsmodules ingericht door de hogescholen en universiteiten met een bijzondere aandacht voor permanente vorming (zie fiche 49).

Het Departement EWI maakt deel uit van de **Stuurgroep Cybersecurity** waarin ook de stakeholders vertegenwoordigd zijn.

Beleidsacties 2023

- Samenwerking voor de evaluatie van het Cybersecurity Onderzoeksprogramma voor de periode 2019 – 2023;
- Verdere vertegenwoordiging en opvolging binnen de verschillende werkgroepen en overleggroepen die zijn opgericht in het kader van het Vlaams Beleidsplan CS;
- Opvolging van de trends, verschuivingen en beleidsinitiatieven op Belgisch, Europees en Internationaal niveau
- Voorbereiden beslissingsproces over al dan niet continuering van het Onderzoeksprogramma.

7. Uitrol van 5G-netwerk

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	
Budget	Potentieel 300 miljoen euro kapitaalparticipatie (via VPM)
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De Vlaamse Regering wil zo snel mogelijk komen tot de uitrol van een **gebiedsdekkend 5G-netwerk**.

Het Regeerakkoord 2019-2024 stelt onder meer: *'Met de recente evoluties die zich voordoen in de markt wil de Vlaamse Regering de motor zijn voor een gebiedsdekkend 5G-netwerk, volgens een open model van infrastructuurdeling waarop alle dienstverleners aan gelijke voorwaarden hun diensten kunnen aanbieden. Om dat model te garanderen, is het noodzakelijk dat de Vlaamse overheid substantieel participeert in de initiatieven van de operatoren. De Vlaamse Regering ziet erop toe dat eventuele bijkomende spelers onder dezelfde voorwaarden kunnen participeren.'*

De Vlaamse overheid, met name het Departement Omgeving, was snel met het versoepelen van de spectrumnormen waardoor er aan de slag kon worden gegaan met testnetwerken, bijvoorbeeld in de haven van Antwerpen. Daarnaast had de openbare veiling van het 5G-netwerk veel voeten in de aarde maar is deze in 2022 uiteindelijk uitgevoerd met 5 spelers als resultaat. België maakt sindsdien een serieuze inhaalbeweging inzake de 5G-uitrol.

Het Departement EWI volgt de uitrol van 5G in België van nabij op. Er wordt daarbij gedacht aan de oprichting van een Tower Company in een publiek-private samenwerking. Daarbij is de dekking in minder dichtbevolkte gebieden een belangrijk aandachtspunt.

In 2023 zullen voorbereidende gesprekken worden gevoerd tussen minister Brouns en het topmanagement van Telenet en Proximus om enerzijds te kijken hoe de opvolging van de MoU's over het uitrollen van supersnel internet dient te gebeuren en anderzijds waar Vlaanderen de uitrol van 5G nuttig kan stimuleren. Het Departement EWI zal inhoudelijk bijdragen aan deze gesprekken en de nodige linken leggen met lopende initiatieven op federaal en Europees niveau.

8. Coördineren van het Digital Europe Programme (DIGITAL) voor Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara Flama Wouter Spyns Peter Van Grootel Geert
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	Aan te trekken vanuit Europa
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

A. Binnen het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 (MFK) is het Digital Europe Programme (2021-2027) gericht op het financieel ondersteunen van enkele strategisch belangrijke pijlers binnen de Europese digitale economie. De Commissie lanceerde het voorstel in juni 2018 en eind 2020 werd in het kader van de MFF-onderhandelingen een akkoord bereikt over een budget van **budget van 7,5 miljard euro**.

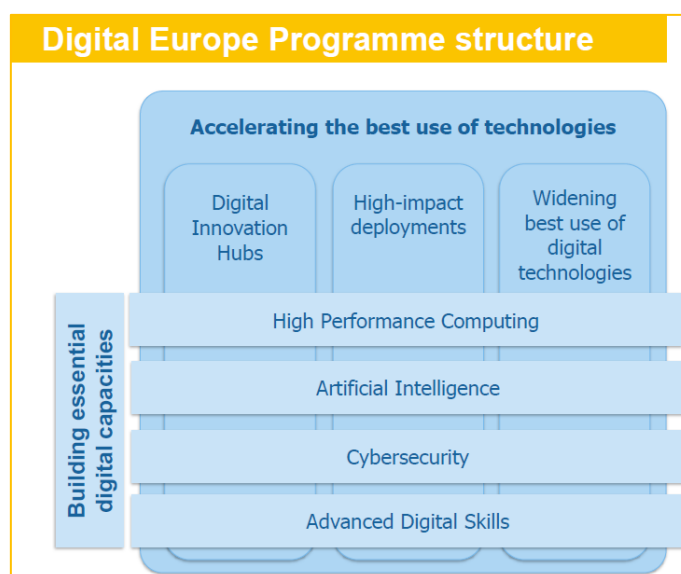
Het programma zal **complementair zijn aan de activiteiten onder Horizon Europe**. Waar Horizon Europe onderzoek en innovatie financiert, zal het DEP zich richten op het inzetten en benutten van bestaande en ontwikkelde innovatieve digitale oplossingen en op het bouwen van infrastructuren.

Het programma richt zich op **vijf sleutelgebieden**:

- Kunstmatige intelligentie, Data & Cloud (2,1 mia €)
- Digitale vaardigheden (580 mio €)
- Supercomputers (2,2 mia €)
- Cybersecurity (1,7 mia €)
- Gebruik van digitale technologieën en interoperabiliteit (1,1 mia €)

De diverse onderdelen verbonden aan het DEP worden onderstaand weergegeven. Het Departement EWI volgt het Digital Europe Programme actief op.

Dit programma ondersteunt ook het bekomen van digitale skills door werknemers en de opname van nieuwe technologieën door bedrijven.

Zo zal het **netwerk van de Digital Innovation Hubs** worden versterkt en uitgebreid en zal de Europese Commissie een AI- en CS-plan opzetten en uitvoeren.

B. Er lopen reeds veel initiatieven binnen de **Vlaamse overheid** m.b.t. digitalisering. Binnen het beleidsdomein EWI is er de transitie Industrie 4.0 en zijn er o.a. de beleidsplannen AI en CS. Ook binnen de andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid zet men steeds meer in op digitalisering. Het Departement EWI garandeert afstemming tussen deze initiatieven.

Ook binnen de **Belgische federale staatsstructuur** gebeurt er meer en meer rond digitalisering, wat de noodzaak aan intra-Belgische beleidscoördinatie stelt. Hiervoor is de Digitale Taskforce opgericht door FOD Buitenlandse Zaken, die technische afstemming tussen het federale niveau en de regio's richting het buitenland moet bewerkstelligen. Deze werkgroepen worden, waar relevant, opgevolgd door beleidsmedewerkers van het Departement EWI.

C. Het Departement EWI heeft in 2020 structuren opgezet die het in staat stelt om de ontwikkelingen onder het Digital Europe Programme te kunnen coördineren. Zo is er een nieuwe '**Werkgroep 5 – Digitalisering**' gecreëerd onder het Vlaams EU-Platform die stakeholders samenbrengt. In 2022 zal deze werkgroep actief vergaderen; telkens wanneer een nieuwe oproep van het Digital Europe Programme wordt gelanceerd en 1 a 2 thematische vergaderingen afhankelijk van de noodzaak, bijvoorbeeld wanneer een nieuw Europees wetgevend initiatief inzake digitalisering wordt gelanceerd.

Daarnaast is er intern binnen het beleidsdomein ook een **Themateam Digitalisering** opgericht dat beleidsmedewerkers van EWI en VLAIO samenbrengt. Zo wordt bijvoorbeeld pijler 1 (High-Performance Computing) van het programma opgevolgd en wordt er via deze weg teruggekoppeld, dit geldt ook voor de pijlers rond AI en CS.

D. Tot slot is een beleidsmedewerker van EWI aangesteld als de Belgische vertegenwoordiging in het officieel aangestelde Programma-Comité van het Digital Europe Programme dat volgens de comitologie regelgevingsadvies verleent aan de Europese Commissie inzake de thema's 'AI, Data & Cloud', Cybersecurity (Quantum Communication Infrastructure), Geavanceerde Digitale Vaardigheden en 'Gebruik van digitale technologieën en interoperabiliteit' (waaronder het netwerk van EDIH's). Het Departement EWI heeft zo de mogelijkheid om de nieuwe programma's direct af te toetsen en te communiceren met de stakeholders binnen Werkgroep 5.

E. Een belangrijk beleidsvoorbereidend werk dat uit dit programma voortkomt, is het faciliteren van de Vlaamse kandidaat-DIH's (**Digital Innovation Hubs**) die participeren aan de Europese call "European Digital Innovation Hubs". Dit zal in samenwerking gebeuren met VLAIO.

Het Digital Europe Programme werd in 2021 van zeer nabij opgevolgd gezien het belang ervan voor de Vlaamse O&O&I-stakeholders.

Het Departement EWI heeft daarbij de nood vastgesteld voor een Nationaal Contact Punt bij NCP Flanders om dit programma mee uit te voeren. Na overleg met FWO en VLAIO is er beslist om jaarlijks 175.000 euro van het EWI-budget over te dragen naar FWO voor de aanwerving van 2 NCP's, één gericht op het Horizon Europe Programme en één met specifieke focus op het Digital Europe Programme. Deze NCP-DIGITAL (Marie Timmermann, marie.timmermann@fwo.be) is aangeworven eind augustus 2021. Er is een kick-offmeeting gegeven eind november en er wordt gewerkt aan een procedure om beslissingen te nemen over cofinanciering (waar vaak de nadruk op wordt gelegd in het Digital Europe Programme).

Beleidsmatig is het programma met enige vertraging eindelijk van start gegaan in november 2021. Om tot dit punt te komen moet er telkens een Programma-Comité (voorheen Expert Group) worden samengeroepen, waar de EU-lidstaten hun opmerkingen kunnen doorgeven. Dit gebeurt in Vlaanderen aan de hand van input van Werkgroep 5 van het Vlaams EU-platform. Daarbij moet ook op Belgisch niveau de Digital Task Force worden samengeroepen om de Belgische opmerkingen op het programma af te stemmen. Dit vraagt telkens enig studie- en coördinatiewerk.

Daarnaast is sinds midden 2019 reeds een proces aan de gang om een procedure uit te werken voor de **selectie van de European Digital Innovation Hubs (EDIH's)**, een centraal netwerk binnen het Digital Europe Programme.

Negen Vlaamse kandidaten zijn in 2020 geselecteerd door een selectieprocedure onder beheer van het Departement EWI. De volgende stap was de Europese selectieprocedure. In maart 2021 is hierover een workshop gegeven in samenwerking met de Europese Commissie en de oproep is geopend in november 2021. Er moeten ook overkoepelende Belgische antwoorden geformuleerd worden op vragen die de Europese Commissie stelt. Zo is er een Belgische Nationale strategie voor de selectie van de European Digital Innovation Hubs opgesteld, die rekening houdt met de bevoegdheidsverdeling (en waar duidelijk uit voortkomt dat digitalisering van bedrijven en/of maatschappelijke organisaties zich op regionaal niveau bevindt).

In 2022 heeft de Europese Commissie finaal de geselecteerde EDIH's bekendgemaakt **en 3 Vlaamse EDIH's officieel goedgekeurd:**

- ‘European Digital Innovation Hub on Manufacturing’, gecoördineerd door Flanders Make;
- ‘Energy in the Built Environment’, gecoördineerd door Energyville;
- ‘Flanders Artificial Intelligence European Digital Innovation Hub’, gecoördineerd door imec.

De Vlaamse EDIH's zullen vanaf begin 2023 van start kunnen gaan. Ze zullen een internationale component toevoegen aan het Vlaams netwerk van kenniscentra inzake digitalisering.

Begin 2023 zullen de EDIH's hun werkzaamheden aanvangen en in 2023 is de Vlaamse overheid van plan om initiatieven te nemen om de Vlaamse EDIH's beter te matchen met EDIH's uit nabijgelegen regio's. Op die manier kan er intensiever gewerkt worden aan een innovatief netwerk van EDIH's.

Het Departement EWI blijft in 2023 de werkzaamheden van dit programma nauw opvolgen via het **programmacomité** van het Digital Europe Programme. Het stemt zo de inhoud van het werkprogramma af met andere beleidsdomeinen en stakeholders.

Wanneer zich cofinancieringsopportuniteiten voordoen wordt overleg met NCP Flanders gekeken of het past binnen het digitaliseringsbeleid van de Vlaamse overheid en er gefinancierd kan worden.

Ten slotte bekijkt het Departement EWI de mogelijkheid om met andere Belgische entiteiten (SPW Economie en Innoviris) en de Europese Commissie tijdens het Europese Belgisch Voorzitterschap van 2024 een evenement hierover te organiseren. We zullen zo trachten België en Vlaanderen op de kaart te zetten als smaakmaker van het Europese digitaliseringsbeleid.

F. Een nieuw gegeven binnen dit programma is de mogelijkheid om European Digital Infrastructure Consortia (EDIC) te vormen in het kader van Europe's Digital Decade. Dit zijn samenwerkingen tussen overheden die inzetten op een bepaald Multi-Country Projects, projecten die meerdere landen ten goede komen. Deze EDICs worden verwacht ook in te tekenen op oproepen uit het Digital Europe Programme en kunnen dus ook daarop een impact hebben. Het Departement EWI volgt deze mogelijkheden van zeer nabij op en neemt daarin een coördinerende rol samen met Digitaal Vlaanderen. We doen daarbij geen voorbarige beloften over eventuele financiële bijdragen maar sturen aan op concrete voorstellen.

9. A Europe fit for the digital age

Projectverantwoordelijke	Scheere David (0,5) Verschaeren Simon (0,1VTE)
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara Schruers Liesbet
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Waar het **Digital Europe Programme (DEP)** gericht is op het financieel ondersteunen van enkele strategisch belangrijke pijlers binnen de Europese digitale economie, is de **Digital Single Market (DSM)** er op gericht een regelgevend kader te creëren voor ‘digitale’ concurrentie binnen Europa.

Het Departement EWI volgt de ontwikkelingen rond de digitale economie en de digitale interne markt op en coördineert Vlaamse standpunten en prioriteiten naar Europa toe.

De Europese Commissie erkent het belang van de toenemende digitalisering. De **Digital-Single-Market-strategie** is een essentieel voorbereidend onderdeel van de Digitale Agenda. Met de Strategie voor de Digitale Interne Markt (DSM) wil de Commissie verzekeren dat consumenten grensoverschrijdende toegang krijgen tot digitale diensten, een gelijk speelveld creëren voor bedrijven en de voorwaarden creëren die een dynamische digitale economie en samenleving mogelijk maken.

B. Op 19 februari 2020 lanceerde de Commissie Von der Leyen de mededeling ‘**Shaping Europe’s digital future**’.

In deze mededeling wordt de Europese digitale strategie voor de volgende jaren geschetst. Enerzijds is er een ‘*Witboek over artificiële intelligentie*’ gelanceerd en anderzijds een ‘*Europese data-strategie*’. In dit laatste document stelt de Commissie voor te werken aan een interne markt voor data en aan een aantrekkelijke, veilige en dynamische data-economie in Europa.

De Europese Commissie werkt meerdere beleidstopics die vermeld zijn in de Europese data-strategie verder uit en **eind 2020 lanceerde de Commissie meerdere ontwerpregelgevingen:**

1) **Data Governance Act.**

Een ontwerpverordening die focust op een regelgevend kader voor datadeling. In 2023 zal de implementatie op Vlaams niveau voorbereid worden van de Data Governance Act.

2) **Digital Markets Act.**

Dit voorstel is van toepassing op online platforms met een poortwachtersfunctie en moet zorgen voor een goed functionerende Europese interne markt door concurrentie te stimuleren in digitale markten.

3) **Digital Services Act.**

Deze ontwerpverordening moderniseert enerzijds de e-commercerichtlijn en introduceert anderzijds een bindend kader met verplichtingen voor digitale diensten. In 2023 zal de implementatie op Vlaams niveau voorbereid worden van de Digital Services Act.

Op 9 maart 2021 heeft de Europese Commissie een nieuwe mededeling gepubliceerd over digitalisering: “**Europe’s digital decade: 2030 digital targets.**” Met deze mededeling presenteert de Europese Commissie haar visie en mogelijkheden voor de Europese digitale transformatie tegen 2030.

Het Departement EWI volgt deze Europese beleidsontwikkelingen en ontwerpregelgevingen proactief op. In juni 2022 heeft het Departement EWI een beleidsmedewerker als attaché deeltijds gedetacheerd om de werkzaamheden van de **Raad Telecom** (met focus op de aspecten rond digitalisering en de bevoegdheden van EWI) meer van nabij op te volgen. Vandaar uit kan de Europese beleidsontwikkeling in het domein van zeer nabij worden bijgehouden, en, wordt er tijdig teruggekoppeld naar de verschillende administraties en kabinetten die instaan voor de uiteindelijke inhoudelijke lijnen.

Het Departement EWI werkt actief mee aan coördinatie van de opmaak van een regionale roadmap binnen de nationale roadmap voor België. Het departement staat daarvoor in nauw contact met Digitaal Vlaanderen. Het zal zo mee onderhandelen met de federale overheid over hoe regionale initiatieven kunnen worden opgenomen en coördineert mee de input op Vlaams niveau.

In april 2021 is ook een voorstel gelanceerd door de Europese Commissie voor een **Artificiële-Intelligentie-Verordening** (AI Act in het Engels). Deze nieuwe wetgeving zal in de toekomst het gebruik van AI-systemen regelen op basis van een risiconiveau, gaande van laag tot hoog en onaanvaardbaar risico.

Gezien de bijzondere inzet via jaarlijkse investeringen vanuit de Vlaamse overheid in Artificiële Intelligentie is dit voor de Vlaamse overheid en Vlaamse stakeholders een potentieel belangrijk wetgevend dossier (alhoewel dit volgens de Belgische bevoegdheidsverdeling eerder de verantwoordelijkheid van de federale overheid is).

Vlaanderen woog op dit debat via de **intra-Belgische werkgroep IEC/CEI-AI**, onder meer door in april 2021 een reeks technische opmerkingen te hebben geven op de tekst. Het Kenniscentrum Data & Maatschappij (zie fiche KDM) wordt ook ingezet om te wegen op dit debat via “policy prototyping”. Daarbij wordt de wetgeving tastbaar gemaakt door aan Vlaamse stakeholders te vragen of zij met hun activiteiten onder deze wetgeving vallen en hoe dit hen impacteert. Daarnaast werd ook de EWI AI Act Klankbordgroep opgericht binnen Werkgroep 5. De experts in deze Klankbordgroep gaven doorheen 2022 hun inzichten mee betreffende de loop van de onderhandelingen van de AI Act in de Raad van de EU. Op basis van deze inzichten en een verdere afweging van de Vlaamse belangen, heeft EWI een beduidende rol gespeeld in het bepalen van het Belgisch standpunt voor de AI Act.

In februari 2022 stelde de Europese Commissie haar voorstel voor een Europese datawet (Data Act in het Engels) voor. Als één van de hoekstenen die de Europese data-economie zal vormgeven, is ook dit dossier belangrijk voor de Vlaamse economie. In navolging van de oprichting van de Klankbordgroep AI Act, werd ook de Klankbordgroep Data Act opgericht. Ook hier werden deze en andere inzichten gebruikt om regelmatig mee te wegen op de Europese Raadsonderhandelingen betreffende de Data Act.

Ongetwijfeld komen er nog belangrijke Europese wetgevende dossiers voor Vlaanderen bij in 2023. Het Departement EWI gaat steeds na welke bijzondere aandacht die verdienen vanuit Vlaanderen.

10. Smart Cities en Internet of Things via het convenant met imec

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	EBO-1EFB2LA-WT
Budget	4 mio € geormerkt in convenant met imec
VTE	imec-opvolging (JOP-fiche 33)

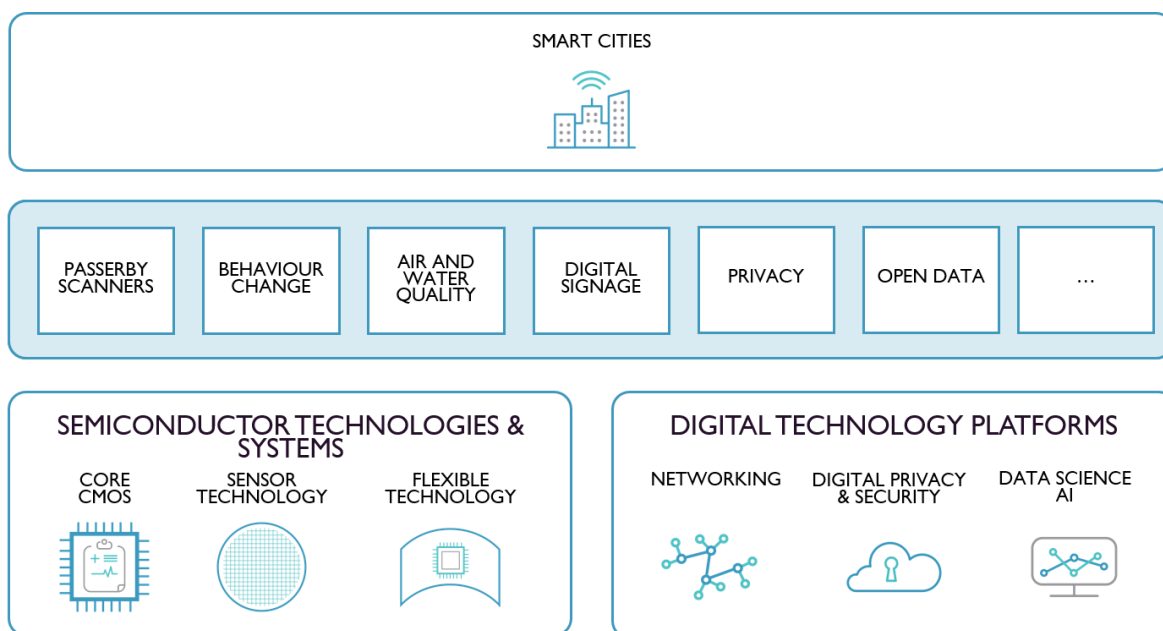
Omschrijving actie

Vlaanderen heeft de ambitie om de mogelijkheden van 'Smart Cities' en 'Internet of Things' (IoT) optimaal te benutten.

Vandaar dat er in het **convenant van imec (2017-2021)** voorzien is dat imec, i.s.m. de stad Antwerpen, een grote 'City-of-Things'-proeftuin zal opzetten.

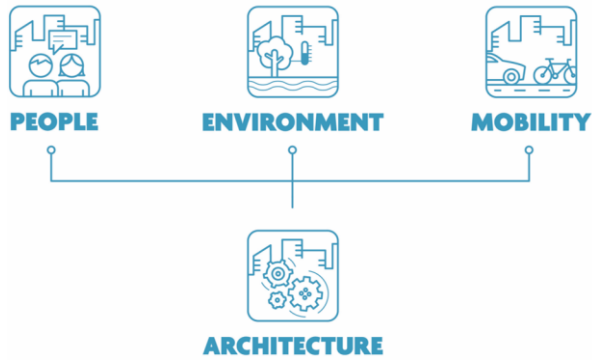
Hiertoe zal imec een platform ontwikkelen waarop, in real-time, 'Internet-of-Things'-toepassingen en technologieën in een stedelijke omgeving kunnen gecreëerd, getest en gevalideerd worden. Voor het 'City-of-Things'-initiatief (CoT) is een budget van vier miljoen euro per jaar voorzien in het convenant.

Onderstaand wordt schematisch weergegeven op welke onderdelen wordt ingezet.

Concreet wordt in de nieuwe strategie voor City of Things gewerkt rond **4 pijlers**:

- mobiliteit,
- leefomgeving (lucht en water),
- mensen (living lab aanpak)
- en interoperabele architectuur ('Vlaamse open-city-architectuur').

Binnen deze vier sporen worden dan de concrete acties ontlooid:

CITY OF THINGS

VIER STRATEGISCHE SPOREN

MOBILITEIT		<ul style="list-style-type: none"> • Mobility flows (detecting and steering) • Tech for bicycles and pedestrians 	
LEEFOMGEVING		<ul style="list-style-type: none"> • Air quality • Water quality and quantity 	
MENSEN		<ul style="list-style-type: none"> • Living lab / citizen science • Citizen empowerment (hackable) 	
ARCHITECTUUR		<ul style="list-style-type: none"> • Interoperability • Digital Twin 	

Verder is er het project **Smart Flanders**, dat geïnitieerd werd binnen het Stedenbeleid van de Vlaamse overheid. In het kader van dit project wordt vertrokken vanuit een stedelijke invalshoek en wordt onderzocht hoe data en technologie oplossingen kunnen bieden voor stedelijke uitdagingen (bv. mobiliteit, milieu, ...). Vanuit Stedenbeleid wordt een budget van 300 K euro per jaar voorzien voor de voorbereiding en het opzetten van het netwerk van de 13 centrumsteden in Vlaanderen.

Voor de opvolging van deze projecten werd een **CoT-stuurgroep** opgericht tussen de minister of zijn afgevaardigde, Departement EWI en imec. In de stuurgroep wordt gerapporteerd over de vordering van beide projecten en worden de mijlpalen en doelstellingen gedefinieerd voor het CoT-initiatief.

Om het toepassen van deze nieuwe technologieën in een stedelijke omgeving beleidsmatig te onderbouwen, zal EWI mee instaan voor de beleidsvoorbereiding en de opvolging van de CoT-stuurgroep.

In het kader van het **nieuwe convenant met imec 2022-2026** werd de werking van smart cities geïntegreerd in het de afdeling **Enabling Digital Transformation (EDiT)** binnen imec, waarvoor 5,2 mio € geormerkte middelen werden voorzien. De focus ligt hierbij in een eerste fase op innovatieve digitale transformatie in de domeinen “duurzame leefomgevingen”, “mobiliteit en logistiek” en “publieke gezondheidszorg”.

Ook op Europees niveau zijn er tal van initiatieven. Horizon 2020 (en haar opvolger Horizon Europe) is daarbij het belangrijkste Europese instrument voor initiatieven m.b.t. duurzame stadsontwikkeling (o.a. CIVITAS).
Het Departement EWI volgt deze ontwikkelingen proactief op.

11. I-Learn: digitaal gepersonaliseerd leren

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon (0,1 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Plees Ruben De Hondt Paul
Begroting	20 miljoen euro (éénmalig in 2019 toegekend)
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Gepersonaliseerd leren of leren op maat door middel van digitalisering laat toe om ons onderwijs effectiever en efficiënter te maken. Gepersonaliseerd digitaal leren laat bijvoorbeeld toe om te differentiëren, om leerlingen uit te dagen en leerkrachten inzicht te geven in leerprocessen van leerlingen om hen zo ook te helpen bij het identificeren van leerlingen die dreigen af te haken.

Met dit i-Learn-project zet de Vlaamse overheid in op personalisering (met de i van individu) en op verantwoord en duurzaam inzetten van technologie (met de i die tegelijk verwijst naar de digitale wereld).

Het hoofddoel van dit project bestaat er in digitale oplossingen voor gepersonaliseerd leren op een kwalitatieve en duurzame manier te implementeren in het Vlaamse onderwijs. Concreet zal dit mogelijk gemaakt worden door een **online portaal** te voorzien waar digitale toepassingen voor gepersonaliseerd leren drempelvrij ter beschikking zullen worden gesteld aan alle Vlaamse scholen en leerkrachten.

Cruciaal hierbij is dat er daarnaast ook voorzien wordt in de nodige training en begeleiding op maat om die toepassingen op een zo efficiënt mogelijke manier in te zetten.

Doelstelling van dit project is om een dergelijke succesvolle implementatie te voorzien in **minstens 10% van de Vlaamse basis- en secundaire scholen tegen eind september 2022**.

Om dit alles te realiseren wordt de kennis en expertise van de volgende partners gebundeld: imec, RVO-Society ('educatieve spin-off' van imec), KU Leuven onderwijsbeleid, en onderzoeksgroepen imec-ITEC-KU Leuven en imec-IDLab-UGent. Het project bestaat uit **6 werkpakketten**:

- WP0: programma management en communicatie
- WP1: uitdiepen concept en in kaart brengen van noden technologische aanpak
- WP2: nagaan hoe gepersonaliseerd leren kan ingezet worden in een klascontext
- WP3: technologische uitrol
- WP4: didactische uitrol
- WP5: evaluatie en continue monitoring van programma

Om dit programma te begeleiden is **een Stuurgroep i-learn** opgericht waarvan ook het Departement EWI deel uitmaakt.

12. Digitalisering: Kenniscentrum Data en Maatschappij en Responsible Research and Innovation (RRI)

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart
Contactperso(o)n(en) kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JB-WT
Budget	0,750 mio €
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Responsible Research and Innovation (RRI) streeft naar het verantwoord uitvoeren van onderzoek en innovatie door maatschappelijke partners (burgers, onderzoekers, bedrijven, beleid) bij elkaar te brengen en samen te laten werken tijdens onderzoeks- en innovatieprocessen om te kunnen inspelen op grote maatschappelijke uitdagingen.

Zo worden mogelijke **ethische en maatschappelijke gevolgen** al in een vroeg stadium van de wetenschappelijke ontwikkelingen en innovatie betrokken. Het ultieme doel is om op deze manier met de hele samenleving te komen tot gedragen en duurzame innovatieve en technologische oplossingen voor de toekomst.

De belangrijkste thema's binnen RRI – ethiek, gendergelijkheid, open toegang, betrokkenheid van het publiek (citizen science) en het wetenschapsonderwijs – zijn sectoroverschrijdende kwesties in het kaderprogramma Horizon Europe van de Europese Commissie.

In deze context ligt de nadruk op het **thema ethiek**.

In 2019 startte het Departement EWI twee initiatieven op die verband houden met de ethische aspecten van digitalisering:

- met de KVAB werd meegewerkt aan het Denkersprogramma
- in het kader van de Vlaamse beleidsplannen AI en CS werd mee vorm gegeven aan het Kenniscentrum Data en Maatschappij.

B. In het **convenant KVAB 2018-2023**, dat eind 2017 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, wordt expliciet melding gemaakt van het concept RRI. De KVAB (Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten) heeft een reflectiegroep met dit thema in het leven geroepen die op regelmatige basis bij elkaar komt en standpunten produceert met betrekking tot het thema RRI.

Met het Denkersprogramma beoogt de Academie het maatschappelijke debat in Vlaanderen te versterken en een langetermijnvisie te ontwikkelen omtrent beleidsmatige uitdagingen. Het programma is een uniek multidisciplinair en toekomstgericht initiatief met maatschappelijke weerslag op hoog niveau. Centraal staat een vooraanstaand internationaal expert of een panel van internationale experts. Samen met de leden van de Academie en talrijke partners en stakeholders wordt gewerkt rond een actuele problematiek waarop Vlaanderen een belangrijke impact kan hebben. Het doel is een significante bijdrage te leveren aan de verdere strategische ontwikkeling van Vlaanderen door een langetermijnvisie te ontwikkelen en op die wijze bij te dragen tot de beleidsvorming.

Op dit moment zijn de plannen voor het "RRI"-element binnen de activiteiten van de KVAB voor 2023 volop in bespreking.

Het Departement EWI volgt ook in 2023 de werkzaamheden van het Kenniscentrum Data & Maatschappij en stuurt waar nodig in samenspraak met de coördinator de werkzaamheden bij. Zo wordt er 3 keer per jaar gezamenlijk een stuurgroep voorbereid om de gedane werkzaamheden toe te lichten en het jaarplan van het komende jaar voor te bereiden. Waar mogelijk worden linken gemaakt met andere initiatieven van het Vlaamse Beleidsplan AI.

C. In het kader van de **Vlaamse beleidsplannen AI en CS** staan de ethische aspecten van digitalisering eveneens hoog op de agenda.

In overleg met de stakeholders werd er voor geopteerd de werkzaamheden rond de ethische aspecten verbonden aan digitalisering en de data-economie in het algemeen en aan artificiële intelligentie in het bijzonder **te institutionaliseren** via de oprichting van een **interuniversitair Kenniscentrum Data en Maatschappij**. Met het Kenniscentrum Data en Maatschappij werd in 2021 een convenant uitgewerkt en dit werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering in juni 2021.

Het Kenniscentrum is een samenwerking tussen 3 Vlaamse onderzoeksgroepen bij de **Universiteit Gent, VUB en KU Leuven**. Zij richten zich zowel op de maatschappelijk en ethische gevolgen van AI als op de wettelijke implicaties ervan.

Op 19 februari 2020 lanceerde de Europese Commissie een regelgevend initiatief voor het inzetten van Artificiële Intelligentie, naar analogie met het gekende GDPR-kader en gebaseerd op de 'Ethics guidelines for trustworthy AI', die in 2019 zijn opgezet.

Daarnaast lanceerde de Commissie een strategie om van Europa een koploper te maken in data-economie. Ook voor deze acties zal het Kenniscentrum een belangrijke rol spelen in het aanleveren van de nodige kennis om vanuit Vlaanderen te kunnen wegen op deze debatten.

Het Kenniscentrum ontwikkelt activiteiten in de **volgende domeinen**:

1. Een breed gedragen co-design-approach voor het uittekenen van AI-beleid;
2. Stimuleren van maatschappelijk debat rond acceptatie van de technologie;
3. Het aanleveren van "thought leadership" over zowel maatschappelijk als economisch aanvaardbare ontwikkelingstrajecten voor AI;
4. De identificatie en validatie van belangrijke menselijke factoren in de ontwikkeling van AI;
5. De ontwikkeling van juridische kaders en richtsnoeren voor beleidsmakers en bedrijven;

De thema's waarrond deze activiteiten zich zullen ontwikkelen raken aan democratische, ethische en juridische kwesties, en omvatten o.m. algoritmische rechtvaardigheid, algoritmisch bestuur in een publieke sfeer, transparantie en verantwoording van AI, robo-ethiek, AI en tewerkstelling, alsook AI in de domeinen van Smart Government, Smart Health & Lifestyle, Cyberveiligheid, slimme mobiliteit, energie, food & agro, Smart Education, Smart Cities, Smart Media enzovoort.

De activiteiten van het centrum rond deze thema's moeten **bijdragen tot**:

- De vertaling van algemene ethische principes naar concrete richtlijnen, aanbevelingen en regels;
- Het wegnemen van risico's bij AI-ontwikkeling door bedrijven en innovatoren, in het bijzonder bij het ontvangen van Vlaamse financiering;
- Het sturen van bestaande en toekomstige regelgevings- en beleidshervormingen met een impact op AI (bijvoorbeeld de Richtlijn Productaansprakelijkheid, de Richtlijn betreffende Machines, de ePrivacy-richtlijn etc.);

- Het verschaffen van duidelijkheid over de implicaties van bestaande en nieuwe juridische instrumenten (zoals de GDPR, Verordening Medische Hulpmiddelen, Verordening Vrij verkeer van niet-persoonsgebonden gegevens enzovoort);
- Het creëren van ruimte voor experiment rond bijvoorbeeld “ethische validatie” en “regulatory sandboxing”;
- Het verhogen van het maatschappelijk bewustzijn, om het draagvlak te vergroten.

Het Departement EWI volgt de werkzaamheden van het Kenniscentrum actief op.

d. Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie

13. Uitvoering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en Vlaamse Klimaatstrategie 2050

Projectverantwoordelijke	Van der Heyden Matthias
Betrokken personeelsleden	Bollen Lut Maes Dries (0,1 VTE) Top Lieven
Contactpersoon kabinet	Verrelst Wim
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie
<p>A. In december 2019 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VR 2019 0912 DOC 1208/1BIS en 1208/3BIS) en de Vlaamse klimaatstrategie 2050 (VR 2019 2012 DOC. 1356/1 en 1356/2) goed.</p> <p>Na integratie in een Belgisch plan werd dit aan de Europese Commissie bezorgd. Voor de inhoud wordt verwezen naar hogervermelde documenten.</p> <p>Op 5 november 2021 besliste de Vlaamse regering tot 'Bijkomende maatregelen klimaat' (VR 2021 0511 DOC 1237/1) waarbij de reductie-ambitie voor niet-ETS-sectoren in 2030 t.o.v. 2005 steeg van -35% naar -40% , met een extra pakket maatregelen. Het reductiedoel voor de sector van niet-ETS-bedrijven werd met 10% verscherpt. Tevens werd de visienota over het 'Fit for 55'-voorstel aangenomen (VR 2021 0511 DOC 1222/1 Quarter).</p> <p>Op 17 december 2021 werd een 'Afsprakenkader inzake het VEKP' (VR 2021 1712 DOC 1602/1BIS) aangenomen, met o.a. aanduiding verantwoordelijke entiteiten voor bijkomende acties.</p> <p>B. Het Europees kader</p> <p>Op 17 september 2020 presenteerde de Europese Commissie haar plan om de uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Door dit ambitieniveau voor het komende decennium kan de EU via een evenwichtig traject tegen 2050 klimaatneutraliteit bereiken aldus de Commissie.</p> <p>In juli 2021 lanceerde de Europese Commissie een ganse reeks wetgevende voorstellen 'fit for 55', die aan bovenstaande antwoord gaven en waarover de onderhandelingen in 2022 zullen verder gezet en/of gefinaliseerd worden.</p> <p>"Het pakket omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een herziening van de EU-regeling voor de emissiehandel (EU-ETS), waarbij deze wordt uitgebreid tot de scheepvaart, een herziening van de regels voor luchtvaartemissies, en de instelling van een afzonderlijk emissiehandelssysteem voor wegvervoer en gebouwen • een herziening van de verordening inzake de verdeling van de inspanningen tussen de lidstaten wat betreft de reductiedoelstellingen in sectoren die niet onder de EU-ETS vallen • een herziening van de verordening inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF) • een wijziging van de verordening tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor auto's en bestelwagens • een herziening van de richtlijn hernieuwbare energie

- een herschikking van de richtlijn energie-efficiëntie
- een herziening van de richtlijn energiebelasting
- een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens
- een herziening van de richtlijn betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen
- ReFuelEU Luchtvaart – voor duurzame vliegtuigbrandstoffen
- FuelEU Zeevaart – voor een groene Europese maritieme ruimte
- een sociaal klimaatfonds
- een herziening van de richtlijn energieprestatie van gebouwen
- een vermindering van de methaanemissies in de energiesector
- een herziening van het derde energiepakket voor gas”

Binnen dit Europees beleid, wordt een belangrijk **onderscheid gemaakt tussen de ETS en de niet-ETS sectoren** om de doelstellingen te realiseren. Op vandaag gelden de volgende doelstellingen:

De energie-intensieve industrie en de elektriciteitssector beogen via het Emission Trading System (ETS) een reductie van 43% tegen 2030 t.o.v. 2005. Het FF55-pakket stelt een ambitieverhoging tot -61%. Voor de overige sectoren, met name transport, gebouwen, landbouw, niet-ETS industrie en afval, is een gezamenlijke reductie van 30% voorzien tegen 2030 t.o.v. 2005. In het FF55-voorstel is dit -40%.

Op basis van dit kader, hebben alle lidstaten een specifieke niet-ETS-doelstelling toegewezen gekregen. Voor België bedraagt deze bindende doelstelling -35% tegen 2030 t.o.v. 2005, en -47% volgens voorstel FF55.

De Europese doelstelling inzake de inzet van **hernieuwbare energiebronnen** bedraagt een aandeel van 32% tegen 2030. Het voorstel FF55 trekt dit op naar -40%.

In het kader van artikel 4 van de Governance Verordening moet elke lidstaat haar indicatieve bijdrage bepalen tot het bereiken van het bindende **energie-efficiëntiestreefcijfer** van de Europese Unie van minstens 32,5%. Volgens FF55 wordt dit -36% als finaal energieverbruik en -39% als primair energieverbruik.

Bovendien zal elke lidstaat in het kader van de herziene energie-efficiëntierichtlijn over de periode van 1 januari 2021 tot 31 december 2030 een cumulatieve energiebesparing moeten verwezenlijken die equivalent is aan jaarlijkse nieuwe besparingen van minimaal 0,8% ten opzichte van het finaal energiegebruik (Artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn). Het FF55-voorstel trekt dit op naar 1,5% per jaar voor de periode 2024-2030.

De realisatie van deze doelstellingen is ook één van de pijlers van de Europese Energie-Unie, die een duurzaam, betaalbaar, competitief en betrouwbaar energiesysteem nastreeft.

C. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030

Artikel 3 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereiste dat elke lidstaat uiterlijk op 31 december 2019 een geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan indiende bij de Commissie dat betrekking heeft op de periode van 2021 tot en met 2030.

Binnen de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER werden werkafspraken gemaakt om België in staat te stellen aan deze verplichting tegemoet te komen.

Dit geïntegreerd plan moet de vijf dimensies van de Energie-unie behandelen.

De vijf thema's zijn bevoorradingszekerheid, interne markt, energie-efficiëntie, decarbonisatie en onderzoek en innovatie en concurrentievermogen. Hierbij moeten steeds doelstellingen, maatregelen en onderbouwde prognoses naar voor geschoven worden.

Vlaanderen streeft via een beslissing van november 2021 de doelstelling na om tegen 2030 zijn **broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren te reduceren met 40% ten opzichte van 2005**. Dit is voor Vlaanderen een enorme uitdaging. De opgelegde doelstelling voor België gaat dan ook veel verder dan wat volgens kostenefficiëntie berekend was (25%). In de periode 2005-2019, een periode van 14 jaar, zijn de effectieve niet-ETS emissies in Vlaanderen bovendien slechts met 5% gedaald tov de gerapporteerde emissie van 2005, en 9,2% op basis van het gecorrigeerde referentiecijfer voor 2005. De uitstoot van 2020 is veel lager maar niet representatief omwille van de Corona-crisis.

In dit Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) wordt voor klimaat (onderdeel dimensie decarbonisatie) gefocust op de sectoren die niet gevat worden door het Europees Systeem van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS). Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren - **de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie** - dat de lidstaten zelf CO₂-reductiedoelstellingen moeten naleven. Voor de overige dimensies (inclusief het luik hernieuwbare energie in de dimensie decarbonisatie) dienen doelstellingen en maatregelen uitgewerkt voor zowel ETS als non-ETS sectoren. Tegen 30 juni 2023 moet België een ontwerp van geactualiseerd geïntegreerd NEKP indienen bij de EU Commissie, waarvan een geactualiseerd VEKP onderdeel uitmaakt.

Het departement EWI zal een bijdrage leveren aan de uitvoering van nieuwe maatregelen voor de non-ETS industrie.

Ook zal gewerkt worden aan de afwerking van het geactualiseerd Vlaamse VEKP 2030 in voorjaar 2023.

D. De Vlaamse klimaatstrategie 2050

In 2018 publiceerde de Commissie een geactualiseerd voorstel van langetermijnstrategie onder de naam '**A Clean Planet for All**' (COM (2018) 773). In dit voorstel – en vooral in de diepgaande analyse hierbij – wordt verkend via welke pistes de EU kan komen tot een netto-nuluitstoot tegen 2050.

Op de Europese Raad van **12 december 2019** bekrachtigde de Europese Raad de doelstelling van een klimaatneutrale EU in 2050, conform de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Daarnaast werd een bijdrage geleverd voor de dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

Het engagement uit het Akkoord van Parijs om tegen 2020 een langetermijnstrategie te ontwikkelen, is voor EU lidstaten ook juridisch verankerd: artikel 15 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereist dat elke lidstaat uiterlijk op 1 januari 2020, en daarna om de tien jaar, **een langetermijnstrategie** indient bij de Commissie met een perspectief van minstens dertig jaar. Artikel 15 en Annex IV van die verordening legt ook de minimuminhoud vast waaraan de strategieën moeten voldoen.

Vlaanderen streeft in haar langetermijnstrategie van december 2019 ernaar om de broeikasgasemissies van de sectoren die niet gedekt zijn door het EU ETS (zogenaamde niet-ETS

sectoren) **te reduceren met 85% tegen 2050** (ten opzichte van 2005), met de ambitie om te evolueren naar volledige klimaatneutraliteit.

Voor de ETS sectoren schrijven we ons in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een steeds krappere emissieruimte onder het EU ETS en zetten we in op de ondersteuning van de bedrijven naar een verregaande omschakeling naar klimaatvriendelijke productiesystemen.

Toekomstbeelden zijn beschreven voor **6 sectoren**:

1. productie van elektriciteit en warmte
2. industrie (inclusief indicatieve bijdrage voor wat betreft de niet-ETS industrie)
3. transport
4. gebouwen
5. landbouw en agrovoedingsketen
6. bodems, bossen en biomassa

E. Klimaatsprong

Door onze hoge bevolkingsdichtheid, hoge export, hoog energieverbruik, het gebrek aan ruimte en een industrie die sterk afhankelijk is van fossiele brandstoffen is de groene transitie en het verhogen van de energie-efficiëntie in Vlaanderen geen evidentie. Ons doel moet zijn om de toegevoegde waarde per ton koolstof te vergroten (bv. via toegenomen circulariteit, waardoor eenzelfde koolstofaam meerdere keren waarde genereert). Het blijkt op dit moment echter dat de tot hiertoe genomen, incrementele stappen onvoldoende zullen zijn om de emissies en het energieverbruik in overeenstemming te brengen met de gestelde doelen. Om die reden is er een noodzaak aan een industriële transitie in de komende decennia (met oog voor onze concurrentiepositie) – hiertoe nam de Vlaamse regering reeds het initiatief van de moonshots sinds begin 2019.

Om een **industriële transitie op bredere schaal** te bewerkstelligen werd er, in navolging van een contextanalyse en roadmapstudie voor de moonshot, een **beleidskader en overlegstructuur** opgezet onder de naam 'Klimaatsprong'. Dit werd in 2022 decretaal verankerd. Hierin zal gewerkt worden aan:

- Het versnellen van de klimaatinnovatie in en voor de Vlaamse basisindustrie (chemie, petroleum, ijzer, staal)
- Het nemen van stappen om de noodzakelijke basisinfrastructuur van de toekomst te verzekeren
- De economie beginnen opbouwen rond alternatieve grondstoffen, waterstof en circulariteit
- Het garanderen van competitieve en voldoende energie

Binnenin dit kader zal er een grote focus zijn op de grootste uitstoters, die tevens de ruggengraat vormen van onze moderne samenleving en waarvan verwacht wordt dat ze ook na 2050 een rol zullen blijven spelen en die we dus blijvend in onze regio willen verankeren.

De roadmapstudie bracht technologieën in kaart die de benodigde CO₂-reductie kunnen bewerkstelligen en die in een uitrol er van simuleert vanaf 2035. Hieruit blijkt dat enkel gecombineerde scenario's waarin ingezet wordt op biomassa, circulariteit, electrificatie en waterstof en carbon capture and storage/utilisation er in kunnen slagen om de ambitieuze doelen te behalen.

Er werd een **permanent overlegorgaan** opgericht en een programmanota geschreven. Die voorziet **drie thematische werkgroepen**, die in 2023 van start gaan en zullen werken rond (1) een **transitie-instrument** (2) **infrastructuur** & (3) **innovatie**. EWI neemt deel aan het permanent overlegorgaan en twee thematische werkgroepen: transitie-instrument en innovatie.

F. Het Departement EWI werkte actief mee aan de totstandkoming van bovenvermelde plannen en zal dit ook doen voor de uitvoering ervan in 2023. Dit steeds doorheen de bril van de **implicaties van deze plannen voor de Vlaamse economie.**

14. Europese Green Deal / Fit for 55-pakket

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	Van der Heyden Matthias
Contactpersoon kabinet	Verrelst Wim
Begroting	BAWM
Budget	Middelen aan te trekken vanuit Europa
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

Op 11 december 2019 publiceerde de Europese Commissie haar mededeling en plannen voor een **Europese Green Deal**.

De Europese Green Deal werd voorgesteld als de nieuwe Europese groeistrategie, met een **routekaart** op weg naar een duurzame Europese economie waarbij de klimaat- en milieuproblemen gezien worden als kansen op alle beleidsterreinen en tegelijk gezorgd wordt voor een eerlijke en inclusieve transitie voor iedereen.

De routekaart omvat maatregelen om grondstoffen efficiënter te gaan gebruiken in een schone circulaire economie en de klimaatverandering, het biodiversiteitsverlies en de vervuiling te stoppen. Ook is vastgelegd welke financiële instrumenten en investeringen nodig zijn en hoe we tot een inclusieve en eerlijke transitie kunnen komen.

In de **jaarlijkse duurzame groeistrategie 2021** van 17 september 2021 van de Commissie werd herbevestigd dat de Europese Green Deal de nieuwe EU groeistrategie is.

De Europese Green Deal bestrijkt alle sectoren van de economie, met name vervoer, energie, landbouw en gebouwen, maar ook staal, cement, ICT, textiel en chemie.

De Europese Commissie heeft op 14 juli 2021 een pakket voorstellen uitgebracht - "**Fit for 55**" -, die betrekking hebben op het klimaat-, energie-, grondgebruik-, vervoers- en belastingbeleid van de EU. Met deze voorstellen wil de Europese Commissie haar beleid doen rijmen met de ambitie om de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55% te verminderen ten opzichte van 1990. Deze wetgevingsinstrumenten moeten er dus voor zorgen dat de in de Europese klimaatwet overeengekomen streefcijfers bereikt worden.

Dit pakket is de verdere uitwerking van de Green Deal-plannen. De bijgestelde doelstellingen werden in vorig luik besproken.

Op **5 november 2021** keurde de Vlaamse regering op voorstel van de Vlaams minister bevoegd voor omgeving en energie een Visienota betreffende Fit for 55 goed.

Met deze visienota neemt de Vlaamse Regering een algemeen standpunt in over de reeks wetgevende voorstellen die de Europese Commissie lanceerde. Zo zorgt de Vlaamse regering ervoor dat ze met één stem spreekt en biedt ze de onderhandelaars op politiek en administratief niveau een houvast om binnen de verschillende deeldossiers coherente standpunten in te nemen die in lijn zijn met het regeerakkoord.

Het Departement EWI is aangeduid als **trekker voor het 'onderdeel CBAM'**: carbon border adjustment mechanism. Het Departement verzorgt over dit onderdeel de coördinatie van de Vlaamse standpuntnamen in de Europese onderhandelingen (en de voorafgaande intra-Belgische afstemming).

De Europese Commissie heeft op **15 december 2021** het tweede deel van haar *Fit for 55*-pakket gepubliceerd, waarin ze vier initiatieven voorstelt: herziening richtlijn energieprestatie van gebouwen; wetgevingspakket koolstofarme en hernieuwbare gassen; verordening uitstoot van methaan door de energiesector; mededeling ter bevordering van koolstofopslag. Dit was de start voor de onderhandelingen tot goedkeuring.

Het departement EWI volgt al deze beleidsontwikkelingen proactief op, doorheen de bril van hun impact op de Vlaamse economie.

15. Energietransitie: energietechnologie, energiebeleidsovereenkomsten en waterstof

Projectverantwoordelijke	Bollen Lut (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	De wael Annelies
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl Verrelst Wim
Begroting	BAWM
Budget	o.a. 125 mio € voor waterstof uit Vlaamse Veerkracht
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

1. Vlaams en Europees energie-technologiebeleid

Wat energietechnologie in Vlaanderen en Europese opportuniteiten betreft, onderzoeken we hoe het innovatiepotentieel in energietechnologie in Vlaanderen verder versterkt kan worden en beter gepositioneerd in de Europese en internationale context. En dit opdat de Vlaamse industrie een groeiend aandeel kan verwerven in de internationale groeiemarkt voor hernieuwbare energietechnologie. De Vlaamse bedrijven actief in de waardeketens van de verschillende hernieuwbare energietechnologieën vormen een beloftevolle en strategische cluster waar Vlaanderen dient op in te zetten in de toekomst.

A. De Europese context : Het Europese referentiekader voor energietechnologie is het **'European Strategic Energy Technology Plan' (SET-Plan)**. Het geactualiseerde SET-Plan werd officieel in 2007 gelanceerd, in 2015 werd het SET Plan onderdeel van de 'Research, Innovation and Competitiveness' pijler van de Europese 'Energy Union' (COM(2015)080).

In 2023 zal het SET Plan verder geactualiseerd worden, rekening houdend met het nieuwe Europese energiebeleid (Green Deal, Fit for 55) en de nieuwe geopolitieke ontwikkelingen. Ook wordt op deze manier invulling gegeven aan de ERA actie 11.

Het SET-Plan bepaalt mee de klijtlijnen van de Europese onderzoeks- en innovatieprogramma's zoals Horizon Europe (2021-2027), meer bepaald de Horizon Europe Cluster 5 'Climate, Energy and Mobility'.

In het kader van de **'Europese Energy Union'** moeten alle lidstaten een **nationaal Energie- en Klimaatplan** opmaken (zie ook fiche 13) bestaande uit vijf dimensies, waaronder 'Research, Innovation and Competitiveness' als vijfde dimensie.

Het SET-Plan is het referentiekader in deze 5de dimensie. Lidstaten moeten hier rapporteren hoe ze bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het SET-Plan.

In 2019 werd het eerste Vlaams Energie- en Klimaatplan opgemaakt (VEKP), vervolgens werd het eerste Belgische geïntegreerde Energie- en Klimaatplan (NEKP) ingediend bij de Europese Commissie eind 2019. Het Departement EWI was hier verantwoordelijk voor de Belgische coördinatie van de vijfde dimensie.

De voortgangsrapportering over het VEKP/NEKP (EC deadline 15 maart 2023) en de actualisatie van het VEKP/NEKP (EC deadline ontwerp NEKP 30 juni 2023 en finaal NEKP 30 juni 2024) zal voor Vlaanderen gecoördineerd worden door het VEKA (alle dimensies) en door de FOD economie (specifiek voor de dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen).

Het departement EWI volgt de evolutie van het SET Plan van nabij op als Belgische vertegenwoordiger in de Europese Steering Group van het SET Plan.

Daarnaast volgt het departement EWI de besprekingen in het Europese “Energy Union Committee” voor wat betreft het nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP), meer bepaald voor de 5de dimensie van het NEKP.

B. Vlaamse positionering in de Europese context energietechnologie: voor een kleine open regio als Vlaanderen is het Europese kader bij uitstek het referentiekader om de eigen technologiesterken verder te versterken en te positioneren. In Europese samenwerkingsprojecten kan Vlaanderen niet alleen externe expertise aantrekken waar nodig, maar tevens mee profiteren van aanzienlijke Europese (co)financieringsbudgetten.

Het onderzoeken van de Vlaamse opportuniteiten in de Europese en internationale context gebeurt in nauwe samenwerking met de Vlaamse stakeholders (onderzoekers, kenniscentra, bedrijven) via onder meer de universiteiten, de strategische onderzoekscentra, de speerpuntcluster Flux50, ‘De Blauwe Cluster’, andere speerpuntclusters, de Waterstof Industrie cluster, EnergyVille (VITO, KU Leuven, imec, UHasselt) als expertisecentrum voor duurzame energie en intelligente energiesystemen en WaterstofNet als ‘Programme Office’ van het Interreg-project ‘Waterstofregio 2.0’ en coördinator van de Waterstof Industrie cluster.

Het Departement EWI is **de link tussen de Europese en internationale energietechnologiestrategie en de Vlaamse stakeholders in energietechnologie.**

De rol van het Departement EWI is de continue en nauwe opvolging van het Europese en internationale energietechnologiebeleid en de vertaling hiervan naar de Vlaamse stakeholders (onderzoekspartners en industrie) met het oog op het identificeren van strategische samenwerkingsopportuniteiten. Omgekeerd dient het Departement EWI ook de Vlaamse prioriteiten te bepleiten op het Europese en internationale niveau. Dit vraagt een goed en regelmatig contact met deze Vlaamse stakeholders.

Het departement EWI vervult bovenstaande opdracht onder meer via de volgende vertegenwoordigingen :

- Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in het **Europeese Horizon Europe Cluster 5 programmacomité.**
- Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in de **States Representatives Group van het Europeese Clean Hydrogen Partnership.**
- Het departement EWI vertegenwoordigt Vlaanderen in de **National and Regional Coordination Group van het Batt4EU partnerschap.**
- Op Vlaams niveau is het departement EWI vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van de **speerpuntcluster Flux50 en WaterstofNet.**

Ook de ontwikkelingen in de **Vlaamse Waterstof Industrie Cluster (WIC)** worden van nabij opgevolgd (zie ook onderdeel Waterstof).

C. Het Internationale Energieagentschap (IEA) is het internationale kader voor samenwerking en informatie-uitwisseling over de internationale energie(technologie)ontwikkelingen. EWI verzamelt jaarlijks de data betreffende publieke R&D-uitgaven voor energietechnologie in Vlaanderen en neemt deel aan het vijfjaarlijkse in-dept review van het IEA.

Deelname van Vlaanderen aan de samenwerkingsakkoorden (Implementing Agreements of Technology Collaboration Programmes) van het IEA in strategische energietechnologiedomeinen is belangrijk voor de internationale positionering van de Vlaamse energietechnologiesector.

Vlaanderen neemt deel aan de Technology Collaboration Programmes : Hydrogen, Heat Pump Technologies, District Heating & Cooling.

In 2023 zal, op vraag van de Vlaamse stakeholders, de Vlaamse deelname aan nieuwe Technology Collaboration Programmes van het IEA bekeken worden.

Het departement EWI neemt voorts jaarlijks deel aan de IEA RD&D questionnaire.

In 2021 ging het **IEA In Depth Review** (een vijfjaarlijkse oefening) van België opnieuw door, het departement EWI is verantwoordelijk voor het luik Energy technology R&D and innovation, including international collaboration. Voor dit luik werk een uitgebreid rapport opgemaakt in het kader van het 2021 IEA In Depth Review.

2. De Vlaamse energiebeleidsovereenkomsten

De energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen werden goedgekeurd op 10 november 2022, zijn gestart op 1 januari 2023 en zullen eindigen op 31 december 2026. Deze nieuwe generatie EBO's zijn de opvolger van de EBO's die liepen van 2015 tot en met 2022. Deze EBO's zijn erop gericht dat zoveel mogelijk energie-intensieve ondernemingen vooraanstaand worden en blijven op gebied van energie-efficiëntie. De toegetreden ondernemingen dragen daarmee bij aan de realisatie van de Vlaamse CO₂- en energie-efficiëntiedoelstellingen.

Er zijn in feite twee EBO's: voor VER-bedrijven en voor niet VER-bedrijven, die respectievelijk wel/niet onder het Europese emissierechtenhandelsysteem vallen. Nieuw ten opzichte van de vorige generatie is de uitgebreide doelgroep (meer sectoren) en een klimaatcomponent. Naast het opstellen van een energieplan worden de niet VER-bedrijven nu ook gevraagd om een klimaataudit met (vrijwillig uit te voeren) CO₂ besparende maatregelen op te stellen. De VER-bedrijven wordt gevraagd om een klimaatroadmap op te stellen. Daarnaast werken de bedrijven mee aan het in kaart brengen van de warmtevraag en het restwarmtepotentieel.

De EBO-Commissie is het bestuursorgaan voor de energiebeleidsovereenkomsten. Ze is samengesteld uit een voorzitter, een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor economie, een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor energie, een vertegenwoordiger van elke toegetreden sectororganisatie, een vertegenwoordiger aangeduid door de ondernemingen voor wie geen sectororganisatie is toegetreden en het hoofd van het Verificatiebureau als waarnemer. Het Verificatiebureau is een onafhankelijke en neutrale organisatie die de correcte uitvoering van de energiebeleidsovereenkomsten moet bewaken.

De toegetreden ondernemingen engageren zich ertoe om op energetisch vlak een audit te laten uitvoeren. Op basis van de audit wordt een energieplan voor de onderneming opgemaakt dat de onderneming gefaseerd dient uit te voeren over de looptijd van de overeenkomst. Dit energieplan bestaat uit financieel voldoende rendabele maatregelen, waarbij bij deze nieuwe generatie EBO's voorwaarden voor het uitvoeren van een rendabele maatregel verstrengd werden t.o.v. de EBO's van 2015-2022. Elke onderneming dient jaarlijks te rapporteren aan het Verificatiebureau over de in het voorafgaande kalenderjaar uitgevoerde maatregelen, studies en herrekeningen van potentieel rendabele maatregelen.

Het Departement EWI volgt de energiebeleidsovereenkomsten op.

3. Waterstof

A. De rol die waterstof als energiedrager kan opnemen in een schone energietransitie en ambitieus klimaatbeleid wordt **Europees en internationaal erkend**.

In de Europese communicaties "A Clean planet for all" en de "European Green Deal" heeft waterstof een prominente plaats.

Op **8 juli 2020** presenteerde Europa haar Waterstofstrategie, 'A hydrogen strategy for a climate-neutral Europe', COM(2020) 301 final, tezamen en complementair aan de Europese strategie voor systeemintegratie (COM(2020) 299 final).

Tegelijkertijd werd de Europese alliantie voor schone waterstof gelanceerd (<https://www.ech2a.eu/>).

Europa wil met de European Green Deal de energie- en klimaattransitie ook aanwenden als een economische opportuniteit. De Green Deal is de nieuwe Europese groeistrategie. De sector van waterstof en waterstoftechnologieën wordt beschouwd als een veelbelovende technologische sector met groeipotentieel waar Europa wereldwijd technologisch leiderschap kan opnemen.

Europa investeert daarom in de ontwikkeling van een Europese waardeketen "Hydrogen technologies and Systems" via de **IPCEI** (Important Project of Common European Interest), waaraan Vlaamse bedrijven (via het VLAIO) deelnemen. Vlaanderen zal hiervoor ruim 125 miljoen euro subsidies uittrekken, in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht en de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht.

Op 1 december 2021 werd het **Europese partnerschap Clean Hydrogen** gelanceerd. Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in de States Representatives Group van het Europese Clean Hydrogen Partnership.

In 2023 zal Europa het initiatief rond de zogenaamde **Hydrogen Bank** verder vormgeven. Voor Vlaanderen is dit een strategisch initiatief. Tevens zal er in Europa ook veel aandacht gaan naar **Hydrogen Valleys**, een concept waar ook Vlaanderen op wenst in te spelen.

Dep EWI volgt ook het ERA R&I initiatief Green Hydrogen op. In 2022 werd een ERA Europese onderzoeksagenda voor waterstof opgemaakt. De implementatie hiervan zal onder meer in het kader van het SET Plan (zie boven) opgenomen worden.

Op het internationale niveau zijn het organisaties zoals het Internationale Energieagentschap (IEA), de International Hydrogen Council (gelanceerd WEF 2017, thans meer dan 80 leden), het International Renewable Energy Agency (IRENA) die de veelbelovende rol van waterstof in de wereldwijde energietransitie onderstrepen.

B. Ook voor **Vlaanderen** kan waterstof een belangrijke rol opnemen in onze energie- en klimaattransitie en tegelijkertijd nieuwe economische kansen creëren in de wereldwijde groeiemarkt van waterstoftechnologie en waterstoftoepassingen. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 en de Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 onderstrepen dit alvast.

VARIO publiceerde in juli 2020 een advies "Strategische verkenning Important Projects of Common European Interest (IPCEI) - Waterstof".

Het departement EWI maakte in 2020 een **Vlaamse Waterstofvisie en -strategie**, in samenwerking met kabinet, VLAIO en stakeholders.

Op 13 november 2020 nam de Vlaamse regering de mededeling "Vlaamse waterstofvisie: Europese koploper via duurzame innovatie" aan.

Het departement EWI, in samenwerking met VLAIO, is verantwoordelijk voor de implementatie van de Vlaamse waterstofvisie en –strategie.

In opvolging van de Vlaamse waterstofvisie werd begin juli 2021 de **Vlaamse Taskforce Waterstof** opgericht.

Begin december 2020 presenteerde de Waterstof Industrie Cluster (onder coördinatie van WaterstofNet) haar industriële waterstofstrategie aan de minister.

WaterstofNet kreeg een actieve rol toebedeeld in de implementatie van de Vlaamse Waterstofvisie. In 2022 werd een meerjarensubsidie (2022-2024) aan WaterstofNet toegekend.

In oktober 2021 werd in het kader van de implementatie van de Vlaamse waterstofstrategie (Strategische Doelstelling 1 : Vlaamse onderzoeksagenda geënt op industriële noden) werk gemaakt van een inventarisatie van H₂-gerelateerd onderzoek aan Vlaamse kennisinstellingen en universiteiten. In opvolging hiervan werd in 2022 een eerste inventaris **‘Hydrogen research in Flanders’** opgemaakt.

Voorts werd een eerste statusrapport ‘Waterstof in Vlaanderen’ gepresenteerd aan de Vlaamse Taskforce Waterstof. Deze initiatieven zullen gecontinueerd worden in 2023. Zo blijven we dit thema continu opvolgen.

Het departement EWI is verder waarnemer in de Raad van Bestuur van WaterstofNet.

Departement EWI is ook lid van de Belgische Enover-werkgroep Waterstof.

Het waterstofdossier biedt ook mogelijkheden tot **grensoverschrijdende samenwerking**. Het Departement EWI heeft met de collega’s van de Nederlandse administratie (ministerie EZK) een gezamenlijke VL-NL studie geïnitieerd **HyFlow/Green Octopus** die het VL-NL ecosysteem in het domein van de waterstoftechnologie langsheen de grensoverschrijdende waterstofcorridor in kaart te brengt.

Verder werken Vlaanderen en Nederland constructief samen in het kader van het High Tech Stakeholdersoverleg (zie ook fiche 63). In 2020 werd de High Tech samenwerkingsagenda uitgebreid met het thema waterstof. In juni 2021 werd een bijdrage geleverd aan het High Tech Stakeholdersoverleg. Er werd eveneens een bijdrage geleverd aan de VL-NL regeringsontmoeting van januari 2023.

Departement EWI werkte mee aan de voorbereiding van de gezamenlijke regeringszitting Vlaanderen – Noordrijn Westfalen in 2022. Een gezamenlijke verklaring werd opgemaakt rond ‘energy and hydrogen’. Het overleg met Noordrijn Westfalen zal in 2023 verder gecontinueerd worden via de ambtelijke werkgroep.

Ook zal met de Duitse deelstaat Saksen de samenwerking op het vlak van waterstof verder verdiept worden in 2023.

4. Energyville

EnergyVille is de onderzoekssamenwerking tussen de onderzoekspartners KU Leuven, VITO, Imec en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen.

In het kader van de versterking van het Vlaams energieonderzoek werd in 2022 een een meerjarig convenant 2022-2026 afgesloten met de stichting EnergyVille.

In 2023 zal een bijkomende opdracht (via addendum aan het EnergyVille convenant) rond High Voltage onderzoek & innovatie toegekend worden aan EnergyVille.

Het Departement EWI is vertegenwoordigd in de Policy Advisory Board van EnergyVille.

Daarnaast is dep EWI vertegenwoordigd in de Governance Board van Regelluwe Zone Thor Park.

5. Dossiers in het kader van Vlaamse Veerkracht

In 2022 werden twee lopende dossiers VV verder opgevolgd:

- VV021/07 Hydrogen Lab
- VV023/03 Groene waterstofelektrolyse

In 2023 zullen deze dossiers verder opgevolgd worden. De communicatie-events van deze projecten zijn voorzien voor eind 2023 of begin 2024 en zullen in samenspraak met Departement EWI ingepland worden.

16. Toekomstgerichte chemiestrategie: bi- en trilaterale beleidscoördinatie met Nederland en Noordrijn-Westfalen

Projectverantwoordelijke	Van der Heyden Matthias
Betrokken personeelsleden	Vermeulen Hilde
Contactpersonen kabinet	Verrelst Wim Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De chemische industrie vormt een essentiële pijler van de Vlaamse economie. Antwerpen vormt samen met de chemische clusters in Rotterdam en Noordrijn-Westfalen **wereldwijd de tweede belangrijkste chemische hub**.

Om die redenen drong zich een krachtenbundeling op. Op 15 december 2017 werd door de Vlaamse Regering een toekomstgerichte chemie en de trilaterale Chemiestrategie Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen goedgekeurd, met actieve betrokkenheid van de respectievelijke chemiefederaties (Essenscia voor Vlaanderen)

In het kader van deze strategie werden **3 werkgroepen** opgericht:

- Werkgroep Energie (Vlaanderen trekker, in casu Departement EWI);
- Werkgroep Innovatie (Nederland trekker);
- Werkgroep Infrastructuur (Noordrijn-Westfalen trekker).

De toekomstgerichte chemiestrategie tussen het Vlaamse Gewest (VG), Nederland (NL) en Noordrijn-Westfalen (NRWF) kent volgende governance:

- Met ministeries economie van NL en NRWF wordt regelmatig overlegd over de voortgang en knelpunten;
- Minstens twee keer per jaar is er de overkoepelende stuurgroep met overheid, federaties en werkgroepvoorzitters;
- Opvolging van de 3 werkgroepen: Infrastructuur, Innovatie en Energie. Het VG is met de federatie verantwoordelijk voor de werkgroep Energie;

Een conferentie zal georganiseerd worden voor de Europese, Vlaamse en Nederlandse belanghebbenden

Invullen belang sector chemie in het Vlaamse/Belgische beleid:

- Binnen de Vlaamse overheid zijn diverse onderwerpen en instrumenten die direct impact hebben op de sector chemie: o.a. de Vlaamse klimaatstrategie 2050 inclusief luik mitigatie en luik adaptatie, het Vlaamse onderdeel van het Belgisch Energie- en Klimaatplan 2030, etc;
- Op federaal niveau: het fiscale landschap en de potentiële ontwikkelingen.

Benutting van internationale (chemie) coalities:

- In het '7+7'-overleg beraadslagen 7 lidstaten en hun 7 chemiefederaties, samen meer dan 80% van de Europese Chemie, op regelmatige basis over mogelijke gemeenschappelijke initiatieven t.o.v. het Europese niveau. Daarnaast worden ook toekomstige beleidsinitiatieven of best practices uitgewisseld.
- In het 'Europees netwerk voor Chemie Regio's' (ECRN), wordt de mogelijkheid gecreëerd om projectpartners te vinden om samen grensoverschrijdende initiatieven op te starten. Ook neemt EWI diverse initiatieven voor ontwikkeling van visie en verspreiding op EU-niveau.
- Binnen de 'High Level Group Energie Intensieve Bedrijven', als sjerpa de belangen van het Vlaams Gewest/België op het vlak van en energie-intensieve industrie verdedigen, en thema's aanbrengen.

Impact EU-niveau: een aantal dossiers met significante impact op de Vlaamse chemiesector worden opgevolgd of aangestuurd, zijnde o.a.:

- Uitvoering herziening Europees systeem emissierechten;
- Carbon Capture & Storage (CCS);
- Carbon Capture & Utilisation (CCU).

e. Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie

17. Circulaire economie: beleidsontwikkeling

Projectverantwoordelijke	Houwen Mieke
Betrokken personeelsleden	Maes Dries Top Lieven Bollen Lut Van der Heyden Matthias
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	
Budget	200 Keuro steunpunt
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

A. In 2015 presenteerde de Europese Commissie het actieplan '**Maak de cirkel rond**'. Dit plan bevat **54 concrete maatregelen** die toepassing hebben op productie, consumptie, afvalverwerking en secundaire grondstoffen. De Commissie wilde met dit pakket een signaal afgeven dat het alle mogelijke middelen gebruikt om de Europese economie te transformeren, nieuwe kansen voor het bedrijfsleven te creëren en het concurrentievermogen te versterken. De maatregelen richten zich niet alleen op het einde van de productlevenscyclus, maar op een verandering van de volledige levenscyclus.

In 2019 stelde de Europese Commissie de belangrijkste resultaten van de uitvoering van het actieplan voor. Alle 54 maatregelen zijn inmiddels in uitvoering of afgerond.

B. Op 11 maart 2020 heeft de Europese Commissie een **nieuw actieplan voor de circulaire economie -het 'Circular Economy Action Plan'** - voorgesteld, een van de belangrijkste bouwstenen van de Europese Green Deal, de nieuwe Europese agenda voor duurzame groei.

Het nieuwe actieplan omvat maatregelen gericht op de **gehele levenscyclus van producten**, en heeft tot doel onze economie voor te bereiden op een groene toekomst, ons concurrentievermogen te versterken en tegelijkertijd het milieu te beschermen en consumenten nieuwe rechten te geven.

Het nieuwe plan bouwt voort op het werk dat sinds 2015 is verricht, en is **toegespitst op ontwerp en productie** met het oog op een circulaire economie, met als doel ervoor te zorgen dat de gebruikte hulpbronnen zo lang mogelijk in de EU-economie worden gehouden. Het bedrijfsleven en de belanghebbenden zullen nauw betrokken worden bij de ontwikkeling van dit plan en de daarin vervatte initiatieven.

In het actieplan voor de circulaire economie worden maatregelen voorgesteld om:

- **van duurzame producten de norm te maken in de EU.** De Commissie zal wetgeving inzake duurzaam productbeleid voorstellen om ervoor te zorgen dat producten die in de EU in de handel worden gebracht, ontworpen zijn om langer mee te gaan, gemakkelijker te hergebruiken, te repareren en te recyclen zijn, en in plaats van primaire grondstoffen zoveel mogelijk gerecycleerd materiaal bevatten. Producten voor eenmalig gebruik worden beperkt, vroegtijdige veroudering wordt aangepakt en de vernietiging van onverkochte duurzame goederen wordt verboden.
- **de positie van de consumenten te versterken.** Consumenten krijgen toegang tot betrouwbare informatie over onder meer de repareerbaarheid en de duurzaamheid van producten, die hen kan helpen om duurzame keuzes te maken op milieugebied. De consumenten zullen een “recht op reparatie” genieten.
- **de nadruk te leggen op de sectoren die de meeste hulpbronnen verbruiken** en waar het potentieel voor circulariteit hoog is. De Commissie zal concrete maatregelen ondernemen op het gebied van:
 - **elektronica en ICT:** een initiatief voor herbruikbare elektronica om een langere levensduur van producten te bevorderen en de inzameling en verwerking van afval te verbeteren
 - **batterijen en voertuigen:** een nieuw regelgevingskader voor batterijen om de duurzaamheid te verbeteren en het circulaire potentieel van batterijen te stimuleren
 - **verpakking:** nieuwe verplichte eisen over wat is toegestaan op de EU-markt, met het oog op de vermindering van (over)verpakking
 - **kunststoffen:** nieuwe verplichte eisen inzake het gehalte gerecycleerd materiaal, met bijzondere aandacht voor microplastics en biogebaseerde en biologisch afbreekbare kunststoffen
 - **textiel:** een nieuwe EU-strategie voor textiel om het concurrentievermogen en innovatie in de sector te versterken en de EU-markt voor textielhergebruik een impuls te geven
 - **constructie en gebouwen:** een uitgebreide strategie voor een duurzame gebouwde omgeving, waarin de beginselen van circulariteit worden bevorderd
 - **levensmiddelen:** nieuw wetgevingsinitiatief inzake hergebruik met het oog op de vervanging van wegwerpverpakkingen, tafelgerei en bestek door herbruikbare producten in de voedselvoorziening
- **te zorgen voor minder afval.** De nadruk zal liggen op het voorkomen van afval en de omzetting ervan in kwalitatief hoogwaardige secundaire hulpbronnen die voordeel halen uit een goed functionerende markt voor secundaire grondstoffen. De Commissie zal onderzoeken of een EU-breed, geharmoniseerd model voor de gescheiden inzameling van afval en etikettering kan worden opgezet. Het actieplan bevat ook een aantal maatregelen om de uitvoer van afval uit de EU tot een minimum te beperken en illegale overbrenging tegen te gaan.

In het actieplan worden voor de volgende jaren **35 beleidsinitiatieven** aangekondigd.

Het Departement EWI volgt deze initiatieven proactief op, doorheen de bril van hun impact op de Vlaamse economie.

C. Op 10 juli 2020 nam de Vlaamse regering de mededeling ‘**Een transversale werking voor de circulaire economie van Vlaanderen**’ evenals de conceptnota ‘**Circulaire economie beleidsdomein EWI**’ aan.

In uitvoering van deze beleidsdocumenten wordt binnen de Vlaamse overheid ‘**Vlaanderen Circulair**’ het knooppunt en de inspirator voor de circulaire economie in Vlaanderen. Het is een partnerschap van overheden, bedrijven, middenveld en kenniswereld die samen actie ondernemen.

Binnen het beleidsdomein EWI zijn het Departement EWI en VLAIO actief betrokken binnen Vlaanderen Circulair.

Binnen Vlaanderen Circulair worden samen met de partners een aantal **thematische Werkagenda’s** uitgewerkt. Deze zitten in lijn met de thema’s die ook aangegeven worden als relevant voor de circulaire economie vanuit de Europese Commissie. De mate waarin en de wijze waarop er op elk thema wordt ingespeeld hangt af van de noden van en de opportuniteiten die zich voordoen in Vlaanderen.

Elke werkagenda wordt uitgewerkt met de **relevante publieke en private partners** in een publiek-privaat partnerschap waarin de relevante trekkers worden aangeduid vanuit zowel overheid als privé. Ze maken samen een werkagenda op. Deze omvat een afsprakenkader rond de wijze waarop ze zullen samenwerken, welke ambities ze samen delen voor het desbetreffende thema (gekaderd in de algemene ambities) en welke concrete doelstellingen ze willen realiseren.

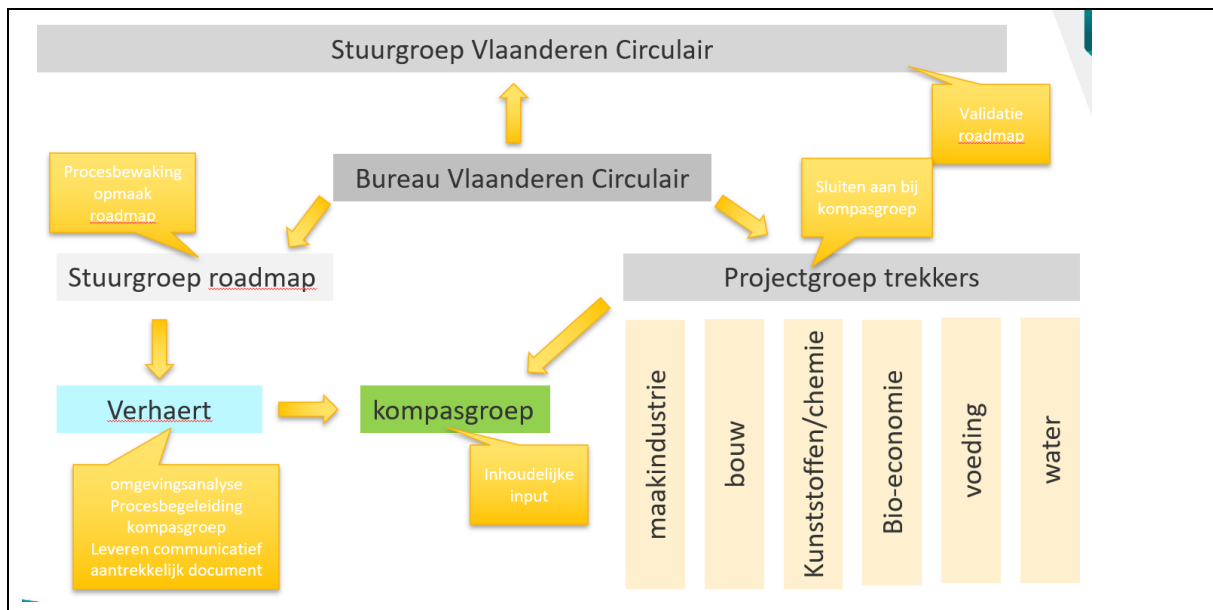
In de werkagenda beschrijven ze de diverse werkpaden en de acties voor de eerste jaren. Ze maken concreet hoe ze zich zullen engageren. Dit partnerschap wordt gevormd door het **samenbrengen van actoren uit de maatschappelijke vijfhoek**.

Het is de ambitie dat voor elk van deze strategische thema’s concrete voorstellen/projecten vorm krijgen die een duidelijke meerwaarde bieden voor de Vlaamse maatschappij via tastbare vooruitgang richting circulaire en duurzame economische activiteiten.

Onderstaande thema’s worden geïnitieerd als **Werkagenda’s**:

- 1) Agenda Circulair Bouwen
- 2) Agenda Chemie/Kunststoffen
- 3) Agenda andere productieketens zoals textiel en elektronica/technologiesector
- 4) Agenda waterkringloop
- 5) Agenda Bio-economie
- 6) Agenda Voedselketen

De governance wordt onderstaand schematisch weergegeven. Voor details wordt verwezen naar <https://vlaanderen-circulair.be/nl>.

Het Departement EWI neemt inzake het circulaire beleid aldus o.a. **volgende taken** op:

- Proactief opvolgen van het **Europees pakket circulaire economie**. Overleg in het Belgische overleg CCIM, subgroep circulaire economie en voor Vlaamse implementatie met OVAM;
- Opvolgen en uitvoeren van de **transitie 'Vlaanderen Circulair'** uit Visie 2050, via deelname aan stuurgroep en projectgroep;
- Opvolgen van de verschillende 'destinations' binnen de **clusters van het Horizon Europe** programma die relevant zijn voor het thema;
- **Programmavertegenwoordiging binnen Horizon Europe**, informatie-uitwisseling met het NCP zodat Vlaamse partners meer kansen krijgen om deel te nemen aan Europese projecten;
- Ondersteuning van de Vlaamse inspanningen voor het **'European Innovation Partnership Raw Materials'** en de **'KIC Raw Materials'**;
- Afstemming rond circulaire economie binnen het eigen beleidsdomein via **netwerk 'circulaire economie'**, getrokken door VLAIO.
- Realiseren van de **werkagenda 'circulaire maakindustrie'**, getrokken door VLAIO
- Voorbereiding **EU-voorzitterschapsevenement 2024** circulaire economie
- In samenwerking met VLAIO zal een dossier Vlaamse regering worden voorbereid voor de invulling van een **impulsprogramma voor de circulaire economie** waarbij in hoofdzaak ingezet zal worden in enerzijds basisonderzoek via FWO en anderzijds 'proeftuinen' waar bedrijven, kennisinstellingen en sociale economie samenwerken rond projecten om de adoptie van nieuwe technieken te versnellen.

18. Bio-economie: transitie van een fossiel-gebaseerde naar een bio-gebaseerde economie

Projectverantwoordelijke	Maes Dries (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Houwen Mieke D'Hondt Kathleen
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	o.a. 20 mio € uit Vlaamse Veerkracht
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

A. Op **29 november 2019** gaven de EU-ministers in de Raad COMPET hun goedkeuring aan de mededeling van de Commissie "**Een duurzame bio-economie voor Europa: versterking van de verbinding tussen economie, samenleving en milieu**" van 11 oktober 2018.

Deze strategie heeft tot doel de **uitrol van een duurzame Europese bio-economie te bespoedigen** teneinde de bijdrage van deze economie aan de beleidsdoelstellingen van de EU en haar internationale verplichtingen, zoals de uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de daarin voorgestelde duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG's), alsmede de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering, te maximaliseren.

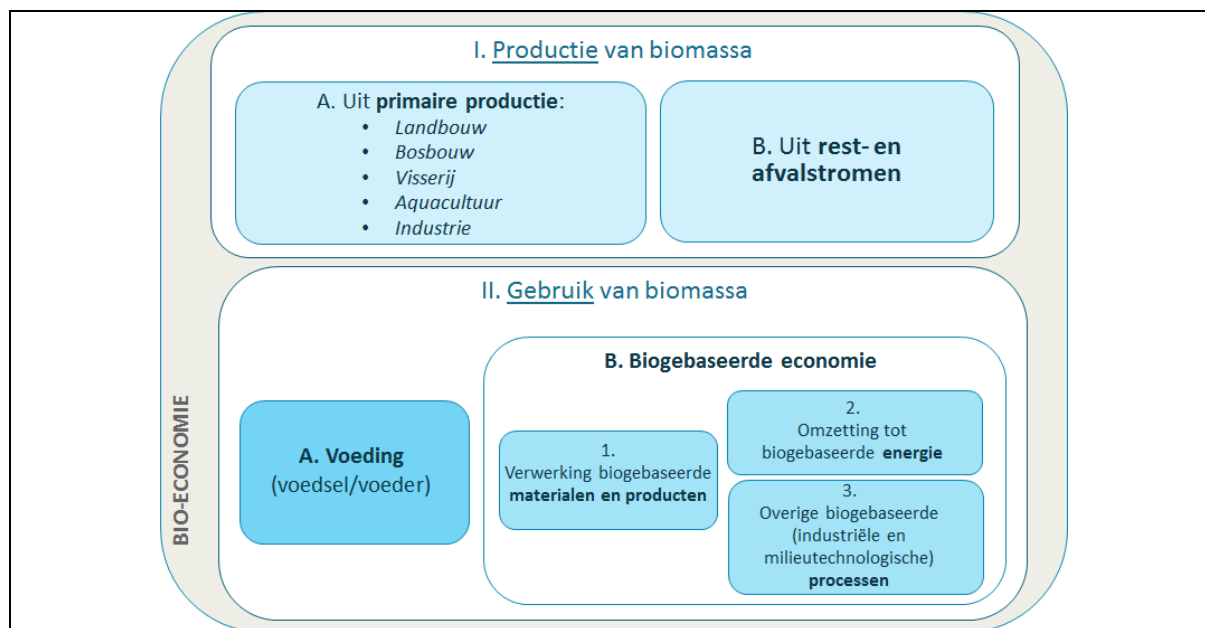
In de mededeling van de Commissie wordt bio-economie als volgt gedefinieerd:

*'De bio-economie bestrijkt **alle sectoren en systemen die gebruikmaken van biologische hulpbronnen** (dieren, planten, micro-organismen en afgeleide biomassa, waaronder organisch afval), hun functies en hun principes.*

*De bio-economie omvat en verbindt: **land- en mariene ecosystemen** en de diensten die zij verlenen; **alle primaire productiesectoren die biologische hulpbronnen gebruiken en produceren** (landbouw, bosbouw, visserij en aquacultuur); en **alle economische en industriële sectoren die biologische hulpbronnen en processen gebruiken** voor de productie van levensmiddelen, diervoeder, biogebaseerde producten, energie en diensten.*

*Om de Europese bio-economie tot een succes te maken, moet die uitgaan van **duurzaamheid** en **circulariteit**. Op die manier zullen de vernieuwing van onze industrie, de modernisering van onze primaire productiesystemen en de bescherming van het milieu worden gestimuleerd en zal de biodiversiteit worden versterkt.'*

Een gezamenlijk advies van de Minaraad en de SALV definieerde het kader van de bio-economie langsheen onderstaande lijnen. Bio-economie slaat zowel op de economische activiteiten verbonden aan de productie van biomassa als op de activiteiten verbonden aan het gebruik van biomassa.

Om de coherentie van het Vlaams beleid voor de bio-economie te verzekeren zijn **drie brede initiatieven** voorzien die uitgewerkt worden vanuit EWI (i) het beleidsplan bio-economie, (ii) de werkgenda bio-economie onder Vlaanderen Circulair, en (iii) het secretariaat van de IWG bio-economie.

Op **18 december 2020** werd het **Vlaams beleidsplan bio-economie** goedgekeurd.

Dit beleidsplan omvat verschillende acties :

- Pijler 1: Onder het beheer van het departement EWI : Wetenschappelijk onderzoek
- Pijler 2: Onder het beheer van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) Ontwikkeling en innovatie bio-economie in samenwerking met bedrijven : 7 miljoen euro
- Pijler 3: Stimuleren innovatie samenwerking industrie-landbouw : Onder het beheer van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO): Begeleidingsopdracht van Team Bedrijfstrajecten vzw met 2 VTE, en onder het beheer van het departement LV : Uitwerking van taken voor het Instituut voor Landbouw en Visserij-Onderzoek (ILVO)
- Pijler 4: Flankerend beleid : Onder het beheer van het departement EWI: Uitwerking van flankerend beleid, monitoring, en interregionale samenwerking en internationale communicatie

Voor dit beleidsplan moeten de acties worden uitgewerkt, opgevolgd en gerapporteerd..

Daarnaast wordt ook een stuurgroep opgericht voor dit beleidsplan, waarvan EWI het secretariaat verzorgt.

Ten tweede is dep EWI ook **de publieke trekker voor de werkgenda bio-economie** binnen de transversale werking van Vlaanderen Circulair. Deze werking omvat de opzet van een kerngroep voor de werkgenda, en het uitwerken van een volledig plan, dat alle acties omvat vanuit de Vlaamse overheid.

Deze opbouw van de werkgenda moet coherent gebeuren met de andere werkgenda's, en vereist vooral veel overleg met interne en externe betrokkenen.

Sinds enkele jaren voert **de interdepartementale werkgroep (iWG) bio-economie** een geïntegreerd beleid rond dit thema. De iWG waakt over de gezamenlijk opgestelde Vlaamse strategie rond de bio-economie en de uitvoering van het bijhorend actieplan. Heel wat van de geplande acties vallen onder de verantwoordelijkheid van het Departement EWI.

Concreet worden aan de acties waar EWI momenteel voor verantwoordelijk is onder meer invulling gegeven door:

- Actieve deelname aan de piloot ‘bio-economie’ binnen het Vanguard Initiative met verschillende Vlaamse partners die binnen het domein actief zijn;
- Opvolging van het Europese beleid rond de bio-economie en vertaling naar het Vlaamse beleidskader. In 2016-2017 werd de ‘Europese Bioeconomie Strategie’ positief geëvalueerd. Eind 2018 werd een geactualiseerde strategie uitgebracht, in de huidige beleidscontext (CE, Energy Union, SDG's, Pa-ris Agreement, Waste management, klimaat mitigatie...) onder de titel ‘A sustainable Bioeconomy for Europe: strengthening the connection between economy, society and the environment’;
- Deelname aan Europese organen: naast de vertegenwoordiging in de Programma Comités van Horizon Europe die aan de bio-economie gerelateerd zijn, wordt door EWI ook het Circular Biobased Europe Joint Undertaking (CBE JU) (De opvolger van het Biobased Industries Joint Undertaking) opgevolgd; als Belgisch vertegenwoordiger in de SRG - States Representatives Group van CBE JU;
- Aandacht voor meer biogebaseerd aanbesteden: circulair aanbesteden binnen VC, innovatief aan-besteden binnen PIO.
- Uitwerking van lopende H2020/HEU projecten waarin Departement EWI partner is, of waaraan Departement EWI meewerkt, zoals het Power4Bio project.

Daarnaast wordt er in 2023 verder actie ondernomen voor de uitvoering van alle onderdelen van het **bio-economie beleidsplan**, en de uitwerking van **de werkagenda bio-economie** onder Vlaanderen Circulair.

- Uitwerken studie onderzoeksoverzicht bio-economie in Vlaanderen en vertaling van de resultaten voor het beleid;
- Opvolging van de relevante investeringsprojecten in het herstelplan Vlaamse Veerkracht;
- Inhoudelijke ondersteuning voor VLAIO bij de uitwerking van de clusterprojecten, pilootacties en bijkomende initiatieven voor ondersteuning van bedrijven;
- Opvolging van de werking van B2BE
- Organisatie en begeleiding van de stuurgroep van het beleidsplan bio-economie;
- Uitwerking en coördinatie van alle acties onder de werkagenda bio-economie voor Vlaanderen Circulair;
- Secretariaat en organisatie van de Interdepartementale Werkgroep Bio-economie.

II. BELEIDSVELD 'ECONOMIE'

ISE 'Ondernemerschap'

a. Meer en sterkere ondernemers

19. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot ondernemerschap

Projectverantwoordelijke	Boeykens Ilse
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,7 VTE

Omschrijving actie

In het kader van afspraken binnen het beleidsdomein EWI is het Vlaamse beleid rond het stimuleren van ondernemerschap in hoofdzaak een verantwoordelijkheid van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Inzake **beleidsvoorbereiding- en monitoring** van ondernemerschap, onderneemt het Departement EWI in afstemming met VLAIO evenwel **volgende acties**:

- Opvolgen en verspreiden van de **studies van pijler B "Ondernemen"** van het expertisecentrum O&O-monitoring en indien noodzakelijk beleidsadviezen opstellen;
- Opvolgen en verspreiden van **studies van andere bronnen** m.b.t. de diverse aspecten van ondernemerschap en indien noodzakelijk beleidsadviezen opstellen;
- **Monitoren van de instrumenten** die ingezet worden om het ondernemerschap in Vlaanderen te stimuleren. Afstemmen met de Statistiek Vlaanderen rond data m.b.t. ondernemerschap;
- Afstemming op het vlak van **kmo-/ondernemerschapsbeleid** zowel op Europees niveau als binnen de OESO:
 1. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (**OESO**): voorbereiding en deelname aan voorbereidende vergaderingen OESO-comité kmo's en ondernemerschap en dissemineren resultaten OESO-rapporten .
 2. **Europa**: bijdrage voor '**SME performance review country sheet**'. Deelname werkgroep Europese Commissie over 'SME performance review'.
 3. Daarnaast worden diverse ad-hoc-vragen voor beide niveaus (EU en OESO) beantwoord voor wat ondernemerschap/kmo-beleid betreft.

b. Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal

20. Vlaamse kmo-innovatie in Europese context

Projectverantwoordelijke	Vermeulen Hilde
	Feldmann Theresia Maes Dries Peter Spyns Ratinckx Elie Lieven Top Lories Veerle Schruers Liesbet
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

In de Vlaamse slimme specialisatiestrategie werden **tien prioriteitsdomeinen** afgebakend, geconcentreerd rond de vier strategische onderzoekscentra en de speerpuntclusters:

- duurzame chemie (SPC Catalisti),
- duurzame materialen (SPC Strategisch Initiatief Materialen),
- slimme maakindustrie (soc Flanders' Make),
- Health and life sciences (soc Vlaams Instituut Biotechnologie; SPC MEDVIA),
- gespecialiseerde logistiek (SPC Vlaams Instituut voor Logistiek),
- Agro-Food (SPC Flanders' FOOD),
- electronic systems, Internet of Things and photonic systems (soc IMEC),
- energie (SPC Flux 50),
- milieu en cleantech (soc Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek),
- Blue economy (SPC De Blauwe Cluster)

In overleg met VLAIO wordt in een **actualisatie** voorzien van deze slimme specialisatiestrategie (RIS3 2.0) tegen maart –april 2023 voor het nieuwe EFRO programma 2021-2027. Deze actualisatie zal ter goedkeuring aan de minister worden voorgelegd.

Tevens is EWI actief in een **Mutual Learning Exercise rond R&I foresight** in het ERA forum. Foresight werd in het verleden in Vlaanderen gebruikt om slimme specialisatiedomeinen te bepalen. Er wordt onderzocht of en hoe foresight kan ingezet worden in het O&I-beleid gericht op **transities**.

Om de concurrentiepositie en veerkracht van Vlaamse kmo's te versterken, moet het Vlaams innovatie ecosysteem de transities voor veerkracht, digitalisering en duurzaamheid maatschappelijk vertalen in groei en jobcreatie voor kmo's, deeptech start-ups en scale-ups. EWI geeft niet alleen mee invulling aan het **S3 ecosysteem** en randvoorwaarden voor de uitvoering van het EFRO programma 2021-2027, maar ook breder in synergie met andere subsidieprogramma's op (sub)-, regionaal en EU niveau voor de nodige hefboomwerking ook met financiële instrumenten.

Naast de Horizon EU programmavertegenwoordiging voor de **Europese Innovatieraad** en **Europese Innovatie ecosystemen (EIC-EIE)** neemt het departement ook de Belgische vertegenwoordiging op in het plenair EIC Forum.

Deze denktank bepaalt strategisch mee de actielijnen voor de jaarlijkse EIC EIE werkprogramma's. Dit gebeurt in overleg met Vlaamse beleidsactoren en experts actief in de EIC forumwerkgroepen (m.n. innovatieve overheidsopdrachten (PIO), plug in mechanisme (VLAIO), innovatiebeleid (EWI) en aandelenopties voor werknemers, conform de Nieuwe Europese Innovatie Agenda).

Specifiek voor het S3 domein **duurzame chemie** neemt het departement EWI samen met Catalisti en Essenscia deel aan de innovatie werkgroep van de trilaterale duurzame chemiestrategie (Vlaanderen-NoordRijn Westfalen-Nederland (cfr JOP fiche nr 16). Een matchmaking evenement voor ondernemingen is op 29 maart 2023 gepland.

EWI is ook lid voor het Vlaams Gewest van het **ECRN** (European Chemical Regions Network) en stemt af met Essenscia en Catalisti voor beleidsbeïnvloeding.

21. Flanders Future Tech Fund

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1ECB2BY-IS
Budget	734.000 euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Op 29 maart 2019 keurde de Vlaamse Regering de oprichting van het Flanders Future Techfund goed (VR 2019 2903 DOC.0420/1BIS) en op 10 mei 2019 de ontwerpstatuten van het Flanders Future Techfund (VR 2019 1005 DOC.0675/1BIS).

De Vlaamse Regering wil het Flanders Future Techfund (FFTF) met zorgvuldigheid uitbouwen. Het fonds wordt samengesteld via een ESR8-investering van 75 miljoen euro. Men streeft er naar een waarborging via het EIF tot stand te brengen.

Het fonds werd in fiduciair beheer gegeven aan PMV. Op 27 juni 2019 werd er een overeenkomst betreffende de oprichting en het operationeel beheer van FFTF getekend tussen PMV en het Vlaamse Gewest.

PMV rapporteerde een aantal aandachtspunten met betrekking tot de krijtlijnen waarin moet worden gewerkt binnen FFTF. Eén ervan was de moeilijkheid om private investeerders met closed-end-funds te overtuigen samen met FFTF te investeren in een SPV-structuur over een heel lange termijn. Een ander aandachtspunt was dat, met de huidige investeringscriteria, de FFTF-investeringen niet als ERS-neutraal worden geklasseerd. De ESR-neutraliteit is een strikte voorwaarde voor alle investeringen vanuit FFTF.

Om te zorgen dat de toekomstige investeringen van FFTF ERS-neutraal zijn, werd FFTF **geherpositioneerd** en werden de investeringscriteria aangepast om ze af te stemmen op de eisen rond de ESR-neutraliteit van de investeringen.

Eind 2021 nam de Vlaamse Regering daartoe de nodige beslissingen (VR 2021 1211 DOC.1240). Op 14 oktober 2022 werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend, aangepast aan de vernieuwde taakstelling.

Via de opvolging van PMV, volgt het Departement EWI ook de ontwikkelingen binnen het FFTF op. Na twee jaar investeren zal een evaluatie voorzien worden over de werking van het fonds.

22. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot financiering ondernemingen

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	ECO-1ECB5DY-IS EBO-1ECB2BA-WT EBO-1ECB4BA-WT
Budget	1.101.263.000 EURO
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

Binnen het beleidsdomein EWI is het financieren van beloftevolle ondernemingen, van bij de prille start tot en met de groei en internationalisering, de hoofdverantwoordelijkheid van **PMV**. In Limburg ligt deze verantwoordelijkheid bij de **LRM**.

In deze huidige turbulente economische situatie komen heel wat Vlaamse kmo's in financiële ademnood.

Minister Crevits kondigde in juni 2020 het Vlaams herstelplan "**vierluik voor het herstel van onze economie**" aan, dat gezonde bedrijven door de crisis moet helpen met de volgende maatregelen:

1. Waarborgen
2. Achtergestelde leningen
3. Winwin-lening en vriendenaandeel
4. Welvaartsfonds

Vanuit het Vlaams beleid voor Economie, Wetenschap en Innovatie wordt de crisis verder aangepakt via vier actiedomeinen:

1. Steun voor ondernemingen met hoge energiekosten
2. Versnellen van de energietransitie
3. Werk maken van meer strategische onafhankelijkheid
4. Ondersteunen van de competitiviteit door meer productiviteit en innovatie

Vlaanderen trekt **250 miljoen euro uit om de energiekosten van kmo's en grote ondernemingen te helpen drukken (energiesteun)**, maar ook één miljard euro voor bijkomende leningen en waarborgen (o.m. de overbruggingslening). Hiermee zorgt men voor financiële buffers om een deel van de impact van de crisis op te vangen. Deze ingrepen zijn nodig om faillissementen bij kmo's te voorkomen en de productiecapaciteit en tewerkstelling in belangrijke industriële sectoren te vrijwaren.

Om de energiekosten van ondernemingen op termijn te drukken en de onafhankelijkheid van dure fossiele brandstoffen te verhogen, is het noodzakelijk **dat Vlaanderen de energietransitie versnelt**. Dit kan door ondernemingen te stimuleren op korte termijn te investeren in nieuwe technologieën die de energie-efficiëntie en het aandeel hernieuwbare energie verhogen. Deze aanpak moet niet enkel de kostenpositie van de Vlaamse ondernemingen ondersteunen, maar draagt ook bij aan belangrijke klimaatambities.

Het Departement EWI vervult **volgende taken**:

- Voorbereiden, opvolgen en evalueren van de **samenwerkingsovereenkomsten van PMV en LRM** met de Vlaamse overheid. In 2022 werd gestart met de evaluatie van LRM. Er wordt gestreefd naar een eindrapport 'Evaluatie LRM' tegen begin november 2023. Op basis van het evaluatierapport kunnen de voorbereidingen voor een nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2024- 2029;
- Voorbereiden, opvolgen, evalueren en **bijsturen van bestaande financieringsinstrumenten** voor bedrijven en **ontwikkeling van nieuwe instrumenten**, in samenwerking met bevoegde instellingen PMV en LRM;
- **Juridische ondersteuning** bij de opmaak van hun regelgeving en begeleiding bij de verschillende stappen in het regelgevingsproces en de verschillende vereiste procedures voor de goedkeuring van regelgeving.

III. BELEIDSVELD 'WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK'

ISE 'Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek'

a. Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing

23. Financiering en ondersteuning van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	Hauchecorne Rita Haesaert Els
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl
Begroting	Beleid = EB0-1EEB5GT-IS / werking = EB0-1EEB2GT-IS
Budget	449,,6 miljoen euro
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt dat de groei en bloei van grensverleggend wetenschappelijk onderzoek de succesfactor vormt voor innovatie en ontwikkeling zowel op maatschappelijk als op economisch vlak. Het '**door nieuwsgierigheid gedreven**' onderzoek legt de basis voor allerlei vormen van innovatie en is mede grondlegger van de opleiding van de kenniswerkers. Dit onderzoek zorgt voor de kennisverruiming die noodzakelijk zal zijn voor het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen en voor technologische doorbraken.

Excellent **fundamenteel en strategisch basisonderzoek** vormen het fundament van waarop toegepaste kennis kan gebouwd worden.

Dit gebeurt evenwel niet in een sequentieel pad, maar in een **organische wisselwerking** tussen de diverse onderzoeksfasen.

Vanuit het beleid wordt dan ook sterk ingezet op het **verbinden van alle schakels** doorheen de hele wetenschaps- en innovatieketen.

In het Vlaams beleidsarsenaal zijn er **twee kanalen** voor financiering van fundamenteel en strategisch basisonderzoek op competitieve basis.

Enerzijds is er het kanaal van het **Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)** waarbij de middelen worden verdeeld onder de Vlaamse onderzoekers op basis van een **interuniversitaire** competitie.

Anderzijds is er het kanaal van de **Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)** waarbij de middelen eerst verdeeld worden onder de vijf Vlaamse universiteiten via de zogenaamde 'BOF-sleutel' en vervolgens via een **intra**-universitaire competitie worden verdeeld onder de onderzoekers van de respectievelijke universiteit.

In voorliggende fiche wordt duiding gegeven bij het FWO, in de volgende bij die van de BOF.

De voornaamste opdracht van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen bestaat in de *ondersteuning van het fundamenteel, strategisch basis- en toegepast biomedisch onderzoek* en de *financiering van onderzoeksinfrastructuur* op alle domeinen van de wetenschap.

Die steun verleent het aan onderzoekers aan de Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstituten.

Ook samenwerking over de regionale en nationale grenzen heen moedigt het FWO aan en zet daarvoor specifieke middelen in.

Het FWO voorziet in **aangepaste programma's voor elk van de stappen in een wetenschappelijke loopbaan**, waarvan de voornaamste zijn:

- beurzen voor predoctorale onderzoekers (mandaten aspirant fundamenteel of aspirant strategisch basisonderzoek);
- junior en senior postdoctoraal onderzoekers;
- junior en senior projecten fundamenteel onderzoek;
- projecten strategisch basisonderzoek (SBO);
- projecten toegepast biomedisch onderzoek met een primair maatschappelijke finaliteit (kortweg toegepast biomedisch onderzoek of TBM);
- projecten in het kader van Europese samenwerking (ERA-NET en JPI);
- internationale samenwerkings- en uitwisselingsprojecten;
- mobiliteitsmiddelen.

Voor de verwezenlijking van deze opdrachten ontvangt het FWO op jaarlijkse basis via het Departement EWI een **dotatie**.

In 2019 werd een **huidige samenwerkingsovereenkomst** afgesloten tussen de Vlaamse overheid en het FWO. Deze loopt van 2019 t.e.m. 2023.

Het Departement EWI volgt de uitvoering van deze samenwerkingsovereenkomst actief op. Naast de jaarlijkse reguliere taken die hierbij komen, heeft 2023 nog een aantal belangrijke bijkomende taken.

Zo zal er in 2023 gekeken worden of **onderzoek m.b.t. circulaire economie** bijkomend kan gestimuleerd worden.

Daarnaast staat de **evaluatie van huidige samenwerkingsovereenkomst** ook in de eerste jaarhelft van 2023 op de planning. Deze wordt getrokken door de evaluatiecel maar wordt uiteraard ook ondersteund en begeleid door de dossieropvolger(s) voor het inhoudelijke luik.

Na het afronden van de evaluatie zal in de tweede jaarhelft gewerkt worden aan **de opmaak van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst** zodat deze begin 2024 kan ingaan.

24. Financier en stimuleren van fundamenteel onderzoek onder andere via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de universiteiten

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	Maes Dries Van Langenhove Monica Viaene Peter Haesaert Els
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2GS-IS
Budget	22248 miljoen euro
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

A. Zoals hoger gesteld kent Vlaanderen voor de stimulering van het fundamenteel en strategisch basisonderzoek 2 kanalen:

- de financiering van het FWO (zie JOP-fiche 23);
- de financiering via de Bijzondere Onderzoeksfondsen.

De Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) zijn middelen voor de uitvoering van fundamenteel onderzoek die aan de **universiteiten** worden uitgekeerd op basis van een jaarlijkse verdeelsleutel, de zgn. 'BOF-sleutel'.

Voor één van de indicatoren, de publicatieparameter, wordt de informatie deels gehaald uit het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW).

In 2018 werden zowel het VABB-SHW als BOF geëvalueerd.

Volgend op deze evaluatie werd in 2019 het **BOF-besluit aangepast** in functie van nieuwe beleidsprioriteiten.

In 2020 werd gestart met de invoering en praktische uitwerking van deze aanpassingen bv. berekening van de parameters, de rapportering via FRIS, oproep iBOF, etc... en in 2021 werd dit verder geïmplementeerd en nauwgezet opgevolgd.

Voor andere acties die onder dit beleidsthema vallen, kan verwezen worden naar de desbetreffende fiches: het Programma ter Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO), het Menselijk kapitaal: loopbaan onderzoekers en kenniswerkers en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) .

Het Departement EWI volgt in 2023 de uitvoering van BOF actief op.

Naast de jaarlijkse reguliere taken die hierbij komen, heeft 2023 nog een aantal belangrijke bijkomende taken.

Zo staat de **evaluatie van BOF in de eerste jaarhelft van 2023** op de planning. Deze wordt getrokken door de evaluatiecel maar wordt uiteraard ook ondersteund en begeleid door de dossieropvolger voor het inhoudelijke luik.

Na het afronden van de evaluatie zal in de tweede jaarhelft gewerkt worden aan **eventuele aanpassingen aan het BOF-besluit**.

25. Menselijk kapitaal: loopbaan kenniswerkers en onderzoekers

Projectverantwoordelijke	Haesaert Els
	Vermander Els Viaene Peter (OJO-sleutel) De Bal IIs (ERA Talent Platform) Schruers Liesbet (Gender & Diversiteit)
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EE101-4150
Budget	5 miljoen euro
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

A. Excellent onderzoek kan enkel bestaan indien de onderzoeksinstituten kunnen beschikken over excellente onderzoekers, dus menselijk kapitaal. Dit kapitaal kan zowel uit eigen onderzoeksinstituten afkomstig zijn, dan wel aangetrokken worden via internationale mobiliteit. **Het beleid is erop gericht om dit kapitaal te ondersteunen en te optimaliseren.** We ontwikkelen daartoe een strategie voor onderzoekers en andere kenniswerkers, met aandacht voor loopbaanaspecten, flexibele arbeid, het aantrekken van buitenlandse talenten, mobiliteit van en naar de industrie, doorstroom en multidisciplinaire training.

Prioritaire aandacht blijft gaan naar jonge onderzoekers en de doorstroom van doctorandi naar de arbeidsmarkt, zowel academisch als niet-academisch. Maar ook de problematiek van onderzoekers die ten gevolge van opeenvolgende projectfinancieringen een preciaire arbeidssituatie hebben (zelfs als ze vele jaren dienst hebben), volgen we op. Halfjaarlijks is hierover ook overleg met het Departement Onderwijs en Vorming (OV) en wordt waar nodig ook overlegd met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

B. Voor wat menselijk kapitaal betreft, vertegenwoordigt het Departement EWI Vlaanderen in het **ERA Forum** via deelname aan de **ERA-acties 3 'Research assessment', 4 'Promote attractive research careers', 6 'Academic freedom' en 13 'Empower higher education institutions'**. Dit gebeurt in nauw overleg met de Vlaamse instellingen.

C. Euraxess is een Europees netwerk, gecoördineerd door de Europese Commissie, bestaande uit nationale portals (websites) en lokale service centra die ondersteuning aanbieden aan mobiele onderzoekers. Wat Vlaanderen betreft fungeert het Departement EWI als **Bridgehead Organisation (BHO)**. In die hoedanigheid zal EWI de trekkersrol opnemen voor BE en als participant deelnemen aan de call die in mei 2022 gelanceerd werd binnen *Horizon Europe Work Programme 2021-2022: WP 11. Widening participation and strengthening the European Research Area. Op die manier is EWI actief betrokken in het opmaken van het ERA TALENT PLATFORM.*

De EURAXESS Portal is een one-stop-shop voor onderzoekers die hun carrière en persoonlijke ontwikkeling wensen te bevorderen door (tijdelijk) te gaan werken in een ander land. De portaal-site is voor hen dé elektronische toegangspoort met een schat aan praktische informatie over wonen, opleiding, werken en ontspannen in de betrokken Europese landen en daarbuiten.

De Euraxess.be website wordt in 2023 verder geüpdatet. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het federale niveau en de gefedereerde entiteiten. Binnen het Vlaamse luik werd ook een link gelegd met de Flanders.be website.

Om ook tegemoet te komen aan de huidige noden en nog sneller in te spelen op gerelateerde nieuwsitems/vacatures/calls/..., worden onderzoekers, geïnteresseerde instellingen en bedrijven via een EURAXESS BELGIUM facebook- en linkedinpagina op de hoogte gehouden.

Om Euraxess.be grotere bekendheid te geven wordt ook in 2023 volop ingezet op promotie van de services die worden aangeboden en dit door website, Facebookpagina en LinkedInpagina bij jonge onderzoekers beter bekend te maken.

In 2023 zal EWI opnieuw deelnemen aan de EURAXESS Bridgehead- en Portal Administrators meetings.

D. Het programma ter Omkadering van Jonge Onderzoekers (OJO) werd decretaal verankerd in 2013. Het programma telt vier doelstellingen:

1. training van jonge onderzoekers;
2. loopbaanontwikkeling en bevordering van loopbaanperspectieven van jonge onderzoekers;
3. versterken van de internationale oriëntatie in de loopbaan van jonge onderzoekers;
4. samenwerking binnen Vlaanderen met betrekking tot voorgaande objectieven.

In 2018 werd het OJO-programma voor het eerst geëvalueerd. Volgend op deze evaluatie werden er in 2019 een aantal aanpassingen in de wetgeving doorgevoerd. Sinds 2021 wordt ook effectief rekening gehouden met de indexering van de loonkost. In 2023 wordt OJO opnieuw geëvalueerd. De resultaten van de evaluatie zullen gebruikt worden om het OJO-programma op basis van de aanbevelingen te verbeteren in de toekomst om zo een goede leer- en werkomgeving te creëren voor onze jonge onderzoekers en hen bij te staan in de diverse aspecten van de verdere ontplooiing van hun carrière. De aanpak omtrent grensoverschrijdend gedrag kan hier een bijkomend element in zijn.”

Ook in 2023 zal het **thema gender en diversiteit** door Departement EWI verder opgevolgd worden door deelname op Vlaams niveau aan de VLIR-werkgroep Gender en Diversiteit en op Europees niveau aan de Horizon 2020 GenderAction. Cijfers tonen aan dat diversiteit innovatie stimuleert.

Om het volledige onderzoeks- en innovatiepotentieel dat aanwezig is in de Europese Onderzoeksruimte (ERA - European Research Area) te benutten, is een **GEP Gender Equality Plan** een nieuwe vereiste voor alle belanghebbenden van het Horizon Europe Kaderprogramma. Het Departement EWI volgt deze ontwikkelingen nauw op.

E. In overleg met het FWO en de VLIR zal het Departement EWI meewerken aan beleidsinitiatieven m.b.t. de **problematiek van het grensoverschrijdend gedrag**.

b. Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen

26. Agentschap Plantentuin Meise

Projectverantwoordelijke	De Vos Liselotte
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2HU-IS EBO-1EEB5HU-IS
Budget	12,623 miljoen euro (Dotatie) + 5 miljoen euro (Masterplan)
VTE	Zie JOP-fiche 27

Omschrijving actie

A. De overdracht van de Nationale Plantentuin van België naar de Vlaamse Gemeenschap met uitzondering van het wetenschappelijk patrimonium (voornamelijk bestaande uit een herbarium, een bibliotheek en levend plantenmateriaal) gebeurde op **1 januari 2014**. Het wetenschappelijk patrimonium blijft eigendom van de federale staat die het in bruikleen geeft voor de duur van het samenwerkingsakkoord. De Vlaamse Gemeenschap trad op de dag van de overdracht in de rechten en plichten van de Nationale Plantentuin van België. Voor haar jaarlijkse werking ontvangt het Agentschap Plantentuin Meise (APM) een jaarlijkse toelage.

B. De **gebouwen en de infrastructuur** van de Plantentuin worden gerenoveerd, teneinde de waardevolle collecties op aangepaste wijze te kunnen beheren en bewaren en het negatieve imago van de Plantentuin (vervallen infrastructuur) om te buigen. De renovatie werd gestart in 2016 en wordt uitgevoerd aan de hand van een gefaseerd masterplan.

Uitvoering masterplan

Fase 2 van het masterplan is in volle uitvoering. Ook fase 3 van het masterplan wordt al voorbereid. De werken van fase 3 van het masterplan zijn gepland vanaf 2025, onder voorbehoud van toekenning van de middelen voor deze fase door de Vlaamse regering.

In 2023 zal vooral gefocust worden op de verdere realisatie van het masterplan en het uitvoeren van projecten om het energieverbruik verder te laten dalen (in 2022 werd al 15% minder energie verbruikt). Belangrijke mijlpalen in 2023 zijn de opening van kassen H en I van het Plantenpaleis (eind maart) en de oplevering van de Groene Ark (einde van het jaar).

Voorziene acties 2023:

- In voorjaar 2023 wordt de opening voorzien van kassen H&I P in het Plantenpaleis
- Oplevering tweede fase Groene Ark: Omtrent de opening zal een persmededeling worden gehouden en een grote publieke opening in september 2023.
- Verschillende investeringen in het kader van de energietransitie van de Plantentuin (plaatsen zonnepanelen, vervangen mazoutketels door warmtepompen, plaatsen van isolerend 'monumentenglas' in het kasteel, extra isoleren daken, vernieuwen onderstations)

- Aanleg fase 1 van de parking
- Start renovatie Pachthof
- Start studie renovatie onderzoeksgebouwen

In 2023 zullen ook heel wat nieuwe externe onderzoeksprojecten worden opgestart die in 2022 werden goedgekeurd.

Daarjaast lopen een aantal grote projecten af, waaronder DiSSCo Prepare.

Plantentuin Meise organiseert meer de **DiSSCo Futures conferentie** in februari 2023.

27. Kennisinstellingen VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Alamire, UNU-CRIS

Projectverantwoordelijke	De Vos Liselotte (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart (0,1 VTE) Verreet Gert (0,2 VTE) Schruers Liesbet (0,1 VTE) Van Avermaet Philip
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl Eliah Peeters (UNU-CRIS) Reynaert Lies (Alamire)
Begroting	VLIZ EBO-1EEB2HQ-IS: 7,1 mio € KVAB EBO-1EEB2GR-IS: 1,166 mio € KMDA EBO-1EEB2HA-WT: 1,158 mio € Alamire EBO-1EEB2HA-WT: 0,824 mio € UNU-CRIS EBO-1EEB2AB-WT: 1 mio €
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Naast de Strategische Onderzoekscentra en de wetenschappelijke instellingen, zijn ook KMDA-CRC, VLIZ, KVAB, UNU-CRIS en Alamire van essentieel belang voor het onderzoeks- en innovatiepotentieel van Vlaanderen.

Bovendien hebben ze een belangrijke functie m.b.t. het communiceren van wetenschappelijke resultaten, het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor onderzoek en de uitstraling van de wetenschap.

A. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) (ca. 11,6 miljoen euro)

Rol van Departement EWI:

- Uitvoering van nieuwe taken onder convenant 2022-2026 waar nodig bijstaan: onder andere de valorisatie wetenschappelijke kennis t.b.v. 'Blauwe Economie', de verdere uitbouw van de onderzoeksinfrastructuur, de versterking van samenwerking met andere actoren en de focus van een eigen onderzoeksagenda;
- Jaarlijkse beleidscyclus: als waarnemer deelname aan het beleidsorgaan en Algemene Vergadering van VLIZ vzw, waar de VLIZ begroting wordt behandeld, de werking wordt aangestuurd en de belangrijke beslissingen worden voorgelegd;
- Jaarlijkse financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnanceringen en betaalkalender);
- Met adviserende rol bijdragen aan de werking van de wetenschappelijke commissie (als waarnemer) waar rond lopende relevante ontwikkelingen toelichting wordt gegeven en voor sommige aspecten van de werking een beslissing van het beleidsorgaan worden voorbereid;
- Voor een aantal werkingsgebieden permanent in contact staan, zoals vb. een aantal internationale engagementen waarvoor ook Departement EWI beleidsverantwoordelijkheid heeft (EU en UNESCO kaders);

- Onderzoeksschip Simon Stevin: inzet opvolgen. Dit schip is in de vaart sinds 2012, en wordt nautisch beheerd door MOW DAB Vloot. EWI monitort mee de kostenstructuur en inzet (in het bijzonder hoe vraag naar scheepstijd evolueert i.v.m. externe factoren, en inzet voor internationale campagnes).
- InnovOcean Campus – Opvolging nieuwe huisvesting in Oostende - VLIZ, ILVO en Departement EWI werken nauw samen om het gebruik van deze nieuwe huisvesting verder op te volgen.

B. Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA) (1,175 mio €)

Rol van Departement EWI:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnancerings, betaalkalender);
- Opvolgen van de (nieuwe) taken onder het vernieuwde convenant 2022-2026 waaronder (nieuw) het ontwikkelen van een datamanagementplan, initiatieven inzake Open Science en de nieuwe onderzoekslijn rond De Zegge;
- Opvolgen van ontwikkelingen en samenwerking op vlak van Europese Infrastructuur (DisscSSCo) (Michele Oleo);

C. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) (1,166 miljoen euro)

Rol van Departement EWI:

- Jaarlijkse financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnancerings, betaalkalender);
- Administratief opvolgen van eventuele benoemingen;
- 2023 is het laatste jaar van het convenant 2018-2023 en in 2023 wordt de KVAB dus geëvalueerd. Aan de strategische en operationele doelstellingen (alsook aan de KPI's) van het convenant met de KVAB werden wijzigingen aangebracht en significante toevoegingen gedaan, met de bedoeling de samenwerking met de Jonge Academie te verhogen, haar positionering in het Vlaamse landschap duidelijker te maken, de rol in het maatschappelijke debat en de beoogde verhoogde impact door communicatiestrategie scherper te stellen, meer evenementen voor het grote publiek en verhoogde disseminatie van de publicaties te vereisen, en de bijzondere rol van KVAB als intellectuele reflectiegroep in de verf te zetten.

Een functie als ethische reflectiegroep werd geconcretiseerd, waarbij expliciet wordt verwezen naar het in Europese en internationale context aan belang groeiende concept van RRI (Responsible Research and Innovation).

Deze RRI reflectiegroep is lopende.

De voorbereidingen voor de evaluatie zijn volop bezig.

D. Alamire vzw (0,916 mio €):

In 2018 werd een convenant afgesloten met Alamire vzw voor de periode 2018-2023.

De Alamire Foundation vzw werd in 1991 opgericht als een joint venture tussen KU Leuven (Onderzoeksgroep Musicologie) en Musica (Impulscentrum voor Muziek).

Als internationaal studieceterum stelt de Alamire Foundation zich tot doel academisch en praktijkonderzoek te stimuleren, te coördineren en uit te voeren.

Daarbij concentreert zij zich specifiek op de muziek en het muziekleven in de Nederlanden van de middeleeuwen tot 1800.

Bijzondere aandacht gaat uit naar het in kaart brengen en ter beschikking stellen van onbekend of onontgonnen materiaal. Met inzet van state of the art-methodes, onder meer op het vlak van digitalisering en doorgedreven auralisatietechnologie, wordt dit muzikaal erfgoed geconserveerd, bestudeerd en gevaloriseerd.

Taken EWI:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnanceringen, betaalkalender);
- Opvolgen van de taken onder het convenant 2018-2023.

E. UNU-CRIS (1.000 K euro)

De United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) is een onderzoeksinstituut van de Verenigde Naties (VN), dat financiering ontvangt van de Vlaamse overheid via een Memorandum of Understanding (MoU). Het onderzoek van UNU-CRIS concentreert zich op een vergelijkende studie en de monitoring van regionale integratie, met als doel beleidsrelevante kennis te ontwikkelen.

Er werd in 2014 een evaluatie afgerond van het instituut.

In 2016 werd UNU-CRIS ingekanteld via een samenwerking tussen VUB en UGent waarbij een deel van de financiering van UNU-CRIS opgenomen wordt door de universiteiten.

In 2016 werd ook een eerste MoU onderhandeld tussen de betrokken partijen (UNU, VUB/UGent en Vlaamse overheid) waarbij de nieuwe samenwerking en modaliteiten hieromtrent (inclusief financiering) bepaald werden.

In 2020 startte een nieuwe directeur voor de laatste 2 jaren van de MoU (2020-2022). Het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken werd meer betrokken doordat een afgevaardigde van dit departement in de wetenschappelijke adviesraad van UNU-CRIS werd opgenomen. De middelen werden in 2020 verhoogd tot 1.000k euro.

In 2021 werd UNU-CRIS geëvalueerd en werd een nieuw MoU (2022-2026) met dezelfde partners goedgekeurd.

Vanaf 2022, onder de nieuwe modaliteiten van het MoU, wordt er 1 mio euro voorzien voor de werking van UNU-CRIS.

Taken departement EWI:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnanceringen, betaalkalender);
- Opvolgen van de taken onder het MoU-2022-2026.

c. Sterk basisonderzoek met zicht op maatschappelijke en economische doorbraken

28. Strategisch basisonderzoek binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB5GT-IS
Budget	74,4 miljoen euro binnen de FWO-dotatie
VTE	Zie JOP-fiche 23

<i>Omschrijving actie</i>
<p>Het strategisch basisonderzoek vormt een onderdeel van het continuüm van onderzoekstypen gaande van fundamenteel onderzoek tot valorisatie. Specifiek beoogt het de omzetting van fundamentele inzichten naar toepassingsgerichte kennis en/of technologie.</p> <p>Het financieringsprogramma voor strategisch basisonderzoek situeert zich binnen het FWO en beoogt de ondersteuning van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek dat tot concrete nieuwe toepassingen moet leiden.</p> <p>Het is opgedeeld in twee finaliteitsdelen: een economisch programmadeel voor projecten die bedrijfseconomische toepassingen onder de vorm van nieuwe producten of dienstverlening nastreven en een maatschappelijk programmadeel voor projecten die een antwoord willen geven op huidige maatschappelijke noden of toekomstige maatschappelijke uitdagingen.</p> <p>SBO staat open voor alle wetenschappelijke disciplines en toepassingsgebieden en wordt uitgevoerd door één onderzoekscentrum of een samenwerkingsverband van onderzoekcentra in nauw partnerschap met maatschappelijke en/of industriële belanghebbenden.</p> <p>Deze permanente dialoog tussen de gesubsidieerde onderzoekscentra en de bedrijfseconomische en maatschappelijke actoren waarborgen dat de opgedane kennis wordt verspreid en bruikbaar is om via verdere ontwikkelings- en implementatietrajecten vertaald te worden naar de praktijk.</p> <p>In uitvoering van de beleidsnota bekijken we methodieken om de wisselwerking tussen onze kennisinstellingen en Vlaamse industrie omtrent de industriële onderzoeksagenda's te versterken. De uitdaging daarbij is de 'kennismismatch' tussen wat Vlaamse universiteiten opbouwen aan kennis en wat de Vlaamse industrie vraagt aan kennis, te voorkomen en nog meer in te spelen op aanwezige expertise én behoeften.</p> <p>De opvolging van het strategisch basisonderzoek binnen FWO valt onder de reguliere opvolging van FWO en zal ook in 2023 de nodige aandacht krijgen.</p> <p>Ook hier zijn er naast de reguliere taken ook een aantal extra elementen die aandacht zullen krijgen in 2023. Zo worden de bijkomende oproepen rond bio-economie verder opgevolgd alsook de evaluatie en nieuwe samenwerkingsovereenkomst die in 2023 plaatsvindt. Dit is uiteraard ook van toepassing op het luik strategisch basisonderzoek.</p>

d. Excellente en internationaal verbonden onderzoeksinfrastructuren

29. Het Vlaamse en Europese beleid inzake grote (internationale) onderzoeksinfrastructuren en voorbereiding Einstein telescoop

Projectverantwoordelijke	Oleo Michele (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart (0,1 VTE) Hauchecorne Rita (0,1 VTE) Vandenbogaerde Tom Verreet Gert (0,1 VTE) De Vos Liselotte (0.2 VTE) Maes Dries Spyns Peter Scheere David
Contactperso(n)en(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	miljoen Euro via FWO
VTE (aantal / kostprijs in Keuro)	1,1 VTE

Omschrijving actie

1. Europees beleid via vertegenwoordiging in het ESFRI

Om de deelname van Vlaamse onderzoekers aan een aantal internationale infrastructuren te ondersteunen, dient Vlaanderen zich te positioneren in de internationale fora die hierop betrekking hebben.

Deze internationale fora zijn onder meer: het ESFRI-Forum, het ERIC-Comité, het infrastructuurprogramma van Horizon 2020 en de verschillende beleidsorganen van de infrastructuren zelf (General Assembly, Assembly of Members, Governance Board, voorbereidende werkgroepen,...).

Het Departement EWI heeft een vertegenwoordiger in het **ESFRI-Forum, in het ERIC-comité en in het infrastructuurprogramma van H2020** .

Ook in 4 van de 6 de Strategische werkgroepen van het ESFRI-Forum is Vlaanderen vertegenwoordigd en bekleedt het in een aantal van deze werkgroepen sleutelposities zoals het voorzitterschap of het ondervoorzitterschap. Vlaanderen levert aldus een bijdrage tot het internationaal beleid en verdedigt via deze fora, de belangen van Vlaanderen/België en van de Vlaamse/Belgische onderzoekers en andere stakeholders.

Het **ESFRI-Forum** publiceert de 'Europese Roadmap voor internationale onderzoeksinfrastructuren' en selecteert daartoe de ESFRI-voorstellen. Het evalueert de voortgang van de opbouw van de ESFRI-projecten en de werkzaamheden binnen de ESFRI-Landmarks (meestal een ERIC). Het tekent een strategisch beleid uit rond verschillende issues waarmee elke infrastructuur geconfronteerd wordt (levenscyclus, hernieuwing, datamanagement, deelname van bedrijven, KPI en Impact.....).

Het stemt af met de Europese Commissie (infrastructuur programma H2020) inzake toekomstscenario's en noden van subsidiëring en met de EOSC voor wat open data betreft.

Op de agenda van het huidig voorzitterschap van het ESFRI-Forum (2022-2023) staan een aantal werven van eerder strategische aard zoals verdere en diepere uitwerking van de landschapsanalyse en monitoring van de Landmarks, twee strategisch delicate onderwerpen.

Gezien ook de federale overheid, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap betrokken partijen zijn, is **permanent overleg** met de Belgische actoren vereist. Het is namelijk binnen dat Belgisch overleg dat beslist wordt aan welke onderzoeksinfrastructuren België (en dus Vlaamse onderzoekers) deelneemt.

Het finale doel is de belangen van de betrokken Vlaamse onderzoekers te verdedigen.

De aanpak van het beleid inzake ESFRI kan samengevat worden als volgt:

- opvolgen van het ESFRI-Forum en het ERIC-comité en er de Vlaamse/Belgische belangen verdedigen;
- deelnemen aan de ESFRI Strategische werkgroepen (5 waarvan 1 voorzitter en 1 ondervoorzitter); governance en beleid van elke Europese (ESFRI) of internationale onderzoeksinfrastructuur (29) waaraan Vlaanderen deelneemt, waarvan naast het lidmaatschap, 1 bijkomend als lid van het financieel audit comité, 1 als trekker van de werkgroep van de Council voor de assessment van de werking van de internationale infrastructuur, 1 als voorzitter van de werkgroep ter voorbereiding van de legale structuur.
- kandidaat als hostcountry voor EMPHASIS;
- onderzoek om na te gaan of Vlaanderen co-host wordt van Einstein Telescoop;
- coördineren met de federale en gefedereerde entiteiten m.b.t. het Belgisch standpunt;
- opvolgen van het H2020 Infrastructuurprogramma, stakeholders informeren en belangen van die stakeholders verdedigen;
- veelvuldig overleggen met de Vlaamse deelnemende consortia om de vinger aan de pols te houden en hun positie binnen de internationale infrastructuur te versterken;
- nog niet deelnemende Vlaamse onderzoekers informeren over de werkwijze internationaal en begeleiden en ondersteunen in dossiers die internationaal vorm krijgen is belangrijk om hen toe te laten te anticiperen op opportuniteiten.
- de werkgroep onderzoeksinfrastructuur van het Europaplatform blijvend organiseren met het oog op informatiedoorstroming.

Onderstaande tabel geeft overzicht van de onderzoeksinfrastructuren en de internationale fora waaraan Vlaanderen deelneemt en de Vlaamse betrokken delegate evenals de (legale) status van elk van hen.

acronym	status	VL delegate	info
ANAEE	ERIC	Tom vandenbogaerde	observer in ERIC
CERN	Legal status	economie fed	
CLARIN	ERIC	Peter Spyns	In Vlaanderen samengegaan met Dariah;
CWS	Prep Phase NVT	nog niet nodig	
Dariah	ERIC	Bart Dumolyn	In Vlaanderen samengegaan met Clarin
DISSCO	Prep Phase	Michele Oleo	
DUBBEL	Legal status	Belspo	Caroline Volckaert volgt op
EINSTEIN	Prep Phase 2021	Michele Oleo	Hans Plets volgt mee op

EIRENE	Prep Phase 2021	Gert Verreet	
ELIXIR	Legal status	Michele Oleo	
EMBRC	ERIC	Gert Verreet	
EMPHASIS	Prep Phase 2016	Liselotte De Vos	Kandidaat host, LDV voorzitter legale werkgroep
ESS	ERIC	Bart Dumolyn	
EU GENOMICS	design phase	nog niet nodig	Future Roadmap
EUFAR		NN	
EUROBIO IMAGING	ERIC	Michele Oleo	
IBISBA	Prep Fase 2018	Dries Maes	
ICECUBE	internationaal samenwerkingsverband	niet nodig	
ICOS	ERIC	Michele Oleo	MO ook lid van het financieel audit comite van ICOS
INSTRUCT	ERIC	Michele Oleo	
ISOLDE	Legal status	economie fed	
LIFEWATCH	ERIC	Gert Verreet	
MARINERGI	prep phase 2021	Gert Verreet	
MERCATOR	Legal status	BUZA	
METIS	ESO	Belspo	
Prace	AISBL	Stefane Becuwe	Geert Van Grootel volgt op
SHARE	ERIC	Bart Dumolyn	
SLICES	Prep phase 2021	David Scheere	
SPIRAL2	Legal status	economie fed	
BECRAID	Design phase	nog niet nodig	
ESFRI-FORUM	Forum	Michele Oleo	
SWG PSE ESFRI-Forum	Forum	Kristiaan Temst	KULeuven, Chair
SWG Environment ESFRI-Forum	Forum	Gert Verreet	Vice Chair
SWG SCI ESFRI-Forum	Forum	Sally Chambers	UGent
SWG Digit ESFRI-Forum	Forum	Frederik Coppens	VIB
Implementation Group	Forum	Caroline Volckaert	
ERIC Committee		Michele Oleo	

Via het **IRI-Programma** (International Research Infrastructure Programme) van het FWO wordt de beslissing genomen of Vlaanderen de infrastructuur wil ondersteunen die op de Europese ESFRI-Roadmap zal komen.

2. Het Vlaams beleid

A. Om de **deelname van Vlaamse onderzoekers** aan een aantal internationale infrastructuren te bewerkstelligen, is eveneens een Vlaams beleid nodig dat de nodige ondersteuning biedt aan de betrokken onderzoekers. Ondersteuning dient te gebeuren op verschillende niveaus zodat het Vlaams onderzoek maximaal van de voordelen kan genieten die dergelijk internationaal kader biedt.

B. In 2017 werd in samenwerking met het FWO een Vlaams kader uitgetekend voor de financiering van de deelname van Vlaamse onderzoekers aan internationale infrastructuren. De bestaande Vlaamse programma's die onderzoeksinfrastructuren of deelname aan internationale infrastructuren financierden, werden gestroomlijnd en op elkaar afgestemd.

Inmiddels werden **drie IRI-Calls** afgerond (IRI-1-2018; IRI-2-2020; IRI-3-2022).

De IRI-Calls gebeuren in nauwe samenwerking tussen FWO (science component) en EWI (beleidscomponent).

Het IRI-programma werd voor call 2 en call 3 wat aangepast i.f.v de ervaring die werd opgedaan. Deze aanpassingen dienden telkens te passen binnen het uitgetekend legaal kader.

De internationale evolutie, de opgedane ervaringen en de suggesties van de evaluatiecommissies geven voldoende stof voor verbetering. Een aantal bevestigingen van stakeholders m.b.t. hun visie werden reeds door FWO georganiseerd. De optimalisatie mag niet los gezien worden van eventuele optimalisatie van de programma's zware en middelzware onderzoeksinfrastructuur. In 2023 zullen we een **plan van aanpak** opmaken. Dat kan enkel stapsgewijs omdat we de begunstigden continuïteit moeten kunnen verzekeren.

C. Het FRIS portaal is in volle ontwikkeling. Het **portaal 'onderzoeksinfrastructuren'** is operationeel. De instellingen zijn zich intern aan het voorbereiden om de gegevens naar FRIS toe te leiden. We moeten nu de kinderziekten uit het systeem halen en het portaal optimaliseren. Daarna zullen we het gebruik van het portaal stimuleren. Daarnaast maken we werk van een overzicht van de accessmodaliteiten van de verschillende internationale onderzoeksinfrastructuren.

D. Mede als gevolg van de grote onderzoeksinfrastructuren, én mede door toenemende digitalisering en het gebruiken van geografische informatiesystemen, zijn er **grote datastromen** aanwezig in het onderzoekslandschap en zullen deze datastromen nog enorm toenemen. We spreken over 'Big Data'.

Vele internationale infrastructuren zijn producenten van (big) data en/of implementeren scenario's voor het gemeenschappelijk gebruik van bestaande databanken. Het is een tendens die plaatsgrijpt in alle onderzoeksdomeinen en ook van belang is voor hen die niet deelnemen aan internationale infrastructuren.

E. Via de HEC-raad binnen het FWO wordt het beleid m.b.t. **Vlaamse supercomputer** uitgetekend.

D. Het bovenstaande kan niet los gezien worden van de **FOSB** (Flemish Open Science Board), waarvan de oprichting eind 2019 werd beslist en gebeurde in samenhang met de 'European Open Science Cloud' en de EUROHPC en het LUMI-consortium.

F. De aanpak van het Vlaams beleid m.b.t. onderzoeksinfrastructuren kan voor 2023 samengevat worden als volgt:

- Gevolg geven aan de resultaten van de **verschillende beleidsaudits** van de programma's middelzware/zware en internationale onderzoeksinfrastructuur en een plan van aanpak uittekenen samen met FWO;
- Access modaliteiten tot internationale onderzoeksinfrastructuren samenbrengen en communiceren aan de geïnteresseerden;
- Intens werken aan **overleg** (afstemming, informeren, kennis uitwisselen) tussen alle beleidsactoren bij EWI en FWO;
- Informatie uitwisseling tussen en begeleiding van alle medewerkers bij EWI die betrokken zijn bij de opvolging van internationale onderzoeksinfrastructuren laat toe om de Vlaamse belangen (van de onderzoekers en van de overheid) beter te verdedigen. De nieuwkomers worden begeleid en we bouwen knowhow op en delen die met elkaar. We bereiden elke internationale meeting grondig voor en overleggen met de betrokken onderzoekers, als nodig met onze juristen en met de andere betrokken Belgische entiteiten.

3. Einstein telescoop

De Einstein telescoop is een internationale onderzoeksinfrastructuur die door het ESFRI-Forum voor de ESFRI-Roadmap 2021 werd geselecteerd als prioritair project. Het is een single sited infrastructuur van heel grote omvang en dito kostprijs. Deze infrastructuur zal tot dusver een wereldprimeur zijn. De locatie is nog niet gekend, maar het drielandenpunt Vlaanderen/Nederland/Duitsland is een grote kanshebber.

Om zich als gastland of regio van dergelijke grootschalige onderzoeksinfrastructuur kandidaat te stellen, is een grondige voorbereiding nodig.

We moeten er op toezien dat de noodzakelijke en heel omvangrijke investeringen een zekere "return" opleveren inzake kennisopbouw, innovatie, economie, toerisme...

Daarnaast vergt ze een grondige analyse van o.a. de bodem (geologie), mogelijke inplanting in de omgeving (trillingsvrij, rekening houdend met het landschap, de omgeving, de toegang,...).

Daarenboven moet er afspraken gemaakt worden met de internationale en de Belgische partners.

Daarom werd in april 2022 een **projectmanager** aangeworven (bij het FWO als standplaats), die dit dossier specifiek zal opvolgen. De taak van deze persoon is te onderbouwen wat de voor- en nadelen (kosten versus baten) zijn van deelname aan of co-hosting van ET.

Eenzijds is het een feit dat dergelijke unieke onderzoeksinfrastructuren zoals ET, de regio niet alleen op de kaart zetten maar ook een enorme boost kunnen geven. En dit op meerdere vlakken zoals het hoger onderwijs, de wetenschappelijke excellentie, innovatie, de economie, ...

Voor de bedrijfswereid (bouw, R&D en materiaalontwikkeling) bijvoorbeeld is een sterk hefboomeffect te verwachten, evenals voor jobcreatie - zowel tijdens de bouwfase als nadien tijdens de exploitatie (magneet-effect van grote infrastructuur).

Daarenboven zijn er tal van voordelen van 2e en 3e orde te verwachten zoals bijvoorbeeld toerisme, horeca etc..

In december 2022 werd **het actieplan** (voor 3 jaar) Einstein telescope goedgekeurd op de Vlaamse regering. Dit actieplan zal een zo goed mogelijk antwoord bieden op de hierboven gestelde vragen.

Daarnaast werd ook onder impuls van Minister Brouns beslist tot de oprichting van de **Vlaamse stuurgroep Einstein Telescoop**.

Deze stuurgroep zal bestaan uit high-level leden uit de kennisinstellingen, captains of industry, bedrijfsorganisaties, betrokken Vlaamse, provinciale en lagere overheden, Vlaamse agentschappen en beleidsactoren. Deze stuurgroep zal het actieplan aansturen en alzo de Vlaamse inbreng in het bidboek van de locatie Euregio Maas Rijn ondersteunen.

Op 13 december 2022 kwam de stuurgroep voor de eerste keer samen.

4. Specifieke infrastructuurdossiers

EMPHASIS

Voor deze belangrijke onderzoeksinfrastructuur heeft Vlaanderen zich kandidaat gesteld om als gastregio op te treden. Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) als gastinstelling heeft samen met het departement EWI een sterk dossier opgemaakt voor deze kandidatuur.

Minister Brouns heeft de aanvraag ondersteund. In 2023 zullen we weten of EMPHASIS naar Vlaanderen komt. Vanaf dan zullen de voorbereiding tot legale structuur trekken.

Een aantal ad-hoc dossiers

Bovenop het reguliere kader (de oproepen van het FWO inzake zware en internationale infrastructuren) besliste de Vlaamse Regering in 2016 op advies van de RVB van het FWO, in het kader van de éénmalige investeringsmiddelen O&O, tot **steunverlening aan 5 projecten**.

De onderstaande 5 projecten 'investeringen in zware onderzoeksinfrastructuur' worden administratief opgevolgd door Departement EWI en betaald via het Fonds Innoveren en Ondernemen VLAIO (BVR 15 juli 2016).

De vijf projecten en de status op 1 januari 2023 zijn:

1. **800 MHz solid state nuclear magnetic resonance (NMR) spectrometer for materials and food sci-ence**, werd volledig gebouwd en opgeleverd eind 2020, het wetenschappelijke en het financieel rapport werd in 2021 door FWO goedgekeurd, DEWI deed in nov 2021 een plaatsbezoek en vervolgens werd de volledige subsidie uitbetaald. Dit dossier heeft nu de status succesvol afgesloten;

2. **Next Generation Screening in Quantitative Biology & Drug Discovery (NextGenQBio)** werd volledig gebouwd en opgeleverd eind 2020, het wetenschappelijke en het financieel rapport werd in 2021 door FWO goedgekeurd; wegens de Corona-maatregelen werd het plaatsbezoek uitgesteld en pas uitgevoerd in najaar 2022. Dit dossier heeft nu de status succesvol afgesloten;
3. Cofinanciering van twee onderzoeksinfrastructuren voor **protontherapie in UZ Leuven**. De installatie werd gebouwd en het wetenschappelijke eindrapport en het financieel rapport werd in 2021 aan FWO bezorgd. De opvolging is lopende.
4. **Hybrid Laser-based additive & subtractive research platform (HyLaForm)**. De bouw van de HyLaForm infrastructuur is met 2 jaar verlengd tot 3de kwartaal 2022. De eindrapportering werd eind 2022 ingediend en kreeg van de FWO Science commissie een positieve beoordeling. In 2023 volgt de evaluatie van het financieel rapport en een site bezoek.
5. **Silicon Tracker Endcap for the upgraded CMS experiment at the High-Luminosity LHC at CERN**. Dit project loopt zeer veel vertraging op door de Corona-maatregelen en het feit dat het een internationaal project is waarbij er een zeer grote afhankelijkheid is van de andere deelnemende partners en de toeleveranciers voor de zeer gespecialiseerde unieke technische componenten. De VUB promotor wenst wel dat de Vlaamse overheid het initiële tijdschema voor de betaling van de subsidieschijven aanhoudt terwijl hij vraagt om de einddatum van het project met 3 jaar te verlengen van dec 2022 tot minimaal dec 2025. DEWI heeft de projectverlenging van 3 jaar toegekend.

30. Vlaams Onderzoeksnetwork (VON) - BELNET: verdere uitbouw en upgrade

Projectverantwoordelijke	Dumolyn Bart
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	13 mio € periode 2019-2026
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. **BELNET** is een Belgisch nationaal onderzoeksnetwork dat internettoegang levert aan zeer hoge bandbreedte en internetdiensten aan Belgische universiteiten, (hoge)scholen, onderzoekscentra en overheidsdiensten.

Het Vlaams Onderzoeksnetwork (**VON**) is een deel van het Vlaams glasvezelnetwork dat onze kennisinstellingen toegang geeft tot BELNET, en hiermee tevens tot elkaar en tot de internationale onderzoeksruimte.

B. Tot en met eind 2022 liep een raamovereenkomst 'BELNET - Vlaamse overheid' wordt op heden de verdere vermazing van het Gigabit-project nog steeds gecontinueerd.

Ondertussen is de **nieuwe raamovereenkomst** (vanaf 2023 voor 15 jaar) ondertekend..

De mogelijkheden tot het ter beschikking stellen van nieuwe "dark fibre" trajecten aan BELNET werden in 2022 onderzocht, en deze zijn in rekening gebracht voor het "kortingsmodel aan de Vlaamse kennisinstellingen", in lijn met de vorige overeenkomst. In dit verband is er reeds intensief overleg geweest tussen EWI, Belnet en het Agentschap Wegen & Verkeer.

C. De nieuwe uitdaging van de upgrade naar de **volgende generatie 10 Gigabit connecties**, die niet enkel upgrades van actieve componenten in de sites vergt, maar ook aanpassingen aan de 'ringen' en de infrastructuur van het Vlaams Onderzoeksnetwork is volop bezig.

De afdeling Onderzoek van het Departement EWI had in samenwerking met de afdeling Telematica van het Agentschap Wegen & Verkeer in 2018 **een plan opgesteld voor verdere upgrading**, teneinde met het Vlaams Onderzoeksnetwork blijvend een state-of-the-art hoog-performant network voor de Vlaamse kennisinstellingen te voorzien.

Dit plan, dat een voorziene **uitrol heeft tussen 2018 en 2026**, moet het volledige network '100 gigabit ready' (en een gedeelte ervan '400 gigabit ready') maken, maximaal 66% van de aangesloten kennisinstellingen een 10 gigabit connectie verschaffen, en ad-hoc 100 gigabit aansluitingen mogelijk maken. Dit plan verloopt volgens schema.

In 2019 werd dit plan '100 gigabit ready' op de Vlaamse Regering goedgekeurd. Het zal verder worden gefinancierd via de éénmalige investeringsenveloppe.

De totale budgettaire investeringskost voor het nieuwe network, inclusief de kosten ten gevolge van het prijsmodel tot en met 2026 werd geraamd op 12.437.815 euro incl. BTW.

Binnen de bestaande raamcontracten kon indertijd 5.242.138 worden aangerekend op het Hermesfonds.

Voor de voltooiing van dit project zal nog maximaal 7.719.677 euro incl. BTW dienen te worden vastgelegd op toekomstige raamcontracten waarvoor (voor een deel van deze middelen) een nieuwe nota VR werd opgemaakt in 2021, in samenwerking met het Agentschap Wegen en Verkeer.

Ondertussen werd eind 2022 het dossier “Vervolg 100 Gigabit plan” op de VR goedgekeurd, wat aanleiding gaf tot 2 bijkomende vastleggingen op FIO, ten bedrage van een totaal van 5,5 miljoen euro inclusief btw.

Specifieke acties in 2023:

1. Start en opvolging van de nieuwe overeenkomst 2023-2038;
2. Ter beschikking stellen van de nieuwe “dark fibre” trajecten aan BELNET, die een deel van deze nieuwe overeenkomst uitmaken;
3. Continuering van het upgrade project naar volgende generatie 10 gigabit-connecties.

e. Instellingen post-initieel onderwijs

31. Hogere Instituten voor Schone Kunsten en Instelling voor post-initieel onderwijs: Orpheus en ITG

Projectverantwoordelijke	Vermander Els D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	Roovers Jolien
Contactpersoon kabinet	Reynaert Lies Lauwers Karl
Begroting	Orpheus EBO-1EEB2HC-WT 0,762 mio € ITG: EBO-1EEB2GU-IS 5,542 mio €
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

A. Orpheus Instituut (762 K euro)

Het Orpheus Instituut is een onderzoeks-en opleidingscentrum inzake muziek in Gent. Het werd opgericht in 1996 als 'Hoger instituut voor Muziek'. In 2007 opende het Orpheus Instituut zijn eigen onderzoekscentrum in muziek: het Orpheus Research Centre (afgekort ORC). Dit onderzoekscentrum (ORC) van het Orpheus Instituut is gespecialiseerd in artistiek onderzoek. Het Departement EWI volgt de samenwerkingsovereenkomst met het ORC op.

In 2023 is er een werkingssubsidie voorzien van 762.000 euro (eventueel nog aan te passen aan bijkomende indexeringen).

B. Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) (5,542 K euro)

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) is een stichting van openbaar nut en een onderzoeksinstelling in Antwerpen die zich specialiseert in het onderzoek, onderwijs en dienstverlening in de tropische geneeskunde en de organisatie van gezondheidszorg in ontwikkelingslanden met als kerntaken fundamenteel, translationeel en toegepast wetenschappelijk onderzoek, gevorderde opleidingen en training, medische, wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening.

Het ITG is wereldwijd vermaard om zijn onderzoek naar het **hiv, malaria, tuberculose en 'verwaarloosde tropische ziekten'**. Naast het wetenschappelijk onderzoek geeft het ITG ook reisadvies, verzorgt het vaccinaties voor reizigers en behandelt het mensen die in België aan een tropische ziekte (inclusief aids) lijden.

De post-initiële instellingen krijgen een niet-gereguleerde subsidie voor **wetenschappelijk onderzoek** naast een subsidie voor hun **onderwijs**. De overeenkomsten (convenanten, beheersovereenkomsten) met deze instellingen met enerzijds het Departement OV (AHOVOKS) en anderzijds het Departement EWI werden op elkaar afgestemd in het kader van de administratieve vereenvoudiging en betere financiële opvolging.

Beleidsacties 2023:

A. Orpheus Instituut

Het actief opvolgen van het Orpheus instituut als onderzoeksinstelling.

Hoewel er geen bijkomende middelen voor de Ton Koopmancollectie meer voorzien zijn, worden ook de activiteiten van het Orpheusinstituut hieromtrent mee opgevolgd.

B. ITG

De COVID-19 pandemie heeft de ITG-onderzoeksambities in een stroomversnelling gebracht. De Vlaamse en Europese beleidsprioriteiten inzake pandemieparaatheid en duurzame, veerkrachtige gezondheidsstrategieën en gezondheidssystemen raken aan de kern van het ITG-onderzoek en vragen om verdere investeringen.

Het ITG bouwt verder de expertise uit op gebied van globale gezondheidsveiligheid in de context van klimaatverandering, verstedelijking, ontvricting van ecosystemen in combinatie met globalisering, migratie en reizen die leiden tot snel opkomende infectieziekten en onvoorspelbare gezondheidsbedreigingen. Het belang van de versterkte inzet op pandemische paraatheid werd in 2022 geïllustreerd met de rol van ITG bij de uitbraak van de monkey pox. Er zal verder ingezet worden op immunologie en infectieziekten die door insecten worden overgebracht en onderzoek naar nieuw opduikende virussen met zoönotisch potentieel. Inzichten in de ecologie en levenscycli van deze virussen zijn essentieel om nieuwe biomedische strategieën te ontwikkelen om nieuwe pandemieën te voorkomen of sneller te kunnen monitoren en ingrijpen.

De investering in het Vlaamse Veerkracht project VV023/09 **ITG: immunologielaboratorium infrastructuur en Clinical Trial Site** draagt hier ook aan bij. Dit project wordt verder opgevolgd i.k.v. de Vlaamse Veerkrachtprojecten

ITG initieerde een 'Global Population Data Sciences Hub', een hub waarin gezondheidsdata met focus op kwetsbare groepen en uitdagingen in de gezondheidszorg uit de diverse onderzoeksactiviteiten en Vlaamse en internationale context wordt samengebracht. Deze Global Population Data Science hub zal de basis vormen om nieuwe inzichten te verwerven in bijzondere gezondheidsuitdagingen en voor nieuwe samenwerkingen. Met de Global Data Science hub zal maximaal worden samengewerkt met de universiteiten en VIB in het bijzonder.

f. Onderzoek door toonaangevende business schools in Vlaanderen

32. Business Schools: AMS en Vlerick

Projectverantwoordelijke	Boeykens Ilse
Betrokken personeelsleden	Van Avermaet Philip
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2KA-WT
Budget	1.145 K euro
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

A. Vlerick Business School (754 K euro)

De oorsprong van Vlerick Business School gaat terug naar 1953, toen André Vlerick het seminarie voor productiviteitsstudie en -onderzoek oprichtte onder de vleugels van de toenmalige Rijksuniversiteit Gent.

Ze kreeg haar huidige vorm in 1999 door het samengaan van het Instituut Professor Vlerick voor Management van de Universiteit Gent en de MBA-opleiding van de KU Leuven. In Vlaanderen beschikt ze momenteel over 3 campussen: Gent, Leuven en Brussel.

B. Antwerp Management School (391 K euro)

De Antwerp Management School is een managementschool met een rijke geschiedenis die teruggaat tot 1959, toen de school werd opgericht als het Instituut voor Postuniversitair Onderwijs van de Universiteit Antwerpen.

In het jaar 2000 werd UAMS (Universiteit Antwerpen Management School) formeel opgericht waarbij verschillende managementsopleidingen van de Universiteit Antwerpen, de UFSIA en de RUCA werden samengevoegd. Ze heeft één campus in Antwerpen.

Bovenvermelde instellingen krijgen een niet-gereguleerde subsidie voor **wetenschappelijk onderzoek** naast een subsidie voor hun **onderwijs**. De overeenkomsten (convenanten, beheersovereenkomsten) met deze instellingen met enerzijds het Departement OV en anderzijds het Departement EWI werden op elkaar afgestemd in het kader van de administratieve vereenvoudiging en betere financiële opvolging.

Beleidsacties 2023

- Voor beide business-schools het opstellen van de werkingssubsidies 2023.
- Voor beide business-schools de jaarverslagen 2022 (financieel en inhoudelijk) controleren.
- Opstart voorbereiding beleidsevaluatie voor beide instellingen (zie ook fiche 69)

IV. BELEIDSVELD 'INNOVATIE'

ISE 'Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek'

a. Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing

33. Strategische onderzoekscentra (SOC's): imec, VIB, VITO, Flanders Make

Projectverantwoordelijken	Scheere David (0,2 VTE) De wael Annelies (0,2 VTE) De Vos Liselotte (0,2 VTE) Dewallef Erwin (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Bollen Lut
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul (imec) Verrelst Wim (FM)
Begroting	VIB EBO-1EFB2LW-IS / VITO EBO-1EFB2LX-IS Flanders Make EBO-1EFB2LB-WT / Imec EBO-1EFB2LA-WT
Budget	355 miljoen euro
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

De SOC's imec, VIB, VITO en Flanders Make zijn belangrijke actoren in het Vlaams innovatielandschap. De doelstellingen (waaronder de valorisatie van onderzoeksresultaten) van de SOC's worden vastgelegd in convenanten. Daarin wordt expliciet voorzien dat de SOC's bijdragen leveren aan het beleid van de Vlaamse Regering.

De voortgang wordt jaarlijks door Departement EWI opgevolgd **op basis van de zogenaamde Key Performance Indicators (KPI's) en de jaarlijkse rapporteringen**. Deze performantiecriteriën hebben betrekking op wetenschappelijke output, technologietransfer, opleiding van onderzoekers, stimulering van economische activiteit en publiekscommunicatie. Een van die indicatoren is bijvoorbeeld het aantal spin-offs, wat een belangrijk aspect is ter versterking van het Vlaams industrieel weefsel.

Voor het innovatiebeleid is een goede samenwerking met alle partners in Vlaanderen belangrijk, maar ook tussen de SOC's onderling. Vandaar dat het 'SOC-Forum' werd opgericht.

Het Neuro-Electronics Research Flanders of NERF is een uniek multidisciplinair onderzoeksinitiatief van imec, VIB en KU Leuven dat in 2009 werd opgestart op de campus van imec en dat internationale topwetenschappers samenbrengt om met behulp van neuro-elektronica de werking van het brein te ontrafelen.

A. VIB (ca. 86.5 mio euro)

Het VIB is het strategische onderzoekscentrum voor **biotech en life sciences**. Na de evaluatie in 2021 werd in het convenant 2022-2026 de dotatie verhoogd met een recurrente opstap van 10 mio euro naar 75 miljoen euro (waarvan 2 mio eenmalige investeringssteun, voor 2022). In 2021 werd formeel beslist dat de NERF-subsidie voor imec naar VIB zal worden overgedragen. NERF wordt vanuit praktische overwegingen, onder het nieuwe convenant aanzien als een bijkomend onderzoekscentrum, zonder afbreuk te doen aan de samenwerking met imec en KU Leuven. Ook de SALK onderzoeksgroep wordt onder het nieuwe convenant opgenomen onder een bestaand onderzoekscentrum.

Eind 2020 werd 500k euro voorzien voor de **aankoop van de terreinen voor de agro-incubator in Nevele**. Deze zal samen met ILVO uitgebaat worden.

Het **Biotope programma** werd in 2021 opgenomen als investeringsdossier onder RRF.

Daarnaast is VIB (via haar participatie in Elixir) ook betrokken bij een projectvoorstel op de call rond een Federated European infrastructure for genomics data (Digital Europe programma) die eind 2021 werd opengesteld (deadline voor indienen 22/2/2022).

Taken Departement EWI:

- Opvolgen beleids- en financiële cyclus: opstellen ministerieel besluit jaarlijkse subsidie, evaluatie jaarrapporten en KPI's;
- Opvolgen van nieuwe voorwaarden en doelstellingen convenant 2022-2026;
- Deelname aan Algemene Vergadering van VIB;
- Opvolgen Biotope programma (en RRF dossier);
- Opvolgen EMPHASIS onderzoeksinfrastructuur, waarin VIB participeert.

Specifieke doelstellingen 2023:

- Opvolgen en begeleiden projectvoorstel Digital Europe call (genomics data spaces) en linken aan verwante opportuniteiten in Vlaanderen en België.
- Middelen vrijmaken voor ondersteuning statutory seat Emphasis

B. VITO (ca. 68 miljoen euro)

VITO is een strategisch onderzoekscentrum met focus op **cleantech en duurzame ontwikkeling** in de onderzoeksthema's duurzame energie, chemie, materialen, landgebruik en gezondheid.

Het **onderzoeksprogramma voor duurzame energie** bestaat uit het opzetten van een marktgebaseerd duurzaam energiesysteem voor de grootstedelijke omgeving en bestaat uit de onderdelen 'Interfaces for electrical storage', 'Optimal use of thermal systems', 'Interoperability', 'Buildings & districts' en 'Energy strategy's'.

Het VITO onderzoeksprogramma is ingebed in de **EnergyVille samenwerking**. EnergyVille is de samenwerking in onderzoek en innovatie tussen VITO, imec, KU Leuven en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen in de bebouwde omgeving.

Daarnaast zal VITO verder streven naar een optimale afstemming en samenwerking met de speerpuntcluster voor energie Flux50.

Het onderzoeksprogramma voor **duurzame materialen** focust op de subthema's technologie voor het herwaarderen van industriële afvalstromen, strategieën voor de realisatie van de circulaire economie, documenteren en inspireren van publieke en private actoren rond hun afval- en materialenbeleid, materialen voor toepassingen in energieopslag (batterijen).

VITO zal hierbij verder blijven streven naar samenwerking met de speerpuntcluster SIM, het Vlaamse programma Vlaanderen Circulair, het EIT Raw Materials en EnergyVille.

Het onderzoeksprogramma '**Duurzame chemie**' focust op de domeinen 'Bio-aromaten', 'Procesintensificatie', 'electro-chemische processen voor de chemische en energie-industrie', 'CO₂-conversie'. De VITO-samenwerking met de speerpuntcluster Catalisti zal verder geïntensifieerd worden. Daarnaast zullen er ook linken gelegd worden met andere relevante clusters.

Het **onderzoeksprogramma duurzaam landgebruik**, meer bepaald het thema aardobservatie, focust op 'Satelliet Aardobservatie', 'Hyperspectrale Remote sensing' en 'het gebruik van UA's (drones) voor aardobservatie'. VITO voert binnen dit onderzoeksthema onder meer opdrachten uit in het kader van het ESA-programma Copernicus. Verder wil VITO inzetten op samenwerking in het kader van de Vlaamse ruimtevaartconomie, meer bepaald met het innovatief bedrijfsnetwerk 'Space 4.0'.

Het onderzoeksprogramma **duurzame gezondheid** zal focussen op 'Data-Driven Preventive & Personalised Health' en 'Health Diagnostics'.

In 2023 wordt binnen VITO verder ingezet op onderzoek m.b.t. watertechnologie via de **Waterklimaathub** als open innovatie ecosysteem voor onderzoek naar slimme watertechnologie en klimaatadaptatie.

Eind 2022 is ook het project **Wijkrenovatietool** gestart, waarmee een digital twin als tool zal uitgerold worden om gericht en gezamenlijke renovatie te bevorderen. Departement EWI volgt mee op vanuit de stuurgroep voor dit project waarbij ook veel andere overheidsdepartementen betrokken zijn.

In 2023 zal de **evaluatie** van VITO als SOC plaatsvinden, met het oog op de onderhandelingen in het najaar voor het nieuwe convenant.

C. Flanders Make (ca. 50 miljoen euro)

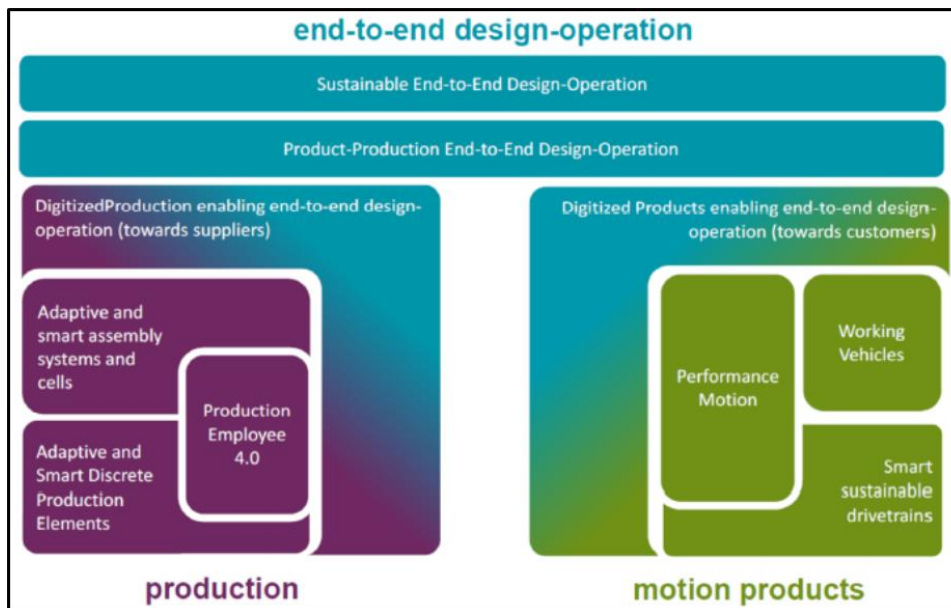
Flanders Make is het strategisch onderzoekscentrum dat de **maakindustrie in Vlaanderen** (zowel grote maakbedrijven als kmo's) ondersteunt met industrie-gedreven, precompetitief en uitmuntend onderzoek in de toepassingsdomeinen 'producten' (voertuigen en machines) en 'productie' (assemblage).

Met zijn onderzoek wil Flanders Make de Vlaamse maakbedrijven helpen bij het realiseren van product- en procesinnovaties zodat zij (verder) richting 'Industrie 4.0' kunnen evolueren en hun internationale concurrentiepositie kunnen verbeteren en versterken.

Hierdoor kan de Vlaamse maakindustrie (verder) in Vlaanderen worden verankerd en kunnen ook buitenlandse maakbedrijven naar Vlaanderen worden gehaald.

Naast de verdere 'digitale' transformatie (die in de werkingsperiode 2018-2022 centraal stond) zet Flanders Make in de werkingsperiode 2023-2027, in lijn met de Twin Transition in Europa en wereldwijd, ook in op de 'duurzame' transformatie van de Vlaamse maakindustrie waarin de mens centraal staat (werkbaar werk).

Flanders Make werkt rond drie competentiedomeinen waarin modellering en virtualisatie telkens een belangrijke rol spelen: 'end-to-end design-operation', 'production' en 'motion products'. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

In 2023 bouwt Flanders Make zijn drie competentiedomeinen en de hieraan gekoppelde/hiervoor benodigde governance en organisatiestructuur (de drie competentiedomeinen m.i.v. de universitaire Core Labo's), (onderzoeks)infrastructuur, en (onderzoeks)roadmaps en projectportfolio (SBO, ICON en infrastructuurprojecten), verder uit.

Een belangrijke realisatie in 2023 is de verdere **uitbouw en oplevering van de derde 'fysieke vestiging' van Flanders Make in het West-Vlaamse Kortrijk**. De 'fysieke vestigingen' van Flanders Make zijn open innovatieomgevingen of 'co-creatie centra' (bestaande uit kantoorruimte en labo- en testruimte) waar bedrijven en kennisinstellingen samen (onderling en met Flanders Make) product- en productie-innovaties kunnen realiseren. Terwijl de co-creatiecentra van Flanders Make in Lommel en Leuven zijn gericht op 'motion products', respectievelijk voertuigontwikkeling en machinebouw, wordt in het co-creatiecentrum in Kortrijk de focus gelegd op Industry 4.0 'production'.

In 2023 dient met Flanders Make, in opvolging van de evaluatie uit 2022, een **nieuw convenant 2023-2027** onderhandeld te worden.

D. imec (ca. 150 miljoen euro)

Imec is het strategische onderzoekscentrum voor **nano- en digitale technologie**. Vermits imec een brede waaier van activiteiten omvat en een heel breed pallet aan stakeholders dient, zullen er ook in 2023 heel wat focuspunten en prioriteiten zijn en dit conform de doelstellingen van de **convenant 2022-2026**.

Vanuit het continuïteitsperspectief is het belangrijk dat imec nieuwe inhoudelijke waarde blijft bieden aan zijn huidige industriële partners en er in slaagt om bijkomende bedrijven te overtuigen van zijn onderzoeks aanbod. Verder is het belangrijk om voldoende groei te realiseren binnen de domeinen van artificiële intelligentie, machine learning, cybersecurity, neuromorphic computing, quantum computing,... Het zal essentieel zijn om een duidelijke differentiator te identificeren als

onderzoekscentrum, om het verschil te kunnen maken zowel op regionaal als op internationaal vlak.

Imec heeft ook een belangrijke doelstelling om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoekskader, Vlaanderen prominenter op de kaart te zetten op het gebied van artificiële intelligentie en cyberveiligheid binnen Europa. Als één van de belangrijkste leden van het Europees consortium CitCom.ai, zal imec in 2023 van start gaan met de uitbouw van een *Testing and Experimentation Facility for Smart Cities & Communities*, in het kader van het Digital Europe Programme. Hiermee heeft imec de missie om de voorstrekkersrol van Vlaanderen op het vlak van artificiële intelligentie verder vorm te geven..

Er wordt verder gebouwd aan structurele samenwerking **tussen imec, Fraunhofer-Gesellschaft (De) en Laboratoire d'électronique des technologies de l'information (Fr)**, financieel gesteund door de Europese Commissie in Horizon Europe. De operationalisering door imec van de *Testing & Experimentation Facility Hardware for Edge AI*, in samenwerking met Fraunhofer en CEA-LETI, biedt hier een mogelijkheid toe.

Het is ook de missie van imec om **nieuwe platformtechnologieën** verder te ontwikkelen en tot maturiteit te brengen en dit voornamelijk binnen de domeinen van ICT, gezondheidszorg en energie. Het Flanders Future Tech Fund van de Vlaamse overheid is een belangrijke financieringsbron om ontwikkeling van deze platformen te versnellen.

In het kader van het nieuwe convenant zal er ook speciale aandacht gaan naar de inzet van middelen op het vlak van **statedemonstratoren**.

De ondersteuning door imec bij de aanpak door de Vlaamse overheid van transversale maatschappelijke uitdagingen, wordt gebundeld binnen **de Enabling Digital Transformation (EDiT)**-afdeling. Dit wordt verder opgevolgd door de EdiT-stuurgroep die trimestrieel bijeenkomt en bestaat uit vertegenwoordigers van imec en het Departement EWI.

34. Regeneratieve geneeskunde: RegMed XB

Projectverantwoordelijke	Roovers Jolien
Betrokken personeelsleden	D'Hondt Kathleen
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EFB2LC-WT
Budget	3,2 miljoen euro
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

Naar aanleiding van de Vlaams-Nederlandse topontmoeting in Gent op **7 november 2016** tussen de respectievelijke minister-presidenten en een aantal leden van hun regeringen, werd goedkeuring gegeven aan de versterking, verbreding en verdieping van de **high tech-samenwerking** op zes innovatieve samenwerkingsthema's tussen wetenschappers en bedrijven.

Eén van die thema's focust op **regeneratieve geneeskunde** (RegMed-cluster). Om de afspraken te concretiseren werd op de topontmoeting van november 2016 een **intentieverklaring** ondertekend door VIB en KU Leuven met het Nederlandse 'RegMed XB' om een leidend onderzoekscentrum in regeneratieve geneeskunde op te zetten.

In RegMed XB (REGenerative MEDicine crossing Borde's) werken Nederlandse en Vlaamse kennisinstellingen, universiteiten, academische ziekenhuizen, gezondheidsfondsen en bedrijven – ondersteund door regionale en nationale overheden – samen aan **nieuwe oplossingen voor patiënten met diabetes, nierziekten en artrose**. RegMed XB versterkt en bundelt het onderzoek dat aan de deelnemende kennisinstellingen plaatsvindt en ontwikkelt het instrumentarium en het netwerk om dat onderzoek doeltreffend te valoriseren. Daarmee bevordert het de ontwikkeling van nieuwe oplossingen voor patiënten.

De doelstellingen van het RegMed XB-platform zijn vooral de uitbouw in een publiek-private partnerschap in Nederland en Vlaanderen om het nieuwe domein van de regeneratieve geneeskunde te ontwikkelen met een industriële dimensie.

RegMed XB is gebaseerd op **drie types activiteiten**: excellent wetenschappelijk onderzoek, publiek-private samenwerking en business development en acceleratie.

De ambitie is om binnen de 10 jaar een grensoverschrijdend virtueel instituut/platform met meer dan 500 onderzoekers en een budget van 250 miljoen euro te ontwikkelen dat koploper is in regeneratieve geneeskunde in Europa, niet alleen op vlak van wetenschappelijk onderzoek, maar ook op vlak van valorisatie.

RegMed XB wil het centrum worden van een **goed draaiend ecosysteem** dat de creatie van een nieuwe innovatieve, industriële sector katalyseert door de oprichting van start-ups en het bijeenbrengen van bestaande bedrijven met topwetenschappers in dit domein in een vroeg stadium van het onderzoek.

Vlaanderen heeft zich bij ondertekening van een MoU ertoe verbonden om **jaarlijks een budget van 3 miljoen euro voor RegMed XB activiteiten vrij te maken**.

In de eerste fase van het initiatief in 2017 stelde de Vlaamse overheid vier miljoen euro ter beschikking voor de financiering van twee projecten die als eerste zogeheten Moonshot-projecten door de wetenschappelijke adviesraad van RegMed XB geselecteerd werden, het :

- BIO-JOINT (weefselengineering voor botherstel);
- BIO-KIDNEY (niervascularisatie) project.

Deze eerste twee in **2017** gefinancierde projecten in RegMed XB werden op een ad-hoc basis geselecteerd. In 2018 werd het budget van 3 miljoen euro evenredig verdeeld om het BIO-JOINT en BIO-KIDNEY project te verlengen en om een weefselproductieplatform op te zetten.

VIB werd verzocht hiervoor een procedure uit te werken wat zou toelaten projecten te selecteren en samenwerking te verbreden naar alle relevante Vlaamse stakeholders.

In **2019** werden stappen ondernomen om dit kader te ontwikkelen om:

- zoveel mogelijk het bestaande financieringsinstrumentarium voor RegMed XB projecten in te zetten;
- een monitoringsysteem uit te werken om de impact van RegMed XB financiering te monitoren;
- alle stakeholders in Vlaanderen maximaal te betrekken.

In 2022 werd de **RegMed XB Flanders vzw** opgericht als een juridische entiteit zonder winstoogmerk (vzw). De raad van bestuur van de vzw bestaat uit Bart Geers (voorzitter, beleggingsbeheerder KU Leuven), Rik Audenaert (CFO VIB) en Bernard Mulder (algemeen directeur RegMed XB), met als waarnemers prof. Dr. Ir. Koenraad Debackere (gedelegeerd bestuurder KU Leuven R&D) en prof. Frank Luyten (joint medical & scientific director, RegMed XB) en heeft de primaire verantwoordelijkheid voor de activiteiten in Vlaanderen.

De vzw is niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de verschillende moonshots, maar zal volgende rollen op zich nemen:

- Het initiatief positioneren als een wereldwijd toonaangevend innovatie-initiatief op het gebied van regeneratieve geneeskunde.
- Bepalen en financieren van R&D-programma's in samenwerking met bestaande kennisinstellingen (vanaf 2024).
- Stimuleren van een gecoördineerde onderzoeksagenda.
- Versterking van het onderzoek binnen de kennisinstellingen door bundeling van activiteiten en benutting van gemeenschappelijke onderzoeksinfrastructuur om vertaling naar producten ten behoeve van patiënten te stimuleren.
- Kennis openbaar maken door middel van publicaties.
- Dienstverlening op het gebied van project- en programmamanagement en het werven en beheren van nieuwe fondsen.
- Ervoor zorgen dat programma's en activiteiten die in Vlaanderen worden uitgevoerd, translationele doelen en doelstellingen hebben die aansluiten bij en integreren met de strategische routekaart van RegMed XB zoals gedefinieerd door de moonshots en infrastructuurprogramma's.
- Optreden als financieel intermediair tussen de Vlaamse overheid en projectpartners (vanaf 2024).
- Het bieden van een financieel toezicht door het management, voor de Vlaamse overheid en RegMed XB, om de impact van de gemaakte investeringsbeslissingen te evalueren.

Er werd ook een Business Development Officer aangenomen die zal fungeren als operationeel aanspreekpunt voor EWI en voor huidige en nieuwe partners.

Beleidsacties 2023:

Na een gunstige evaluatie van de Vlaamse partners van RegMed XB in 2022, zullen in 2023 onderhandelingen opgestart worden voor meerjaren-financiering.

De roadmap van RegMed VL zal verder verfijnd worden, met aandacht voor bijkomende samenwerkingsverbanden binnen Vlaanderen.

De afstemming van RegMed XB met het slimme specialisatie initiatief Vanguard Initiative (VI) 'Smart Health Pilot' en de speerpuntcluster Medvia wordt verdergezet.

Het weefselproductieplatform ORBIT wordt verder uitgewerkt. Voor BioJoint volgt in 2023 een go/no go- beslissing voor klinische translatie van hun onderzoek.

35. Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's)

Projectverantwoordelijke	Van Avermaet Philip
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Dumolyn Bart Maison Kris Vermander Els
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Het departement EWI speelt volgende rol bij de Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's):

- De VWI's - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Agentschap Onroerend Erfgoed, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen (KMSKA), Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO), ... - komen halfjaarlijks samen om gemeenschappelijke dossiers te bespreken; een vertegenwoordiger van EWI is aanwezig om toelichting te geven waar mogelijk;
- Het waterbouwkundig labo uit Borgerhout neemt sinds 2019 deel aan deze meetings; zij zijn nog niet erkend als VWI;
- Er is samenwerking tussen FWO en Agentschap Plantentuin Meise i.v.m. financiering projecten Agentschap Plantentuin Meise.

Beleidsacties 2023:

- EWI blijft deelnemen aan het halfjaarlijks overleg met de VWI's;
- Mogelijke opportuniteiten inzake toegang tot databanken, toegang tot FWO en het instrument van Dehoussebeurzen worden opgevolgd, mede via IMCWB;
- EWI neemt deel aan de beheerscommissies van het Eigen Vermogen van INBO en ILVO.

b. Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact

36. Techtransfer en valorisatie van onderzoek via Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en interfacediensten

Projectverantwoordelijke	Hauchecorne Rita
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EFB2MS-IS
Budget	58,0 miljoen euro (IOF) en 4,9 miljoen euro (interfacediensten)
VTE	0,7 VTE

Omschrijving actie
<p>A. Zoals in de fiches m.b.t. de ondersteuning van het fundamenteel en strategisch basisonderzoek gesteld, wordt sterk ingezet op het verbinden van alle schakels doorheen de hele wetenschaps- en innovatieketen.</p> <p>Vanuit beleidsoogpunt wordt het wetenschaps- en innovatiebeleid bekeken als een continuüm gaande van fundamenteel en strategisch basisonderzoek over toepassingsgericht onderzoek tot proof of concept/proof of market om vervolgens via pre-seed/seed en early stage financiering te resulteren in economische en/of maatschappelijke valorisatie.</p> <p>De diverse actoren dienen dan vanuit een 'netwerkbenadering' gestimuleerd te worden met elkaar in interactie te gaan zodat kennis vlot doorheen de hele kennisketen kan stromen.</p> <p>In dat licht dient ook de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfacediensten en interfaceactiviteiten te worden bekeken.</p> <p>B. Het beleid rond kennistransfer omvat acties die onderzoekers en onderzoeksinstellingen moeten ondersteunen in het valoriseren van onderzoeksresultaten. Het huidige beleid bevat subsidiëring via het 'Industrieel Onderzoeksfondsen'-programma en ondersteuning van de 'interfaceactiviteiten' in de interfacediensten (ook Techtransfer Offices genoemd) bij de universiteiten ten dienste van de volledige associatie, dus ook steun voor de valorisatie van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen.</p> <p>In het Vlaams regeerakkoord is volgende bepaling met betrekking tot kennistransfert opgenomen:</p> <p><i>"We schakelen een versnelling hoger in het toegankelijk maken van kennis van universiteiten, hogescholen, strategische onderzoekscentra en de wetenschappelijke instellingen, in het bijzonder voor kmo's. We stimuleren het ontstaan van vraaggedreven ('Flipped') 'Technology Transfer Offices (TTO's), waarbij de vraag vertrekt vanuit ambitieuze ondernemers, vanuit de markt en vanuit maatschappelijke noden. We betrekken de werkgeversorganisaties en sectorfederaties als spreekbuis voor de behoeften van de ondernemers."</i></p>

Het Departement EWI zal samen met de collega's van VLAIO **het kader uitwerken** waarbinnen deze beleidsdoelstelling verder kan gerealiseerd worden, ter aanvulling van de reeds bestaande samenwerkingen tussen kennisinstellingen enerzijds en ondernemingen anderzijds.

C. In een Europees kader wordt het thema 'Kennisvalorisatie' opgevolgd in de '**New ERA actie 7 werkgroep Knowledge Valorisation**', waarbij Departement EWI het standpunt vanuit Vlaanderen en België - in overleg met stakeholders - voorbereidt en actief opvolgt om in het kader van de geïntegreerde ERA roadmap-oefening aanbevelingen voor betere kennisoverdracht te formuleren.

DEWI neemt deel aan de Europese ERA Knowledge Valorisation subwerkgroep, voor de update van de '*Guiding Principles for Knowledge Valorisation*' – met voorziene planning : Adopting by the European Commission in juni 2022.

DEWI verspreidt in Vlaanderen de informatie over het nieuwe ERA EU Knowledge & valorisatieplatform dat in juni 2021 gelanceerd werd. Meerdere Vlaamse goede praktijkvoorbeelden van kennisdeling en valorisatie werden opgeladen, nl. UAntwerpen, UGent, KU Leuven, VLIZ, de DEWI-instrumenten IOF en interfaceactiviteiten, het FRIS-platform en het VLAIO-instrument BLIKOPENER van de 13 hogescholen.

DEWI draagt bij aan de organisatie van de *EU Knowledge Valorisation Week 2023* van 25 -28 april 2023.

D. De Europese Commissie heeft in 2021 een **European Innovation Council Board** opgericht, waarin 20 innovatie-leiders uit de Europese lidstaten, in eigen persoon, zetelen voor een periode van 2 jaar.

Hun rol bestaat erin om advies en richting te geven bij de implementatie van het "EIC" als Europa's vlaggenschip of kerninitiatief innovatieprogramma met een budget van 10 miljard euro, om baanbrekende innovaties te ondersteunen, doorheen de levenscyclus van strategisch basisonderzoek tot het financieren van de toepassing in scale up of start-ups en kmo's. In het bijzonder zal de EIC Board advies geven over de EIC strategie, het werkprogramma en thematische portefeuilles om de impact van de EIC en ze kunnen ook advies verlenen over bredere innovatiebeleidsthema's.

Gezien het vinden en verkrijgen van financiering een cruciale schakel en voorwaarde is om innovaties te kunnen valoriseren, volgt DEWI het EIC op.

37. Hogescholen in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Hauchecorne Rita
Betrokken personeelsleden	Dengis Pascale De Bal IIs Cardon Ellen (VLAIO)
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	Fonds Innoveren Ondernemen
Budget	10,5 miljoen euro
VTE	Zie JOP-fiche 36

Omschrijving actie

De basisfinanciering van praktijkgericht onderzoek aan de hogescholen zijn de **PWO-middelen**, die door het Departement Onderwijs en Vorming aan de hogescholen worden verdeeld, op basis van de verdeelsleutel studentenaantallen. Het betreft een enveloppe van 34,4 miljoen euro.

In 2019 zijn instrumenten en financiële middelen voor wetenschappelijk onderzoek aan **hogescholen** verder uitgewerkt. Deze middelen worden toegekend via VLAIO en met VLHORA in de coördinerende rol, worden de instrumenten op een uniforme wijze uitgerold in de 13 hogescholen.

De hogescholen worden voortaan actiever betrokken bij het IOF en interfaceactiviteiten binnen hun associatie.

Via de coördinatie van VLHORA, en onder begeleiding van een enterprise-architect van het consultancy-bedrijf INNO.COM wordt er sinds 2019, een '**Digital Open Science Platform**' (**DOSP**) voor alle 13 hogescholen samen gebouwd om duurzaam te kunnen professionaliseren op het gebied van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en automatische data-aanlevering aan o.a. het FRIS-platform te realiseren.

De algemeen directeurs van de 13 hogescholen hebben op 7/11/2019 een Memorandum ondertekend over de principes voor het samenwerken met de 13 via één DOSP. In 2020 en 2021 is DOSP via co-creatie gebouwd en werden de eerste testen voor connectie van DOSP met FRIS en doorstroom van metadata van het onderzoek uitgevoerd.

Beleidsacties 2023

Het DOSP-project is voor het gedeelte financiering van VLAIO en test naar FRIS-testomgeving in 2022 afgerond. Het financiële eindverslag en de controle door VLAIO-inspectie volgt in 2023. In 2023 worden de DOSP-connecties van de hogescholen voor datadoorstroming naar FRIS-productieomgeving uitgevoerd. De volledige implementatie van DOSP binnen de processtromen van elk van de 13 hogescholen is voorzien eind 2023. Dit traject wordt via bilateraal overleg opgevolgd.

De hogescholen UCLL en LUCA school of Arts slaagden elk in deelname aan een Europese universiteit, nl. E³UDRES² en FilmEU en kregen vervolgens van de Vlaamse Regering een projectsubsidie (1.1 mio euro) om als volwaardige partner te kunnen deelnemen en om kennisdiffusie naar Vlaamse belanghebbenden te stimuleren.

De Vlaamse Regering kende een subsidie (2,88 mio euro) aan de Vlaamse Hogescholenraad (Vlhora) en de hogescholen toe voor de versterking van de capaciteit tot internationalisering van onderzoek en innovatie bij de hogescholen.

De doestellingen van beide subsidies worden inhoudelijk opgevolgd door DEWI.

Vanuit het Departement EWI worden de beleidsbehoeften en de concrete gesubsidieerde maatregelen ter ondersteuning van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en valorisatie aan de hogescholen opgevolgd, door:

- deelname aan VLHORA WG Innovatie en Onderzoek;
- deelname aan de stuurgroepen ter opvolging van de acties van hogescholen met financiering vanuit VLAIO:
'Kennisdiffusie', project 'Blikopener' valorisatie naar de kmo's toe (opvolger van LED) (5,5 miljoen euro in 2022);

Daarnaast :

- Thematische oproep onderzoeksinfrastructuur gefinancierd vanuit het Vlaamse Veerkracht budget (3 miljoen euro/jaar voor 2021 en 2022);
- Thematische TETRA oproep Artificiële Intelligentie (AI) (2 miljoen euro).

c. Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding

38. Marien onderzoek en Blue Growth

Projectverantwoordelijke	Verreet Gert
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2HQ-IS
Budget	10,608 miljoen euro (VLIZ)
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Vlaams Instituut voor de Zee, VLIZ, speelt een onmiskenbare rol om de expertise rond het mariene onderzoek, en dus zo Vlaanderen, op de internationale kaart te zetten. De Vlaamse regering keurde in december 2021 de **nieuwe convenant 2022-2026** goed.

Met het VLIZ zetten we daarmee verder in op de uitbouw van **De Blauwe Cluster en de blauwe economie**. Hun expertise wordt ook gebruikt om de speerpuntcluster blauwe economie te versterken via duurzame samenwerkingen en toepassingen.

Het VLIZ steunt de vele sterke **mariene onderzoeksgroepen in Vlaanderen** die belangrijke partners zijn in diverse multidisciplinaire samenwerkingsverbanden.

De Vlaamse overheid zal ook meehelpen om met VLIZ en de geïnteresseerde Vlaamse mariene onderzoekers sterker vorm te geven aan een **Vlaamse bijdrage aan de VN Decade Oceaanwetenschappen voor Duurzame Ontwikkeling 2021-2030**. (zie ook fiche 46 FUST).

In maart 2021 werd een **brochure** gepubliceerd die de Vlaamse sterktes in marien en maritiem onderzoek en innovatie illustreert. <https://publicaties.vlaanderen.be/download-file/41244>

VLIZ zal in 2023 ook actief bezig zijn met **fysieke infrastructuurprojecten**: met name de uitbreiding van het Marien Station Oostende (MSO) met een VLIZ Ocean Innovation Space ruimte en de afwerking van fase 1 van het MSO Masterplan waarvoor de Vlaamse regering in december 2023 één miljoen euro ter beschikking stelde.

VLIZ huisvest verder binnen haar kantoren in Oostende, in opdracht van de Vlaamse overheid, een aantal **internationale partners** en/of voorziet ze van logistiek. Meer bepaald gaat het over UNESCO IOC (IODE), European Marine Board, EMODnet Secretariaat en JPI Oceans. Deze ondersteuning wordt in 2023 verdergezet en verder opgevolgd.

Begin 2023 gaat binnen **Horizon Europe** het **partnerschap rond duurzame blauwe economie** van start. EWI zorgt voor de coördinatie van de Vlaamse deelname, en zorgt voor actieve betrokkenheid naar de Vlaamse belanghebbenden, alsook rond de ontwikkeling van de Horizon Europe missie 'Restore our Ocean and Waters by 2030'.

Het Departement EWI neemt in 2023 verder deel aan het **OESO-project** inzake innovatie in de '**Ocean Economy**' (fase 5 2023-24), met focus op mariene data-waardenketens en 'ocean economy satellite accounts'. VLIZ, de Blauwe Cluster en EWI wisselen daarvoor de nodige informatie met elkaar uit en spelen in op de geboden opportuniteiten. De resultaten van een survey over het gebruik van Vlaamse publieke mariene data die i.s.m. de OESO in 2022 liep, zullen worden geanalyseerd en tot nuttige resultaten leiden.

Het Departement EWI zal blijven **samenwerken met VLIZ** om, zoals voorzien in het convenant 2022-2026, haar rol ten volle op te nemen om met de nodige wetenschappelijke kennis de 'blauwe economie' te bevorderen in Vlaanderen.

De Vlaamse mariene wetenschappelijke wereld kan mee ingeschakeld worden, afhankelijk van de sectoren en specifieke waardeketens waarrond zal gewerkt worden.

39. Onderzoek en Innovatie in het Agro-voeding systeem en de Vlaamse voedselstrategie

Projectverantwoordelijke	De Vos Liselotte (0.8 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

1. Voorbereiding Vlaamse Voedselstrategie

Het departement EWI neemt deel aan de implementatie van de Vlaamse voedselstrategie die in 2022 werd gelanceerd: verschillende Vlaamse platforms die de voorbereiding regelen voor een Vlaams voedselbeleid (voedselnetwerk, voedselcoalitie, voedselkerngroep, schrijfgroep voedselstrategie, eiwitstrategie).

Dit beleid wordt getrokken door het Departement Landbouw en Visserij maar heeft een sterke O&I-poot. Om die te bewaken volgt het Departement EWI nauwgezet de ontwikkelingen en implementatie op.

Het resultaat van het Vlaams Policy Lab Fit4Food2030 dat van 2018-2021 werd uitgevoerd door Departement EWI en LV zal waar mogelijk ook verwerkt worden in dit beleid.

EWI trekt de 'deal' Vlaanderen als innovatieve landbouw- en voedselhub. Via slimme innovatietrajecten willen we de transitie naar een duurzaam voedselsysteem versnellen. Hierbij zullen we inzetten op intelligente en gerichte tools. We bekijken met de sectoren, de kennisinstellingen en het middenveld welke structurele maatregelen kunnen genomen worden om Vlaanderen als een innovatieve landbouw- en voedselhub op de kaart te zetten en welke innovatietrajecten nodig zijn.

Er wordt samen met het beleidsdomein LV onderzocht waar de beloofde middelen (eind 2022 werd 12 mio euro recurrent beloofd vanuit het beleidsdomein EWI (waarvan 5 mio via dep EWI) voor de uitvoering van deze deal) idealiter aan besteed kunnen worden.

2. Europese vertegenwoordiging en opvolging

Vlaanderen en België wordt door Departement EWI **vertegenwoordigd in:**

- het Horizon Europe Programma Comité Cluster 6 'Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment';
- Subgroup 'Soil health and food' of the 'shadow' Strategic Configuration of the Horizon Europe Programme Committee: opvolging mission Soil Health and Food;
- het Departement EWI heeft ook het voorzitterschap van de CIS-Environment;
- Vice-voorzitter van de management Board van het joint Programming Initiative Agriculture, Food Security, and Climate Change (JPI FACCE);
- de SRG van het Circular Biobased Europe Joint Undertaking;
- de onderzoeksinfrastructuur EMPHASIS.

Departement EWI staat eveneens in voor het **opvolgen van**:

- Vlaamse, Europese en internationale initiatieven en projecten in dit domein (Nieuwe partnerschappen Horizon Europe in domein van Cluster 6, EJP SOIL, Agrolink, Blue Deal..);
- Opvolgen van relevante evoluties en de huidige stand van zaken in beleid op EU (Food 2030, CAP, JPIHDHL (lidgeld wordt door Departement EWI betaald en opgevolgd)..) en federaal niveau (Biodiversa...);
- Tendensen in food systems, landbouw, life sciences via het volgen van seminars, studiedagen, conferenties, literatuur ... zowel op nationaal als internationaal en Europees niveau;
- Opvolging relanceplannen ikv Blue Deal, droogte-resistente teelten;
- Deelname en terugkoppeling Europees onderzoeksbeleid aan het Vlaams Platform voor Landbouw- en voedings- en Visserij onderzoek.

Departement EWI **verdedigt de belangen van de Vlaamse stakeholders** (onderzoekers en industrie), door middel van een gerichte beleidsbijdragen, het terugkoppelen naar de stakeholders en overdracht van kennis, het zoeken van opportuniteiten, Departement EWI vervult in de feiten de liaison tussen het Europees beleid enerzijds en de stakeholders, NCP's, de funding agencies (FWO en VLAIO) en de andere federale entiteiten, anderzijds.

3. ILVO

- Eind 2019 werd een investeringssubsidie goedgekeurd voor de bouw van een **pluimvee-onderzoekstal** bij ILVO (1 mio euro). Eind 2020 werd een projectsubsidie goedgekeurd voor ILVO voor het **project Malnutritie en Reductie Voedselverliezen in de zorg** (180.000 euro).
- En eind 2020 werd ook de **aankoop van een agro-incubator** door VIB (exploitatie ism ILVO) ondersteund voor 500.000 euro. De verder exploitatie van deze incubator en de samenwerking met VIB wordt door het departement opgevolgd, ook ikv de EMPHASIS infrastructuur;
- Eind 2022 werd nog een nieuw investeringsdossier goedgekeurd voor ILVO: het Feed-Pilot project waarbij een subsidie van 3.5 mio euro wordt voorzien voor de vervanging van de bestaande feed pilot infrastructuur.

Specifieke beleidsacties voor 20223:

- Implementatie van de Voedselstrategie en meer bepaald als trekker van Deal 1: Vlaanderen als innovatieve Landbouw- en voedselhub. Voorbereiden Open Food Conference onder het Europees voorzitterschap (ism Dep LV en DKBUZA en de EC) Blijven deelnemen en informatie verspreiden en input zoeken via het Platform voor Landbouw- en Voedselonderzoek (gecoördineerd door Dep LV) en het EU-platform;
- Verdere opvolging, sturing en terugkoppeling in en van overlegorganen op Europees en internationaal niveau, in het bijzonder de PC Cluster 6 en de partnerschappen (cluster 6) en missies onder Horizon Europe;
- Deelnemen aan het TRAMI-project (zie fiche 60): voor de opvolging van de missies
- Kader uitwerken voor kennisdeling tussen de missies onderling link leggen met resultaten TRAMI project;
- Hosting EMPHASIS door België/VIB verder opvolgen en ondersteuning regelen van zodra applicatie wordt aanvaard (maart 2023);

- M.b.t. ILVO:

1. Pluimveestal: bouw is nog niet opgestart omwille van problemen met de aflevering van de omgevingsvergunning (N-arrest). De tweede schijf werd daarom niet volledig uitbetaald. Begin bouw voorzien voor ten vroegste midden 2023. In 2023 zal de uitbetaling en vordering van deze investering opgevolgd worden.
2. Malnutritie project: eerste schijf is uitbetaald eind 2020, tweede schijf in 2022. Saldo in 2023. Het eindrapport van dit project zal worden ingediend in 2023. Dus uitbetaling saldo voorzien voor 2023.
3. Agro-incubator: saldo werd uitbetaald aan VIB (zie ook fiche 33). Exploitatie wordt verder opgevolgd.
4. Opvolgen van subsidie Feed Pilot.
5. Het Departement EWI vertegenwoordigt de Minister van Wetenschap en Innovatie in de beheerscommissie van het Eigen Vermogen ILVO.

40. Het Vlaams ruimtevaartbeleid, de luchtvaart- en defensie industrie en het Europees Defensiefonds

Projectverantwoordelijke	Dumolyn Bart Van Paesschen Paris
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland Lauwers Karl (ruimtevaart)
Begroting	BAWM
Budget	Aantrekken middelen uit Europa
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

1. Het Europese beleidskader

Op **22 februari 2021** presenteerde de Commissie een **actieplan gericht op de synergieën tussen de civiele, de defensie- en de ruimtevaartindustrie**, bedoeld om de technologische voorsprong van Europa verder te versterken en haar industriële basis te ondersteunen.

Het actieplan biedt ruimte om voor het eerst EU-financiering in te zetten om in Europa met betrekking tot het disruptieve potentieel van technologieën op het **snijvlak** van defensie, ruimtevaart en civiele toepassingen (zoals cloudcomputing, processoren, cyber, kwantumcomputing en kunstmatige intelligentie), te versterken.

De **belangrijkste doelstellingen** van het actieplan zijn:

- de complementariteit tussen relevante EU-programma's en -instrumenten op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en uitrol te versterken om de efficiëntie van investeringen en de doeltreffendheid van de resultaten te vergroten (de synergieën);
- te bevorderen dat EU-financiering voor onderzoek en ontwikkeling, onder meer op het gebied van defensie en ruimtevaart, economische en technologische voordelen oplevert voor de Europese burger (de spin-offs), en
- ervoor te zorgen dat onderzoeksresultaat uit de civiele industrie en innovaties van onderaf hun weg vinden naar Europese samenwerkingsprojecten op defensiegebied (de "spin-ins").

Met het oog op deze doelstellingen **kondigt de Commissie elf gerichte acties aan** die zich toespitsen op de wisselwerking tussen de civiele, de defensie- en de ruimtevaartindustrie. Hiermee wordt:

- een kader tot stand gebracht dat synergieën en kruisbestuiving tussen alle relevante EU-programma's en -instrumenten bevordert, bijvoorbeeld op het gebied van digitale en cloud-toepassingen en processoren;
- de ontwikkeling van kritieke technologieën op systematische en consistente wijze vormgegeven, waarbij eerst kritieke technologieën en toekomstige capaciteitsbehoeften in kaart worden gebracht, vervolgens technologieroutekaarten worden ontwikkeld; de vlaggenschipprojecten die worden gelanceerd zijn gericht op het verminderen van de afhankelijkheid, het bevorderen van standaardisering en interoperabiliteit, het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking, het creëren van nieuwe waardeketens en het inspelen op de strategische behoeften van de samenleving en de EU;

- in de hele Unie het innoverend vermogen van startups, kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en organisaties voor onderzoek en technologie (RTO's) ondersteund door hun toegang tot nieuwe kansen te vergroten, onder meer door het opzetten van een netwerk van kweekvijvers voor innovatie;
- de lancering van drie vlaggenschipprojecten voorbereid die stuk voor stuk baanbrekend kunnen worden: op het gebied van dronetechnologieën, waarmee het concurrentievermogen van de EU-industrie op dit kritieke technologiegebied wordt versterkt met een sterke defensiedimensie; veilige connectiviteit vanuit de ruimte, die moet zorgen voor een weerbaar connectiviteitssysteem en snelle connectiviteit voor iedereen in Europa op basis van kwantumcryptie; en ruimteverkeersbeheer, nodig om botsingen als gevolg van de proliferatie van satellieten en ruimteschroot te voorkomen, en tegelijkertijd Europa te verzekeren van autonome toegang tot de ruimte.

Hoewel dit actieplan alleen EU-programma's en -instrumenten betreft, kan het op nationaal niveau soortgelijke synergiën teweegbrengen, aangezien de lidstaten EU-projecten mede financieren.

Het trans-Atlantische partnerschap en de samenwerking met andere gelijkgezinde landen kunnen de inspanningen van de EU op dit gebied verder ten goede komen.

2. Het Vlaams ruimtevaartbeleid

A. In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 werd de ambitie voor het domein ruimtevaart opgenomen. Deze ambitie werd eveneens overgenomen in de Beleidsnota EWI 2019-2024 onder het beleidsveld “innovatie”.

Om de positie van Vlaanderen in de toekomst te versterken op federaal en Europees niveau is het belangrijk om - binnen de Vlaamse bevoegdheden - een **eigen flankerend beleid** met betrekking tot Ruimtevaart uit te werken.

Dit flankerend beleid voor een Vlaamse ruimtevaarteconomie vertrekt vanuit de eigen sterktes en is gericht op de federale en Europese initiatieven, en speelt in op de groeiende socio-economische impact van de ruimtevaart op de moderne samenleving.

Vertrekkende van het **VARIO-advies “Flanders’ Space”**: een strategie voor de Vlaamse ruimtevaarteconomie van februari 2018 werd een **triple helix taskforce Ruimtevaart** samengesteld uit vertegenwoordigers van de industrie, de koepelorganisaties, de universiteiten en onderzoeksinstituten, en de overheid.

Deze Taskforce heeft op basis van een analyse van de noden speerpuntactiviteiten gedefinieerd, en vervolgens een werkdocument “Vlaamse ruimtevaarteconomie” opgesteld. Het document vormt een evenwichtig en coherent voorstel dat rekening houdt met alle aspecten van de “upstream” en “downstream” segmenten van de waardeketen.

Op basis van het geleverde werk keurde de Vlaamse Regering op initiatief van minister Crevits op 2 april 2021 een **“Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie”** goed (VR 2021 0204 DOC 0336/1BIS) voor bestaande uit vijf luiken:

- Luik 1: Een stevige ondersteunende structuur – Flanders Space
- Luik 2: Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar Ruimtevaart via onderzoeksmandaten, met name aspirant mandaten bij FWO en post doc mandaten bij VLAIO
- Luik 3: Focus op competitiviteit en ondernemerschap
- Luik 4: Focus op internationale programma’s
- Luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie

Het Departement EWI ondersteunt dit impulsprogramma.

Beleidsacties 2023:

1. Nu de triple helix structuur “Flanders Space” in werking is getreden zullen de activiteiten binnen de 5 luiken van het Impulsprogramma worden verdergezet. Dit betreft :
 - a. Het verder begeleiden en initiëren van de verschillende actielijnen van het Impulsprogramma door Flanders Space en het verder versterken van de relaties met de federale overheid en de internationale instellingen in het ruimtevaartverhaal door Flanders Space;
 - b. Verderzetten van de “Frank De Winne mandaten” bij FWO en VLAIO;
 - c. VLAIO bereidt organiseert de programma’s Space Labs, ESA BIC, inzet van het programma innovatieve starterssteun;
 - d. PIO onderzoekt opportuniteiten;
 - e. Flanders Space blijft in nauw contact met de relevante actoren in het domein van de Wetenschapscommunicatie.

3. De luchtvaart- en defensie-industrie en het Europees Defensiefonds

Op initiatief van minister Crevits werd in 2020 een **Taskforce Luchtvaart en Defensie** opgericht waarin gestructureerd overlegd wordt over de uitdagingen van de Vlaamse luchtvaart- en defensiesector.

Door de toenemende instabiliteit, conflicten in verschillende regio’s, terrorismedreiging, cybercriminaliteit, ... winnen veiligheids- en defensieaspecten aan belang. Daarom werd in 2016 het **Europees Defensiefonds opgericht**. Het fonds zal de investeringen in defensieonderzoek, de ontwikkeling van prototypen en de aanschaf van defensiematerieel en -technologie op Europees niveau coördineren, aanvullen en versterken. Het luik onderzoek en ontwikkeling situeert zich bij het **Europees Defensiefonds (EDF)**.

Binnen het kader van de ‘Muyters’-richtlijn worden nieuwe opportuniteiten verkend. De nieuwe richtlijn wordt door VLAIO steeds toegepast in het kader van financieringsvragen.

Beleidsacties 2023:

- Organiseren en voorbereiden Overleggroep Luchtvaart en Defensie;
- Verdere afvaardiging en opvolging door Departement EWI van verschillende dossiers met betrekking tot luchtvaart en defensie op (intra-)Belgisch, Europees en internationaal niveau;
- Opvolging en input leveren in het kader van de NAVO-initiatieven Innovatiefonds en DIANA;
- Waken over de verschillende linken tussen de verschillende nationale, Europese en internationale niveaus en initiatieven, zoals in het kader van Horizon Europe, het Europees Defensiefonds en de NAVO.

41. Life sciences – Biotech - Health- Food

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Roovers Jolien de Ghellinck Cynthia
Contactperso(n)en kabinet	Lauwers Karl
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	0,6 VTE

Omschrijving actie

In de domeinen Life Sciences - Biotech - Health – Food (zie ook fiche 39) capteren de vertegenwoordigers van het Departement EWI voor de Vlaamse actoren, relevante evoluties en de huidige stand van zaken op EU- en federaal niveau.

Departement EWI verdedigt de belangen van de Vlaamse stakeholders (voornamelijk onderzoekers), door middel van een gerichte beleidsbijdragen, het terugkoppelen naar de stakeholders en overdracht van kennis.

Departement EWI vervult in de feiten de **liaison** tussen het Europees beleid enerzijds en de stakeholders, NCP's, en in sommige gevallen de andere federale entiteiten, anderzijds.

Vlaanderen wordt door Departement EWI vertegenwoordigd in:

- Horizon Europe Programma Comité Cluster 1 Health
- Subgroup voor de opvolging van de Mission Cancer;
- Stuurgroep gezondheidsbevordering, ziektepreventie en beheer van niet-overdraagbare ziekten (SGPP)
- Joint Programming Initiative (JPI) on Neurodegeneratieve Ziektes (JPND), management board;
- JPI on Antimicrobial Resistance (JPIAMR), steering group in the Management Board;
- Joint Undertaking Innovative Health Initiative (IHI);
- Joint Undertaking EU–Africa global health partnership (EDCTP3)
- Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM);
- Onderzoeksinfrastructuur gerelateerd aan biotech & life sciences; GDI (Genome Data Infrastructure)
- OESO-Working Party Biotechnology, Nanotechnology and Converging Technologies (BNCT);
- Voorbereiding Partnerschappen gerelateerd aan Health, i.e. Personalised Medicine, Pandemic Preparedness, ERA4Health, Transforming HealthCare Systems (THCS), Neurodegenerative diseases, Rare diseases, AMR – OneHealth
- One-Million Genomes Project - 1+MEGA, Signatories Group en Spiegelgroep België.
- Interdepartementaal overleg met LV, OMG over GGO's
- European Health Data Space - EHDS

Departement EWI staat eveneens in voor het:

- Opvolgen van tendensen in biotechnologie en life sciences via het volgen van seminars, studiedagen, conferenties, literatuur, etc. zowel op nationaal als internationaal en Europees gebied. Opvolgen van FOOD 2030;
- Streven om de deelname van Vlaamse onderzoeksgroepen aan JPND en JPI AMR te verbeteren. Dit moet bijdragen tot het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen.
- Adviezen over proefdiergebruik, antilichamengebruik, genetisch gemodificeerde organismen (GGO's), eigendomsrechten over genetische sequenties, ...

In 2022 werd de '**coordination and support action**', **CSA BE READY**, opgestart om het Europese partnerschap voor '**pandemische paraatheid**' voor te bereiden. Het Departement EWI participeert als werkpakketleider in de CSA en zal instaan voor de interactie met HERA en het opzetten van een 'Observatorium'. Het Observatorium zal ons in staat stellen om inzicht te krijgen in de O&I-mechanismen en ondersteunende maatregelen die werden geactiveerd of nodig zijn om een gezondheids crisis op regionaal, nationaal en Europees niveau aan te pakken. Het Observatorium wil een bron van informatie zijn voor verdere analyse over wat tijdens de corona pandemie al dan niet heeft gewerkt.

Verder willen we Vlaanderen op de kaart zetten als performante regio voor de ontwikkeling en onderzoek op gebied van **genoom gedreven en gepersonaliseerde geneeskunde**.

Deze ontwikkelingen sluiten aan op de doelstellingen van het **One Million Genomes Project**. Hiervoor wordt beleids- en bevoegdheidsoverschrijdend samengewerkt onder meer met collega's van Welzijn en Gezondheid en federale collega's van Volksgezondheid (Fiche 43)

Beleidsacties 2023

- Op regelmatige basis interactie met HERA organiseren om de voortgang van het project te presenteren en op de noden van HERA te kunnen inspelen.
- Opzetten van Observatorium: door middel van desktoponderzoek, het linken van bestaande databanken en het bevragen van EU-lidstaten over o.a. hun onderzoek- en innovatiestrategieën en bestaande infrastructuur m.b.t. pandemische paraatheid, budget mobilisatie mechanismen en onderzoek- en innovatie actoren die betrokken worden wanneer zich een gezondheids crisis voordoet.
- De onderwerpen over pandemische paraatheid en over gepersonaliseerde, genomische geneeskunde (Fiche 43) vormen de basis voor twee events tijdens het voorzitterschap in 2024. Deze meetings zullen in 2023 worden voorbereid. Dit zal gebeuren in samenspraak met de collega's van WVG, federale overheid en collega's uit Wallonië

42. Zorginnovatie: Flanders' Care en Impulsprogramma innovatie in Gezondheid en Zorg

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	Roovers Jolien
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

Flanders' Care heeft de missie *'Op aantoonbare wijze en door innovatie het aanbod van kwaliteitsvolle zorg verbeteren en verantwoord ondernemerschap in de zorg economie te stimuleren'*. Flanders' Care is een programma van de Vlaamse overheid dat streeft naar een verbetering van de zorgkwaliteit door het stimuleren van innovatieverantwoord ondernemerschap in de zorg economie.

Het doel is om de vooruitgang in wetenschap en technologie in te zetten in de zorgsector en tegelijk een economische meerwaarde te creëren voor Vlaamse bedrijven. Een snel evoluerende maatschappelijke, economische, technologische en zorg- en welzijnsomgeving, maakt dat Vlaanderen (en dus ook de Vlaamse overheid) absoluut verder moet inzetten op het realiseren van synergie tussen de ondernemerswereld, de zorg en de kenniscentra.

De politiek-ambachtelijke sturing van Flanders' Care wordt ter harte genomen door de stuurgroep Flanders' Care en de uitvoering door het liaisonoverleg. Zowel in de stuurgroep als het liaisonoverleg is het Departement EWI vertegenwoordigd. Het Departement EWI wil met Flanders' Care de kennisoverdracht i.v.m. (internationaal) wetenschappelijk onderzoek en absorptie van innovatieve ontwikkelingen en de digitale transformatie stimuleren. Dit gebeurt onder meer door wetenschapscommunicatie, en stimuleren van innovatief aankopen.

Conform de beleidsnota werd in 2022 onderzocht hoe de beleidsdomeinen EWI en WVG kunnen samenwerken om innovatie in de zorg door middel van Flanders' Care kunnen stimuleren. In de **kadernota 'Vlaanderen sterk in onderzoek en innovatie voor gezondheid en zorg'** die met de collega's van het FWO en VLAIO in 2021 de basis vormde voor de nota aan de Vlaamse Regering (VR 2021 1806 VV DOC.0078/2BIS, wordt Flanders' Care actief betrokken bij het **'Impulsprogramma innovatie in gezondheid en zorg'**.

In het verleden werd innovatie in de zorgsector vooral gedreven door farma-, biotech-, en traditionele HealthTech bedrijven. Tegenwoordig is het landschap veel diverser: ook IT en elektronica bedrijven zoeken mee naar HealthTech-oplossingen. Met het 'Impulsprogramma Innovatie in de zorg en gezondheid' en de ondersteuning van de speerpuntcluster Medvia, wordt werk gemaakt van de kruisbestuiving tussen alle HealthTech spelers.

Concreet kent het impulsprogramma **drie pijlers**: onze academische kennis in Vlaanderen over medische technologieën uitbreiden, bedrijven intensief betrekken bij onderzoeks- en innovatieprojecten via de speerpuntcluster en tot slot het implementeren van nieuwe technologieën in de Vlaamse zorgsector.

Gezien het potentieel en belang van Flanders' Care voor ontwikkelingen in de zorgsector en voor de absorptie van innovatie die ontwikkeld worden in de schoot van de speerpuntcluster Medvia, wordt dit verder via de stuurgroep van Flanders' Care opgevolgd en aangestuurd.

Beleidsacties 2023:

- De focus van Flanders' Care wordt geherdefinieerd in lijn met het impulsprogramma innovatie in gezondheid en zorg, de speerpuntcluster doelstellingen en internationale en Europese ontwikkelingen, inclusief de activiteiten van het partnerschap over gepersonaliseerde geneeskunde (EP PerMed).
- De stuurgroep Flanders' Care wordt gereactiveerd
- Het liaisonoverleg wordt gereactiveerd en de jaaractiviteiten in lijn gebracht met de hernieuwde focus van Flanders' Care.

43. Gepersonaliseerde geneeskunde: RIS3 en prioriteiten in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	de Ghellinck Cynthia Roovers Jolien
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,6 en 1 VTE vanuit de EU-gefinancierd

Omschrijving actie

Deze actie draagt bij tot de ontwikkeling van een **Personalised Medicine (PM) Strategy in Europese regio's** en is verbonden aan de doelstellingen van het International Consortium on Personalised Medicine (ICPerMed). De Europese Commissie (DG RTD SC1 Health) heeft de regio's als een essentiële partner geïdentificeerd voor de implementatie van gepersonaliseerde geneeskunde.

Omdat het **ecosysteem** in Vlaanderen actief in gepersonaliseerde geneeskunde uniek is met onder meer VIB, VITO, imec, FlandersBio, DSP Valley, bio-incubatoren, ESFRIs, financieringsinstrumentarium, kmo's en big pharma, naast de universiteiten en universitaire ziekenhuizen, ... werd EWI door stakeholders in het veld gecontacteerd om de H2020 coördinatieactie, SAPHIRE (Securing de Adoption of Personalised Health in Regions - 2018-2022) te trekken. De ultieme doelstelling van SAPHIRE was een roadmap voor gepersonaliseerde geneeskunde voor regio's te ontwikkelen.

Terwijl SAPHIRE hoofdzakelijke een beleidsagenda had, werd terzelfdertijd ook een traject opgestart om een investeringsagenda te realiseren o.b.v. slimme specialisatie. Vanaf 2021 werd dit een **Vanguard Initiative (VI) piloot Smart Health**. Dit project wil een investeringsagenda opstellen om innovatie voor en door PM te stimuleren door interregionale Europese samenwerking.

Uit de activiteiten van VI Smart Health werden twee (gelinkte) projecten met VITO als partner geïnitieerd. In 2020 werd voor het **We Are project** een initiële financiering van 120 000 euro voorzien voor de voorbereiding van een businessmodel om interregionaal te opereren. Dit project werd de basis voor het Vlaamse Veerkrachtproject met een budget van 1 mio € van EWI, 1 mio € van WVG en 1,4 mio € in kind bijdrage van het DataNutsbedrijf voor het We Are project (zie VV023/12).

Om de ontwikkeling van personalised medicine te faciliteren en opportuniteiten in Europa voor Vlaamse stakeholders identificeren, is EWI sedert 2020 partner bij **ICPerMed** (International Consortium for Personalised Medicine). Om dezelfde reden stuurde EWI aan -met steun van minister Crevits - om in 2020 de verklaring van het **One-million genomes Project (1+MEGA)** te ondertekenen. In dat kader past de ambitie om een Europees referentiegenoom - the Genome of Europe - te bepalen. Dit referentiegenoom zal de Genome Data Infrastructuur (GDI) voeden. Door deze acties kon Vlaanderen met de ELIXIR-hub participeren aan het GDI-project in samenwerking met Sciensano. Deze ambities sluiten aan bij de VIB-intentie om een Data Research Infrastructuur op te zetten.

De coördinatie van SAPHIRE en de participatie in ICPerMed openen de mogelijkheid om bij te dragen aan de voorbereiding van een EU-partnership voor Personalised Medicine (EP PerMed).

Binnen Vlaanderen vallen RegMed XB, microbiome voor gezondheid en Medtech-ontwikkelingen ook onder gepersonaliseerde geneeskunde.

PM en regeneratieve geneeskunde (RegMed) zijn ook onderwerp van de **samenwerking op gebied van life sciences met Nederland**, waarvoor in november 2018 een hernieuwde Memorandum of Understanding ondertekend werd (zie ook JOP-fiche 34).

Beleidsacties 2023

- European Health Data Space (EHDS), regulatie voorbereiden. Er zal hiervoor een impactanalyse uitgevoerd worden om de impact van de EHDS voor gebruik van gezondheidsdata in te schatten en de implementatie bepalingen te ontwerpen. Dit zal gebeuren in overleg met WVG, Digitaal Vlaanderen, en het Data NutsBedrijf in Vlaanderen en afgestemd worden met de FOD Volksgezondheid en Sciensano.
- VIB Research Data initiatief gelinked aan EHDS en GDI ondersteunen
- Haalbaarheidsstudie VIB voor het opzetten van een Kenniscentrum en piloot-infrastructuur voor Biotherapeutica manufacturing – link met ATMP-hub
- Binnen VI Smart Health zullen de lopende projecten (o.a. VV-project We Are, RegMed XB, ...) verder opgevolgd worden en wordt gezocht naar mogelijke nieuwe interregionale projecten waaraan Vlaanderen kan bijdragen.
- Het Departement EWI draagt bij aan de ontwikkeling van het Europese partnerschap voor gepersonaliseerde geneeskunde (EP PerMed), o.a. als werkpakketleider voor het werkpakket rond het faciliteren van innovatie rond gepersonaliseerde geneeskunde.
- Het Departement EWI zal in 2023 de conferentie “**The convergence of technologies enabling R&I for the healthcare of the future**” ihkv Belgisch voorzitterschap van de EU in het voorjaar 2024 voorbereiden.

45. Smart Mobility: voertuigen en mobiliteit van de toekomst

Projectverantwoordelijke	Vermeulen Hilde
Betrokken personeelsleden	de Wael Annelies Boutens Karel Verschaeren Simon Scheere David
Contactpersoon kabinet	Poot An Van Roosbroeck Roeland
Begroting	Eenmalig in 2018 (via VLAIO) 30 miljoen euro voor het Mobili-data Project
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Inzake O&O&I m.b.t. mobiliteit onderneemt het Departement EWI volgende beleidsacties.

1. Het Departement EWI volgt voor Vlaanderen/België onderzoek en innovatie-acties op in de EU-strategie voor duurzame en slimme mobiliteit en het pakket 'FIT for 55'. EWI neemt deel aan SOIA-overleg voor het Europese initiatief rond hyperloopwetgeving, en de *common mobility data spaces* en doet kennisvergaring in EU-netwerken voor de standpuntbepalingen in het pakket 'FIT for 55'.
2. Als expert mobiliteit voor Horizon Europe cluster 5 'energie, klimaat en mobiliteit' en lid van de States Representative Groups van de mobiliteitspartnerschappen 2ZERO, ZEWT en CCAM, alsook als Vlaams vertegenwoordiger in EU-netwerken wordt het EU-innovatiebeleid opgevolgd van:
 - zero-emissievoertuigen, batterijen en laadinfrastructuur op de weg en te water;
 - geconnecteerd autonoom vervoer
 - multimodale aanpak met ook luchtvaart en spoorvervoer in het perspectief van Vlaamse/Belgische initiatieven.
3. EWI zal verder voor mobiliteitsdossiers ook de agenda voor nieuwe vaardigheden in het 'industriële automotieve ecosysteem' in overleg met WSE en MOW opvolgen.

Ook inzake O&O&I m.b.t. mobiliteit is datadelen belangrijk: als lid van de stuurgroep van het Vlaamse Mobilidata-programma werkt het departement EWI structureel samen in een imec-partnerschap met het Agentschap Wegen en Verkeer en het departement MOW aan innovatieve usecases (gebaseerd op realtime-datadelen en cloudapplicaties) en de grootschalige uitrol van slimme verkeersinfrastructuur in Vlaanderen.

Het Vlaamse verkeerslandschap verbeteren vraagt veel expertise en een hechte samenwerking.

Om die reden zetten meerdere Vlaamse overheidsinstellingen hun schouders onder dit meerjarige programma (2019-2023): MOW, AWV, VVC, EWI en VLAIO.

Samen wil men weggebruikers realtime-informatie aanreiken om hen tijdens hun verplaatsing bij te staan zodat iedereen de meest efficiënte mobiliteitskeuze maakt.

Het programma realiseert innovatieve mobiliteitsoplossingen door middel van co-creatie met private partners, op basis van een digitale infrastructuur, slimme verkeerslichten en kwalitatieve databronnen.

Daarmee kunnen beleidsmakers, bedrijven, overheden, inwoners en app-bouwers aan de slag om het verkeer vlotter, duurzamer, comfortabeler en veiliger te maken voor elke weggebruiker. Voorbereidingen worden getroffen voor een vijfjarig opvolgprogramma Mobilidata 2.0 in synergie met de lopende EU-projecten van MOW -die aansluiten bij het huidige Mobilidata-programma.

4. EWI volgt in samenwerking met MOW, en Vlaamse kennisactoren de mogelijkheden voor **geautomatiseerde en geconnecteerde mobiliteitstrends (CCAM) in Vlaanderen op** via Vlaamse generieke programma's zoals Mobilidata, het beleidsplan AI, het beleidsplan cybersecurity, 5G, digitalisering, ...

EWI neemt samen met MOW, AWV en De Lijn deel aan de vergaderingen voor de uitvoering van de strategische studieopdracht rond gedeelde autonome mobiliteit, uitgevoerd door het consortium Roland Berger, Ricardo en The New Drive. Op basis van de resultaten van de studie zal op interdepartementele basis het beleid rond autonome deelmobiliteit in Vlaanderen ontwikkeld worden.

Verder worden standpunten rond autonome mobiliteit gecoördineerd in overlegorganen van gewestelijke en federale instanties ter voorbereiding van het SRG-overleg, EU Mobility Dataspaces (DEP) en high-level-CAD-dialoog.

46. Vlaams Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de Science Divisie van UNESCO (FUST)

Projectverantwoordelijke	Verreet Gert
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EBB2AB-WT
Budget	Ca. 1,3 miljoen euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. Het Vlaams Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de UNESCO (**FUST = Flanders UNESCO Science Trust Fund**, opgericht in 1999) is de concrete invulling op wetenschapsgebied van de algemene samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en de UNESCO.

Het Trustfonds is specifiek bedoeld voor het ondersteunen van UNESCO-activiteiten **binnen het domein van de wetenschappen**.

In 2023 wordt dit instrument, ook rekening houdende met de resultaten van de recente en lopende projecten, geëvalueerd (extern, in opdracht van Unesco) met het oog op de mogelijke vernieuwing door de Vlaamse regering voor een volgende periode van vijf jaar (2024-2028).

Eén nieuw project start nog op in 2023: steun aan het Unesco IOC, geormerkte voor activiteiten in het kader van de VN Decade Oceaanwetenschappen voor Duurzame Ontwikkeling 2021-2030.

De samenwerkingsovereenkomst loopt over een periode van vijf jaar en werd in 2019 voor de periode tot 31/12/2023 vernieuwd.

De bedoeling is de uitstraling van Vlaanderen te vergroten door het uitdragen van **Vlaamse expertise** en deze in te kaderen in de activiteiten van multilaterale organisaties.

Deze bieden het voordeel van zowel schaalvergroting als persistentie doordat de expertise in een coherent geheel wordt ingeschakeld.

Door een geormerkte financieringsstrategie bekomt men een optimale besteding van de middelen. Binnen elke activiteit is een echt partnerschap voorzien, met een financiële inbreng van Vlaanderen, de UNESCO en de begunstigde partner(s).

B. Het Trustfonds richt zich op de prioritaire activiteiten binnen de programma's van het **IOC** (Intergovernmental Oceanographic Commission), het **IHP** (International Hydrology Programme) en het **MAB** (Man and Biosphere). In 2023 zal EWI ook specifiek de Belgische vertegenwoordiging in het IHP programma behartigen, door een mondiaal leidende rol op te nemen voor de IHP IX output rond de toepassingen van citizen science in de hydrologie, dit in samenwerking met Prof. A Van Griensven (VUB, Unesco Chair on Open Water Science and Education).

C. De Vlaamse Regering besliste op 13 december 2019 tot de selectie (voor financiering) van **zes projectvoorstellen** (vier grote en twee kleine). Op 16 juli 2021 voegde de Vlaamse regering daar nog **drie** nieuwe projecten aan toe.

De projecten zijn in 2020 en 2021 opgestart. Aan Vlaamse zijde zijn onder andere experts van VLIZ en de universiteiten betrokken. De projecten worden ook door EWI opgevolgd. Met het Unesco hoofdkwartier zal overlegd worden inzake de voorbereiding van de FUST-evaluatie in 2023.

D. Er wordt continu aandacht besteed om het **netwerk van wetenschappers** dat bij de FUST-projecten kan betrokken worden open te houden voor nieuwe geïnteresseerde Vlaamse onderzoekers, en om het van adequate ondersteuning te voorzien. Voor de mariene wetenschap (IOC) verloopt dit via het VLIZ.

V. BELEIDSVELD 'WETENSCHAPSCOMMUNICATIE'

47. Uitvoering beleidsplan Wetenschapscommunicatie

Projectverantwoordelijke	Moeremans Liliane
Betrokken personeelsleden	Maison Kris
Contactpersoon kabinet	Reynaert Lies
Begroting	Verschillende begrotingsartikelen
Budget	10,782 miljoen euro
VTE	1,5 VTE

Omschrijving actie

Wetenschapscommunicatie en burgerbetrokkenheid staan hoog op de beleidsagenda van de minister. In de Beleidsnota wordt dat als volgt verwoord:

'Als nieuwe minister van Economie, Wetenschap en Innovatie formuleer ik een krachtig antwoord op deze uitdagingen met een nieuw innovatiemodel voor onze samenleving, de 'quadruple helix'. Daarbij ondersteun ik vanuit het beleid niet alleen ondernemers en wetenschappers en zet hen aan tot samenwerking, maar ik geef ook burgers en middenveld een actieve rol. Excellent fundamenteel onderzoek blijft de basis voor nieuwe toepassingen en bedrijfs-O&O de beste garantie voor de competitiviteit van ondernemingen. Het sensibiliseren van de brede samenleving rond innovatief ondernemen, een transparante en toegankelijke wetenschapscommunicatie en methodieken om met burgers samen te werken krijgen in dit nieuwe innovatiemodel echter een groter gewicht en duidelijke plaats. Door brede groepen in de samenleving meer te betrekken bij innovatieve ondernemingen, bij baanbrekend wetenschappelijk onderzoek of technologische ontwikkelingen, kan men ondernemingsmodellen en onderzoekstrajecten verrijken en bijdragen tot een grotere maatschappelijke en economische impact.

Door technologie dichterbij de burger te brengen, wil ik meteen ook werken aan een beter begrip voor en een groter vertrouwen in het werk van wetenschappers en technologiemanagers. Dergelijk vertrouwen is essentieel voor de snelle verspreiding en de maatschappelijke aanvaarding van nieuwe toepassingen. Het sterkt het geloof in het menselijk kunnen en de hoop en het vertrouwen in de vooruitgang en draagt zo bij tot een hechte samenleving en duurzame wereld.'

Op de Vlaamse Regering van 14 januari 2022 werd het **beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030** medegedeeld.

Het wetenschapscommunicatiebeleid wil op **vier strategische doelstellingen** inzetten:

- 1) Vlaanderen op de kaart zetten als topregio op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie;
- 2) het brede publiek duidelijk, eenvoudig en genuanceerd informeren over de voortgang en de doorbraken in deze domeinen;
- 3) iedereen sensibiliseren voor het maatschappelijk, economisch en cultureel belang van wetenschappen en technologie en
- 4) jongeren stimuleren tot studie- en beroepskeuzes in deze STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics).

Deze strategische doelstellingen worden op hun beurt vertaald in **vijf concrete beleidsdoelstellingen**:

- 1) het stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en beroepen in complementariteit met de STEM-agenda 2030;
- 2) het versterken van kennis van wetenschap en innovatie om zo extra maatschappelijk draagvlak te creëren;
- 3) het versterken van de uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen;
- 4) burgers actief laten participeren aan wetenschappelijk onderzoek en
- 5) intensievere afstemming tussen EWI - Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) - Fonds Wetenschappelijk Onderzoek(FWO) op vlak van wetenschapscommunicatie.

Wetenschapscommunicatie betekent op een (inter)actieve manier over alle wetenschappelijke domeinen informeren en dialogeren via verschillende strategieën, aangepast aan specifieke doelgroepen. De belangrijkste doelgroepen van het beleidsplan zijn (schoolgaande) kinderen en jongeren, leerkrachten, studenten en het grote publiek.

Conform de Beleidsnota zal de focus gelegd worden op beleidsacties die het **maatschappelijke draagvlak voor wetenschap en innovatie versterken**, zoals de Dag van de Wetenschap, Wetenschapsfestivals, Citizen Science projecten, enz. Initiatieven rond cocreatie, waarbij kennisinstellingen, wetenschapscommunicatoren, bedrijven en burgers betrokken worden, zullen het quadruple helix model versterken.

Verschillende (**structurele**) **partners** zoals F.T.I vzw, de expertiscellen wetenschapscommunicatie, de Vlaamse Volkssterrenwachten, de Vlaamse Olympiades, EOS Wetenschap vzw, RVO-society vzw, SciMingo vzw, Journalismfund.eu/Fonds Pascal Decroos, Breinwijzer vzw, Natuur en Wetenschap vzw, Jeugd, Cultuur en Wetenschap vzw enz. leveren ook een belangrijke bijdrage aan de realisatie van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie.

Met de grootste partners - F.T.I vzw (4,557 miljoen euro), de expertiscellen wetenschapscommunicatie (2,261 miljoen euro), de Vlaamse Volkssterrenwachten (1,152 K euro), RVO-Society (832 K euro) en Eos Wetenschap vzw (300 K euro) werden meerjarige convenanten afgesloten, waarin hun bijdrage aan de beleidsdoelstellingen opgenomen werd. De **'kleinere' partners** worden gesubsidieerd op basis van jaarlijkse ministeriële besluiten.

De beleidsdoelstellingen zullen gerealiseerd worden door optimalisering van de werking van hogergenoemde structurele partners, alsook door verderzetting van recent ontwikkelde impactvolle initiatieven in 2022.

Het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en technologische innovatie zal versterkt worden **op verschillende manieren**: door opvolging van de lopende Citizen Science projecten en door de verschillende wetenschaps- en technologiefestivals. Daarnaast zal in 2023 de wetenschapsjournalistiek in Vlaanderen verder gestimuleerd worden.

De impact van het wetenschapscommunicatiebeleid wordt jaarlijks gemeten door de **Wetenschapsbarometer**, het monitoringinstrument waarmee in 2018 een eerste nulmeting uitgevoerd werd.

49. Actieplan Artificiële Intelligentie en Cybersecurity: luik flankerende maatregelen

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon - AI (0,2 VTE) Van Paesschen Paris - CS
Betrokken personeelsleden	Boeykens Ilse Spyns Peter Dewallef Erwin
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland Reynaert Lies (AMAI)
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	Flankerende maatregelen AI: 2,4 miljoen euro Flankerende maatregelen CS: 1,5 miljoen euro
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De digitale technologieën ontwikkelen zich aan een snel tempo. Dat is zeker het geval met de technologiedomeinen artificiële intelligentie en cybersecurity. Vlaanderen heeft de ambitie om tot de digitale koplopers te behoren, ook in deze technologiedomeinen.

Daartoe heeft de Vlaamse Regering beslist om vanaf 2019 een recurrente budgettaire opstap te voorzien voor een **AI- en CS-impulsprogramma**.

Deze impulsprogramma's werden in 2018 door het Departement EWI voorbereid via een consultancy-opdracht en intens stakeholderoverleg.

De impulsprogramma's omvatten steeds **drie luiken**: (I) onderzoek, (II) implementatie bij het Vlaams bedrijfsleven en (III) flankerende maatregelen (sensibilisering, opleiding en juridische en ethische aspecten)

De flankerende maatregelen (luik 3 van het Vlaams actieplan AI en CS) worden mee vorm gegeven vanuit het Departement EWI.

1. Beleidsplan Artificiële intelligentie

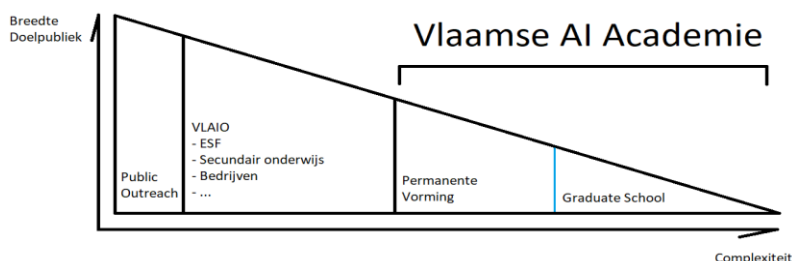
- De acties m.b.t. **sensibilisering** omvatten o.a. een **Kanaal Z** reeks rond AI ('Z into AI'), een project Burgerwetenschap (AMAI) en de uitwerking van een **TV-special** m.b.t. AI is samenwerking tussen de VRT en de Universiteit van Vlaanderen. Het programma voor burgerwetenschap AI dat de naam **AMAI** heeft gekregen is een programma waarin burgers te weten komen wat AI voor hen kan betekenen en waar zij de kans krijgen om vragen in te dienen. Dit moet leiden tot 4 burgerwetenschapsprojecten die worden uitgerold in 2022. Deze hebben onderwijs, mobiliteit en klimaat als thema.

- De **juridische en ethische aspecten** worden structureel bestudeerd en overlegd met de relevante stakeholders via het Kenniscentrum Data en Maatschappij.

- Inzake **opleidingen** werden zowel inzake AI als CS structurele beleidsmaatregelen genomen.

In uitvoering van het Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie (AI) hechtte de Vlaamse Regering

op 19 juni 2020 haar goedkeuring aan het algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van een **Vlaamse AI Academie voor het aanbod van opleidingen AI vanuit het hoger onderwijs**. Het omvat de oprichting en uitrol van een **Vlaamse overkoepelende Doctoraatschool AI** en een gezamenlijke aanpak tussen de Vlaamse instellingen hoger onderwijs van een **aanbod Permanente Vorming rond AI**.

Het Departement EWI volgt via de Stuurgroep AI Academie de uitrol van het programma op.

In 2023 wordt een herfinancieringsdossier voor de Vlaamse AI Academie voorbereid in samenspraak met de coördinatie van de Vlaamse AI Academie en het kabinet van minister Brouns.

In het najaar 2023 zal er weer een selectie plaatsvinden binnen het amai-programma. Dit jaar is er voor gekozen om 3 projecten te selecteren van een grootorde van 125k euro om het voor indieners interessanter te maken om deel te nemen. Het Departement EWI zal instaan voor de opmaak van de Ministeriële Besluiten om deze projecten te financieren. In het najaar zal ook een beslissing worden genomen over de eventuele verlenging van dit programma.

In 2022 is er werk gemaakt van de opmaak van een communicatieopdracht om gezamenlijke PR-plannen te maken voor het Vlaamse Beleidsplan AI enerzijds en dat van Cybersecurity anderzijds. Het Departement EWI overziet deze opdracht dat in het voorjaar wordt uitgevoerd.

Doorheen 2023 wordt bekeken of er mogelijkheden zijn om bijkomende communicatie en/of opleidingsmogelijkheden te ondersteunen die passen binnen het Vlaamse Beleidsplan AI en/of Cybersecurity.

Voor 2022 werd 130K € uitgetrokken voor communicatieactiviteiten ter ondersteuning van het onderzoeksluik. Dit betreft o.a. het onderhouden van de website van het onderzoeksluik, kosten voor disseminatieactiviteiten en consultatierondes met actoren uit het Vlaamse AI-ecosysteem.

Alles te samen bedragen de middelen voor flankerend beleid in het AI programma zo'n 4.815 miljoen euro.

2. Beleidsplan cybersecurity

Op 27 november 2020 hechtte de Vlaamse regering, in uitvoering van het Vlaamse Impulsprogramma rond CyberSecurity (CS), haar goedkeuring aan een programmaonderdeel voor flankerend beleid.

Dit flankerend beleid bevat enerzijds een onderdeel opleiding, en anderzijds een onderdeel outreach en brede communicatie.

- In dit kader van het **onderdeel opleiding** hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van het **Vlaams CS Opleidingsprogramma**, als bouwblok in de Beleidsagenda CS, voor het aanbod van opleidingen CS vanuit het Hoger Onderwijs.

Ze richtte meteen ook een stuurgroep Vlaams CS Opleidingsprogramma op, waarin het Departement EWI is vertegenwoordigd.

De belangrijkste initiatieven uit het programma zijn de creatie van nieuw opleidingsmateriaal, de versnelling en verbetering van de distributie van bestaand opleidingsmateriaal, en de creatie van basiscursussen die als referentieopleiding voor een grote, brede doelgroep uit het hoger onderwijs gebruikt kunnen worden. Tot slot wordt er geïnvesteerd in de opleiding van experts.

- In het kader van **onderdeel outreach en brede communicatie** hechtte de Vlaamse Regering ook haar goedkeuring aan het algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van het **Vlaams CS Outreach- en Communicatieprogramma**, als bouwblok in de Beleidsagenda CS, voor het aanbod van outreach en communicatie CS vanuit het Hoger Onderwijs.

Ze richtte meteen ook een stuurgroep Vlaams CS Opleidingsprogramma op, waarin het Departement EWI vertegenwoordigd is.

Doel van het programma is het verspreiden van kennis rond cybersecurity op basis van een sterke technisch-wetenschappelijke bagage, met inbegrip van inzicht in relevante innovaties in Vlaanderen en ver daarbuiten en op een laagdrempelige, breed toegankelijke wijze.

Beleidsacties 2023

- Opvolging van de resultaten en initiatieven van beide programma's, in nauwe samenwerking met de coördinatoren (KUL).
- Evaluatie en faciliteren van de uitwerking van de oproepen.
- Opvolging van de trends, verschuivingen en beleidsinitiatieven op Belgisch, Europees en Internationaal niveau.
- Verdere vertegenwoordiging en opvolging binnen de verschillende werkgroepen en overleggroepen die zijn opgericht in het kader van het Vlaams Beleidsplan CS en AI.

VI. OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

a. Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers

50. Open Data beleid: hergebruik van overheidsinformatie

Projectverantwoordelijke	Van Grootel Geert
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart De Bal IIs
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Zowel het **Vlaams regeerakkoord** als de **Beleidsnota** als de beleidsverklaring van de **nieuwe Commissie Von der Leyen** beklemtonen het belang van 'open data' in het algemeen als van 'open overheidsdata' in het bijzonder.

A. Het belang van 'open overheidsdata' binnen de EU

In de lidstaten van de EU verzamelt, produceert, vermenigvuldigt en verspreidt de publieke sector een breed scala aan informatie over de **talrijke beleidsgebieden**, zoals sociale, politieke, economische, juridische, geografische en milieu-informatie, meteorologische informatie, informatie over seismische activiteit, toeristische informatie, informatie over bedrijven, octrooi-informatie en onderwijsinformatie.

Documenten die zijn voortgebracht door openbare lichamen van de uitvoerende, wetgevende of rechterlijke macht vormen een **enorme, diverse en waardevolle hoeveelheid bronnen** die de samenleving ten goede kunnen komen.

Door die informatie, waartoe ook dynamische gegevens behoren, in een gangbaar elektronisch formaat aan te bieden, kunnen burgers en rechtspersonen **nieuwe manieren vinden** om de informatie te gebruiken, en nieuwe innovatieve producten en diensten ontwikkelen.

Overheidsinformatie vormt een buitengewone bron van gegevens die kan bijdragen tot het **beteren van de Europese interne markt en het ontwikkelen van nieuwe toepassingen** voor consumenten en rechtspersonen. Intelligent gebruik van gegevens, onder meer door de verwerking ervan via toepassingen voor kunstmatige intelligentie, kan een transformerend effect op alle sectoren van de economie hebben.

A. Omzetting vernieuwde PSI-richtlijn van 20 juni 2019 naar Belgisch recht tegen 17 juli 2021

1. Algemeen

Op 26 juni 2019 is de **Public Sector Information (PSI) -richtlijn (EU) 2019/1024** van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie in het Europese Publicatieblad gepubliceerd.

De herziene PSI-richtlijn is **ondertussen medio 2021** tijdig in Vlaamse regelgeving worden omgezet.

De **belangrijkste inhoudelijke wijzigingen** ten opzichte van de PSI-richtlijn van 2013 zijn de volgende:

- *Uitbreiding toepassingsgebied met overheidsondernemingen (art. 1)*
Betreft bepaalde datasets van overheidsondernemingen in de nuts- en transportsector, zij volgen een aangepast regime.
- *Nieuwe definities (art. 2)*
Bv. overheidsondernemingen, dynamische gegevens, onderzoeksgegevens, hoogwaardige datasets, ...
- *Dynamische gegevens en API's (art. 5)*
Verplichting om dynamische gegevens beschikbaar te maken via API, de richtlijn voorziet weliswaar in een uitzondering.
- *Vergoedingen (art. 6)*
Vergoedingen zijn/ blijven in regel beperkt tot marginale kosten voor vermenigvuldiging, verstrekking en verspreiding; onderzoeksgegevens en hoogwaardige datasets dienen kosteloos ter beschikking te zijn.
- *Uitbreiding van het toepassingsgebied met onderzoeksgegevens (art. 10)*
Ook onderzoeksgegevens, gefinancierd met publieke middelen, worden onder het toepassingsgebied van de richtlijn gebracht.
- *Hoogwaardige datasets (art. 13 en 14)*
Hergebruik van hoogwaardige datasets is kosteloos (ook hier voorziet de richtlijn in een aantal uitzonderingen) en kan via een API. In bijlage 1 bij de richtlijn zijn enkel de thematische categorieën opgenomen ("geospatiale data, aardobservatie en milieu, meteorologische data, statistiek, bedrijven en eigendom van bedrijven, mobiliteit"). Een lijst met concrete hoogwaardige datasets zal door de Europese Commissie worden vastgesteld (voorzien in de loop van 2021).

2. Specifiek voor onderzoek-data

Het volume onderzoeksgegevens groeit exponentieel en biedt ook **potentieel voor hergebruik buiten de wetenschappelijke gemeenschap**.

Om de groeiende maatschappelijke uitdagingen op een efficiënte en holistische manier aan te pakken, is toegang tot data uit verschillende bronnen, sectoren en disciplines voor blending en hergebruik cruciaal en dringend geworden.

Onderzoeksgegevens omvatten statistieken, resultaten van experimenten, metingen, observaties op basis van terreinwerk, enquêteresultaten, opnames van interviews en beelden.

Ook metadata, specificaties en andere digitale objecten horen daarbij. Onderzoeksgegevens verschillen van wetenschappelijke artikelen, waarin verslag wordt uitgebracht en commentaar wordt geleverd over resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

Reeds vele jaren geleden werden beleidsinitiatieven genomen met betrekking tot de open beschikbaarheid en herbruikbaarheid van **gegevens van met overheidsmiddelen gefinancierd wetenschappelijk onderzoek**.

Onder "**open access**" wordt de praktijk verstaan van het kosteloos bieden van online toegang tot onderzoeksresultaten voor de eindgebruiker, zonder beperkingen op gebruik en hergebruik buiten de mogelijkheid om erkenning van het auteurschap te verlangen.

Open access-beleid heeft met name tot doel onderzoekers en het grote publiek zo vroeg mogelijk in het verspreidingsproces toegang te verschaffen tot onderzoeksgegevens en het gebruik en hergebruik daarvan te vergemakkelijken.

Open access draagt bij tot een betere kwaliteit, tot het beperken van de behoefte aan duplicatie van onderzoek, tot snellere wetenschappelijke vooruitgang en tot de strijd tegen wetenschappelijk bedrog, en komt in het algemeen de economische groei en innovatie te goede.

Behalve op het gebied van open access worden er lofwaardige inspanningen geleverd om van planning van gegevensbeheer een wetenschappelijke standaardpraktijk te maken en de verspreiding te steunen van onderzoeksgegevens die **vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn (de FAIR-beginselen)**.

In het licht van de hierboven geschetste redenen **stelt de richtlijn dat het passend is de lidstaten te verplichten een open access-beleid te ontwikkelen** voor met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksgegevens en ervoor te zorgen dat dit wordt toegepast door alle onderzoeksinstellingen en organisaties die onderzoek financieren.

Onderzoeksinstellingen en organisaties die onderzoek financieren, zouden ook als openbare lichamen of overheidsondernemingen kunnen worden georganiseerd. Deze richtlijn geldt voor die hybride organisaties alleen in hun hoedanigheid van onderzoeksinstelling en voor hun onderzoeksgegevens.

Een open access-beleid voorziet traditioneel in **verschillende uitzonderingen** op de open beschikbaarheid van wetenschappelijke resultaten. In de aanbeveling van de Commissie van 25 april 2018 betreffende de toegang tot en de bewaring van wetenschappelijke informatie worden onder meer de relevante aspecten van een open access-beleid beschreven.

Bovendien moeten de **voorwaarden voor hergebruik** van bepaalde onderzoeksgegevens worden verbeterd. Om die reden moet een aantal verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn worden uitgebreid tot wetenschappelijke onderzoeksgegevens die het resultaat zijn van met overheidsmiddelen gefinancierd onderzoek, al dan niet medegefinancierd door entiteiten uit de particuliere sector.

In het kader van nationaal open access-beleid moeten met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksgegevens **als standaardoptie openbaar toegankelijk worden gemaakt**.

Volgens het **beginsel "zo open als mogelijk, zo gesloten als nodig" ("as open as possible, as closed as necessary")** moet in dit verband echter terdege rekening worden gehouden met aspecten inzake de persoonlijke levenssfeer, bescherming van persoonsgegevens, vertrouwelijkheid, nationale veiligheid, rechtmatige handelsbelangen, zoals bedrijfsgeheimen, en intellectuele-eigendomsrechten van derden.

Bovendien dient deze richtlijn niet van toepassing te zijn op onderzoeksgegevens die niet toegankelijk zijn op grond van nationale veiligheid, landsverdediging of openbare veiligheid.

Om administratieve lasten te vermijden, mogen verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn alleen gelden voor onderzoeksgegevens die reeds door onderzoekers, onderzoeksinstellingen of organisaties die onderzoek financieren via een institutionele of thematische databank openbaar werden gemaakt en mogen zij geen extra kosten meebrengen voor het opvragen van de datasets

noch aanvullende gegevensconservering verlangen.

De lidstaten mogen de toepassing van deze richtlijn uitbreiden tot onderzoeksgegevens die openbaar worden gemaakt via andere data-infrastructuren dan databanken, door middel van openaccesspublicaties of als bijlage bij een artikel, datapaper of paper in een datajournal. Andere documenten dan onderzoeksgegevens moeten vrijgesteld blijven van de toepassing van deze richtlijn.

De wijze waarin **binnen Vlaanderen** opvolging gegeven wordt aan deze beleidsopdrachten m.b.t. open onderzoeksdatum, wordt weergegeven in de **JOP-fiches m.b.t. FRIS en Open Science** in die betekenis dat in FRIS metadata gecapteerd wordt van datasets gecreëerd in onderzoeksprojecten die gefinancierd werden door publieke middelen. Deze metadata wordt via een webportaal en API's open gesteld voor hergebruik.

Op deze manier wordt eveneens gewerkt aan de **FAIR-principes**: het vindbaar en toegankelijk maken van datasets voor onderzoek dat in Vlaanderen uitgevoerd wordt aan de Vlaamse onderzoeksinstellingen, wordt maximaal gerealiseerd via FRIS. In 2022 werd gestart met het verzamelen van deze informatie. Ook in 2023 zal hier verder op ingezet worden.

Onderzoeksgegevens van onderzoeksinstellingen en onderwijsinstellingen vallen onder het **actiedomein van de Flemish Open Science Board (FOSB)**. Ook voor deze categorie is er een concrete nood aan correcte informatie rond de gevolgen van de omzetting van de EU richtlijn 2019/1024.

51. Open Science-beleid: Open Access, Open Data en de European Open Science Cloud

Projectverantwoordelijke	Dumolyn Bart
Betrokken personeelsleden	De Bal IIs Dengis Pascale
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	Ca. 5 miljoen €
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt m.b.t. **Open Science** het volgende:

*'We spelen in op de evolutie naar Open Science, die ook in Europees verband hoog op de agenda staat. Onze kennisinstellingen krijgen de verantwoordelijkheid om hierrond een beleid te voeren. Om dit Open Science beleid in Vlaanderen vorm te geven zullen we de **FOSB** (Flemish Open Science Board) oprichten. Er zal naar interoperabiliteit gestreefd worden om zodoende een toegangspoort naar de EOSC (Europese Open Science Cloud) te bekomen. De implementatie van het Open Science beleid gebeurt in nauw overleg met alle betrokken actoren en stakeholders, en met voldoende aandacht voor het carrièrematig waarderen en valoriseren van een Open Science mentaliteit, bijvoorbeeld via altmetrics.'*

In uitvoering van deze beleidsintenties keurde de Vlaamse Regering op 21 december 2019 de nota Open Science beleid goed.

Op 21 februari 2020 vond de **startvergadering van de FOSB** plaats. Het Departement EWI zit de FOSB voor en neemt het secretariaat waar. Er werd beslist tot de aanwerving van twee voltijdse equivalenten binnen het FWO, die de Coordination Hub vorm moeten geven. Deze Coördinatie Hub stuurt de andere Hubs aan en coördineert de activiteiten.

Teneinde de FOSB bij te staan in haar mandaat van adviesinstantie aan de Minister, werd op de kick-off vergadering tevens beslist tot de oprichting van een aantal **technische werkgroepen**.

De werkgroep "FOSB werkgroep RDM en Open Science", de werkgroep "FOSB Werkgroep Architectuur" en de FOSB werkgroep "Metadata & Standaardisatie" leverden eind 2020 werkstukken af in functie van de "roadmap open science".

In 2021 werd de structuur van de FOSB / het FRDN (Flemish Research Data Network) verder uitgebouwd en geoptimaliseerd, en wordt een planmatig traject voorbereid met duidelijke prioritering en taakstelling, teneinde het Vlaams Open Science Beleid verder uit te bouwen, in nauwe samenwerking met alle betrokken actoren.

Op Europees niveau werd begin 2021 overgegaan tot de oprichting van de **European Open Science Cloud Association**, een vzw naar Belgisch model die in een co-programming overeenkomst met de Europese Commissie de uitbouw van de EOSC vorm zal geven.

Het Department EWI levert de Belgische delegate voor de EOSC Steering Board, de opvolger van de EOSC Governance Board (organigram tijdens de oprichtingsfase).

Alle Vlaamse universiteiten zijn effectief lid van de EOSC Association, FWO is waarnemend lid.

Als zogenaamde “mandated organisation” (effectief lid van een deelnemend land dat de coördinatie tussen leden van een bepaald land opneemt) is BELNET aangeduid.

De nodige coördinatie voor de Vlaamse deelnemers wordt **via de FOSB en de CIS-CFS groep “Open Science”** georganiseerd.

Met de Europese inzichten zal rekening worden gehouden bij de verdere uitbouw van het Vlaams Open Science-beleid, teneinde maximale compatibiliteit met de EOSC te garanderen.

Eind 2021 werd krachtens een mededeling aan de Vlaamse Regering (VR 2021 1712 MED.0453/1) het Architectuurplan en een update van het KPI-plan gecommuniceerd. Zes miljoen euro werd geïnvesteerd in de broodnodige decentrale infrastructuur.

Een RDM-architectuur omvat veel infrastructuurcomponenten, om aan de diverse behoeften in de verschillende fasen van de levenscyclus van de data te voldoen.

Ze omvatten een infrastructuur om de plannen voor datamanagement te beheren, te herzien en te beoordelen; om data te verzamelen, te annoteren (met metadata) en te analyseren tijdens het onderzoek; om data en metadata te bewaren en te ontsluiten in de fase na de publicatie; en om niet-actieve data gedurende een langere periode te bewaren. Het principe van de “data life cycle” was een cruciaal element in de ontwikkeling van het plan.

Een groot gedeelte van de voor RDM vereiste infrastructuur is al voorhanden, zowel in de instellingen als via bijvoorbeeld onderzoeksinfrastructuren voor gespecialiseerde onderzoeksdomeinen.

Om FAIR Data te bereiken en de beginselen van Open Science na te leven, in het bijzonder voor data, moet men evenwel bijkomende inspanningen leveren om nieuwe infrastructuurcomponenten te ontwikkelen of bestaande te verbeteren

De ontwikkelde matrix beschrijft de huidige situatie, geeft inzicht in de concrete plannen van de verschillende instellingen en detailleert voor elke specifieke situatie waar samenwerking nuttig is.

De instellingen zullen de financiering door de overheid gebruiken om de leemten in hun oplossingen te vullen door nieuwe oplossingen te ontwikkelen of te kopen. De informatie in de matrix zal helpen om de oplossingen te identificeren en de samenwerking tussen instellingen te bevorderen.

Het uiteindelijke doel is dat de onderzoekers een geïntegreerde, gebruiksvriendelijke infrastructuur aangeboden krijgen.

Gesuggereerde oplossingen in het Architectuurplan betreffen datamanagement planning, gezamenlijk onderhandelen met softwareleveranciers (kostenoptimalisatie), verbetering van de beschrijving van de metadata, gebruik van supercomputers zoals VSC, linken met de CRIS-systemen in functie van het aanleveren aan FRIS, en lange termijnopslag bij instellingen zoals DAV en Meemoo. Bestaande systemen als IROD en DataVault worden onder de loep genomen, en tevens is er aandacht voor de juridische aspecten.

Bij het plan wordt gezocht naar kostenoptimalisatie door schaalgrootte, en wordt in dit verband een dienstencatalogus uitgewerkt, teneinde instellingen de mogelijkheid te bieden aan elkaar services en oplossingen aan te reiken.

Begin 2022 hebben de onderzoeksinstellingen een zogenaamd “**bestedingsplan**” opgeleverd. Op basis hiervan werden de middelen aan de instellingen toegekend, om hen de mogelijkheid te geven de nodige infrastructuur te kunnen opstarten of verder uit te bouwen.

Tevens werd door de FOSB een nieuw beleidsplan “FOSB” opgeleverd. De werkgroep “Metadata en Standaardisatie”, die haar taak heeft volbracht, werd op non-actief gezet. Nieuwe projectgroepen werden opgestart onder de WG RDM & OS, en de WG Architectuur, onder meer rond match mating voor bestaande architectuur oplossingen en Research Assessment.

Beleidsacties 2023:

1. Opvolging van de financiering van de bijkomende infrastructuur volgens de krachtlijnen van het infrastructuurplan van 2022;
2. Verdere realisatie van de nulmeting en de KPI's instellingen (Q2) waarbij verdere automatisering via FRIS het doel is
3. Continuering van de middelen voor data stewards en ICT-personeel (recurrent budget 2023);
4. Verdere afstemming van het Vlaams Open Science beleid op de Europese en internationale ontwikkelingen.

52. Flanders Research Information Space (FRIS): architectuur

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs (1,3 VTE)
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik (0,8-0,5?VTE) Dengis Pascale (1,3 VTE) Maison Kris (0,5 VTE)
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	1,5 miljoen euro
VTE	3,3 VTE

Omschrijving actie

Het FRIS-programma (Flanders Research Information Space) wil **alle informatie over (gedeeltelijk) publiek gefinancierd onderzoek** in een virtuele ruimte samenbrengen en ontsluiten voor eenieder die geïnteresseerd is in onderzoek. Dit gebeurt door informatie rechtstreeks te laten doorstromen uit de systemen van de wetenschappelijke instellingen met de garantie dat de informatie kwaliteitsvol, actueel en up-to-date is.

De afgelopen jaren werden verdere stappen genomen om via FRIS:

1. innovatie te bevorderen door kennis in Vlaanderen te valoriseren, door de visibiliteit van en samenwerking tussen onderzoekers te bevorderen en door toepassingen te (laten) ontwikkelen op onze data;
2. zicht te krijgen op de resultaten van het onderzoek dat de overheid financiert, trends te ontdekken, impactanalyses uit te voeren;
3. verder administratief te vereenvoudigen door het platform in te zetten voor eenvoudige rapportering volgens het principe van de eenmalige bevraging, i.c. van FRIS de centrale rapporteringstool over onderzoek in Vlaanderen te maken.

Heel concreet werd de aanlevering aan FRIS door de verschillende innovatie-actoren in Vlaanderen verankerd in het W&I-decreet (en laatst gewijzigd en goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 23 maart 2022), de BOF- en IOF-en-interfaceactiviteiten besluiten, de hernieuwde convenanten met ITG, VITO, Vlerick Business School, Antwerp Management School, UNU-CRIS VIB, imec en het Orpheus Instituut en de FWO samenwerkingsovereenkomst (zie fiche: Juridisch kader FRIS).

De uitrol van het FRIS-programma loopt in fasen en bestrijkt meerdere jaren. In grote lijnen onderscheiden we volgende elementen:

1. De FRIS-architectuur uitbouwen tot dé kruispuntbank voor alle publieke onderzoek in Vlaanderen;
2. Opvolging van de FRIS-bepalingen uit het BOF- en IOF-en-interfaceactiviteitenbesluit en de convenanten;
3. Afsluiten en opvolgen van de strategische partnerschappen met de onderzoeksfinanciers zoals FWO en VLAIO ;
4. Uitbreiding van de inhoud (naar alle publieke kennisinstellingen, en naar alle relevante onderzoeks-informatie-objecten) met behoud van hoge kwaliteitsgarantie (zie fiche: Verbreden, verdiepen, vermarkten);
5. FRIS uitbouwen tot de centrale rapporteringstool over onderzoek in Vlaanderen;
6. FRIS uitbouwen als spil van een Vlaams Open Science beleid dat spoort met EOSC (zie ook JOP-fiche 50);
7. FRIS vermarkten binnen Vlaanderen en positioneren in een internationale context.

Architectuur: uitbouw van de volgende versie van het FRIS- platform als een ware kruispuntdatabank

Het FRIS-platform is opgezet als een ware dienstenarchitectuur waarbij informatie rechtstreeks op geautomatiseerde wijze uit de systemen van kennisinstellingen doorstroomt en ook opnieuw aan andere systemen kan worden aangeboden via technische interfaces om snel, direct en gemakkelijk gegevens op te vragen en te integreren in applicaties.

De architectuur van het FRIS-platform werd hiervoor grondig herzien.

De **IT-ontwikkeling van de nieuwe versie van het platform** werd opgestart in 2020, liep door in 2021 en 2022, zal ook in 2023 verder gezet worden. Dit betekent dat we de achterliggende systemen verder herwerken om tot een duurzaam, stabiel en performant systeem te komen dat eveneens flexibel is in geval aanpassingen dienen doorgevoerd te worden. De vereiste aanpassingen vragen heel wat tijd en middelen en medewerking van ontwikkelaars, analisten, architecten en aanleverende kennisinstellingen

Naast de grondige aanpassingen aan de technische architectuur in 2022 en de geplande wijzigingen in 2023, zal ook de front-end van de admin-user interface aangepakt worden. Voor deze nieuwe interface zal via een korte gebruikersbevraging de ideale flow uitgetekend worden. Dit sluit perfect aan bij de IT-ontwikkelingen die nodig zijn in kader van de monitoring van het Open Science beleid en het verduurzamen van de technische systemen achter FRIS-platform. FRIS wil een solide en duurzaam platform zijn dat future proof is.

Beheer, onderhoud en ondersteuning architectuur

Een omvangrijk technisch werkpakket rond het beheer/onderhoud van de verschillende FRIS-applicaties moet worden opgenomen: FRIS-platform, FRIS-portaal, datavalidatietooling, Data Governance Center, BI-tooling. Ook moet er ondersteuning worden geboden aan partijen voor de exploitatie van het FRIS-platform.

Informatie capteren, doorgeven en teruggeven

FRIS capteert informatie over (gedeeltelijk) publiek gefinancierd onderzoek van meer dan een 60-tal onderzoeksinstituten in Vlaanderen. Als bijzonder rijke bron wil FRIS die informatie zoveel mogelijk open aanbieden. Dit kan via webservices of via het FRIS-portaal.

Golden record

In 2023 zal werk gemaakt worden het ontdubbelen van informatie en het maken van een zogenaamd "golden record". Dit betekent dat informatie die door verschillende dataleveranciers wordt aangeleverd, dezelfde of overlappende informatie bevat, deze als 1 geheel getoond zal worden op het FRIS-portaal, en dit wanneer en op basis van unieke identifiers.

In de databank zal de informatie eveneens per dataleverancier blijven bestaan opdat rapportering correct kan blijven verlopen.

Webservices

Via de FRIS-webservices kunnen andere systemen informatie ophalen. Met die informatie kan dan verder gewerkt worden: in eigen applicaties, in analyses, als basis om de informatie te verrijken en vervolgens terug te sturen naar FRIS. Met het optimaliseren van de FRIS-webservices willen we zo veel mogelijk informatie (open data) open stellen zodat stakeholders eveneens kunnen genieten van de rijkdom aan informatie in FRIS. In navolging van de ontwikkeling van de golden records voor het FRIS-portaal, zal er ook gezorgd worden dat de “golden records” ook via de webservices bevroegd kunnen worden.

Integraties: informatie doorgeven

In het kader van het Open Science initiatief dat in 2019 opgestart werd, is bepaald dat FRIS zal fungeren als hub om informatie over datasets door te sturen naar EOSC (European Open Science Cloud). In 2023 zal FRIS dan ook een integratie bouwen met OpenAire om ervoor te zorgen dat minstens de informatie over datasets doorstroomt. Nadien zal onderzocht worden welke informatie nog kan doorgestuurd worden en op welke manier.

Ook zal FRIS in 2023 een integratie bouwen met het vroegere Vlaams Open Data Portaal, nu de Datavindplaats, om informatie van datasets door te sturen. De Datavindplaats is een centrale vindplaats voor datasets die gegenereerd worden door Vlaamse instanties die gevat zijn door de European Data Act (zie JOP-fiche 50).

Portaal

Het opnemen van bijkomende informatie in het FRIS-platform betekent eveneens aanpassingen aan het huidige FRIS-portaal opdat die extra info gevisualiseerd kan worden. Het is immers de bedoeling om de positie van FRIS als kruispuntbank voor onderzoek in Vlaanderen te versterken en ook informatie over onderzoeksinfrastructuur, octrooien en datasets aan te bieden aan de verschillende doelgroepen.

Met de blik op de toekomst gericht en de continue verbetering van de FRIS-architectuur van het platform, dient ook de architectuur van het portaal mee te volgen in die groeibeweging. Daarom hebben we in 2022 een grondige gebruikersbevraging uitgevoerd duidelijk in kaart bracht waar het portaal sterk aanwezig is en waar de groeipunten liggen; werden de look en feel vastgelegd in kader van de behoeften die uit de gebruikersbevraging kwamen.

Er is nu een duidelijk beeld van hoe het portaal er dient uit te zien. In 2023 zal er op zoek gegaan worden naar een (nieuwe) dienstenleverancier voor de ontwikkeling van de volgende versie van het FRIS-portaal.

BI-tooling

De offline-versie van de tool die bij FRIS werd gebruikt voor data-analyse, wordt niet langer door de leverancier ondersteund. In 2022 werd volledig overgeschakeld naar de cloud-versie van deze tool. In 2023 zal de tool verder uitgebreid worden met de nieuwe informatie objecten om een volledige rapportering te kunnen garanderen.

53. FRIS: juridisch kader

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs
Betrokken personeelsleden	Dengis Pascale Maison Kris
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	Zie JOP-fiche 52

Omschrijving actie

De overheid wil in FRIS informatie ontsluiten over ál het publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen. Hiermee wil ze volgende doelen bereiken: bevordering van innovatie door valorisatie van kennis in Vlaanderen, effectievere en efficiënte beleidsvoering door goede beleidsmonitoring, administratieve vereenvoudiging door FRIS in te zetten als dé hub voor onderzoeksinformatie in Vlaanderen en transparantie naar de burger.

Op dit ogenblik zijn er **22 innovatieactoren** die recurrent aan FRIS aanleveren. Hiermee is een groot deel van het publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen afgedekt, doch we streven naar een verdere vervolledigen van het veld van actoren en naar het verdiepen van de soort informatie die via FRIS wordt uitgewisseld. Met het oog daarop is de aanlevering aan FRIS verankerd in het W&I-decreet, het BOF- en IOF-en-interfaceactiviteitenbesluit, de FWO-samenwerkingsovereenkomst, het ECOOM-convenant, en convenanten met verschillende onderzoeksinstellingen. Deze bepalingen slaan op bijkomende vragen naar informatie zoals financiële rapportering, octrooien, infrastructuur, datasets en open access informatie.

Om de voortgang te kunnen monitoren is met deze partners afgesproken dat zij bij aanvang van hun (verdere) integratietraject een plan van aanpak zullen opstellen die de aanpak, mijlpalen, en de activiteiten opsomt. De validatie van dit plan, de opvolging van de uitwerking ervan en het maken van afspraken over alle details van de juridische bepalingen vormen het voorwerp van deze fiche.

A. BOF en IOF rapportering

In de besluiten van BOF en IOF-en-interfaceactiviteiten (goedgekeurd in 2019) werden bepalingen opgenomen voor de aanlevering van bijkomende informatie in FRIS en voor de financiële rapportering van de BOF- en IOF-middelen. Beide kanalen genoten in 2019 van aanzienlijke structurele budgetverhogingen (+ 35 miljoen euro voor BOF en + 20 miljoen euro voor IOF), vandaar de vraag naar verhoogde transparantie in het licht van impactmeting. EWI werkte hiervoor in fases en in nauw overleg met de universiteiten gedetailleerde acceptatiecriteria uit. Telkens een set van acceptatiecriteria was afgeklopt, schreven de universiteiten een plan van aanpak uit met de activiteiten en mijlpalen om die acceptatiecriteria te behalen tegen eind 2021. Omdat deze timing niet haalbaar bleek, werd uitstel verleend tot eind 2022.

Eind 2022 leverden de universiteiten de informatie aan zoals gevraagd in de BOF- en IOF-en-interfaceactiviteiten besluiten (waaronder ook nieuwe objecten zoals octrooien, datasets en infrastructuur). Begin 2023 zal de kwaliteit hiervan onderzocht worden en bilateraal met de instellingen besproken worden. Vanaf 2023 zal de monitoring van de middelen via FRIS verlopen.

De operationalisering van de rapporteringsfiches wordt beschreven in de fiche over beleidsrapportering vanuit FRIS.

B. ECOOM convenant

In het ECOOM-convenant (2019-2023) werden bepalingen opgenomen voor de aanlevering van informatie aan FRIS maar ook om een aantal procesmatige taken op te nemen. Ook in het ECOOM-jaarplan zijn zo een aantal zaken opgenomen in partnerschap met FRIS.

Sinds 2021 levert ECOOM de nodige octrooi-informatie aan FRIS. Sinds 2022 gebeurt dit op een technische en geautomatiseerde manier. De lijst van de Vlaamse discipline-codelijst waarvan de eerste generatie geïmplementeerd is in FRIS, werd in 2022 herzien door ECOOM in samenwerking met de FRIS-stakeholders. De lijst werd aangepast met mogelijks ontbrekende disciplines. De aanpassingen van deze lijst is nodig opdat de aangeleverde informatie correct en nauwkeurig kan zijn. Het proces van aanpassingen en integratie in FRIS zal ook in 2023 gecontinueerd worden.

Ook de herziening van het fincodemodel wordt verder gezet in 2023.

C. FWO samenwerkingsovereenkomst

Met FWO is een strategisch partnerschap opgezet zodat zij een volwaardige partner kunnen worden in de uitwisseling van onderzoeksinformatie met FRIS. Zij fungeren als authentieke bron van de projecten en mandaten die zij financieren en zorgen op die manier mee voor de garantie van kwaliteit van de FRIS-informatie. Het positioneren van een financieringsagentschap als authentieke bron van informatie vroeg een grondige wijziging van de FRIS-architectuur en het ecosysteem van uitwisseling van informatie in Vlaanderen.

FWO startte in 2021 met het rechtstreeks aanleveren van informatie aan FRIS. In 2023 zal gefocust worden op de kwaliteit van de data. Daarnaast zal, op vraag van het FWO, ook bekeken welke rapporteringen uit de FRIS-data kunnen getrokken worden.

Het Departement EWI voert hogervermelde beleidsacties steeds uit in nauwe dialoog met de betrokkenen en met de grootste zorg om de administratieve belasting zo gering als mogelijk te houden.

54. FRIS: beleidsrapporteringen

Projectverantwoordelijke	Dengis Pascale
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik De Bal IIs
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	Zie JOP-fiche 52

Omschrijving actie

Het Departement EWI wil de informatie uit het nieuwe FRIS-platform gebruiken als dé primaire en betrouwbare bron voor het monitoren van het beleid.

Zo moet de informatie in FRIS ons bijvoorbeeld kunnen toelaten om zicht te krijgen op de resultaten van het onderzoek dat de Vlaamse overheid financiert, om trends te ontdekken en impactanalyses uit te kunnen voeren. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de informatie zo kwaliteitsvol mogelijk is (volledig, juist en actueel).

In 2022 lag de primaire focus enerzijds op het verder operationaliseren van de financiële rapportering over de Vlaamse beleidsinstrumenten (BOF en IOF in het bijzonder) op basis van FRIS-gegevens. De universiteiten hadden uitstel gekregen tot eind 2022 om de gegevens aan te leveren zoals bepaald in de BOF- en IOF-en-interfaceactiviteiten besluiten.

Voor wat de financiële gegevens over BOF en IOF betreft werd de informatie vroeger aangeleverd. De rapporten werden meermaals gereviewed en aangepast.

In 2023 kunnen de eerste officiële en definitieve rapporten op basis van de FRIS-data opgeleverd worden.

Op basis van de technische fiches die eind 2021 werden opgemaakt over hoe de KPI's in FRIS gemeten zullen worden, werd in april en in mei 2022 de eerste meting van de Open Science KPI's via FRIS gerealiseerd. In 2023 zal deze meting opnieuw gebeuren. We verwachten dat we van nog meer stakeholders de Open Science KPI's via kunnen meten aangezien er een inhaalbeweging is voor het aanleveren van data aan FRIS. Daarnaast verwerkt het FRIS-team ook alle KPI's die de instellingen in een Open Science jaarrapport aan EWI aanleveren. Alle gegevens worden ingevoerd in een aparte databank en via een analysetool worden de KPI's voor Open Science geanalyseerd in functie van de tijd en in functie van het groeipad dat ze volgen en dit voor de verschillende geledingen van Open Science (universiteiten, hogescholen, SOC's etc.).

Daarnaast zullen de reguliere rapporteringstaken van FRIS worden verder gezet zoals het genereren van cijfergegevens en overzichtsinformatie voor communicatie vanuit EWI naar het brede publiek en het uitvoeren van meer gedetailleerde analyses die van nut zijn voor beleidsvoorbereidend, -opvolgend of -evaluerend werk. Zo worden in 2023 onder meer cijfers en analyses aangeleverd ten behoeve van de evaluatie van IOF, BOF en FWO.

Tegelijk wordt de kwaliteit van de inhoud van FRIS blijvend gemonitord. Zo zal er periodiek een volledigheidanalyse worden uitgevoerd en is er een continu samenwerkingstraject met de dataleveranciers rond verdere kwaliteitsverbetering. Begin 2023 zal er een grondige analyse gebeuren van de nieuw aangeleverde informatie zoals gevraagd in de IOF- en BOF-besluiten.

In samenwerking met ECOOM Hasselt wordt verder gewerkt aan gemeenschappelijke definities en classificaties en het uniform gebruiken ervan waardoor er op meer uniforme wijze vanuit FRIS kan worden gerapporteerd. In 2022 werden de Vlaamse onderzoeksdisciplines herzien. De aanpassingen dienen in 2023 nog geïmplementeerd te worden: zowel bij de stakeholders als bij FRIS. De financieringscodelijst zal in 2023 verder opgeschoond, verduidelijkt en beter ready-to-use gemaakt en geïmplementeerd worden.

55. FRIS: verbreden, verdiepen en vermarkten

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik Dengis Pascale
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	Zie JOP-fiche 52

Omschrijving actie

FRIS wil in de toekomst de centrale rapporteringstool en een ware kruispuntbank voor alle publiek gefinancierd onderzoek worden. En deze beweging is ingezet. Meer en meer worden onze data opgevraagd om tendensen te zien, analyses te maken, al dan niet thematische rapporteringen op te leveren. Om die reden willen we FRIS op termijn nog verder uitbouwen zowel in de breedte met meer dataleveranciers, als in de diepte met meer informatie.

A. Verbreding

SOC's

In de convenanten met de Strategische Onderzoekscentra (imec, VITO, VIB, Flanders Make) werd de aanlevering aan FRIS opgenomen in het kader van de open-data doelstelling van de Vlaamse overheid. In dialoog met de SOC's zullen de inspanningen worden verder gezet voor de verdere integratie van de strategische onderzoekscentra in FRIS. VITO, VIB en imec hebben bovendien uitvoerige bepalingen in hun convenant qua rapportering aan FRIS. Met Flanders Make zal eveneens samen gewerkt worden opdat data kunnen aangeleverd worden en ze daarbij eventueel gebruik kunnen maken van de hub-functionaliteit van het FRIS-platform.

Met VIB werd een structureel integratieplan opgestart in 2022 en dit zal verder gezet worden in 2023 opdat data automatisch kan doorstromen. Ook imec zette een aantal stappen richting integratie en zal dit in 2023 verder zetten.

Met alle SOC's zal ook nog verder afgestemd worden aan welke minimale kwaliteitseisen de aangeleverde data dient te voldoen.

Hogescholen

De VLHORA kreeg in 2019 middelen toegewezen vanuit VLAIO voor de uitbouw van een Digitaal Open Science Platform (DOSP). Dat dossier werd mee voorbereid door het Departement EWI. Eén luik van het DOSP-project heeft betrekking op het verzamelen van onderzoeksinformatie en de aanlevering ervan aan FRIS. In 2022 werd het DOSP-platform opgeleverd en werden uitvoerige testen uitgevoerd voor alle hogescholen (m.u.v. Luca School of Arts).

In 2023 zal ingezet worden op de data-aanlevering op de productie-omgeving.

Authentieke bronnen

In 2023 zal FRIS onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om meerdere authentieke bronnen te integreren en zodoende de kwaliteit van de data omhoog te halen én tegelijkertijd een service aan te leveren aan de dataleveranciers. Zo zal geanalyseerd worden welke opportuniteiten er zijn bij een integratie met de projectendatabank van VLAIO, de CORDIS-databank (van de Europese Commissie) en de recent opgerichte organisatiedatabank van ECOOM.

Verder volgen we de bestaande leveranciers en hun afspraken op in de bestaande kanalen en overlegfora (VWI overleg, PUC, FRIS Werkgoep, FRISTO's, Vlhora,...). Bijzondere aandacht daar verdient het monitoren van de data-kwaliteit van de huidige leveranciers, zowel de universiteiten, als de Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen, de Strategische Onderzoekscentra en andere onderzoeksinstellingen die data aanleveren aan FRIS.

B. Verdieping

In alle juridische bepalingen over FRIS werden de krijtlijnen uitgeschreven om ook informatie over wetenschappelijke apparatuur, octrooien en datasets in FRIS te ontsluiten. Informatie ontsluiten over octrooien en apparatuur is een nood die geregeld naar boven komt, vooral vanuit de bedrijfswereld. Van FRIS ook een catalogus van datasets maken is dan weer een belangrijke mijlpaal in het kader van de Europese agenda rond Open Science en de ontwikkeling van de European Open Science Cloud (EOSC) (zie JOP-fiche 57).

In 2020 werden het datamodel, de semantiek en de businessrules met betrekking tot octrooien gefinaliseerd. In 2021 werden de datamodellen en de semantiek voor de informatie omtrent datasets en infrastructuur afgewerkt en werden merging-scenario's uitgewerkt om informatie overzichtelijk te tonen op het portaal. In 2022 werden de businessrules verder verfijnd worden opdat enkel kwalitatieve data gecapteerd wordt in het FRIS-platform. In 2023 zal verder ingezet worden op kwaliteitscontrole en kwaliteitsverbetering van de nieuwe dataobjecten.

Daarnaast zal FRIS in 2023 onderzoeken welke nieuwe objecten of welke dataverrijkingen opportuun zijn.

C. Vermarkten

We zetten verder in om het FRIS-portaal breder bekend te maken en het gebruik van de FRIS Open Data te stimuleren. In 2022 werd het huidige portaal aangepast met de nieuwe functionaliteiten en nieuwe informatie-objecten. Ook werd een "user experience" bevraging uitgevoerd om een duidelijk beeld te krijgen van wat portaal bezoekers verwachten, en werd de structuur en lay-out van een nieuw portaal uitgewerkt. In 2023 zal via een overheidsopdracht gestart worden met de uitbouw van een nieuw portaal.

Daarnaast zullen we ook trachten de webservices te optimaliseren opdat informatie ook via die weg kan opgezocht en maximaal opnieuw gebruikt kan worden. Via deze geautomatiseerde weg, kunnen organisaties informatie ophalen om verder te gebruiken in analyses, als of om te verrijken, te gebruiken in eigen tools...etc.

Indien de gelegenheid zich voordoet, nemen we eveneens deel aan beurzen, hackatons en events zoals 'Open Summer of code'.

56. Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement

Projectverantwoordelijke	Flama Wouter (1 VTE) Vandenbogaerde Tom (1VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2 VTE

Omschrijving actie

Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement omvat o.a.:

- Zowel op vraag als proactief deskundige oplossingen aanbieden voor juridische vraagstukken of problemen, zowel intern aangereikt door de EWI-dossierbeheerders als extern;
- Adviesverlening met betrekking tot de volgende domeinen:
 - Overheidsopdrachten en PIO (Project Innovatieve Overheidsopdrachten)
 - Deugdelijk bestuur
 - Openbaarheid van bestuur
 - Bevoegdheidsverdeling/samenwerkingsakkoorden
 - W&I-decreet
 - Handelshuur
 - Dienstenrichtlijn en richtlijn beroepskwalificaties
 - Economisch overheidsinstrumentarium
 - Privacywetgeving
 - Intellectuele eigendomsrechten
 - Vlaamse codex overheidsfinanciering
 - Wetgevingstechniek en -procedure
 - Vennootschapswetgeving en vzw-wetgeving
- Vertalen van beleidsvisies in juridisch correcte regelgeving met als doel een helder en eenduidig wettelijk kader te leveren voor de implementatie van het beleid;
- Bewaken van de kwaliteit van regelgeving in overleg met de cel Wetskwaliteit.
- Nazicht juridisch documenten (overeenkomsten, subsidiebesluiten, MoU's, enz...)
- Ter beschikking stellen en up to date houden van sjablonen (o.a. subsidiebesluiten)

In 2023 gaat bijzondere aandacht naar:

- Coördinatie van het W&I-decreet;
- Aanpassen subsidiesjablonen en uitwerken juridische hulpmiddelen ten gevolge van onder andere de nieuwe VCO-regelgeving voor de opmaak van subsidiebesluiten;
- Implementatie van digitale juridische dossiers: Digital Services Act en Data Governance Act;
- Implementatie op Vlaams niveau van het Screeningsmechanisme voor buitenlandse directe investeringen;
- Digitalisering overheidsopdrachten;
- Coördinatie en implementatie van Vlaams breed initiatief administratieve lastenverlaging voor het beleidsdomein EWI (uitvoeren vereenvoudigingsprojecten en aanpassing van de regelgeving).

57. Vereenvoudiging jaarverslaggeving universiteiten

Projectverantwoordelijke	Van Avermaet Philip
Betrokken personeelsleden	Borrey Sabine Dengis Pascale Haesaert Els Hauchecorne Rita Vermander Els
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De universiteiten rapporteren jaarlijks aan de Vlaamse overheid over hun activiteiten volgens de bepalingen van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap van 04/02/1997.

Ze rapporteren er over de volgende onderwerpen: de organisatiestructuur, het onderwijsverslag, het onderzoeksverslag, het personeelsverslag, het verslag over de sociale voorzieningen voor de studenten, een synthese van de jaarrekening, een overzicht van het algemene vermogensbestand, een verslag over de wetenschappelijke dienstverlening.

Dit besluit is, vooral in het kader van administratieve vereenvoudiging, aan herziening toe. Veel van de kwantitatieve gegevens zijn ondertussen al beschikbaar via databanken zoals de databank Hoger Onderwijs (DHO), FRIS (gegevens over publiek gefinancierd onderzoek), databanken bij ECOOM (publicaties, citaties, octrooien, spin-offs, carrières van onderzoekers, de VLIR-databank personeelsstatistieken, ...

Anderzijds zijn een aantal bepalingen uit het besluit niet meer actueel. Bv. de rapportering over projecten in de IWETO-databank. IWETO bestaat niet langer en is sinds 2008 vervangen door het FRIS-platform. Of bv. de invoering van de nieuwe Vlaamse Onderzoeksdiscipline-standaard die de oude VLIR-domeinen heeft vervangen.

Op basis van die oefening kan dan een ontwerp worden opgemaakt van een besluit voor één uniform jaarverslag onderzoek voor de universiteiten/associaties en kunnen de bestaande besluiten die hierdoor geïmpacteerd zijn (BOF, IOF, etc.), ook worden aangepast.

Begin 2019 richtte de VLIR een ad hoc WG 'vereenvoudiging jaarverslaggeving' op met als doel te bekijken welke manier de regelgeving kan worden vereenvoudigd. In 2020 werd dit verder opgenomen met VLIR en departement OV.

Daarnaast heeft EWI een oefening ten gronde opgestart waarbij alle rapporteringsverplichtingen onderzoek (zoals BOF, IOF, OJO, de expertiscellen en de interfacediensten) uitgebreid worden doorgelicht met het oog op de opmaak door de universiteiten van nog slechts één eenvoudig verslag over onderzoek aan de overheid waarin alles zit gebundeld.

Een dergelijke oefening betekent dat de huidige rapporteringsverplichtingen van de verschillende parallelle rapporteringsstromen goed in kaart worden gebracht, dat de rapporteringskalenders worden opgelijst, dat de vereisten grondig worden gescreend op hun noodzaak in het kader van administratieve vereenvoudiging, dat wordt nagegaan voor welke zaken een jaarlijkse rapportering nodig is en voor welke een vijfjaarlijkse input (bv. via zelfevaluatie) kan volstaan etc. Ook moet worden bekeken of en hoe de rapportering door de universiteiten en door de associaties kan gestroomlijnd worden.

EWI zal in 2023 samen met het beleidsdomein Onderwijs, en in samenwerking met de VLIR, VHORA en de regeringscommissarissen een **nieuw ontwerpbesluit voorbereiden** met betrekking tot de uniforme jaarverslaggeving van de universiteiten en hogescholen dat zo eenvoudig mogelijk is en tegelijk de overheid moet toelaten om het onderwijs- en onderzoeksbeleid van die instellingen kwaliteitsvol te kunnen monitoren.

Daarna kunnen de bestaande besluiten die hierdoor geïmpacteerd zijn (BOF, IOF, etc.), ook worden aangepast, na hun resp. inhoudelijke evaluaties.

58. Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)

Projectverantwoordelijke	Lories Veerle (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Casteleyn Joeri (Zie JOP-fiche 87) Schrijvers An (1 VTE) Tindemans Emmelie (Zie JOP-fiche 87) Vandenbogaerde Tom (Zie JOP-fiche 56) Vereecke Linda Veys Christophe (1 VTE) Willems Tim
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	Fonds innoveren en ondernemen
Budget	3,7 miljoen euro
VTE	3,4 VTE

Omschrijving actie

De actie 'Overheidsopdrachten voor innovatie' kadert in het **N-project 'Innovatie voor een toekomstgericht transversaal beleid'** (cfr. VR 2016 2503 DOC.0298 en VR 2016 1706 DOC.0642). Hoofddoel van het project is om de vraaggedreven instrumenten 'innovatief aanbesteden' en 'overheidsopdrachten voor innovatie' verder uit te werken en te optimaliseren.

Het N-project geeft mee uitvoering aan de actielijn duurzame en innovatieve overheidsopdrachten van het 'Vlaams Plan Overheidsopdrachten' dat in januari 2016 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Er werd een plan van aanpak uitgewerkt voortbouwend op de ervaringen van het Departement EWI en van het voormalige IWT inzake innovatieve overheidsopdrachten. Het plan van aanpak voor de periode 2017-2019 werd goedgekeurd als visienota door de Vlaamse Regering op 28 oktober 2016.

Het 'Programma Innovatieve Overheidsopdrachten' is **in 2019 met 4 jaar verlengd tot eind 2023**. De operationele doelstellingen bleven grotendeels ongewijzigd. Er werd een nieuw plan van aanpak opgemaakt bij de start van 2020.

Door het aankopen van innovatieve producten en diensten kunnen de noden en doelstellingen van de overheid slimmer en sneller worden ingevuld en tegelijk worden ook de ondernemingen gestimuleerd in hun innovaties.

Momenteel worden **70 projecten door het PIO-team begeleid**. Een aantal projecten werd reeds volledig uitgevoerd. Andere projecten werden voortijdig stopgezet. In totaal telt de portfolio van PIO 104 projecten. Zij zijn terug te vinden op www.innovatieveoverheidsopdrachten.be.

In 2023 zal het PIO een **nieuwe oproep** voor projecten organiseren met indiendata in maart en in oktober. Naast de begeleiding, ondersteuning en financiering van projecten zullen de PIO activiteiten in 2023 vooral gericht zijn op de voorbereiding van de omvorming van PIO tot een structureel innovatie-instrument binnen het VLAIO. Een nieuw plan van aanpak voor de periode vanaf 2024 wordt voorbereid.

59. Kennisveiligheid én Intrafederaal Screeningsmechanisme voor Buitenlandse investeringen

Projectverantwoordelijke	Nieuwe medewerker (1 VTE met A2 profiel)
Betrokken personeelsleden	Flama Wouter Spyns Peter
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl Peeters Eliah
Begroting	Nog te bepalen
Budget	Nog te bepalen
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Kennisveiligheid

Kennis en technologie zijn de laatste jaren meer en meer de inzet van geopolitieke conflicten. Het beschermen van kennis wordt dus belangrijker als beleidsthema en vergt beleidsactie. In november 2022 heeft de Vlaamse Regering beslist in een mededeling VR2022 2810 MED. 0399/1 om het beleid rond **kennisveiligheid** te moderniseren en scherp te stellen. Het opzet is om internationale samenwerking voor onderzoek en innovatie te versterken op een verantwoorde en voorzichtige manier.

In 2023 zal Departement EWI uitvoering geven aan de mededeling VR en verdere stappen zetten in het uitbouwen van een kennisveiligheidsbeleid via een werkgroep Kennisveiligheid dat een samenwerking is tussen de bevoegde administraties, kennisinstellingen en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Deze stakeholders zullen onder leiding van Departement EWI een overkoepelend kader creëren om kennisveiligheid te garanderen bestaande uit volgende acties:

- kennisveiligheidsloket;
- samenwerking met andere overheden in België en in Europa;
- handvaten/leidraden voor de diverse doelgroepen;
- het in kaart brengen van de risico's en situatie in Vlaanderen;
-

In 2023 zal de Vlaamse overheid samen met de betrokken actoren het kennisveiligheidsbeleid vormgeven en aansluiting zoeken waar mogelijk bij Europese beleidsinitiatieven.

FDI Screening

Recente crisissen zoals de COVID-19 crisis, de inval van het Russisch leger in Oekraïne wijzigen ingrijpend het geopolitieke kader en de Belgische economie. Buitenlandse investeringen zijn in toenemende mate ingegeven door strategische of (geo)politieke doelstellingen en hebben een impact op de strategische belangen van een overheid, de nationale veiligheid en/of openbare orde. Bijna 20 lidstaten van de Europese Unie willen zich beschermen tegen dergelijke mogelijke buitenlandse investeringen en hebben een screeningsmechanisme voor buitenlandse investeringen aangenomen.

Gezien deze geopolitieke evoluties is België tot actie overgegaan en op 1 juni 2022 heeft het Overlegcomité een ontwerp van samenwerkingsakkoord tot het invoeren van een mechanisme voor de screening van buitenlandse investeringen goedgekeurd. Dit screeningsmechanisme richt zich op buitenlandse directe investeringen door niet-EU personen en ondernemingen in België.

Het is de bedoeling om tegen **1 juli 2023** een intra-federaal screeningsmechanisme operationeel te hebben die het de deeltiteiten en federale overheid mogelijk maakt om buitenlandse investeringen te screenen. De eerste maanden van 2023 zullen aangewend worden om voorbereidingen te treffen voor de implementatie van het intra-federaal screeningsmechanisme op zowel Vlaams niveau als op intra-federaal niveau. De werklast wordt jaarlijks ingeschat op een 70 tot 80-tal Belgische dossiers waarvan meer dan de helft betrekking heeft op Vlaamse bedrijven.

Op Vlaams niveau is Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) aangeduid als trekker en Departement EWI (DEWI) als betrokken entiteit. Departement EWI zal aan het Vlaamse luik van het screeningsmechanisme onder leiding van DKBUZA actief participeren.

b. Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid

1. Europees beleid

60. Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden van de Raad van Ministers (Raad Concurrentievermogen en Raad Telecom) van de Europese Unie en beïnvloeding van het Europese beleid

Projectverantwoordelijke	Van den Brande Karoline (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	De Wilde Amber (0,7 VTE) Feldmann Theresia (0,5 VTE) Scheere David (0,2 VTE) De Proft Marleen (0,5 VTE)
Contactpersonen kabinet	Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2,9 VTE

Omschrijving actie

Het kader waarbinnen het *Vlaams* economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid kan worden uitgetekend, wordt in hoge mate bepaald door de Europese Unie. De **Europese interne markt** - van afgerond 450 miljoen consumenten - is een gigantische troef voor de Vlaamse exportgerichte economie.

De **Beleidsnota** stelt dan ook een strategische en proactieve aanpak te hanteren ten aanzien van de Europese Unie via een co-creatief proces: op basis van een **consultatie van de stakeholders** (zoals d.m.v. het Vlaams Europaplatform van het Departement EWI), identificeren we vanuit offensieve belangen de concrete initiatieven die we van Europa verwachten. We beïnvloeden in een zo vroeg mogelijke fase het beleid van de Europese Commissie op het gebied van onderzoek, innovatie, regionale ontwikkeling, industrie en interne markt (incl. digitale interne markt). We wegen op de vormgeving, de omvang en de implementatie van Europese steunprogramma's binnen het Europese budget.

Dit wordt als volgt geoperationaliseerd door het Departement EWI.

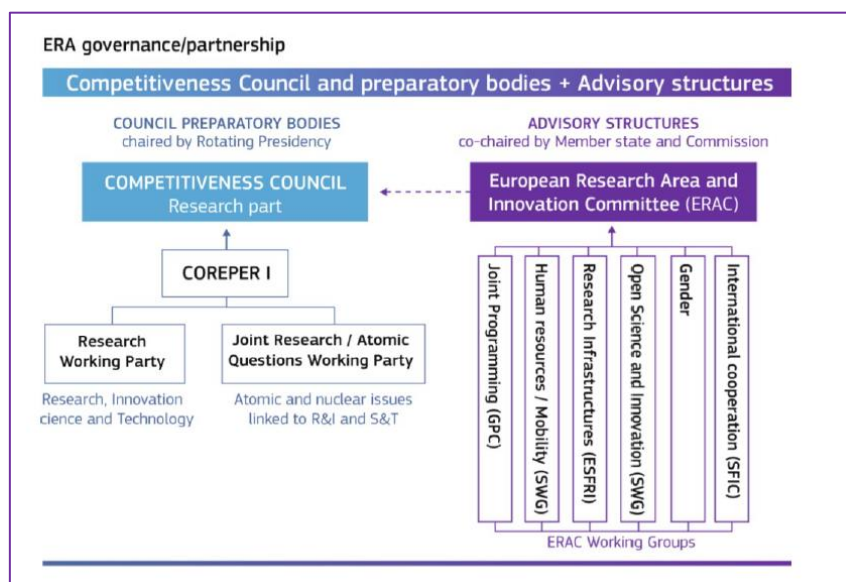
Om deze beleidsdoelstellingen waar te maken heeft het Departement EWI een voltijdse raadgever (aangevuld met een 0,5 VTE ondersteuning) als attaché **afgevaardigd naar de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de EU (DVV EU) binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU (PV)** om er de voorbereidingen rond de **Raad Concurrentievermogen** (bestaande uit de onderdelen: Onderzoek – Industrie – Interne Markt) mee op te volgen. Sinds juni 2022 heeft het Departement EWI ook een beleidsmedewerker als attaché deeltijds gedetacheerd om de werkzaamheden van de **Raad Telecom** (met focus op de aspecten rond digitalisering en de bevoegdheden van EWI) meer van nabij op te volgen.

Met het oog op de voorbereidingen van en het **Belgische Voorzitterschap van de Raad van de EU** in 2024 (januari-juni) zelf, wordt in 2023 en 2024 (eerste jaarthelft) de cel Concurrentievermogen binnen de DVV EU versterkt met twee extra beleidsmedewerkers van het Departement EWI. Deze twee beleidsmedewerkers, een voor Onderzoek en een voor Industrie en Interne Markt, worden deeltijds gedetacheerd als attaché naar de DVV EU tussen begin 2023 en juni 2024.

De DVV EU telt een reeks attachés vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen (dus ook vanuit EWI) en wordt geleid door een Diplomatiek Vertegenwoordiger van Vlaanderen. De attachés nemen, net zoals de collega's van andere Belgische overheden bij de PV, deel aan de werkgroepen van de Raad waar de Raden van ministers van de EU worden voorbereid en treden daarbij ook soms als woordvoerder voor België op (steeds in nauw overleg met alle betrokken overheden)..

De DVV EU vormt de **“front office”** die de Europese dossiers van zeer nabij opvolgt en rapporteert over de jongste Europese ontwikkelingen, met het oog op standpuntbepaling. Hiervoor koppelt ze terug naar de verschillende administraties (de “back offices”) en de kabinetten die instaan voor de uiteindelijke inhoudelijke lijnen.

Onderstaande figuur duidt specifiek de Europese governance inzake O&I waarop het Departement EWI proactief inspeelt. Links situeren zich de werkzaamheden van de **Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek)**, rechts de werkzaamheden van de adviesstructuren die verbonden zijn aan het **European Research Area and Innovation Committee (ERAC)**.

De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt bij de DVV EU vervullen een sleutelrol binnen de raads werkgroepen Onderzoek, Industrie (en Interne Markt) waar alle voorstellen, die finaal in de Raad Concurrentievermogen kunnen landen, **voorafgaandelijk** tussen de lidstaten en de Europese Commissie worden besproken. Aangezien de Raad Telecom volgens het Samenwerkingsakkoord inzake de EU valt binnen categorie 1 (i.e. een federale bevoegdheid) volgt de EWI-attaché voor Digitalisering bij de DVV EU de werkzaamheden van de Raad Telecom steeds in nauwe samenwerking met de federale collega's op. De EWI-afgevaardigden capteren de voor (het beleidsdomein) EWI relevante evoluties op EU-niveau en onderhouden contacten met de Europese Commissie en andere lidstaten om een (pro-)actieve verdediging van de Vlaamse belangen mogelijk te maken in de diverse Raads werkgroepen bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten.

De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt zorgen eveneens voor de **ondersteuning van minister Brouns**, wanneer hij België vertegenwoordigt in de Raad Concurrentievermogen of tijdens informele ministeriële vergaderingen, volgens de geldende toerbeurtregeling onder de Gewesten/Gemeenschappen.

Volgende Raden zijn voorzien in 2023:

- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Industrie/Interne Markt) van 6-7/02/2023 (Stockholm)
- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek) van 7-8/02/2023 (Stockholm)
- Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne Markt) van 2/03/2023 (Brussel)
- Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/interne markt & Onderzoek) van 22 en 23 mei (Brussel)
- (OVb) Informele Raad Concurrentievermogen (luik Industrie/Interne Markt) van 24-25 juli (Bilbao)
- (OVb) Informele Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek) van 27-28 juli (Santander)
- (OVb) Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne Markt) van 25-26 september (Brussel)

(OVb) Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne markt & Onderzoek) van 7 en 8 december (Brussel) De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt bij de VVEU nemen daarnaast ook doorgaans deel aan de **vergaderingen van de CIS-CFS** (Commissie Internationale Samenwerking – Commissie Federale Samenwerking), de werkgroepen en stuurgroep van het **EU-platform**, relevante bijeenkomsten van de **IEC** (Interministeriële Conferentie Economie) en van de DGE (Directie-generaal Europese Zaken van de FOD Buitenlandse Zaken), vergaderingen bij EWI en ook wel eens aan een vergadering van een concreet EU-initiatief om een goed overzicht te blijven houden en om relevante informatie vanuit de Raad door te spelen.

Met het oog op het **Belgisch Voorzitterschap** van de Raad van de EU in de eerste jaarhelft van 2024 zullen de EWI-attachés in 2023 de voorbereidingen van dit Voorzitterschap binnen EWI, en op Vlaams, intra-Belgisch en EU-niveau verder mee opvolgen en er maximaal aan bijdragen.

Zo neemt Vlaanderen binnen België het voorzitterschap waar van de **Raad Industrie** binnen het Belgische voorzitterschap van de Unie in de eerste helft van 2024.

In 2023 wordt dit actief inhoudelijk voorbereid en met de Europese Commissie wordt overlegd over het organiseren van evenementen.

61. Strategie internationalisering binnen beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Spyns Peter (0,9 VTE)
Betrokken personeelsleden	<p>Agten Stephanie (0,8 VTE) Bollen Lut (Zie JOP-fiche 15) Cattoor Barbara (Zie JOP-fiche 1) Paris Van Paesschen (0,1 VTE) De Proft Marleen (Zie JOP-fiche 59) De Vos Liselotte (0,2 VTE) Dewallef Erwin (0,1 VTE) D'Hondt Kathleen (Zie JOP-fiche 41) Dumolyn Bart (0,2 VTE)</p> <p>Feldmann Theresia Haesaert Els (0,1 VTE) Hauchecorne Rita (0,2 VTE) Houwen Mieke (Zie JOP-fiche 17) Maes Dries (Zie JOP-fiche 18) Oleo Michele (0,2 VTE) Scheere David Van den Brande Karoline (Zie JOP-fiche 59) Van Grootel Geert (0,5 VTE)</p> <p>Van Paesschen Paris (0,1 VTE) Vandewalle Manon Vercruysse Tom Vermander Els (0,2 VTE) Vermeulen Hilde (Zie JOP-fiches 20 en 45) Verreet Gert (0,2 VTE)</p>
Contactpersonen kabinet	Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	3,6 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI hanteert een strategische en proactieve aanpak ten aanzien van de Europese Unie via een co-creatief proces. Het is dan ook – zowel van de Europese Commissie als van Vlaanderen – de uitdrukkelijke intentie om de stakeholders actief te betrekken bij het O&I-beleid, o.a. op basis van consultaties d.m.v. het Vlaams Europaplatform waarin alle relevante stakeholders vertegenwoordigd zijn.

In 2023 zal het Departement EWI werken aan **volgende voor het Beleidsdomein EWI belangrijke Europese dossiers**:

1. Het Werkprogramma van de Europese Commissie 2023;
2. De Europese ondersteuningsprogramma's Horizon Europe, Digital Europe Plan, Connecting Europe Facility en het Single Market Programme;
3. De vernieuwing van de European Policy Agenda en ERA-acties (via het ERA Forum);
4. Het Horizon Europe partnerschappen (en de Knowledge Hub for Partnerships);
5. De missie-gerichte benadering (en het Horizon Europe TRAMI-project)

Het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad (zie fiche elders).

1. Het Werkprogramma van de Europese Commissie

Jaarlijks legt de Europese Commissie haar beleidsintenties voor het werkjaar vast in een beleidsdocument. Ook voor 2023 gelden nog steeds volgende zes grote ambities:

- Een Europese Green Deal
- Een Europa dat klaar is voor het Digitale tijdperk
- Een economie die werkt voor de mensen
- Een sterker Europa in de wereld (strategische autonomie)
- Bevordering van onze Europese levenswijze
- Een nieuwe impuls voor de Europese levenswijze/democratie

Binnen de Vlaamse overheid worden al deze beleidsinitiatieven nauwgezet opgevolgd en gecoördineerd via het SOIA-overleg. Bepaalde administraties worden aangeduid als trekkers, anderen als betrokkenen.

2. De Europese ondersteuningsprogramma's Horizon Europe, het Digital Europe Programme, de Connecting Europe Facility en het Single market Programme

Door het relatief grootste belang van Horizon Europe, gaan we enkel op dit programma dieper in. De andere programma's kwamen reeds aan bod in andere fiches.

Horizon Europe borduurt voort op het succes van Horizon 2020, met de focus op excellent onderzoek en innovatie, met missie-georiënteerd O&I-beleid als nieuw accent.

HORIZON EUROPE STRUCTURE

* European Institute of Innovation & Technology (EIT) is not part of the Specific Programme
** Non-nuclear activities of JRC

De structuur van Horizon Europe is vergelijkbaar met de pijlerstructuur van Horizon 2020:

- Pijler 1: Excellent science (inclusief de European Research Council (ERC) en Marie Skłodowska-Curie Acties (MSCA) en de onderzoeksinfrastructuren);
- Pijler 2: Global Challenges and European Industrial Competitiveness met de clusters en de JRC;
- Pijler 3: Innovative Europe (inclusief de European innovation Council (EIC) en het European Institute for Innovation and Technology (EIT));
- En dwars overheen: Widening Participation Strengthening the European Research Area.

Het is belangrijk vanuit het Departement EWI de Vlaamse kennis- en innovatieactoren maximaal te ondersteunen opdat hun slaagkansen in de financieringskanalen van Horizon Europe zo groot mogelijk zouden zijn.

In deze spelen de **Programmacomités die de calls voorbereiden**, een belangrijke rol. In die Programmacomités zetelen vertegenwoordigers van het Departement EWI (zie bijlage voor details m.b.t. welke EWI-collega's in welke Programmacomités vertegenwoordigd zijn).

Deze vertegenwoordigers onderhouden nauwe contacten met de belanghebbenden (zie ook fiche 61) om de informatie snel te laten doorstromen van en naar de Europese Commissie (zowel rechtstreeks op informele wijze als via formele weg in consensus met de andere Belgische entiteiten). Ze nemen ook deel aan de Belgische spiegelcomités, vaak als trekker.

3. De vernieuwde Europese Onderzoeksruimte

Het Departement EWI bouwt mee aan de totstandkoming van de **European Research Area** (ERA – Eengemaakte Onderzoeksruimte). Die kan omschreven worden als de Europese ruimte waarbinnen wetenschappelijke en technologische kennis vrij kan circuleren en die de Europese kennisbasis dient te versterken, niet alleen op vlak van wetenschappelijk onderzoek maar ook van technologische ontwikkeling ten behoeve van de concurrentiepositie van de Europese industrie. De vrije circulatie van kennis wordt ook de "**vijfde Europese vrijheid**" genoemd.

In 2021 werd de ERA grondig "vernieuwd". Op **30 september 2020** lanceerde de Commissie de mededeling '*A new ERA for research and innovation*' en op 1 december 2020 nam de Raad conclusies 'on the new ERA' aan. Op **19 november 2021** nam de Raad vervolgens conclusies aan m.b.t. '*The future governance of the ERA*' evenals een 'Council recommendation' m.b.t. '*A pact for research and innovation in Europe*'.

Een **nieuw 'Pact voor O&I'** in Europa biedt het bredere beleidskader. Daarbij worden bepaalde fundamentele waarden en principes naar voor geschoven waarop O&I in de Europese Unie moet steunen. Tevens wordt een aantal brede thema's (**zogenaamde ERA-prioriteiten**) opgenomen in een ERA-beleidsagenda evenals de intentie uitgesproken voor een betere coördinatie van initiatieven en middelen. Tot slot worden de lidstaten opgeroepen om hun investeringen in de ERA vol te houden en op te drijven. Concreet wenst de Commissie dat de 3% bbp O&I-intensiteit gehaald wordt op Europees niveau. De Commissie nodigt daartoe de lidstaten uit om op vrijwillige basis op nationaal niveau enkele deeldoelstellingen te halen.

Voor Vlaanderen zijn volgende doelen relevant: (i) een globale O&I-intensiteit van 3% bbp bereiken, (ii) 1,25% bbp inspanning op niveau van de EU bereiken in 2030 als publieke O&O- "inspanning" (= subsidies én fiscale voordelen), en (iii) 5% van publieke O&I-investeringen van een lidstaat gaat in 2030 naar transnationale samenwerking.

Om deze algemene doelstellingen concreet in te vullen werd een **ERA-beleidsagenda** goedgekeurd (voor de periode 2022-2024) die een lijst bevat van **18 ERA-acties** (waarvan sommige ook sub-acties hebben). Lidstaten kiezen zelf, opnieuw op vrijwillige basis, welke ERA-acties ze op welke manier ondersteunen en rapporteren jaarlijks over de stand van zaken, wat in een nationaal dashboard (niet publiek) wordt opgenomen. De voortgang op een geaggregeerd Europees niveau wordt gemonitord via een aantal indicatoren door de Commissie en die stand van zaken is publiek beschikbaar. Los daarvan vormt de ERA in alle aspecten ook het voorwerp van wetenschappelijk onderzoek en andere studies.

Om de implementatie van de vernieuwde ERA in goede banen te leiden, werd het **ERA Forum** opgericht. Daarnaast werd de rol van de ERAC opnieuw gedefinieerd als een adviesverlenend comité van Europese leidende O&I-ambtenaren.

De Commissie wendt daarbij het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling aan, bv. door open toegang te vragen tot publicatie en onderzoeksdata, door allerlei ondersteuning te bieden voor mobiliteit van onderzoekers. Of nog meer, door een Europees pensioenfonds op te richten.

Zowel van de ERAC als van het ERA Forum maakt een vertegenwoordiger van het Departement EWI deel uit van de Belgische delegatie, en neemt deze deel aan de vergaderingen van het betreffende spiegelcomité op Belgisch niveau.

Binnen het ERA Forum zijn verscheidene "grote" subwerkgroepen actief die verantwoordelijk zijn voor de uitwerking van een ERA-actie waarbij het departement in vele gevallen de eigenlijke vertegenwoordiger en anders de reservevertegenwoordiger aanlevert. Voor vele ERA-acties worden zogenaamde "mutual learning exercises" opgezet die informatie- en ervaringsuitwisseling rond beleid tussen de deelnemende landen ondersteunt. En verder worden ook (vele) ad hocvergaderingen of workshops georganiseerd rond (onderdelen van) ERA-acties.

Ook in 2023 worden de belanghebbenden geïnformeerd via het Europaplatform over de ERA-acties waaraan Vlaanderen deelneemt. Naast overheidsinitiatieven hebben immers de Vlaamse O&I-actoren ook een belangrijke rol te spelen in de uitvoering van vele ERA-acties.

4. Het vernieuwde landschap van de Europese partnerschappen

Vanuit de COM beoogt men via het nieuwe Horizon Europe programma **een rationalisering van het Europees partnerlandschap**. Concreet betekent dit dat er nog **drie soorten** partnerschappen zullen georganiseerd worden in het Horizon Europe-programma.

- **Co-programmed European Partnerships:** Partnerschap tussen de COM en private en/of publieke partners (EU-lidstaten/geassocieerde landen), gebaseerd op Memoranda of Understanding en/of contractuele afspraken met partners (cf. huidige contractual Public Private Partnership-model) om complementaire onderzoeksactiviteiten door de partners te beschrijven (terwijl de Commissie haar activiteiten in de werkplannen van het kaderprogramma opneemt);
- **Co-funded European Partnerships:** Europese partnerschap dat medegefinancierd is, en een min of meer gecentraliseerde combinatie van EU- en nationale publieke en/of andere O&I- financieringsbronnen (cf. huidige ERA-Net, European Joint Programme) betreft voor een reeks van activiteiten beschreven in een voorstel dat geselecteerd werd via open oproepen in het kaderprogramma ;
- **Institutionalised European Partnerships:** Dit zijn partnerschappen waarbij de COM deelneemt aan financieringsprogramma's voor onderzoek en innovatie die worden

uitgevoerd door een aantal EU- landen. Ze zijn gebaseerd op **artikel 185** van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), op basis waarvan de EU aan dergelijke programma's kan deelnemen. Dit kunnen ook publiek-private partnerschappen zijn die zijn opgericht op grond van **artikel 187** VWEU, zoals gemeenschappelijke ondernemingen of EIT-kennis- en innovatiegemeenschappen. Deze partnerschappen worden alleen geïmplementeerd wanneer andere onderdelen van het Horizon Europe-programma de gewenste of verwachte effecten niet zouden bereiken.

Deze partnerschappen situeren zich hoofdzakelijk binnen 'pijler twee' van Horizon Europe met als titel 'Global Challenges & Industrial Competitiveness'.

Vlaanderen is actief volgende van de naar verwachting partnerschappen:

1. European Open Science Cloud (EOSC) Partnership
2. European Partnership for Chemicals Risk Assessment
3. European Partnership - ERA for Health
4. European Partnership on Transforming Health and Care Systems
5. European Partnership – Driving urban transitions to a sustainable future
6. European Partnership for Clean Energy Transition
7. European Partnership Rescuing Biodiversity to Safeguard Life on Earth
8. European Partnership for Blue Oceans
9. European Partnership Water Security for the Planet
10. European Partnership for Innovative SMEs
11. European Partnership on Metrology
12. EU-Africa Global Health Partnership
13. European Partnership for High Performance Computing
14. European Partnership for Key Digital Technologies

Een derde "golf" van partnerschappen zal in 2023 voorbereid worden. Binnen Vlaanderen neemt het Departement EWI de coördinatie op zich om dit proces tot een goed einde te brengen in de Belgische context, en mede met de Belgische collega's ervoor te zorgen dat alle officiële toezeggingen tijdig overgemaakt werden aan de Europese Commissie.

Het departement EWI vertegenwoordigt ook België in de States Representative Group van verschillende gecoprogrammeerde partnerschappen en Joint Undertakings.

Een bijzondere vorm van partnerschap betreft het **European Institute of Innovation & Technology (EIT)**.

Het EIT heeft als belangrijkste ambitie het optimaal op elkaar afstemmen van de drie elementen van de kennisdriehoek (onderwijs, onderzoek en innovatie) om te komen tot één en dezelfde doelstelling, namelijk het opvoeren van de Europese economische groei en concurrentiepositie door het verstevigen van de innovatiecapaciteit van de EU en haar lidstaten.

Om die ambitie waar te maken, hanteert het EIT het concept van de **Knowledge and Innovation Communities (KIC's)**. Dat zijn grensoverschrijdende publiek-private partnerschappen bestaande uit individuen en/of teams die worden gerekruteerd door hoger onderwijsinstellingen (vooral universiteiten), onderzoeksinstituten en bedrijven in de EU. Vlaanderen is lid van de Member States Representatives Group die adviezen verleent omtrent de aansturing van het EIT..

Er bestaan ook diverse programma's die bijdragen tot de ERA waarvoor geen (of in beperkte mate) communautaire financiering is voorzien, en lidstaten en regio's dus aangewezen zijn op eigen middelen indien men kiest om deel te nemen (er bestaat een vrije keuze).

Het algemene principe is dat de lidstaten door samen te werken en hun budgetten te bundelen meer kunnen bereiken (door hefboomeffecten en schaalvoordelen en het wegwerken van overlappingen) en dit vaak met een kleiner budget dan wanneer elke lidstaat in verspreide slagorde opereert (= de zogenaamde fragmentatie).

Dit geldt in het bijzonder voor **maatschappelijke uitdagingen die de landsgrenzen overstijgen** en betreft hoofdzakelijk de Gezamenlijke Programmeringsinitiatieven (**Joint Programming Initiative – JPI**) die middelen bundelen om O&O-investeringen te optimaliseren in het kader van grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, resistentie tegen antibiotica, neurodegeneratieve ziektes enz.

Bestuursmatig worden de partners (lidstaten) vertegenwoordigd in een governance/management board en wordt het strategisch proces opgevolgd binnen de Knowledge Hub on European R&I Partnerships die bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten en de Commissie.

Het departement vertegenwoordigt België in de Knowledge Hub on European R&I Partnerships, evenals in verschillende bestuursraden van partnerschappen, en de EIT Member States Configuration. EWI-vertegenwoordigers zijn zeer actief in de JPI Oceans en JPI FACCE en volgen ook enkele andere JPIs op (zie de bijlage).

Een soortgelijke constructie bestaat voor de **grote onderzoeksinfrastructuren** (de European Research Infrastructure Consortia – ERIC) waarvoor de strategie bepaald wordt binnen het European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). Ook hier is het departement vertegenwoordigd in de beheerstructuur.

EUREKA, tenslotte, is een intergouvernementeel initiatief tussen 41 landen uit Europa maar ook met landen buiten Europa zoals Canada of Zuid-Korea bv. voor de bevordering van de internationale samenwerking in projecten voor toegepast en marktgericht industrieel O&O.

5. De Europese missiegerichte aanpak

Binnen Horizon Europe wordt het concept van een “missie” uitgewerkt. Dit is een nieuwe manier om aan onderzoek en innovatie te doen om zo de impact ervan op de samenleving te vergroten. Het is ook een manier om te communiceren naar het brede publiek, waarbij de Europese Commissie hoopt om met O&I tot de verbeelding te spreken.

Missies hebben de ambitie om niet enkel oplossingen voor problemen te ontwikkelen, maar om maatschappelijke uitdagingen zo aan te pakken opdat een samenleving verandert.

Een missie behelst meer dan enkel O&I-projecten, maar kunnen o.a. prijzen, wetgevende initiatieven enz. als instrument mee ingezet worden.

Een kenmerk van missie-gedreven O&I-beleid is de **doelgerichtheid van het onderzoek**, ondersteund door een **sterke burgerbetrokkenheid**. Het doel van co-creatie is zowel de beleidsmakers als alle relevante stakeholders en meer specifiek het brede publiek te betrekken in het besluitvormingsproces.

Het opzet is draagvlak/mede-eigenaarschap creëren bij de burgers om zo de impact van O&I te vergroten, maar ook om de burger maatschappelijk te betrekken en te activeren. Hoewel deze missies zich situeren binnen het Horizon Europaprogramma is het de verwachting dat ook lidstaten zich aansluiten bij de Europese activiteiten en deze ook lokaal ondersteunen, waarbij de hogervermelde partnerschappen een rol kunnen spelen.

Het missie-gedreven onderzoeks- en innovatiebeleid krijgt een centrale plaats binnen Horizon Europe. Professor Mariana Mazzucato werd in 2017 door toenmalig Europees commissaris voor Onderzoek, Wetenschap en Innovatie Carlos Moedas aangesteld om dit verder uit te werken.

Dit heeft geleid tot **vijf criteria** waaraan missies moeten voldoen, met name:

1. een missie moet in staat zijn een breed publiek te betrekken en aan te sluiten bij wat er speelt in het hedendaags maatschappelijk debat;
2. een missie heeft een duidelijke termijn en een tastbaar, duidelijk omschreven en meetbaar doel;
3. een missie moet ambitieus zijn, maar wel haalbaar, en moet daarbij de gehele innovatieketen betrekken;
4. missies moeten multidisciplinair en cross-sectoraal zijn en private actoren uitnodigen te investeren;
5. een missie is duidelijk over de verwachte uitkomst, maar meerdere bottom-up oplossingen zijn denkbaar. Ook werden een aantal aanbevelingen geformuleerd om deze missies te doen slagen die – samen met nog een aantal andere criteria – opgenomen zijn in de Verordening.

Typend voor het missie-gedreven onderzoek is de rol die de burger en het maatschappelijke middenveld zullen innemen. De burgers zullen van meet af aan betrokken worden bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van de missies. De Europese Commissie gaat de dialoog aan met de burger, de belanghebbenden en de overheid, en verwacht van lidstaten dat ook zij dergelijke processen en structuren opzetten op nationaal/regionaal niveau.

In de Horizon Europe teksten zijn reeds **gebieden voor mogelijke missies (mission areas) opgelijst:**

- Missiegebied 1: Adaptation to Climate Change, including Societal Transformation
- Missiegebied 2: Cancer
- Missiegebied 3: Healthy Oceans, Seas, Coastal and Inland Waters
- Missiegebied 4: Climate-Neutral and Smart Cities
- Missiegebied 5: Soil Health and Food

Rond deze mission areas is een governance gebouwd.

Mission boards (MB)

Voor ieder missiegebied werd er een mission board geïnstalleerd. Een mission board bestaat uit maximum 15 onafhankelijke experts met brede expertise – zij zijn zowel voor hun kennis, alsook voor hun kunde om de media te bespelen geselecteerd –, incl. Social Sciences and Humanities experts en relevante vertegenwoordigers van eindgebruikers.

Sub-groups per missiegebied

Het betreft hier telkens een **werkgroep van nationale/regionale experts per missiegebied**.

Dit comité hangt formeel onder het Strategisch Comité (zie hoger, i.e. Strategic Configuration of the Horizon Europe Programme Committee) en verleent eveneens advies aan de MB.

Deze nationale experts vormen een directe link tussen het Europese beleid (in dit geval de Mission Board) en de burgers en nationale/regionale belanghebbenden. **In vier van de vijf expert-subgroepen is de Belgische vertegenwoordiger een medewerker van het Departement EWI.**

Eén van de taken is het aanmoedigen van het **burger-engagement**. Hierbij dienen de experts o.m. nationale/regionale evenementen te identificeren die aanleunen bij het missiegebied waarin zij actief zijn of evt. nieuwe evenementen te organiseren.

Zij detecteren de mogelijke aanspreekpunten (burgers of belanghebbenden) en stimuleren op die manier het co-creatie-proces.

Deze experts kunnen eveneens een klankbordgroep/reflectiegroep van belanghebbenden opstarten, maar het is vnl. de bedoeling dat zij de burgers betrekken/raadplegen.

Ook Vlaanderen zet zich achter het missie-gedreven onderzoek. Dit impliceert dat voldoende personele inzet nodig is om alle activiteiten op te volgen en ertoe bij te dragen, o.a. onder de vorm van inbreng die het resultaat is van burgerparticipatieprocessen.

Om dit alles in goede banen te leiden en te leren van andere Europese lidstaten neemt het departement deel aan een **Horizon Europe project** rond het opzetten van lokale structuren, processen en evenementen rond burgerparticipatie in het kader van Europese missies (TRAMI – Transnational Cooperation on the Mission Approach). O.a. zal een netwerk van relevante Vlaamse actoren uitgebouwd worden onder de paraplu van het Europeaplatform (cf. fiche 61) en zullen enkele burgerparticipatie-evenementen georganiseerd worden. Het project ging op 1 april van start en duurt twee jaar.

6. Verbinden van de Europese Onderzoeksruimte met de Europese Onderwijsruimte

De nieuwe Europese commissaris Gabriël zet terecht sterk in op het verbinden van de Europese Onderzoeksruimte met de Europese Hoger Onderwijsruimte. Het initiatief '**Europese Universiteiten**' speelt daarin een belangrijke rol. Het Departement EWI zal deze verbinding maximaal faciliteren.

Het departement zal de nodige inbreng aanleveren voor de op stapel staande Raadsconclusies van de Ministeriële Raad van Onderzoek (cf fiche 59). Het departement blijft deelnemen aan de werkgroep Education van het ERA Forum, waar het departement België vertegenwoordigt vanuit het domein Onderzoek.

62. Stakeholdersoverleg via EU-platform

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	Agten Stephanie De Proft Marleen Oleo Michele Spyns Peter Verschaeren Simon
Contactperso(n)en(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Vlaams Platform voor Europese Programma's (kortweg EU-Platform) werd in 2010 opgericht vanuit de nood aan een **overkoepelend platform om de deelname van Vlaamse onderzoekers en bedrijven aan Europese programma's** en initiatieven op het gebied van economie, wetenschap en innovatie te versterken.

Het **tweeledige doel** van het EU-Platform is meer bepaald:

1. Het stimuleren en ondersteunen van de Vlaamse deelname aan de EWI-gerelateerde Europese programma's en -initiatieven;
2. Het bewerkstelligen van een betere stroomlijning van de Vlaamse standpuntbepaling (ook binnen de Belgische [beleids]context) ten opzichte van de EWI-gerelateerde Europese (beleids)agenda.

Het EU-Platform groepeerde de EWI-gerelateerde beleidsactoren en stakeholders in Vlaanderen en wordt gecoördineerd door het Departement EWI. Momenteel bestaat het EU-Platform **uit een stuurgroep en vijf werkgroepen**.

In de **Stuurgroep EU-Platform (SEP)** zetelen vertegenwoordigers van de betrokken EWI-beleidsentiteiten (Departement EWI en Agentschappen VLAIO en FWO), de VLIR (namens de Vlaamse universiteiten), de VLHORA (namens de Vlaamse hogescholen), de Vlaamse Strategische Onderzoekscentra (SOCs) (via een SOC-vertegenwoordiger die door het SOC-forum wordt aangeduid), de industrie (vertegenwoordigd door Agoria, Voka, Unizo en BiR&D), het middenveld (vertegenwoordigd door de Verenigde Verenigingen) en VLEVA. De EWI-gerelateerde adviesraden VARIO en SERV nemen met raadgevende stem deel aan de SEP. Ook het beleidsdomein BUZA (Departement Buitenlandse Zaken en Agentschap FIT) is in de SEP vertegenwoordigd. Tenslotte heeft ook de EWI-vertegenwoordiger bij de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie (AAVREU) zitting in de SEP.

De SEP staat in voor de definitie van de algemene strategie van het EU-Platform en legitimeert ook de werkzaamheden ervan.

De **vijf operationele thematische werkgroepen** van het EU-Platform zijn opgericht met een bredere samenstelling. Deze werkgroepen volgen elk vanuit hun eigen invalshoek de EWI-gerelateerde Europese programma's en initiatieven op, faciliteren de Vlaamse deelname aan de EWI-gerelateerde Europese programma's en initiatieven en dragen bij tot de Vlaamse standpuntbepaling over en prioriteitstelling in het Europese EWI-beleid. Ook formuleren de werkgroepen concrete voorstellen voor de uitwerking van nieuwe initiatieven die door de SEP worden voorgesteld.

63. Vlaamse voorbereiding van het Belgisch EU Voorzitterschap eerste helft 2024

Projectverantwoordelijke	Agten Stephanie
Betrokken personeelsleden	Van den Brande Karoline Spyns Peter Cattoor Barbara Vandewalle Manon Feldmann Theresia Siau Annelien Keymolen Wout Boijmans Philippe De Wilde Amber Rigaux Laure-Anne Vercruysse Tom Degreef Margo Liekens Jules EWI-dossierbehandelaars
Contactperso(o)n(en) kabinet	Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

Van 1 januari 2024 tot 30 juni 2024 bekleedt België het Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (EU).

Ook Vlaanderen zal tijdens dit voorzitterschap een belangrijke rol spelen. Dit stelt Vlaanderen voor een reeks uitdagingen die goed moeten worden voorbereid.

De Vlaamse voorbereiding van het Belgisch Voorzitterschap 2024 verloopt via de **werkgroep Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden – EU Voorzitterschap (SOIA EU VZP)**.

Het Departement EWI vertegenwoordigt het beleidsdomein EWI binnen deze werkgroep. Ook is het Departement EWI betrokken in de Werkgroep Communicatie die onder SOIA EUVZP valt. Het Departement EWI neemt tevens deel aan de voorbereidende intra-Belgische ambtelijke werkgroepen CIS-SPOC (voor onderzoek en innovatie) en het equivalent IEC (voor industrie en interne markt). Ook neemt het Departement EWI deel aan verschillende intra-BE overlegorganen waar zowel administratie als het politieke niveau vertegenwoordigd zijn, nl. de Groep Programma (GP) COMPET, TTE Telecom, GAC/FAC cyber. Dit wat de overlegorganen betreffen.

De beleidsnota 2019-2024 Economie, Wetenschap en Innovatie stelt dat ter voorbereiding van het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie EWI haar capaciteit tijdig versterkt en dat EWI ambieert om een zo sterk mogelijke rol te vervullen waarbij Vlaanderen mee het Voorzitterschap in de Raad waarneemt voor de domeinen industrie en onderzoek.

In 2022 is er intra-Vlaams en intra-Belgisch tot een akkoord gekomen wat betreft de **toerbeurtregeling**: Vlaanderen zal tijdens het trio-Voorzitterschap met Spanje en Hongarije (start juli 2023 t.e.m. eind december 2024) België – onder meer – vertegenwoordigen als voorzitter van de Raad Concurrentievermogen, luik industrie (i.e. categorie 3).

Verder neemt Vlaanderen ook het assessorschap voor interne markt (categorie 2) op (cf. de Mededeling aan de Vlaamse Regering betreffende het samenwerkingsakkoord EU: toerbeurtregeling 2022-2024 (d.d. 1 april 2022) en het interministerieel akkoord van 2 mei 2022). Ook de Raadswerkzaamheden m.b.t. onderzoek en innovatie zijn voor het Departement EWI een belangrijke prioriteit, ook al neemt Vlaanderen hier de toerbeurt niet op.

Concreet betekent dit dat het Departement EWI samen met de Raadgevers Onderzoek en Innovatie, Industrie en Interne Markt (vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de EU) regelmatig in overleg treedt met de andere Vlaamse overheids-actoren en partners alsook de betrokken gefedereerde entiteiten om de prioriteiten op vlak van industrie, interne markt, onderzoek en innovatie verder uit te werken. Het Departement EWI draagt dus actief bij tot de uitwerking van het Belgisch Voorzitterschapsprogramma, alsook het trio-programma. De focus ligt op de invulling van de Raadswerkzaamheden Industrie en Interne Markt en Onderzoek en Innovatie en de evenementen die Vlaanderen/België tijdens het Europees Voorzitterschap zal organiseren.

Daarnaast ondersteunt het Departement EWI ook de Raadgevers Onderzoek en Innovatie, Industrie en Interne Markt in de voorbereidingen van de bilaterale gesprekken met de Europese Commissie, het Raadssecretariaat, en de andere trio-partners (ES en HU).

Het Departement EWI besteedt ook de nodige aandacht aan belangrijke initiatieven met potentieel significante invloed op de competitiviteit van de Vlaamse economie die in andere Raadsformaties zoals Leefmilieu, Handel, Telecom en Energie behandeld worden. Ook de ontwikkelingen binnen het Europees Parlement in dossiers die relevant zijn voor de Vlaamse economie en onderzoeksweld worden opgevolgd en legt EWI actief contacten om Vlaamse standpunten kenbaar te maken.

Om in de eerste helft van 2024 onze ambities waar te maken, zullen in 2023 de **volgende voorbereidingen** worden getroffen, waarbij we grotendeels de planning volgende die vanuit de werkgroep SOIA EUVZP is opgesteld, alsook de planning van de verschillende GP's.

- Aanwerving VTE's in 2023: Op basis van de afspraken opgenomen in het Projectplan EU-Voorzitterschap dat op 28 oktober 2022 is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, zullen er bij het Departement EWI, naast de reeds gestarte beleidsmedewerkers (3) in 2022, in 2023 nog zeven extra VTE's starten (drie VTE's ter ondersteuning van de cel communicatie, twee beleidsmedewerkers industrie met het oog op de Vlaamse toerbeurt voor industrie tijdens het EUVZP, een juridische beleidsmedewerker interne markt en een beleidsmedewerker onderzoek. Dit ter aanvulling van de reeds gestarte collega's (attaché onderzoek + ondersteuning EUVZP; beleidsmedewerker industriebeleid; en beleidsmedewerker industriebeleid focus energietransitie).

- Midden maart 2023: update van het budgettaire plan beleidsdomein EWI (alsook budget horizontale luiken, maar hier neemt DKBUZA de lead) (betreft deadline SOIA EUVZP). GP COMPET vindt 7 maart plaats, ook intra-BE afstemming is nodig voor verdere actualisering prioriteiten industrie en interne markt, alsook onderzoek en innovatie.

- Begrotingsaanpassing: tweede helft maart 2023 nakijken van inschatting budgetverdeling 2023-2024 + juni 2023 en november 2024 nazicht herverdelingsbesluiten.

- Begin april 2023: update van het inhoudelijke plan beleidsdomein EWI (alsook inhoud horizontale luiken, maar hier neemt DKBUZA de lead). (betreft deadline SOIA EUVZP). GP COMPET vindt 7 maart plaats, ook intra-BE afstemming is nodig voor verdere actualisering prioriteiten industrie en interne markt, alsook onderzoek en innovatie.

- Groep Programma en Stuurgroep (SGP) op intra-BE niveau: werkzaamheden opvolgen, voorbereiding BE Voorzitterschapsprogramma (landen in het najaar 2023) en voorbereiding trio-programma (landen voor de zomer 2023).
- Opvolging SOIA-EUVZP-werkzaamheden en opdrachten die hieruit voort vloeien: bv. EU VZP-labels: VO-brede projectoproep loopt tot eind april 2023: deelname jury EUVZP-labels; Culturele omkadering: vanuit beleidsdomein EWI hier invulling aangeven;...
- Voorbereiding EU VZP-evenementen waar het Departement EWI co-organisator: intra-BE en intra-VL overleg, overleg met Europese Commissie, intern EWI-overleg (communicatiecollega's, boekhouding, begroting, financiële ondersteuners, EWI-beleidsmedewerkers, etc.)
- Opstellen en uitvoering van een specifieke vormingsprogramma's voor de nieuwe EUVZP medewerkers (financiële opvolging van evenementen, overheidsopdrachten, etc.).
- Uitwerken financiële richtlijnen voor evenementen met of zonder cofinanciering, dit in nauwe samenwerking met SOIA EUVZP & Financiën en Begroting.
- Opstellen retroplanning voor de Raadswerkzaamheden voor industrie in nauw contact met het Raadssecretariaat. .
- Etc.

2. Vlaanderen-NL

64. Samenwerking Vlaanderen-Nederland

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	Eliah Peeters
Begroting	
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

De (strategische) samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het gebied van economie, wetenschap en innovatie (EWI) wordt beleidsmatig nog steeds omkaderd door de **intentieverklaringen van 7 april 2004 en van 17 april 2008**.

Om deze intentieverklaringen inhoudelijk invulling te geven en concreet uitvoering te geven aan de verklaarde gezamenlijke beleidsintenties vinden om de twee jaar **topontmoetingen** plaats tussen de Vlaamse en Nederlandse minister-presidenten (en vakministers in functie van de agenda).

Tot hertoe hebben dergelijke topontmoetingen plaatsgevonden op 4 juli 2011, 8 oktober 2013, 7 november 2016, 5 november 2018, 4 november 2020 en 31 januari 2022.

Op de topontmoeting van 8 oktober 2013 werd afgesproken om de thematische focus van de verdere Vlaams-Nederlandse EWI-samenwerking te leggen op high tech systemen en materialen, (duurzame) chemie en biogebaseerde economie, levenswetenschappen en gezondheid, en transport en logistiek.

Voor high tech systemen en materialen en voor (duurzame) chemie moest op korte termijn een gezamenlijke toekomstvisie en -strategie worden uitgewerkt.

Die oefeningen werden opgeleverd en aan de bewindslieden voorgelegd op de topontmoeting van 7 november 2016 in de vorm van respectievelijk de bilaterale high tech samenwerkingsagenda en de trilaterale chemiestrategie (met naast Nederland ook Noordrijn-Westfalen).

Wat betreft de samenwerking op vlak van high tech werd begin 2016 een Vlaams-Nederlandse high tech stakeholdersgroep opgericht waarin de high tech sleutelspelers uit het veld evenals de betrokken overheidsinstanties zijn vertegenwoordigd.

Deze groep heeft een Vlaams-Nederlandse high tech samenwerkingsagenda opgemaakt die, uitgezet langsheen de gehele waardeketen, is toegespitst op acht specifieke thema's (in alfabetische volgorde):

- Artificiële Intelligentie (AI),
- Energie-innovatie,
- Factories of the Future,
- Flexibele Elektronica,
- Fotonica,
- Life Sciences & Health,
- Nieuwe Materialen, en
- Waterstof.

De Vlaams-Nederlandse high tech samenwerkingsagenda werd aan de bewindslieden gepresenteerd (en door hen onderschreven) op de ministeriële topontmoeting van 7 november 2016, en is sindsdien onder toezicht van de stakeholdersgroep in uitvoering. De samenwerkingsagenda (en stakeholdersgroep) is een dynamisch gegeven en leidraad om Vlaanderen en Nederland gezamenlijk verder te laten inspelen op economische en maatschappelijke uitdagingen zoals zorg en gezondheid, energietransitie en duurzaamheid (m.i.v. verduurzaming van de industrie en CO2-reductie), digitalisering (van de industrie), cyberveiligheid, etc. Op de ministeriële topontmoeting van 4 november 2020 werd afgesproken om de samenwerkingsagenda te actualiseren en uit te breiden met de thema's AI en Waterstof, wat in 2021 gebeurde.

Voor de realisatie van de agenda werden/worden onder meer een aantal concrete samenwerkingsprojecten uitgevoerd in het kader van **Interreg** (vooral Interreg Vlaanderen-Nederland).

Naast de (continue) focus op Interreg als 'evident' steuninstrument voor grensoverschrijdende samenwerking, wordt (o.a. vanuit de stakeholdersgroep) ook gekeken naar opportuniteiten en (nationale, Europese, ...) beleids- en steuninstrumenten voor samenwerking 'beyond' Interreg.

Een belangrijk (continuerend) werkpunt in 2023 is de **verdere uitvoering van de Vlaams-Nederlandse high tech samenwerkingsagenda**, onder meer door optimaal in te spelen op de mogelijkheden in het licht van de nieuwe programmaperiode van Interreg.

Daarnaast wordt specifiek gekeken naar kansen en opportuniteiten voor concrete samenwerking vanuit de high tech samenwerkingsagenda (en de onderliggende thema's) in het kader van het Nederlandse **Nationaal Groeifonds**. Dat fonds werd in 2020 opgericht met als doel het duurzame verdienvermogen van Nederland op lange termijn te versterken. Tot hiertoe zijn de initiatieven in het kader van het Nationaal Groeifonds sterk op Nederland gefocust. Om meer impact te kunnen genereren en sneller en sterker stappen te kunnen zetten, wil Nederland vanuit zijn Nationaal Groeifonds ook internationale samenwerking opzetten, onder meer met Vlaanderen. Welke opportuniteiten de high tech samenwerking hiertoe concreet kan bieden, is in 2023 een belangrijk aandachtspunt.

Specifiek wat betreft **AI** wordt vanuit het Vlaamse AI-plan (cf. fiche 5) verder gepoogd een nauwere samenwerking op te zetten op verscheidene vlakken als onderdeel van een internationale strategie van het AI-plan.

Ook voor andere high tech thema's zoals Energie-innovatie, Fotonica en Waterstof wordt de verdere versterking en verdieping van de samenwerking opgevolgd en waar mogelijk/opportuun ondersteund.

3. Vlaanderen-NRWF

65. Samenwerking met NoordRijn-Westfalen

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	
Contactpersonen kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Zie JOP-fiche 16

Omschrijving actie

Samenwerking tussen Vlaanderen en NRW bestaat al heel lang. Een eerste basis voor de samenwerking tussen Vlaanderen en NRW dateert uit 1991 met de ondertekening van een internationale NRW-Vlaamse samenwerkingsovereenkomst. Heel diverse samenwerkingen zijn gevolgd op verschillende domeinen. De Vlaamse week in maart 2019 was daar een exponent van.

Deze deelstaat is met 18 miljoen inwoners, de grootste van Duitsland. Een derde van de Vlaamse export naar Duitsland is gericht op NRW, alias het Ruhrgebied. NRW vormt samen met Vlaanderen en Nederland ook een sterke driehoek, die één van de grootste logistieke en chemische clusters ter wereld omvat (met de havens van Antwerpen, Rotterdam, Duisburg en het Ruhrgebied). De samenwerking met Noordrijn-Westfalen is daarom een prioriteit van het Vlaamse buitenlands beleid.

In januari 2019 hebben de regeringen van het Vlaams Gewest en NoordRijn-Westfalen beslist tot een heropstart van de 'Economische Working Party'. Doel is een tweetal bijeenkomsten per jaar tussen delegaties van de ministeries van economie om specifieke dossiers uit te werken waarbij beide een meerwaarde kunnen creëren.

Na eerder overleg over de staalsector, is het zoals in 2022 de intentie om ook in 2023 te focussen op samenwerking i.v.m. waterstof.

Daarnaast is er nauwe samenwerking met NoordRijn-Westfalen binnen de trilaterale chemiestrategie.

4. Brexit

66. Opvolging Brexit

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

In juni 2016 stemde de Britse bevolking in een referendum voor de uitstap van het Verenigd Koninkrijk uit de EU.

De uitstap uit de EU heeft sowieso een impact op de Vlaamse economie en de Vlaamse onderzoeksactoren. Het Departement EWI volgt de diverse onderdelen van de onderhandelingen van nabij op met het oog op het vrijwaren van de belangen van haar stakeholders. Daarvoor wordt ook samen gewerkt met diverse entiteiten binnen de VO en België.

De terugtrekingsonderhandelingen zijn in 2017 van start gegaan en eind 2019 beëindigd, met formele exit datum op 31/12/2020.

Om de weerbaarheid van het Vlaams economisch weefsel tegen de gevolgen van 'Brexit' te verhogen, lanceerde de Vlaamse Regering daarom op 18/11/2018 een 'Brexit Actieplan'.

In het actieplan wordt een viervoudige aanpak voorgesteld, ongeacht het scenario:

- Een proactieve Vlaamse standpuntbepaling in het kader van de Brexit-onderhandelingen;
- Een pleidooi voor compenserende mechanismen in het kader van de onderhandelingen voor een nieuw Meerjarig Financieel Kader van de EU 2021-2027;
- De integrale ondersteuning van bedrijven;
- De ontwikkeling van een proactieve investeringsstrategie naar buitenlandse investeerders.

Binnen de Europese begroting werd een Brexitfonds van 5 miljard euro opgenomen, waarvan ook het Vlaams Gewest middelen zal ontvangen.

Voor de toekomstige handelsrelatie kon een handels- en samenwerkingsakkoord worden afgesloten op 24/12/2020 dat van toepassing is op een aantal domeinen. Het gaat om: tariefvrije handel in goederen en diensten, afspraken over visserij, afspraken over het beschermen van een gelijk speelveld, luchtvaart & wegtransport, energie, sociale zekerheid, deelname van het VK aan bepaalde EU-programma's, en interne veiligheid.

Het Departement EWI volgt de beleidsontwikkelingen nauwgezet op, en coördineert binnen het beleidsdomein het EWI-Brexit-team.

c. Een beleid gedreven door feiten en cijfers

1. Beleidsrapporteringen

67. Beleidsrapporteringen voor het hele beleidsdomein EWI i.k.v. Europees Semester en ten aanzien van Europese en internationale instanties

Projectverantwoordelijke	Flama Wouter
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersoon kabinet	Peeters Eliah
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

Rapporteringen in het kader van het Europees semester

De taken van het Departement EWI bestaan uit het leveren van inbreng voor en opvolging voor het EWI-domein van:

- het Vlaamse Hervormingsprogramma (VHP) in het kader van het Europees Semester;
- het Nationaal Hervormingsprogramma van België (NHP) in het kader van het Europees Semester;
- de formele 3%-doelstelling O&O;
- overleg met de Europese Commissie in het kader van het Europees Semester (bv. Fact-Finding Mission);
- de rapporten en documenten van de Europese Commissie m.b.t. het Europees Semester;

In 2023 blijft het Europees Semester haar hoofddoel het organiseren van een brede beleidscoördinatie van de lidstaten. Het Europees Plan voor Herstel en Veerkracht wordt in synergie met het Europees Semester door de Europese Commissie gemonitord en opgevolgd.

Andere rapporteringen

Opstellen van de inbreng vanwege het EWI-domein voor verslagen, vragenlijsten, ad-hoc bevestigingen, studies, rapporten, inbreng voor landrapporten over België, of andere t.b.v. verschillende (beleids)niveaus en fora, waaronder:

- rapporteringen aan/nazicht van rapporten opgesteld door de Europese Commissie en de OESO (bv. over de ERA, de STI Outlook en RIO (Research and Innovation Observatory), de OESO Economic survey, de OESO-EC STI Policy overzicht), de IMF-bevestiging;
- de actualisering van de publicatie "STI in Flanders" van het departement EWI';
- publicaties van andere Belgische overheden waarin ook EWI-bevoegdheden en initiatieven zijn opgenomen.

2. Beleids- en begrotingscoördinatie

68. Begrotingscoördinatie binnen het hele beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Mertens Paul (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Debontridder Helga
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Begrotingscoördinatie

Begrotingscoördinatie situeert zich op het niveau van het beleidsdomein en houdt in dat de EWI-coördinator het aanspreekpunt is voor het Departement Financiën en Begroting, de entiteiten van het beleidsdomein EWI (Departement EWI, Agentschap Innoveren & Ondernemen, FWO, PMV, LRM en Agentschap Plantentuin Meise), het bevoegde kabinet, de Inspectie van Financiën en het Rekenhof.

De begrotingscoördinator tracht alle entiteiten binnen het beleidsdomein tijdig hun begrotingsvoorstellen en ESR-begrotingen te laten indienen en bewaakt de kwaliteit van de desbetreffende voorstellen.

Ook is het de taak van de coördinator om advies te verlenen bij opmaak van begrotingsvoorstellen en begrotingstechnische vragen binnen het beleidsdomein te beantwoorden. Verder beheert hij/zij eveneens de kwaliteitsbewaking van BUTEO.

SOFI

Het Strategisch overlegforum Financiën (SOFI) behandelt binnen de Vlaamse overheid, over de 10 beleidsdomeinen heen, alle financiële aangelegenheden (begroting, boekhouding, fiscaliteit, interne financiële controle) die tot de bevoegdheid van het beleidsdomein Financiën en Begroting horen en die een impact hebben op de werking van de andere beleidsdomeinen. SOFI rapporteert aan de minister van Financiën en Begroting en aan het voorzitterscollege. In de schoot van het SOFI kunnen ook specifieke werkgroepen worden opgericht. De begrotingscoördinator vertegenwoordigt het beleidsdomein in dit overlegorgaan. Het SOFI komt minstens drie keer per jaar samen én telkens wanneer de omstandigheden dit vereisen.

Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO)

Sinds 2020 is de VCO van toepassing. De VCO is evenwel niet beperkt tot het codificeren van bestaande regelgeving, ook worden de bestaande hiaten en gebreken in het huidig juridisch kader weggewerkt. De VCO heeft tot doel een duidelijke visie te implementeren en bij te dragen aan een overzichtelijk, samenhangend en transparant budgettair en financieel beleid.

69. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen om uitleg (VOU): coördinatie binnen het beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Jacobs Els
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersonen kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Vele betrokkenen

Omschrijving actie

Coördinatie binnen het beleidsdomein van de ontwerpantwoorden van de schriftelijke parlementaire vragen (vragen aan de minister, de minister als coördinerend minister, of aan verschillende ministers), de vragen om uitleg en de actuele vragen.

70. Kenniscentrum over O&O, economie, wetenschap, innovatie in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Maris Stefanie (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Maes Dries (0,1 VTE) Van Nispen Jan (0,8 VTE) Viaene Peter EWI (0,8 VTE)
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2,75 VTE

Omschrijving actie

De kernopdrachten van het Kenniscentrum zijn de volgende.

A. Wat verplichte data-aanlevering betreft, worden er **(twee)jaarlijks cijfers voor indicatoren** uitgewisseld zodat er internationale vergelijkingen kunnen worden gemaakt (O&O- en CIS-enquêtes), en dit op basis van de geldende afspraken met de bestaande partners (federale overheid [voor OESO en Eurostat], Statistiek Vlaanderen [voormalige Studiedienst Vlaamse Regering], en ECOOM).

B. Daarnaast worden **jaarlijks de verdeelsleutels** berekend voor de verdeling van de middelen voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) van de universiteiten, de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF), de Expertisecellen Wetenschapscommunicatie en de verdeelsleutel middelzware apparatuur. De verdeelsleutels worden berekend op basis van weging van parameters, die in vele gevallen ook indicatoren zijn. De cijfers voor de parameters worden aangeleverd door de universiteiten, ECOOM, het beleidsdomein Onderwijs en EWI zelf.

De verplichte ECOOM-data-aanlevering voor BOF en IOF zit vervat in de Vlaamse regelgeving en is ook als taak opgenomen in de ECOOM-beheersovereenkomst. Deze informatie (parameters in verdeelsleutels) wordt gebruikt bij de toekenning van de subsidies aan de universiteiten, de verdeelsleutel middelzware apparatuur en de Expertisecellen Wetenschapscommunicatie.

C. Departement EWI brengt jaarlijks **volgende publicaties** uit:

- Speurgids Ondernemen & Innoveren;
- Engelstalige STI-publicatie;
- Analyses van de Vlaamse deelname aan Europese programma's (tussentijds en een eindanalyse bij het aflopen van de programma's);
- Het 'Vlaams Indicatorenboek' (online versie - jaarlijks): een aangepaste versie in samenwerking met ECOOM (coördinator);
- Twee keer per jaar wordt de conjunctuur-analyse in het kader van de opmaak van de begroting gepubliceerd; maandelijks wordt een conjunctuur-update doorgestuurd naar het kabinet i.s.m. departement Werk;
- Jaarlijkse publicatie opvolging en monitoring van extreme groeiers in Vlaanderen.
- 2-jaarlijks in kaart brengen CCS-sectoren;

D. Het Departement EWI stelt ook **cijfers ter beschikking** in de vorm van:

- Brongegevens voor de berekening van O&O-intensiteit, O&O-personeel en andere;
- Bundeling van brongegevens over bedrijven (vanuit de steunpunten, eigen materiaal etc.);
- Indicatoren zoals GBARD, financiële return uit het EU Kaderprogramma, ...;
- Links naar de primaire bronnen (Statistiek Vlaanderen, Ecoom,...), ECOOM);
- Monitoring structuur Vlaamse economie;
- Ad hoc cijfermatige en analytische ondersteuning voor beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie;
- Analyse aandeel creatieve sectoren in de Vlaamse economie;

E. Daarnaast staat het departement ook in voor het **laagdrempelig ontsluiten van statistische gegevens**:

- Ontsluiten van cijferreeksen door ECOOM via het Indicatorenboek (elektronische versie);
- Regelmatige updates voor cijfers en indicatoren aangeboden via de EWI-website;
- Regelmatig communicatie voorzien over kerncijfers en indicatoren m.b.t. het beleidsdomein EWI;
- Regelmatig presenteren van de deelnamecijfers aan het Europese Kaderprogramma op de stuurgroep en de werkgroepen van het EU-Platform;
- Aankondigen van publicaties en cijfers via digitale media (LinkedIn, Twitter, website, ...) in samenwerking met de EWI-communicatiecel;
- Ad-hoc publicaties en analyses met economische inslag.

F. Binnen het kenniscentrum wordt een **samenwerkingsverband** opgezet tussen de entiteiten van het beleidsdomein EWI en andere actoren verwant met het EWI-beleidsdomein (zoals FIT, VLAIO, WSE, Statistiek Vlaanderen) met de bedoeling om inspanningen te bundelen voor kennisopbouw ter ondersteuning van het langetermijnbeleid binnen de bevoegdheden economie, wetenschap en innovatie. Rond een beperkt aantal specifieke thema's waar gezamenlijke kennisopbouw nodig is, wordt een project gedefinieerd waar meerdere entiteiten gezamenlijk hun inspanningen voor willen bundelen.

G. Het kenniscentrum werkt in 2023 actief mee aan het **VOCO-initiatief** rondom een omgevingsanalyse-oefening ter voorbereiding van de regeringsonderhandelingen in 2024. Zo zal er in overleg met de andere departementen indicatoren en tijdreeksen ontwikkeld en/of aangeleverd worden.

H. In 2023 zal de EWI-studie uit 2018 m.b.t. **buitenlands zeggenschap** binnen de Vlaamse economie geactualiseerd worden, in samenwerking met ECOOM.

I. Het kenniscentrum stelt haar **expertise te beschikking** aan partners zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid en werk samen aan het (economisch) monitoren van domein overschrijdende initiatieven.

3. Beleidsevaluaties

71. Evaluaties binnen het EWI-beleidsdomein die in 2023 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd

Projectverantwoordelijke	Borrey Sabine (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Baert Lieselot (1 VTE) Winderickx Wim (0,9 VTE)
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AC-WT
Budget	960 Keuro (VAK 2023) en 1.260 Keuro (VEK 2023)
VTE	2,9 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt dat op basis van de evaluatiebepalingen opgenomen in de regelgeving en in de afgesloten verbintenissen binnen het beleidsdomein EWI, de **evaluatie-agenda** van het departement nauwgezet wordt uitgevoerd.

Deze evaluatie-agenda omvat naast de individuele evaluaties van projecten, instellingen, programma's en instrumenten ook systeemevaluaties. De Beleidsnota vraagt daarbij specifiek de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en de budgetten te bekijken en desgevallend bij te stellen met het oog op een efficiënte besteding van tijd en middelen.

In deze fiche wordt een overzicht gegeven van de evaluaties/studies die (in beheer van de evaluatiecel van het Departement EWI) in 2023 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd.

Personeelsinzet

De beschikbare inzet van personeel binnen de afdeling Strategie en Coördinatie voor deze actie wordt voor 2021 geschat op 2,9 VTE. De inzet van personeelsleden van andere afdelingen (met name hun bijdrage aan het evaluatieproces) is dus niet meegerekend in dit aantal.

Evaluatie-agenda 2023

De evaluatie-agenda voor 2023 wordt hierna weergegeven. In deze evaluatie-agenda worden waar mogelijk en opportuun systeemevaluaties uitgewerkt en opgezet en dit in lijn met internationale praktijken en in overeenstemming met de beleidsnota 2019-2024.

Systeemevaluaties laten nl. toe om het beleid op een hoger aggregatieniveau te evalueren en aldus het gecombineerd effect van de diverse activiteiten/programma's/projecten/actoren beter in kaart brengen. Dit zou op termijn ook moeten bijdragen tot een betere ondersteuning van de beleidsvoorbereiding. Individuele evaluaties zijn namelijk vooral gericht op het evaluatieonderwerp zelf en blijven de effecten op en binnen het (EWI-)systeem onderbelichten, hoewel bij de uitvoering ervan altijd rekening wordt gehouden met de beleidscontext.

In de evaluatie-agenda wordt sinds 2020 verder ook gestreefd naar een beter evenwicht tussen het ex-post- en ex-ante luik van elke evaluatie. Dit vertaalt zich concreet in een grotere nadruk op het ex-ante luik en dit met het oog op meer “beleidsleren” en bijgevolg een ruimere bijdrage tot de beleidsvorming en -voorbereiding.

De evaluatie-agenda 2023 die hieronder wordt weergegeven, omvat de (individuele) evaluaties die minstens moeten worden uitgevoerd rekening houdend met de verbintenissen die het departement beheert. Deze evaluaties omvatten telkens een systeemluik. Tevens is er een meer globale systeemevaluatie voorzien (zie verderop).

In het overzicht hierna wordt enkel rekening gehouden met de systeemevaluaties die bij het begin van 2023 al zijn voorzien. Mogelijke ad-hoc-(systeem)evaluaties die in de loop van 2023 bijkomend zouden worden gevraagd/opgedragen/opduiken, zijn dus niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Evaluaties/studies die werden opgestart in 2022 en die worden afgewerkt in 2023

- Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)
- F.T.I vzw
- Expertiscellen Wetenschapscommunicatie
- EOS Wetenschap vzw
- Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)
- Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO)
- Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en interface-activiteiten
- Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- Expertisecentrum Onderzoeks- en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM)
- Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM)
- VITO (gekoppeld aan de evaluatie van het beheersreglement referentietaken 2021-2023)
- AI-programma
- CS-programma
- Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie (tussentijdse evaluatie)
- Systeemevaluatie met betrekking tot de financiering en impact van excellent onderzoek en innovatie en met betrekking tot wetenschapscommunicatie gerelateerd aan een aantal evaluaties die hierboven zijn vermeld

Evaluaties die worden voorbereid in 2023 en uitgevoerd in 2024

- Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)
- Vlerick Business School
- Antwerp management School (AMS)
- (Onderzoeksoopdracht/wetenschappelijke werking) Plantentuin Meise

4. Beleidsadvisering

72. Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO)

Projectverantwoordelijke	Raspoet Danielle
Betrokken personeelsleden	Buelens Pascale Linseele Veerle Ratinckx Elie Vercoutere Kristien Wastyn Annelies Geernaert Thomas
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AD-WT
Budget	308 K euro
VTE	7 VTE

Omschrijving actie

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, innovatie-, en ondernemerschapsbeleid. Hij doet dit zowel op **eigen initiatief** als op **vraag van de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement**. VARIO heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van de Vlaamse Regering, de administratie en de partijen in het werkveld. Daarom zetelen de voorzitter en de negen leden van VARIO in eigen naam.

De VARIO-staf (onderdeel van het Departement EWI) ondersteunt de VARIO-raad bij het uitvoeren van zijn taken in inhoudelijk, procesmatig en facilitair opzicht.

Op het **werkprogramma 2023** staan volgende topics:

- Internationaal ambitieus ondernemen versterken

Complementair aan buitenlandse kennisintensieve investeringen, moeten we blijven inzetten op ambitieuze ondernemingen met zeggenschap in Vlaanderen die het potentieel hebben om op langere termijn uit te groeien tot internationale 'flagships'. Dit adviestraject over het belang van Internationaal Ambitieuus Ondernemen voor een kleine regio als Vlaanderen, sluit aan op Aanbeveling 5 uit Advies 28 'Buitenlandse private investeringen in O&O en kennisintensieve productie' (d.d. juni 2022). Vlaanderen heeft zelf, in tegenstelling tot innovatieve benchmarklanden zoals Nederland, Zwitserland, Zweden... (te) weinig eigen grote multinationale ondernemingen. Dit adviestraject kadert ook in het streven naar open strategische autonomie en technologische soevereiniteit. VARIO plant dit advies te publiceren in het voorjaar.

- Versterking technologiepositie Vlaanderen m.b.t. octrooien

In 2021 bezorgde VARIO de invulling van de VARIO-kernindicatoren aan toenmalig minister Hilde Crevits (VARIO-advies 24), een opvolging van VARIO-advies 13 uit 2020 waarin een set kwaliteitsvolle indicatoren voor Wetenschap en Innovatie samengesteld werd. Op vraag van Minister Hilde Crevits en in overleg met haar opvolger, minister Jo Brouns, werkt VARIO aan een vervolg rond de specifieke indicator m.b.t. octrooien en welke beleidsaanbevelingen geformuleerd kunnen worden om de positie van Vlaanderen hier te versterken. De onderbouwing van dit advies gebeurt in nauwe samenwerking met ECOOM. VARIO plant dit advies in het voorjaar te publiceren.

- Verruimen van onze strategische internationale oriëntatie – deel I Europa.

Voor dit adviestraject vertrekt VARIO van de vaststelling dat het Europese wetenschaps-, innovatie- en industriebeleid steeds verticaler wordt, steeds meer gericht op bepaalde uitdagingen of sectoren, en op die manier meer bepalend is voor het Vlaamse beleid ter zake. Vlaamse onderzoekers en ondernemers moeten er steeds meer rekening mee houden. Met zijn advies wil VARIO daar de aandacht op vestigen. VARIO onderzoekt een aantal vragen waarrond het zijn aanbevelingen zal formuleren. Hoe kan Vlaanderen het beste omgaan met wat op Europees niveau gebeurt om er de meeste baten uit te halen? Hoe en in welke mate weegt Vlaanderen op het Europese beleid en hoe kan dat eventueel geoptimaliseerd worden? VARIO wil dit advies klaar hebben tegen de zomer, ruim op tijd voor het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2024.

- Verruimen van onze strategische internationale oriëntatie – deel II Wereld.

In lijn met de aanbevelingen uit zijn evaluatie van 2022, hanteert VARIO bij de opmaak van zijn adviezen altijd een internationale blik. In 2020 selecteerde VARIO bijvoorbeeld een aantal Europese benchmarklanden en -regio's (VARIO-advies 10), als maatstaf voor het Vlaamse innovatiesysteem. Hierbij merkte VARIO op dat het belangrijk is om breder te kijken dan enkel Europa. Meer specifiek werd toen een uitgebreide casestudie gemaakt van het WTI-systeem van Singapore (VARIO-analyserapport 14). In maart 2023 onderneemt VARIO in opvolging een studiereis naar Singapore om verdere lessen te leren voor Vlaanderen uit dit succesvolle ecosysteem. Dit is de eerste fase van een nieuw adviestraject, waarbij VARIO breder zal kijken. Welke succesvolle innovatiesystemen buiten Europa (vb. Tel Aviv, Bangalore, Moscow, Nairobi, New York, Shenzhen, Silicon Valley..., zie vb. Garzik, 2022⁴) kunnen als inspiratiebron dienen voor het Vlaamse WTI-beleid? Wat maakt deze innovatiesystemen succesvol en andere minder? De volgende fases van dit adviestraject worden gepland na het afronden van deel I Europa. Dit adviestraject zal verder lopen in 2024.

- Transformatief innovatiebeleid

Transformatief Innovatiebeleid is een nieuwe generatie van innovatiebeleid en omvat zowel transitie- als missiegedreven innovatietrajecten. Het leidt tot economische en brede maatschappelijke systeemveranderingen. Maar wat houdt dat nu precies in? Hoe kan het Transformatief Innovatiebeleid in Vlaanderen concreet vorm worden gegeven? Wat voor beleidsinstrumenten zijn nodig? Wat zijn succesfactoren om transformatief innovatiebeleid te doen slagen? Dit zijn een aantal van de vragen die VARIO in het advies zal trachten te beantwoorden. VARIO werkt hierbij samen met zijn Nederlandse tegenhanger, de AWTI. Concreet zullen VARIO en AWTI samen een internationale benchmark analyse maken. In dit adviestraject zal VARIO verder bouwen op het advies 'beleidsmix', (VARIO-advies 27) en ook op aspecten uit eerdere adviezen, over onder meer de Sustainable Development Goals (VARIO-advies 17 en VARIO-advies 20) en het betrekken van de burger bij het wetenschaps-en innovatiebeleid (VARIO-advies 16). VARIO zal dit advies afronden in de herfst 2023.

⁴ Garzik, L. (2022). Successful Innovation Systems: A resource-oriented and regional perspective for policy and practice (future for business and finance)

- VARIO-memorandum 2024-2029

In de aanloop naar de Vlaamse verkiezingen van mei 2024 wenst VARIO zijn prioriteiten voor de toekomst m.b.t. zijn werkdomein wetenschap, innovatie en ondernemen mee te geven aan de volgende Vlaamse Regering onder de vorm van een Memorandum. VARIO zal daarbij onder meer kernpunten uit zijn recente en lopende adviezen herhalen. VARIO zal in het kader van zijn memorandum stakeholderbevragingen organiseren, om ook hun andere prioriteiten en bezorgdheden te kunnen meenemen. Om zoveel mogelijk impact te genereren, zal het VARIO-memorandum eind 2023 wordt overgemaakt aan de politieke partijen.

Ook het VARIO-colloquium zal in 2023 in het teken staan van het Memorandum en zal plaatsvinden op donderdag 14 december.

- Gastheer 'European STI Councils'

VARIO is actief lid van het netwerk van Europese Science, Technology and Innovation Councils. Zij verzamelen halfjaarlijks voor een voorbereidende lentemeeting met de directeurs-secretarissen en voor een formele herfstmeeting met de voorzitters en directeurs-secretarissen van de adviesraden. Op 16 en 17 november zal VARIO zijn Europese zustersraden ontvangen voor de jaarlijkse herfstmeeting in Gent.

- VARIO plant daarnaast in 2023 een nieuwe website online te zetten.
- Tot slot zal er in 2023 ook een Jaarverslag opgemaakt worden.

73. Opvolging Expertisecentrum O&O-monitoring (ECOOM)

Projectverantwoordelijke	Viaene Peter
Betrokken personeelsleden	Boeykens Ilse Callewaert Sophie Maes Dries Tournicourt Tom Van Nispen Jan
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AV-IS
Budget	3,795 miljoen euro
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI verzorgt de administratieve, financiële en inhoudelijke opvolging van de werkzaamheden van het Expertisecentrum O&O-Monitoring (ECOOM).

Begin 2019 werd het **nieuwe convenant 2019-2023** goedgekeurd waarin naast de recurrente taken, enkele bijkomende taken met betrekking tot FRIS opgenomen zijn.

De taken die ECOOM uitvoert, zijn verder gespecificeerd in het meerjarenplan en verder operationeel uitgewerkt in het jaarplan, het financieel plan en een activiteitenverslag.

A. De oorspronkelijke opdrachten van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring zijn :

- een performant systeem van O&O- en innovatie-indicatoren ontwikkelen en onderhouden dat de Vlaamse overheid moet voorzien van geactualiseerde en relevante statistische data over de O&O- en innovatieperformantie van Vlaanderen. Het ontwikkelt ook een portefeuille van relevante wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten ter ondersteuning van die opdracht;
- parameters berekenen in het kader van de decretale en tijdelijke financieringskanalen van het wetenschaps- en innovatiebeleid en van specifieke onderzoeksgerelateerde werkingstoelagen aan hogeronderwijsinstellingen;
- in statistische gegevens voorzien over O&O en innovatie in het kader van internationale afspraken met supranationale organisaties;
- monitoring van academische human resources in Vlaanderen;
- implementatie database performantie in de kunsten (afbouwend) en meten wetenschappelijke impact; beheer van de classificatielijsten rond onderzoek;
- als strategische partner optreden voor Flanders Research Information Space (FRIS) door gegevens over onderzoek en innovatie aan FRIS ter beschikking te stellen, het afsprakenkader voor monitoring en rapportering van de kennisinstellingen aan FRIS mee vorm te geven en de kwaliteit van de FRIS-data te bewaken door eenduidige afspraken te maken rond semantiek en classificaties.

B. Midden 2019 werd ook een **addendum** goedgekeurd aan het nieuwe convenant 2019-2023 Expertisecentrum O&O Monitoring voor de bijkomende opdrachten met betrekking tot multidisciplinariteit, impact en techno-economische analyse waarmee het Expertisecentrum O&O belast werd.

Na de evaluatie van STORE in 2020 werd er beslist om hen vanaf 2021 in te kantelen in ECOOM via een nieuw addendum.

- C. Het Steunpunt Economie en Ondernemen (STORE) voerde beleidsrelevant (economisch) onderzoek uit ten behoeve van de Vlaamse overheid.

Vanaf 2021 is STORE ingekanteld in ECOOM en gebeurt de opvolging van de activiteiten ook onder de ECOOM-koepel. Het takenpakket bestaat uit vier pijlers, enerzijds recurrente activiteiten en anderzijds nieuwe activiteiten die tegen 2022 verder uitgewerkt zullen worden.

- **Pijler 'Clusters'**

STORE brengt de speerpuntclusters in Vlaanderen in kaart en geeft inzicht in de clusterdynamieken en de competitiviteit van bedrijven actief in de speerpuntclusters. Daarnaast zal optimaal gebruik gemaakt worden van de synergieën met Ecoom om de impact van de Clusterwerking op de Vlaamse Economie in kaart te brengen.

- **Pijler 'Ondernemen'**

Binnen de Cluster Ondernemerschap worden 2 bevestigingen georganiseerd. De eerste bevestiging polst bij de brede bevolking naar hun visie op ondernemerschap, ondernemerschapintenties en ondernemerschapscultuur in Vlaanderen. De tweede bevestiging houdt de vinger aan de pols bij jonge ondernemingen en volgt hen op doorheen de eerste jaren na opstart.

- **Pijler 'Digitale economie'**

Binnen de pijler Digitale Economie wordt op zoek gegaan naar een monitorings- en opvolgingsinstrument om de Vlaamse Digitale Economie verder op te volgen. 2021 zal gebruikt worden om het werkplan verder op punt te stellen en legt de basis voor een 2-jaarlijkse indicator. Hier zijn er synergieën met het ondersteuningswerk van STORE wat betreft de AI en CS monitoring met het Kenniscentrum Data en Maatschappij.

- **Pijler 'Internationale waardeketens en lokale verankering'**

Binnen de pijler waardeketens zal getracht worden de Vlaamse RIOT te linken aan WIOT (Wereld Input/Output tabellen) om een beter zicht te krijgen op de afhankelijk van Vlaamse sectoren van het buitenland, de essentiële schakels binnen het de Vlaamse waardeketen en de positie van deze laatste in de Globale waardeketens. Dit onderzoek zou ons in de toekomst meer inzicht kunnen verschaffen in te verwachte effecten van exogene en endogene economische schokken (zoals COVID-maatregelen, Brexit, Handelsbeperkingen,...) op de Vlaamse Economie.

Eind 2022 werden er twee nieuwe addenda aan het convenant aangebracht. ECOOM werd enerzijds belast met de bijkomende opdracht (loopt tot eind 2023) rond "Student-Ondernemerschap in Vlaanderen op basis van het onderzoeksvoorstel UAntwerpen en UGent". Met dit onderzoeksvoorstel zullen de onderzoekers de formulering van doelgerichte beleidsvoorstellen ondersteunen via twee onderzoekstrajecten.

Met het tweede addendum in 2022 werd ECOOM belast met de bijkomende opdracht voor de uitvoering van bijkomende opdrachten in het kader van AI-/CS-Monitoring en voor het uitvoeren van extra taken rondom analyse strategische waardenketens in de Vlaamse economie en versterking beleidsrelevant onderzoek.

De taken waar EWI een rol in speelt, zijn de volgende:

- Toezicht op de uitvoering van het nieuwe convenant en addenda.
- De voorbereiding en opmaak van het MB voor de jaarlijkse subsidie (en opvolging uitbetaling);
- Administratieve opvolging (jaarplan, financiële opvolging, activiteitenverslag);
- Inhoudelijke opvolging (evolutie, werking en output): structureel overleg tussen EWI-ECOOM om de werkzaamheden van ECOOM te sturen/coördineren, informatie uit te wisselen en afspraken te maken, opvolging output en de opvolging van het beheerscomité waar de output/resultaten van ECOOM gepresenteerd worden.
- De evaluatie van ECOOM van de voorbije convenantsperiode en de voorbereiding van een nieuw convenant.

In de eerste helft van 2023 vindt de evaluatie van ECOOM plaats (met inbegrip van een toekomstvisie) met het oog op een nieuw convenant dat eind 2023 zal afgesloten worden voor de periode 2024-2028.

74. Inzetten op beleidsadviezen via de uitbouw van een kennisnetwerk rond beleidsonderzoek

Projectverantwoordelijke	Winderickx Wim
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EBB2AC-WT
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Beleid moet onderbouwd zijn. Deze onderbouwing is een absolute voorwaarde om effectief, efficiënt, legitiem en democratisch beleid te kunnen voeren. Het onderbouwen van beleid is bovendien noodzakelijk om als overheid te handelen zoals het hoort, overeenkomstig algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. Deze onderbouwing kan verschillende vormen aannemen, met als grote lijnen (wetenschappelijk) beleidsonderzoek, ook wel beleidsrelevant, beleidsgericht of beleidsondersteunend onderzoek genoemd; (beleids-)evaluaties, van ex-anteperspectief tot ex-post en toekomstverkenningen.

Sinds 2016 is beleidsrelevant onderzoek binnen de Vlaamse overheid gedecentraliseerd, waarbij de individuele entiteiten geresponsabiliseerd zijn om eigen initiatieven hierrond op te zetten. Vanuit de expertise, ervaring en het netwerk die al sinds 1996 over beleidsonderzoek zijn opgebouwd, blijft het Departement EWI de collega's van andere entiteiten hierrond bijstaan. Dit werd ook gestipuleerd in de conceptnota Vlaamse Regering van 3 juli 2015 m.b.t. beleidsonderzoek en in dit kader werd het **Kennisnetwerk Beleidsonderzoek** gestart om over de beleidsdomeinen heen rond beleidsonderzoek te werken.

Dit vond ook aansluiting bij de actiepunten die tijdens de vorige legislatuur in het Witboek 'Open en Wendbare overheid' werden geformuleerd op vlak van onderbouwd beleid en waar via het Kennisnetwerk Beleidsonderzoek aan werd bijgedragen.

Het belang van onderbouwd beleid werd bovendien opnieuw benadrukt in het Regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering, waarin ook werd gepleit om beleid steviger wetenschappelijker te onderbouwen.

Daarenboven is beleidsonderzoek sterk verweven met beleidsprioriteiten op vlak van wetenschappelijk onderzoek, zoals Open Science, Science Diplomacy, RRI, Citizen Science, Privacy, vertrouwen in wetenschap,... waarrond EWI sterk actief is.

Zo wordt er verder werk gemaakt van: een actueel overzicht van initiatieven voor beleidsonderzoek, een betere ontsluiting van beleidsonderzoek via het FRIS-portaal, uitwisseling en van kennis en ervaringen binnen het kennisnetwerk binnen de Vlaamse overheid hierrond dat samen met DKBuza georganiseerd wordt en een doorstart maakte in 2022.

Voort blijft er ook ingezet worden op samenwerking op interfederaal en internationaal vlak inzake onderbouwd beleid, hierbij worden de plannen om een conferentie rond onderbouwd beleid te organiseren in het kader van het kader van het Europees Voorzitterschap in 2024.

VII. INTERNE WERKING VAN HET DEPARTEMENT EN APPARAATSKREDIETEN

1. Personeel

75. Selectief vervangingsbeleid

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Berings Dave
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 werd een nieuwe personeels- en budgettaire besparing opgelegd (niet langer lineair maar door de VR bepaald). In opvolging daarvan moeten uitstroom en toegestane vervangingen nauwgezet worden opgevolgd, dit alles binnen een steeds krappere (en ontoereikende) budgettaire kader.

Dit vergt een permanente afweging tussen noodzakelijke werving (binnen hogervermeld kader) om de opgelegde kern- en ondersteunende taken op een kwalitatieve manier te blijven uitvoeren versus het blijvend motiveren van de personeelsleden en vermijden dat ze vroegtijdig uitvallen of vertrekken.

Aanpak: selectieve vervanging op basis van een duidelijke definiëring van de noden t.o.v. kerntaken en permanente taken om zo de opgelegde personeelsafbouw te realiseren met blijvende aandacht voor interne doorstroommogelijkheden, dit alles binnen het kader van budgettaire besparingen. Het budgettaire kader en de koppenbesparing wordt maandelijks opgevolgd door de directieraad.

Randvoorwaarden: de inkrimping wordt opgevangen door:

1. Proceshertekening en -rationalisatie;
2. Herverdeling van de opdrachten en samenwerking waar mogelijk - waarbij ook wordt gekeken naar samenwerking met andere entiteiten, binnen of buiten het beleidsdomein;
3. Verdere informatisering (Vlimpers, OraFin,...).

76. Introductie functiefamilies bij Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Ameys Francine Declerck Kris Le Moine Vanessa Berings Dave Van de Gaer Dirk
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De introductie van het concept 'functiefamilies' in de organisatie vanaf 2003 had drie belangrijke doelstellingen:

1. Het correcter en eenduidiger formuleren van functiebeschrijvingen;
2. Het loskoppelen van salaris en diploma;
3. Het anders gaan denken en omgaan met verloning (structuur van het salaris, invoeren van een meer variabele en aan de inzet van het personeelslid gekoppelde verloning...).

De Vlaamse Regering heeft beslist dat het project stapsgewijze moet worden ingevoerd. Nadat in 2019 werk werd gemaakt van (1) de actualisering van de individuele functiebeschrijvingen (aan de hand van de functieniveaumatrix, maar vooralsnog zonder de wegingsmethodiek te gebruiken) en (2) het voortzetten van de interdepartementale oefening rond indeling van enkele sleutelfuncties die algemeen voorkomen (jurist, secretariaat, dossierbeheerder...), is de verdere timing en scope van het project nog onduidelijk. Er werden vooralsnog geen vergaderingen van de begeleidingscommissie gepland.

In functie van de beleidskeuzes die op dit vlak worden gemaakt (verdere introductie, bijsturing, timing...), zal het departement loyaal meewerken.

In 2023 zal het 5-sporenbeleid verder uitgewerkt worden door de Vlaamse Regering. In functie daarvan zal het departement dit verder uitrollen.

77. Aansluiting bij Personeelspunt (diverse modules in Vlimpers)

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Berings Dave Declerck Kris Le Moine Vanessa Van de Gaer Dirk
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

Vlimpers (Vlaams interdepartementaal modulair personeelssysteem) is een online HRM-systeem dat wordt gebruikt voor het beheer van personeelsgegevens, functiegegevens en afwezigheden. Het vormt ook de basis voor de loonberekening. Een eerste versie van het systeem werd in 2002 geïntroduceerd. Sindsdien evolueert het systeem continu om te voldoen aan nieuwe regels en nieuwe gebruikersnoden. Vlimpers wordt voortdurend geoptimaliseerd.

Naast technische upgrades wordt er ook naar gestreefd om de dienstverlening efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken aan de hand van functionele verbeteringen. Modules als Talent, Ploeg en Rekrutering werden intussen uitgerold. Het departement zal toetreden tot eventuele nieuwe modules en de verdere uitrol volgen. AgO bepaalt de scope en de kalender, het eigen AZO-personeel zal de zaken opvolgen.

Eind 2022 werd ingestapt in de module arbeidsplaatsbeheer. In 2023 zal de aansluiting bij arbeidsplaatsbeheer verder worden opgevolgd.

78. Uitvoering van het departementale vormingsbeleid in 2023

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Le Moine Vanessa Berings Dave
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

Door een adequate en permanente vorming van de personeelsleden tracht het Departement EWI de inzetbaarheid en efficiëntie te verhogen. Personeelsleden die op de hoogte blijven van de nieuwste tendensen en zich proactief bijscholen, leveren een meer kwalitatieve output en voelen zich beter in hun vel.

Vorming is een permanent gegeven dat een jaarlijkse cyclus volgt.

Op basis van:

1. een rondvraag aan de afdelingshoofden;
2. een bevraging van de individuele noden en verwachtingen van de personeelsleden;
3. een doorlichting van de individuele planningsdocumenten;
4. een inschatting van globale noden,

wordt het vormingsbeleid geactualiseerd.

Daarnaast spelen de leidinggevend en de HR-functie permanent in op vormingsvragen en -noden.

Deze kunnen collectief zijn - wat veeleer zeldzaam is in een kleine en stabiele organisatie als EWI - of individueel.

Het vormingsaanbod is zeer breed: naast het eigen interne programma (AgO) kunnen extern alle relevante opleidingen, cursussen, studiedagen, seminaries e.a. worden gevolgd (mits goedkeuring van de leidinggevende en een budgetcheck bij dure opleidingen). De inhoud kan vaktechnisch zijn, gericht op IT-toepassingen of persoonlijke vervolmaking (attitude).

De voorbije jaren zette het departement sterk in op IT-opleidingen en op taaltrainingen voor de personeelsleden die internationale contacten onderhouden. In kleine groepjes werden cursussen Frans en Engels aangeboden (basis en gevorderden), met de inzet van native speakers.

Aangezien de instroom van nieuwe personeelsleden zeer beperkt maar divers is, is het aangewezen dat er bij de individuele planningsafspraken oog is voor het aspect vorming, zodat de nieuwe collega optimaal zijn weg vindt.

In 2023 zal ieder nieuw personeelslid van het departement EWI toegang krijgen tot de Digitale Leerbibliotheek van Ago. Hierin zijn een waaier aan opleidingen terug te vinden die het personeelslid op eigen tempo en naar gelang zijn/haar interesses kan volgen.

Het vormingsplan voor nieuwkomers wordt verder uitgevoerd.

Naast het in de kijker zetten van het bestaande aanbod, wordt ook verder ingezet op maatopleidingen en wordt actief gepolst naar de vormingsbehoeften van de personeelsleden.

79. Welzijn op het Werk

Projectverantwoordelijke	Maris Stefanie Baert Lieselot
Betrokken personeelsleden	Bourdeaud'hui Ann Borrey Sabine Callewaert Sophie Cooman Nathalie De Vos Liselotte de Ghellinck Cynthia Jacobs Els Le Moine Vanessa Linseele Veerle Schruers Liesbet Tournicourt Tom (peter: koppeling werkgroep/management) Van de Gaer Dirk Van Langenhove Monica Viaene Peter Wastyn Annelies
Begroting	BAWM
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Elke werkgever is wettelijk verplicht (wet van 4 augustus 1996 over het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk) om het welzijn binnen haar organisatie te bevorderen. Dit gebeurt door risicopreventie, collectieve en individuele beschermingsmaatregelen, opleidingen en informatie aan de werknemers. Een holistisch welzijnsplan met daarin ook het globaal preventieplan, waaruit jaarlijkse actieplannen vloeien, vormen bij het Departement EWI de basis om het welzijn van haar medewerkers te bevorderen. Daarom werd in 2018 een doorstart gegeven aan de interne werkgroep welzijn, intussen omgedoopt tot 'Welzijn op het Werk' (WOW).

Het team zet haar schouders onder algemeen welzijn, wat ruimer opgevat is dan enkel de wettelijke verplichting. Immers, als naast de fysieke en mentale gezondheid, ook de veerkracht, persoonlijke ontwikkeling en motivatie van de collega's bevorderd wordt, zal het werkplezier niet alleen toenemen, maar ook de uitval verminderen en de professionele carrière verlengen. Werken met gezonde, fitte en professioneel gelukkige(re) collega's, is een win-win-situatie zowel voor de collega's als voor het Departement EWI.

In 2023 zal de **werkgroep Welzijn op het Werk** (WOW) het actieplan 2023 uitvoeren. Er is aandacht voor communicatie en sensibilisatie van welzijnsthema's (WOW-berichten via e-mail en SharePoint, WOW-posts in het WOW-Teamskanaal). Daarnaast zullen infosessie/workshops georganiseerd worden rond relevante welzijnsthema's zoals ergonomie, veerkracht, ... WOW blijft zich ook inzetten voor de verbondenheid tussen collega's en zal op herhaaldelijke tijdstippen fysieke ontmoetingsmomenten organiseren. Uit de werkpunten van de risicoanalyse hybride werken zullen acties worden afgeleid.

80. Hertekening van Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Ameys Francine Berings Dave Buys Annick Cech Sorin De Bel Marie-Rose Declerck Kris Le Moine Vanessa Moens Stefaan Rieder Tom Van de Gaer Dirk Waeyaert Koen
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2,1 VTE

Omschrijving actie

N.a.v. de toetreding van AZO tot de gecentraliseerde dienstverlening inzake HR/personeel, boekhouding en Facility (2016 en 2017) wijzigde de rol van AZO t.o.v. haar klanten. Voor bepaalde diensten blijft AZO het centrale en/of enige aanspreekpunt (vb. selecties, belangrijke financiële rol), voor andere diensten betreft het eerder een intermediaire of controlerende dienstverlening.

De dienstverlening vanuit AZO werd dan ook hertekend in het kader van de opdeling AZO/centrale dienstverleners. Een opvolging en bijsturing blijft evenwel noodzakelijk; niet alleen is dienstverlening aan evolutie onderhevig (gewijzigde procesflows, aangepaste werking) maar ook contactpersonen kunnen wijzigen of er komt een nieuw of gewijzigd aanbod bij. Een duidelijke communicatie hierover naar de klanten is dan ook een absolute vereiste. Een permanente opvolging van de dienstencatalogus – met oog voor de specifieke dienstverlening per klant, is bijgevolg een *conditio sine qua non*.

Daarnaast is permanente samenwerking tussen de verschillende teams binnen AZO essentieel in het kader van kennisdeling, efficiëntiewinsten en, last but not least, om de uitstroom/uitval van personeelsleden te ondervangen.

Bovendien zullen enerzijds een verdere centralisering (met name van selecties en boekhouding) en anderzijds de aangekondigde economische cluster met het Departement WSE en het Departement Landbouw en Visserij een impact hebben op de organisatie en armslag van AZO. Een aanpassing en hertekening van de dienstverlening houdt automatisch een uitwerking en/ of hertekening van de workflows en processen (op hoog niveau) in.

Alle teams zijn hierbij betrokken.

Dit is een permanent aandachtspunt.

In de loop van 2023 zal begonnen worden met voorbereidingen van de integratie van de beleidsdomeinen EWI, WSE en LV evenals de fusie tussen de departementen EWI en WSE.

81. Business Continuïteitsmanagement (BCM)

Projectverantwoordelijke	Van de Gaer Dirk
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI heeft in het kader van bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) haar noodzakelijke processen in kaart gebracht en een Business Continuïteitsplan (BCP) opgemaakt. Een eerste versie van dit plan was er al in juni 2012. In 2014 werd het BCP-plan bijgesteld, herwerkt en geactualiseerd. Gezien de bijzondere periode 2020-2022 (pandemie) is dit nog onderhevig aan aanpassingen.

Ook de Vlaamse overheid zelf heeft hierin nog werk te doen. Momenteel is er geen algemeen crisiscommunicatiesysteem. Gezien het EWI van de algemene aanbieder voor de VO afnam, zal er snel werk gemaakt moeten worden van een dergelijk systeem. Hiertoe worden de mogelijkheden onderzocht van aanbieders die al voor andere Vlaamse instellingen dergelijk systeem aanleveren.

Eenmaal dit in orde kan er weer werk gemaakt worden van aanpassingen in het draaiboek BCM, organisatie van de interne crisiscellen en kan er terug geoefend worden voor situaties van dringende maar korte interventies zoals bomalarmen en branden. Met deze oefeningen is het de bedoeling om de uitvoeringsefficiëntie te kennen en te verbeteren.

Het draaiboek zal best minstens jaarlijks op een aantal cruciale punten wordt getest (telefooncascade-, zandbak- en/of crisiscommunicatieoefening).

De personeelsleden die een rol en verantwoordelijkheid (kunnen) hebben in de uitrol en implementatie van het BCP worden opgeleid in het gebruik ervan en in de individuele verantwoordelijkheden.

- De plannen voor 2023 zullen wat afhangen van de situatie die de pandemie in 2022 nog met zich meebracht. Indien mogelijk wordt er, ter opfrissing van de zelfstudie (e-learningdeel op Vlimpers vorming over evacuatie) een extra en herhalende infosessie over evacuatie georganiseerd.
- De vaste BCM-coördinator neemt zijn taken weer op (sinds 01.01.2023).
- Van zodra het CCVO terug overlegmomenten organiseert wordt hieraan deelgenomen.
- Wanneer de situatie dit toelaat, kunnen er terug oefeningen georganiseerd worden.
- De noodzakelijke vorming van de EHBO-ploeg blijft gecontinueerd.
- Het BCP wordt terug geactualiseerd van zodra de situatie zich terug normaliseert.
- Er komt een herhaling van de opleiding van 'iedereen evacueert'
- Maandelijks wordt een briefing georganiseerd (via mail) over de stand van zaken wat de materie van BCM betreft.

82. Hybride werken als het nieuwe normaal

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Rieder Tom Bourdeaud'hui Ann
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De wereldwijde pandemie door Covid-19 heeft zowel de manier van werken als het gevoerde PTOW beleid grondig dooreengeschud.

Sinds half maart 2020 werkten we praktisch allen permanent van thuis uit. Alle overleg gebeurt virtueel (migratie van Skype naar Teams), iedereen werkt veel meer digitaal, leidinggeven gebeurt vanop afstand.

In 2020 werd een intern Coronabeleid uitgewerkt, aansluitend op de algemene richtlijnen van het CCVO. Dit betrof enerzijds systematische communicatie over de geldende maatregelen, maar ook aankoop van beschermingsmateriaal, uitbreiding van de ergonomische middelen ter ondersteuning van het permanente thuiswerk, partiële herziening van het GSM-beleid

Medio 2020 werd een eerste plan van aanpak uitgewerkt i.f.v. een terugkeer naar de werkvloer, op basis van vrijwilligheid.

De tweede golf heeft deze beweging stilgelegd. Het was en is wel duidelijk dat een terugkeer naar de werkvloer niet voor iedereen even evident of gewenst zal zijn; deze zal gestructureerd moeten gebeuren, in overeenstemming met de algemene richtlijnen maar ook in overleg met de werkvloer.

Een intern plan van aanpak, aansluitend op het VO-beleid, werd uitgewerkt door de Directieraad (in overleg met de WOW-werkgroep). Een nieuwe afsprakennota PTOW werd voorbereid en op de Directieraad van 17 februari 2022 goedgekeurd. De principes daarvan werden eerder al toegelicht op de personeelsvergadering van 11 oktober 2021.

PTOW kadert in het arbeidsconcept hybride werken waarbij onderstaande principes voorop staan:

- Hybride werken draait om resultaatgericht werken en leidinggeven op basis van vertrouwen en dialoog. Personeelsleden werken hierbij vanuit verschillende werkomgevingen en -locaties samen, maar blijven verbonden door technologie en fysieke samenkomsten.
- Het personeelslid kiest in overleg met de leidinggevende waar en wanneer die zijn werkactiviteiten uitvoert, en dit steeds:
 - in functie van de aard van de werkactiviteit de te behalen resultaten
 - met het organisatiebelang en klantenperspectief voorop.

De essentie van het EWI-kader “Hybride werken” is als volgt:

- Er is een minimale fysieke aanwezigheid op de werkvloer in Brussel van één dag per week met als streefdoel twee dagen.
- In nauw overleg met je leidinggevende bepaal je wanneer en voor welke taken je in Brussel of elders aan de slag bent.
- Teams en afdelingen stemmen intern af op welke momenten hun team fysiek samenwerkt in Brussel.
- Je collega’s op de werkvloer ontmoeten is niet alleen belangrijk voor teamoverleg, maar even goed in het licht van betrokkenheid en sociale cohesie.

In 2023 wordt het kader “Hybride werken” verder opgevolgd. Dit kader kan herzien/aangepast worden indien nodig. Met het oog op Kantoor 2023 en de verhuis in juli 2024 zal in de loop van het laatste kwartaal van 2023 een aanzet gegeven worden tot het uitschrijven van een kader en richtlijnen in verband met het werken in het nieuwe kantoor. Indien dit impact heeft op de huidige afspraken “Hybride werken”, kunnen deze gewijzigd worden.

2. IT

83. IT- en informatiebeleid van het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De informatiearchitect binnen EWI is verantwoordelijk voor een efficiënte afstemming tussen business en IT.

Hij zorgt voor:

- de beleidsbepaling rond informatie- en IT-beheer;
- het bewaken van de business-, informatie- en technische architectuur van EWI;
- de opvolging van binnen EWI gedetecteerde ICT-behoeften;
- de oplossingen of doorverwijzing naar de juiste kanalen bij IT-problemen;
- de communicatie binnen het departement en met partners;
- de relevante vertegenwoordiging van het departement en het management.

Bijzondere aandacht gaat in 2023 naar:

- het implementeren van de nieuwe inkomende digitale postbedeling;
- het opvolgen van kwesties rond informatieveiligheid (AVG - aanzetten tot het opmaken van een informatieclassificatie (gekoppeld aan het serieregister)
- het capteren van behoeften/noden op de werkvloer;
- toepassen en/of communiceren het wat-bewaar-je-waar-beleid;
- het promoten van digitaal werken (op een verantwoorde manier);
- het actualiseren van het serieregister.

84. Ondersteunende IT-processen en digitalisering

Projectverantwoordelijke	Moens Stefaan
Betrokken personeelsleden	Casier Geert Wolfs Johnny
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	
VTE	1,5 VTE

Omschrijving actie

De interne processen van het departement worden ondersteund via digitalisering. Waar mogelijk gebruiken we centrale systemen van de Vlaamse overheid, maar deze dekken niet al onze behoeften af. Daarom maken we ook software en rapportering op maat. Met die toepassingen gaan ook onderliggende systemen en databanken gepaard. Een deel van de werklast gaat naar het onderhouden, actualiseren en aanpassen van deze systemen en applicaties. Daarnaast spelen we ook maximaal in op nieuwe noden en vragen van onze organisatie.

In 2023 verkennen we serverless infrastructuur en zetten we in op unified .NET. Verder zullen we ook bestaande applicaties doorontwikkelen en verbeteren.

3. Facility

85. Duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid en wagenpark

Projectverantwoordelijke	Buys Annick
Betrokken personeelsleden	Rieder Tom
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. De opdracht naar duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid betreft het screenen van de aankoop van bureelbenodigdheden – aangekocht via het bestek van Het Facilitair Bedrijf - en dit in nauwe samenwerking met de leverancier waarbij het bestek loopt.

Op basis van de resultaten van deze screening kunnen acties ondernomen worden om meer duurzaam aan te kopen.

Deze actie kadert in de door de Vlaamse overheid geformuleerde doelstelling om tegen 2020 voor 100% duurzame overheidsopdrachten te plaatsen. De Vlaamse Regering formuleerde die doelstelling voor het eerst in een krachtlijnennota uit 2008 die het eerste Vlaams Plan duurzame overheidsopdrachten (2009) vooraf ging. De doelstelling werd herbevestigd in het Vlaams Plan Overheidsopdrachten (<https://overheid.vlaanderen.be/plan-overheidsopdrachten>), dat op 16 januari 2016 werd goedgekeurd.

B. Duurzaamheid op vlak van het wagenpark heeft tot doel om het wagenpark van het Departement EWI in overeenstemming te brengen met de nieuwe omzendbrief VR 2021 1607 DOC.0916/2BIS voor wat betreft de te behalen gemiddelde ecoscores voor personenwagens (meer bepaald 73 tegen eind 2024) en voor personenwagens en bestelwagens samen (meer bepaald 70 tegen eind 2024)

- A. In 2023 zal er blijvende aandacht worden besteed aan een duurzaam aankoopbeleid.
- B. In 2023 zal er een update van het vervoersbehoefteplan en vervangingsplan worden opgesteld.

86. Kantoor 2023

Projectverantwoordelijke	Rieder Tom
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

Kantoor 2023 is het project waarbij heel wat entiteiten (die gehuisvest zijn in het Ellips) verhuizen naar een derde groot kantoorgebouw in de Noordwijk in Brussel. Het gaat over het door de Vlaamse Regering goedgekeurd ZIN project van Befimmo nv.

De huidige WTC 1 en WTC 2 gebouwen aan de Simon Bolivarlaan worden daarbij volledig omgevormd tot een uniek concept met een mix van wonen en werken door wisselende kantoor- en woonverdiepingen. Een nieuwe centrale balk zal de twee bestaande torens verbinden, waardoor 14 ruime kantoorverdiepingen ontstaan.

Met dit nieuwe kantoorgebouw scoort de Vlaamse overheid nog beter op het vlak van duurzaamheid. Volgens de duurzaamheidsmeter 'GRO' wordt een resultaat 'uitstekend' behaald en het E-peil (E15) is het laagste van al haar gebouwen.

Daarnaast wordt ook op vlak van circulariteit de lat hoog gelegd. De bestaande constructie wordt maximaal benut. De ondergrondse verdiepingen en de circulatiekernen blijven behouden en wat wel wordt afgebroken, krijgt een nieuw leven. Het nieuwe gebouw zal voor 68% bestaan uit ter plaatse hergebruikte of gerecycleerde materialen.

Bedoeling blijft dat het Departement EWI het project van heel nabij opvolgt en dat alle personeelsleden goed geïnformeerd worden en ook betrokken worden bij de totstandkoming door EWI-berichten en/of toelichtingen op personeelsvergaderingen

Ook het management, de WOW en de interne WG Kantoor 2023 zullen verder op de hoogte worden gehouden van - en betrokken worden bij - de evoluties rond het project Kantoor 2023. Dit door onder andere overlegmomenten te voorzien.

De (re)organisatie van het Departement EWI-archief in het Ellipsgebouw verder realiseren in functie van de verhuis naar het belpairegebouw in 2024. Met archief wordt bedoeld: kasten + rolarchief op de werkvloer en de archiefruimte op -3 en in de externe opslagplaats te Vilvoorde.

4. Financiële dienstverlening

87. Tijdig betalen van (e-)facturen

Projectverantwoordelijke	Waeyaert Koen
Betrokken personeelsleden	Cech Sorin Spiritus Francis
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Team Financiële Dienstverlening (afdeling AZO) volgt de cijfers i.v.m. het tijdig betalen van (e-)facturen op regelmatige basis op (via managementrapport OraFin) en analyseert de te laat betaalde facturen wanneer vastgesteld wordt dat het cijfer voor de tijdig betaalde facturen onder de norm van 93% duikt.

Sinds 1 september 2018 is het Departement EWI overgeschakeld op e-invoicing voor alle nieuwe bestellingen voor diensten en goederen. E-facturen zijn sindsdien de norm en daarom is het opportuun om het tijdig betalen van e-facturen eveneens te monitoren. Deze norm wordt vastgelegd op 97%.

Dossierbehandelaars worden zo nodig opnieuw gesensibiliseerd naar het gebruik van afspraken over betaaltermijnen op het moment van bestelling en bepalen van de wettelijke betaaltermijn.

5. Communicatie

88. Uitvoering EWI-communicatieplan 2023

Projectverantwoordelijke	Tindemans Emmelie
Betrokken personeelsleden	Casteleyn Joeri Van Langenhove Monica (tijdelijke krachten i.k.v. EU VZP: Siau Annelien, Liekens Jules, Degreef Margo)
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	116 K euro
VTE	6 VTE

Omschrijving actie

Het EWI-communicatiebeleid slaat zowel op interne communicatie binnen het departement als op externe communicatie naar de buitenwereld.

De communicatie-inspanningen van het Departement EWI staan in functie van twee doelstellingen:

1. Realisaties van het Departement EWI (en het beleidsdomein en partners) een zo groot mogelijke weerklink geven, zowel binnen als buiten het beleidsdomein;
2. Het Departement EWI (en het beleidsdomein en partners) meer zichtbaarheid geven, zowel binnen als buiten het beleidsdomein.

De communicatieacties voor 2023 richten zich op onder meer:

- de beleidsprioriteiten:

- waterstofeconomie
- bio-economie
- circulaire economie
- ruimtevaart
- gezondheid
- artificiële intelligentie
- cybersecurity
- energie en klimaat
- blauwe economie

-wetenschapscommunicatie en burgerwetenschap

-projecten en resultaten van Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)

-voorbereiding EU VZP 2024

Er staan meer dan 25 events op de agenda van januari 2024 tem juni 2024 die EWI host en/of mede organiseert. Dit betekent dat er een gedegen eventmanagement in het werk wordt gesteld.

Het EU VZP Communicatieteam (3VTE) neemt dit op, tesamen met de EWI Communicatieverantwoordelijke.

- Opstellen communicatieplan EWI voor het EU VZP
- Projectmanagement, budget- en administratieve opvolging
- Coördinatie van alle events die door EWI gehost en/of mede georganiseerd worden
- Deelnemen aan diverse overlegstructuren en vertegenwoordigen van het beleidsdomein EWI inzake communicatie en evenementen
- Inzetten van bestaande en het realiseren van enkele nieuwe EWI-communicatiekanalen inzake de EWI acties omtrent het EU VZP

De communicatiemiddelen die we voor bovenstaande acties gebruiken om onze doelstellingen te bereiken, behouden hun continuïteit:

- EWI-website
- Wekelijkse EWI-nieuwsbrief
- Twitter
- LinkedIn
- Organiseren van EWI-evenementen
- Aanwezigheid op en ondersteuning van evenementen i.s.m. andere partners
- Aanmaak drukwerk
- Pro-actieve aanpak richting pers
- Branded content
- Verspreiding via de kanalen van de Vlaamse overheid
- ...

- **De corporate website van het Departement EWI** www.ewi-vlaanderen.be is een website die zijn doelgroep weet te bereiken door up-to-date nieuws te publiceren, publicaties online toegankelijk te maken en bezoekers op de hoogte te houden van het actuele aanbod van evenementen binnen het EWI-beleidsdomein.

Voor het jaar 2023 wordt de release voorzien van de vernieuwde EWI-Website met een vernieuwde look en feel, een volledige update van het technisch platform maar inhoudelijk en qua structuur gelijklopend aan de bestaande EWI-Website.

- **Interne kennisverspreiding:** dagelijks wordt er een persoverzicht aangemaakt met actualiteitsitems die betrekking hebben op het EWI-beleidsdomein. Deze vinden alle EWI-medewerkers elke ochtend in hun mailbox. Daarnaast worden Belga-berichten onmiddellijk bezorgd aan beleidsmedewerkers die op het dossier werken.

6. Organisatiebeheersing

89. Uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid

Projectverantwoordelijke	Van de Gaer Dirk
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Verder uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid: deelname aan visiegroepen contactpersonen, bijkomende opleidingen, uitwerken risicoanalyse, opvolging systeem bevraging cumulatie, ...

Het integriteitsbeleid zal in 2023 verder worden uitgebouwd en regelmatig wordt er communicatie uitgestuurd om de personeelsleden alert te houden wat integriteit betreft.

Als de nieuwe deontologische code wordt goedgekeurd zal hierrond een speciale actie georganiseerd worden.

- In 2023 zal er verder deelgenomen worden aan visiegroepen door het vaste contactpunt integriteit (CPI) van EWI, gezien de terugkeer in dienst sinds 01.01.2023. Ook de communicatie om de personeelsleden alert te houden omtrent integer werken binnen de VO en in het bijzonder binnen DEWI zal aangehouden worden. De afspraak blijft ook geldig dat indien de nieuwe deontologische code in 2023 wordt gelanceerd hieraan speciale aandacht zal worden besteed, door onder meer infosessies en de hiervoor voorziene communicatiefragmenten vanuit de Vlaamse integriteitsambtenaar.
- Gezien er inmiddels heel wat nieuwe personeelsleden in dienst traden zullen er ook terug opleidingen integriteit (dilemmatrainingen) georganiseerd worden. Dit zal ook gebeuren voor wie al deelnam bij de vorige dilemmatrainingen, maar dan onder de vorm van een opvolgings-/opfrissingsessie.
- In 2023 wordt de nieuwe Europese klokkenluidersregeling ingevoerd. Hiertoe zal door de CPI een degelijke opleiding gevolgd worden en zal die ook de vormingsmomenten binnen de VO bijwonen. Daaruit wordt dan ook de communicatie naar de personeelsleden van EWI toe geëxtraheerd.

90. Opvolging van het departementale gelijke kansen- en diversiteitsbeleid

Projectverantwoordelijke	Le Moine Vanessa
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Een beleid van gelijke kansen en diversiteit moet leiden tot een evenwichtig samengesteld personeelsbestand, met name voor mannen/vrouwen, personeelsleden met of zonder migratieachtergrond en personen met een arbeidshandicap. Centraal worden de streefcijfers bepaald. Het is aan de individuele entiteiten om initiatieven te nemen die dit beleid ondersteunen.

Op termijn wordt een evenredige arbeidsparticipatie betracht o.b.v. de volgende streefcijfers:

- min. 40% vrouwen in het middenkader;
- 2% personeelsleden met een arbeidshandicap;
- 10% personeelsleden met een migratieachtergrond.

Ook bij het Departement EWI werd gelijke kansen- en diversiteitsbeleid jarenlang vormgegeven in een jaaractieplan. Gelet op de zeer geringe instroom en het stabiele personeelsbestand werd van dit jaaractieplan afgestapt. De opvolging van een **jaarlijkse diversiteitsscan** (rapportering rond gelijke kansen en diversiteit) kwam in de plaats. Hiervoor wordt teruggekoppeld vanuit de Dienst Diversiteitsbeleid. Jaarlijks komt dit punt aan bod d.m.v. een bespreking op de Directieraad.

Wij zetten permanent in op een diverse instroom, het aanbieden van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap of chronische ziekte (rendementsondersteuning) en de toegankelijkheid van onze dienstverlening en websites.

De EWI-cijfers voor de eerste helft van het werkjaar bedragen respectievelijk 0% voor vrouwen in het middenkader, 1,8 % personeelsleden met een arbeidshandicap en 3,7% personeelsleden met een migratieachtergrond.

De diversiteitscijfers werden besproken op de directieraad en in samenspraak met de centrale dienst Diversiteitsbeleid gemonitord. Zij zijn een permanent aandachtspunt bij de invulling van vacatures. De cijfers voor het hele jaar 2022 kunnen door Dienst Diversiteitsbeleid ten vroegste eind maart aangeleverd worden.

91. Armoedebestrijding, Gelijke kansen en Integratiebeleid

Projectverantwoordelijke	Boeykens Ilse Schruers Liesbet
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Armoedebestrijding, gelijke kansen en integratiebeleid zijn horizontale beleidsthema's waarop ook vanuit het beleidsdomein EWI wordt ingespeeld.

Er wordt vanuit het Departement EWI actief meegewerkt aan deze horizontale beleidsprocessen. Zo wordt er bijgedragen aan de horizontale actieplannen en de voortgangsrapportages.

92. Risico- en opportuniteitenmanagement

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas (0,3 VTE)
Betrokken personeelsleden	Hanssens Johan Moens Stefaan Rieder Tom Tournicourt Tom Bourdeaud'hui Ann Van Avermaet Philip Boutens Karel Waeyaert Koen
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

In 2022 legde het Departement EWI de focus op het vernieuwen van de **strategische risico's**. Samen met externe partners maakte het Departement EWI een actieplan op, gebaseerd op de beschreven risico's, dat komende jaren wordt uitgevoerd.

Daarbovenop bracht EWI de risico's in kaart van **vier interne processen**: openbaarheid van bestuur, het gebruik van bedrijfskredietkaarten, cofinanciering van events en de begrotingsopmaak.

In 2023 heeft EWI de ambitie om verder te stijgen in de risicomaturiteit.

Ten eerste voert EWI de acties op strategische niveau uit. Elk kwartaal volgt de verantwoordelijke deze acties op ten aanzien van het management.

Ten tweede worden de acties uit de risicomatrix op procesniveau uitgevoerd door de procesverantwoordelijken. We zien erop toe dat de acties uit de vorige jaren tevens worden opgevolgd. Bovendien worden er nieuwe processen in kaart gebracht en nieuwe acties geformuleerd – als een verderzetting van de cyclus.

Ten derde maakt EWI werk van een overzichtelijk dashboard op de SharePoint-omgeving waarop alle acties op procesniveau worden gecentraliseerd.

Ten vierde wordt er een koppeling gerealiseerd tussen de strategische risico's en de procesrisico's. Met andere woorden: EWI verduidelijkt de link tussen de strategische doelstellingen en kernprocessen bij EWI.

93. Kennisbeheer

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas
Betrokken personeelsleden	Hanssens Johan Tournicourt Tom Bourdeaud'hui Ann Van Avermaet Philip Boutens Karel
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

In kader van de verhuis naar Kantoor 2023 (met de werkelijke verhuis midden 2024) en de verdere implementatie van het plan Kennisbeheer staan de volgende prioriteiten voor 2023 centraal.

P1: het vernietigen en overdragen van archief naar het Archiefdepot in Vilvoorde (beschrijven, vernietigen en overdragen); in 2023 ligt de focus op de verwerking (schonen, verpakken en inventariseren) van het papieren kelderarchief van het kerndepartement; voor deze verwerking wordt er gekeken naar de aanwerving van jobstudenten (voltijds of halftijds).

P2: het opruimen van het dynamisch archief op de werkvloer (uitvoering van de richtlijnen) door de medewerkers;

P3: meer awareness creëren voor de wat-bewaar-je-waar regels op de werkvloer voor een beter kader richting digitaal werken;

P4: het geven van basisopleidingen voor de SharePoint-omgeving en digitaal werken met de focus op de nieuwe medewerkers die invloeden in kader van het EU-voorzitterschap.

P5: het begeleiden van de stopzetting van de fysieke inkomende postbedeling en het opzetten van een nieuw proces.

P6: het koppelen van het de dossiers uit het dossieropvolgingssysteem (DOSOP) aan het serieregister.

Door het uitvoeren van de acties en het toepassen van de hierboven vermelde principes, tracht EWI te komen tot betere beleidsbeslissingen, een betere dienstverlening, een efficiëntere overheidswerking en tegemoet te komen aan de geldende juridische verplichtingen.

94. Klachtenmanagement in het beleidsdomein EWI en binnen het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Vandenbogaerde Tom
Betrokken personeelsleden	Flama Wouter Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Vele betrokkenen

Omschrijving actie

Basis voor deze actie is de nieuwe Omzendbrief VR/2020/20 betreffende klachtenbehandeling.

Als klachtencoördinator en klachtenbehandelaar bij het Departement EWI, omvatten de taken:

- de binnenkomende klachten registreren en tijdig behandelen conform het decreet, de omzendbrief en de EWI-leidraad klachtenmanagement en volgens de principes van de servicemeter;
- de klachtenbehandelingsprocedure promoten bij alle personeelsleden van het Departement EWI via verscheidene communicatiekanalen.

Als aanspreekpunt klachtenbehandeling voor het beleidsdomein EWI, omvatten de taken:

- jaarlijks het gebundeld klachtenrapport voor het beleidsdomein EWI samenstellen op basis van de individuele klachtenrapporten van de EWI-entiteiten en tijdig aan de Vlaamse Ombudsman bezorgen (voor 10 februari 2023);
- de rol van voorzitter van het (in 2012) opgerichte netwerk van klachtencoördinatoren binnen het beleidsdomein EWI actief voortzetten. Dit houdt in:
 - het stimuleren van de implementatie van de EWI-leidraad klachtenmanagement en de checklist in elke EWI-entiteit;
 - het faciliteren van kennisuitwisseling (informatie-uitwisseling tussen de klachtenbehandelaars, periodiek overleg eventueel aangevuld met workshops, ...);
 - het samenwerken aan initiatieven die klachtenmanagement en klachtenbehandeling binnen de entiteiten van het beleidsdomein EWI optimaliseren;
 - het actief betrekken van de bevoegde minister in de actie;
 - de evaluatie van de servicemeter (o.a. qua klachtencaptatie en de indicatoren kwaliteitsbehandeling en kwaliteitsmanagement) en toepassing van de nieuwe omzendbrief binnen het beleidsdomein EWI).

Voor 2023 zal er voorzien worden in een adequate klachtenbehandeling bij Departement EWI met bovenvermelde acties.

95. Structureel overleg tussen de minister en het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Boutens Karel
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

In het kader van het charter over de politiek/ambtelijke samenwerking streeft het Departement EWI naar een optimaal overleg met de bevoegde minister via de beleidsraad en via bilaterale contacten.

Er worden periodiek beleidsraden georganiseerd met de minister bevoegd voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw. Het Departement EWI speelt hierin een actieve rol.

Daarnaast heeft het Departement EWI frequent en structureel bilateraal overleg met het kabinet over de beleidsrelevante dossiers. Zo is er in principe tweewekelijks op woensdagochtend een Overleg kabinet Administratie (zgn. 'OKA').

B: BIJLAGEN

Bijlage 1. Lijst van afkortingen

AgO	Agentschap voor Overheidspersoneel
Agoria	Federatie van de Technologische Industrie
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AI	Artificiële intelligentie
AMS	Antwerp Management School
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AOI	Afdeling Ondernemen en Innoveren
AOND	Afdeling Onderzoek
ASC	Afdeling Strategie en Coördinatie
AVG	Algemene Verordening Gegevenbescherming
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
AZO	Algemene Zaken en Ondersteuning
B2B	Business-to-business
BAWM	Binnen de algemene werkmiddelen
BBE	Bio-gebaseerde Economie
BBI	Bio-based Industries Public-Private Partnership
BBI JU	Biobased Industries Joint Undertaking
BBMRI	Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure
BBP	Bruto Binnenlands Product
BCCM	Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms
BCM	Bedrijfscontinuïteitsmanagement
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
BELNET	Belgisch Nationaal Onderzoeksnetwerk
BHO	Bridgehead Organisation
BIPT	Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
BO	Begrotingsopmaak
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
BUTEO	Digitale begrotingstool dat gebruikt wordt binnen de Vlaamse overheid
BVR	Besluit Vlaamse Regering
BZ	Bestuurszaken
CCAM	Cooperative and connected automated mobility
CCS	Carbon Capture and Storage
CCU	Carbon Capture and Usage
CE	Circulaire economie
CEF	Connecting Europe Facility
CERIF	Common European Research Information Format
CERN	European Organization for Nuclear Research
CFS	Commissie Federale Samenwerking
CFS/STAT	Commissie Federale Samenwerking voor Statistiek
CHM	ClearingHouse Mechanism

CIP	KCI , Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en InnovatieCompetitiveness and Innovation Programme
CIS	Commissie Internationale samenwerking
CKO	Centrale voor Kredieten aan Ondernemingen
CLARIN	Common Language Resources and Technology Infrastructure
CMI	Centrum voor Medische Innovatie
COSME	Programme for Competitiveness of Enterprises and SME's
COST	(European) Cooperation in Science and Technology
CoT	City of Things
CPT	Clean Power for Transport
CRC	Clinical Research Centre
CRIS	Current Research Information Systems
CS	Cybersecurity
CSA	Coordination and Support Actions
CSTP	Committee for Scientific and Technological Policy
CvR	Comité van de Regio's
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
DARIAH	Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities
DCPA	Dienstencentrum Personeelsadministratie
DEP	Digital Europe Programme
DG	Directeur-generaal / directoraat-generaal
DG CNCT	EU Commissie – DG Connect
DG EMPL	EU Commissie – DG Employment
DG ENTR	EU Commissie - DG Ondernemingen en Industrie
DG REG	EU Commissie - Directoraat Generaal Regionaal Beleid
DG RTD	EU Commissie - DG Onderzoek en Innovatie
DGE	Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie
DHO	Databank Hoger Onderwijs
DOSP	Digital Open Science Platform
DPO	Data Protection Officer
DRI	Digital Research Infrastructure
DSM	Digitale Interne Markt
DSP Valley	Digital Signal Processing Valley
EATRIS	European Advanced Translational Research InfraStructure in Medicine
EC	Europese Commissie
ECOOM	Expertisecentrum O&O monitoring
ECRIN	European Clinical Infrastructure Network
ECRN	European Chemical Regions Network
EDIDP	European Defence Industrial Development Programme
EEN	European Enterprise Network
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EFSI	Europees Fonds voor Strategische Investerings
EIB	Europese Investeringsbank
EIC	European Innovation Council
EIF	Europees Investeringsfonds

EIP	Programma voor Ondernemerschap en Innovatie
EIT	Europees Instituut voor Innovatie en technologie
ELAt	Kennisdriehoek Eindhoven/Leuven/Aken
EMBRC	European Marine Biological Resource Centre
EMU	Europese Monetaire Unie
EOSC	European Open Science Cloud
EP	Europees Parlement
EPG	Enterprise Policy Group
EPI	European Processor Initiative
EPO	European Patent Office
ERA	Europese Onderzoeksruiimte
ERAC	European Research Area Committee
ERA-NET	European Research Area Networks
ERC	European Research Council
ERIC	European Research Infrastructure Consortium
ERRIN	European Regions Research and Innovation Network vzw
ESA	European Space Agency
ESF	European Science Foundation
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures
ESIF	Europese structuur- en investeringsfondsen
ETS	European Trading System
EU	Europese Unie
EURAXESS	Mobility portal for researchers in the European Research Area
euroCRIS	European Organisation for International Research Information
EuroHPC	Euro High Performance Computing
EUROSTAT	Statistical Office of the European Union
EV	Elektrische voertuigen
EVA	Extern Verzelfstandigd Agentschap
EWI	Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie
FB	(Beleidsdomein) Financiën en Begroting
Febelfin	Belgische Federatie van de financiële sector
FET	Future and Emerging Technologies
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven
FFTF	Flanders Future Techfund
FIT	Flanders Investment and Trade
FOD	Federale Overheidsdienst
FOD Economie	Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie
FOSB	Flemish Open Science Board
FRIS	Flanders Research Information Space
FUST	Flanders UNESCO Science Trust Fund
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
GBAORD	Government Budget Appropriations or Outlays on Research and Development
GBARD	Government Budget Allocations for R&D
GEM	Global Entrepreneurship Monitor

GIMV	Gewestelijke InvesteringsMaatschappij voor Vlaanderen
HEB	Hernieuwbare Energie Bronnen
HERD	Higher Education intramural Expenditure on R&D
Hermesfonds	Fonds voor Flankerend Economisch Beleid
HFB	Het Facilitair Bedrijf
HoGent	Hogeschool Gent
Horizon2020	Achtste Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (2014-2020)
HR	Human Resources
IBF	International Bioeconomy Forum
IBN	Innovatief BedrijfsNetwerk
IBP	Informatiebeheersplan
ICT	Thematische prioriteit 'Informatie- en communicatietechnologieën' van het Zevende Kaderprogramma
IE	Intellectuele Eigendom
IEA	Internationaal Energie Agenschap
IEC	Interministeriële Economische Commissie
IF	Inspectie van Financiën
IHP	International Hydrological Programme
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMCWB	Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid
IMEC	Interuniversitair Micro-Electronica Centrum
IMI	Innovative Medicines Initiative
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
INSTRUCT	An Integrated Structural Biology Infrastructure for EuropeESFRI-project
IOC	Intergouvernementele Oceanografische Commissie
IODE	International Oceanographic Data and Information Exchange
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
IoT	Internet of Things
IPR	Intellectual Property Rights
IMF	International Monetary Fund
IPCEI	Important projects of common European Interest
IRI	International Research Infrastructure
IT	Informatietechnologie
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde
IUAP	Interuniversitaire Attractiepolen
IWG/iWG	Interdepartementale Werkgroep
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
JOP	Jaarondernemingsplan
JPI	Joint Programming Initiative(s)
JPND	Joint Programming - Neurodegenerative Disease Research including Alzheimer
JU	Joint Undertakings
DKB	Departement Kanselarij en Bestuur
KIC	Knowledge and Innovation Community
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

kmo	kleine en middelgrote onderneming(en)
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
KPI	Kritische Prestatie-indicator
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
KVAB	Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten
LNE	E-Science European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research
LO	Leefmilieu, Natuur en Energie
LRM	Limburgse Reconvertiemaatschappij
LV	Landbouw & Visserij
MaaS	Mobility as a Service
MAB	Man and the Biosphere programme
MB	Ministerieel Besluit
MFK	Meerjarig Financieel Kader
MIP	Macroeconomic Imbalance Procedure
MOCR	Mean Observed Citation Rate
MoU	Memorandum of Understanding (samenwerkingsovereenkomst)
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MSCA	Marie Sklodowska Curie Acties
NBB	Nationale Bank van België
NCP	Netwerk van erkende National Contact Points bij de Europese Commissie
NERF	Neuro-Electronics Research Flanders
NESTI	National Experts on Science and Technology Indicators
NHP	Nationaal Hervormingsprogramma van België voor EU 2020
NIB	Nieuw Industrieel Beleid
NL	Nederland
NMR	Nucleair Magnetic Resonance
NRWF	NoordrijnWestfalen
O&O	Onderzoek en Ontwikkeling
O&O&I	Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie
OBIS	Ocean Biogeographic Information System
OCI	Overleg Creatieve Industrieën
OD	Operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OJO	Omkadering van Jonge Onderzoekers
OKA	Overleg kabinet administratie
OMG	Departement of beleidsdomein Omgeving
OP	Operationeel Programma('s)
OV	Onderwijs & Vorming
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PC	Programmacomité
PDOS	Pensioendienst voor de Overheidssector
PIO	Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
PM	Personalised Medicine
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
POD	Programmatorische Overheidsdienst

PRACE	Partnership for Advanced Computing in Europe
PTOW	Plaats- en tijdsafhankelijk werken
REG	Rationeel Energie Gebruik
RegMed XB	REGenerative MEDicine crossing Borders
RIHR	Research Institutions and Human Resources
RIO	Research and Innovation Observatory
RIS	Regional Innovation Scoreboard
RRI	Responsible Research and Innovation
RTD	Onderzoek en Technologische Ontwikkeling
RUCA	Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (voormalig – nu: Universiteit Antwerpen)
RUG	Rijksuniversiteit Gent (voormalig – nu: Universiteit Gent)
RVO-Society	Roger van Overstraeten Society
SALK	Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SAR	Strategische AdviesRaad
SB	Strategische onderzoeksbeurzen
SBA	Small Business Act
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SD	Strategische doelstelling
SEP	Stuurgroep EU platform (Vlaams)
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SET-plan	European Strategic Energy Technology Plan
SG	Secretaris-generaal
SGHRM	Steering Working Group Human Resource and Mobility
SHARE	Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe
SIM	Strategisch Initiatief Materialen
SME	Small and Medium-sized enterprise(s)
SOC	Strategische onderzoekscentra
SOFI	Spin-Off FinancieringsInstrument
STEM	wetenschap, technologie, ingenieurswetenschappen, wiskunde
STEREO	Onderzoeksprogramma inzake aardobservatie
STI	Science, Technology and Innovation
STIS	Steel, Textile and other Industrial Sectors
STORE	Steunpunt Economie en Ondernemen
SVR	Studiedienst van de Vlaamse Regering
TBM	Toegepast Biomedisch Onderzoek
TETRA	TEchnologie TRAnsfer
TIP	Trade Indicators Project
TSSP	Thematische Slimme Specialisatieplatformen
TST	Taal- en Spraaktechnologie
UFSIA	Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (voormalig – nu: Universiteit Antwerpen)
UHasselt	Universiteit Hasselt
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization

UNU	Universiteit van de Verenigde Naties
UNU-CRIS	United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies
VABB-SHW	Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor Sociale en Humane Wetenschappen
VAK	Vastleggingskrediet
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren & Ondernemen
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	Vereffeningskrediet
VER-bedrijven	Bedrijven die verhandelen in emissierechten
VG	Vlaamse Gemeenschap
VHP	Vlaams Hervormingsprogramma
ViA	Vlaanderen in Actie - Pact 2020
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIN	Vlaams Innovatienetwerk
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VKBO	Verrijkte Kruispuntbank voor Ondernemingen
VKEP	Vlaams Klimaat en Energie Plan
VLAIO	Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen
Vlerick	Vlerick Business School
VLEVA	Vlaams-Europees verbindingsagentschap
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VN	Verenigde Naties
VO	Vlaamse overheid
VON	Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk
VOU	Vragen om uitleg
VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
VR	Vlaamse Regering
VRI	Vlaamse RuimtevaartIndustrie
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VRK	Variabel Krediet
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VSC	Vlaams Supercomputer Centrum
VTE	VolTijds Equivalent(en)
VUB	Vrije Universiteit Brussel
VVC	Vlaams VerkeersCentrum
VWI	Vlaamse Wetenschappelijke Instelling
VZW	Vereniging zonder winst oogmerk
W&I	Wetenschap en Innovatie
W&T	Wetenschap en Technologische dienstverlening
WEHIB	Werkgroep Handel van de Vlaamse overheid
WEF	World Economic Forum
WIN	Wetenschapsinformatienetwerk

WOW	Welzijn op het werk
WP	Wetenschappelijk Personeel
WSE	Beleidsdomein of Departement Werk en Sociale Economie
WTI	Wetenschap, Technologie en Innovatie

Bijlage 2: Personeelsoverzicht Departement EWI

2.1 Evolutie personeelsbesparingen Departement EWI

In de **legislatuur 2009-2014** bespaarde het Departement EWI 18 personeelsleden, 9 meer dan vereist.

Aantal personeelsleden per 1/6/2009	Aantal personeelsleden per 30/6/2014
140	122 ⁵

De 122 personeelsleden zijn inclusief de 8 personeelsleden 'kabinetsondersteuning'. Zij verrichten geen taken voor het Departement maar voor het kabinet.

Verder herinneren we eraan dat de personeelsleden van het Departement EWI conceptueel onder te verdelen zijn in twee groepen:

- enerzijds de drie beleidsafdelingen (Strategie en Coördinatie / Onderzoek / Innoveren en Ondernemen), de Staf, het N-project 'innovatieve overheidsopdrachten' en de VARIO;
- anderzijds de 'afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning'. Deze laatste is 'bijzonder' omdat ze ook managementondersteunende diensten (Personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT) 'buiten' het Departement EWI levert: met name aan het Departement WSE, aan de Plantentuin Meise en aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen en aan Syntra Vlaanderen. Samen is de afdeling zo dienstenleverancier voor een goede 1.000 personeelsleden.

Bij het bepalen van de besparingsdoelstelling voor de **legislatuur 2014-2019** werd slechts ten dele rekening gehouden met het feit dat er in de voorgaande legislatuur meer bespaard werd dan vereist. De besparingsdoelstelling voor de legislatuur 2014-2019 werd bepaald op **bijkomend 12 personeelsleden minder**.⁶

Via het Voorzitterscollege werden afspraken gemaakt hoe personeelsbewegingen en organisatiewijzigingen tussen de entiteiten (bijvoorbeeld ingevolge fusies, MOD-rationalisaties, ...) gedurende de besparingsperiode 2014-2019 verrekend worden. Daartoe werden zogenaamde 'rekenregels' opgesteld. Zo bestaat rekenregel 'type 1' er bijvoorbeeld in dat het intern aantal verschoven personeelsleden (en het bijhorende personeelskrediet) bij de startpositie (dus op datum 30/6/2014) bijgeteld (bij de ontvangene entiteit) of afgetrokken (bij de vertrekkende entiteit) wordt, zodat het te besparen bedrag en het aantal te besparen personeelsleden proportioneel kan meestijgen of -dalen (bij voldoende omvang).

Ingevolge de fusie tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT (2016) evenals ingevolge de MOD-rationalisaties (2017) en de inkanteling van VARIO in het departement (2017) , dienden deze rekenregels ook op het Departement EWI toegepast te worden.

Met als gevolg dat de startpositie op datum 30/6/2014 retroactief werd aangepast. Deze aanpassing wordt onderstaand toegelicht.

Startpunt 1/6/2014 = 122

⁵ Oorspronkelijk was hier sprake van 124 personeelsleden (zie JOP 2016). N.a.v. een controle op dubbeltellingen werd deze beginsituatie bij de monitoring van 01.07.2016 aangepast, gevalideerd op Voorzitterscollege van 13/10/2016. Twee personeelsleden waren zowel bij het departement geteld als bij IWT. Gezien ze formeel tot het IWT behoorden werden ze in mindering gebracht bij het departement, waardoor de virtuele startpositie op datum 30/6/2014 voor het departement niet 124 maar 122 werd.

⁶ Uiteindelijk aantal te besparen koppen is steeds afhankelijk van de aangroei of afname van het personeelsaantal t.o.v. de startpositie op 30/6/2014 op basis van de toepassing van de zgn. 'rekenregels'.

1. Bewegingen in 2016 t.g.v. fusie AO en IWT en herschikking taken en MOD-rationalisatie

- + 2 personeelsleden over komend van IWT naar het kerndepartement
- + 3 personeelsleden over komend van IWT naar AZO
- + 2 personeelsleden over komend van Syntra naar AZO
- 1 personeelslid vertrekkend van AZO naar VLAIO
- 2 eenheden vertrekkend naar dienstencentrum Boekhoudkantoor : 1 personeelslid alsook een budget van 0,5 VTE. Wat de rekenregels betreft, wordt dit aanzien als 1 extra 'kop'.

Al deze bewegingen dienen verrekend te worden op basis van rekenregel 1 en hebben bijgevolg een invloed op de startpositie

= **nieuwe nulmeting: 126 ; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 114**

2. Bewegingen op 1/01/2017

- + 9 personeelsleden⁷ overkomend van de VRWI naar het kerndepartement vanaf 1 januari 2017
- 10 personeelsleden vertrekkend naar het Dienstencentrum personeel m.i.v. 1 januari 2017 (8 koppen + 2 budgetten)
- 2 personeelsleden vertrekkend naar dienstencentrum Facilitair Bedrijf m.i.v. 1 januari 2017 (budget a rato van 1,5 VTE; dus ook te beschouwen als -2 eenheden volgens de rekenregels)
- 1 personeelslid dat wordt overgedragen aan departement WSE op basis van rekenregel 1

= **nieuwe nulmeting: 122; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 110**

Op basis van de nieuwe nulmeting per 1 januari 2017 (122 personeelsleden op startdatum 30/6/2014) moeten er tegen eind 2019 dan 12 koppen bespaard worden.

Het toegelaten aantal 'koppen' eind 2019 voor het Departement EWI bedraagt dan 110.

3. Bewegingen in 2018

De enige beweging die in 2018 een invloed heeft gehad op de nulmeting is de ter beschikking stelling van een personeelslid vanuit het beleidsdomein BUZA, met de afspraak dat de 'kop' ten laste zou komen van de ontvangende entiteit.

= **nieuwe nulmeting: 123; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 111**

⁷ In het overdrachtsbesluit 7 personen + 1 voorziene werving en 1 bespaard.

4. Bewegingen in 2019

M.i.v. 1 januari 2019 werden 2 personeelsleden aangeworven in het kader van 2 Europese projecten, Microbiome en Saphire en dit voor een periode van 3 jaar. Ze worden voor 100% gefinancierd vanuit Europa. Deze wervingen hebben geen invloed op de startbasis maar ze worden wel uit de 'koppentelling' gehouden op basis van rekenregel 2 – nieuwe externe projectfinanciering.

M.i.v. 1/9/2019 werd Christophe Veys via rekenregel 1 -met kop en budget -overgedragen vanuit VLAIO naar departement EWI (BVR 28.06.2019). Deze beweging heeft wel invloed op de startpositie = **nieuwe nulmeting: 124; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 112**

2.2. Besparingsdoelstellingen legislatuur 2019 -2024

Er werd bij de start van de regeerperiode 2019-2024 een nieuwe personeels- en budgettaire besparing aan de Vlaamse overheid opgelegd.

Het te besparen aantal 'koppen' werd politiek vastgelegd en kan slechts wijzigen mits dit expliciet vermeld wordt in een nota van de Vlaamse Regering.

De budgettaire besparing wordt uitgevoerd volgens het voorziene tijdpad, jaarlijks bij de begrotingsopmaak en is vastgelegd voor de gehele legislatuur.

Als startpunt voor deze besparingsronde wordt de besparingsdoelstelling uit de voorgaande besparingsronde 2014-2019 als vertrekpunt gesteld (voor DEWI is dit 112 koppen) en niet het reëel gehaalde personeelsaantal op 31/12/2019 (voor DEWI is dit 109 koppen). Het teveel of te weinig bespaarde tijdens de vorige legislatuur wordt doorgerekend in deze besparingsronde.

Daarnaast worden de rekenregels hier en daar aangepast; zo worden gedetacheerde personeelsleden' bijkomend' uitgesloten van de besparingsdoelgroep; het startpunt wordt hieraan aangepast. Voor DEWI betreft dit 1 personeelslid.

Door de overdracht van 1 VTE in het kader van de aansluiting van het DEWI bij R&S (Rekrutering en Selectie) bij Ago wordt het startpunt aangepast.

Concreet betekent dit voor DEWI :

110 (aangepast startpunt) – 9 te besparen koppen = 101 (eindresultaat te behalen op 31.12.2024)

Hoe evolueerde het aantal personeelsleden sinds 30/6/2014?

Indeling	30/06/2014	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2020	31/12/2021	31/12/2022
Kerndepartement (1)	67	68	68	66	65	64	64
AZO (2)	47	30	27	27	27	26	24
VARIO (3)	-	8	9	7	6	6	7
Departement (1) + (2) + (3)	114	106	104	100	98	96	95
Kabinetsondersteuning (4)	8	6	6	9	8	6	8
Totaal (1) + (2) + (3) + (4)	122	112	110	109	106	102	103

Er is geen één-op-één relatie tussen de rapportering van het personeelsaantal in Vlimpers (op basis van alle personeelsleden die een arbeidsrelatie hebben met DEWI, ook zij die de facto elders zijn tewerkgesteld op basis van detachering, proefperiode...) en de rapportering op basis van de rekenregels in het kader van de koppentelling (waar bepaalde personeelsleden worden uitgesloten op basis van rekenregels en dubbeltelling.

Zo worden de 2 personeelsleden, die via Europese kredieten worden betaald , uit de koppentelling gehaald. Daarnaast werden er in 2019 ook 2 dubbeltellingen in mindering gebracht (personeelslid resp. van departement en VARIO als contractueel tewerkgesteld bij VLAIO), in 2020 gaat het om 1 dubbeltelling alsook het gedetacheerde personeelslid.

Eind 2021 werd 1 personeelslid betaald via Europese kredieten en zijn er 2 gedetacheerde personeelsleden.

Eind 2022 werden 3 personeelsleden betaald via kredieten van het EU voorzitterschap en zijn er 2 gedetacheerde personeelsleden. Deze personeelsleden worden uit de koppentelling gehaald.

Sinds 30/6/2014 werd het personeelsaantal reeds afgebouwd met 19 personen.

2.3. Overzicht personeelsaantallen opgesplitst per dienst op 31 december 2022

Personeelsaantal Beleidsafdelingen (Strategie en Coördinatie / Onderzoek / Innoveren en Ondernemen) en Staf

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2021			SVZ op 31/12/2022		
		S	C	T	S	C	T
A3	Secretaris-generaal	1		1	1		1
A3	Projectmanager	1		1	1		1
A2A	Afdelingshoofd	3		3	2		2
A2E	Navorser	7		7	7		7
A2	IWT-adviseur	1		1	1		1
A2	Directeur / Adviseur	14		14	13		13
A1	Informaticus	1		1	1		1
A1	Adjunct van de Directeur	20	3	23	20	5	25
Subtotaal A		48	3	51	46	5	51

B3	Leidinggevend Hoofddeskundige	2		2	2		2
B2	Hoofddeskundige	3		3	3		3
B1	Deskundige					1	1
Subtotaal B		5	0	5	5	0	6

C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker						
C2E	Senior Hoofdmedewerker						
C2	Hoofdmedewerker	5		5	5		5
C1	Medewerker	2		2	1		1
Subtotaal C		7	0	7	6	0	6

D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D3	Senior Hoofdassistent	1		1	1		1
D2	Hoofdassistent						
D1	Assistent	0	0	0	0		0
Subtotaal D		1	0	1	1	0	1
TOTAAL		61	3	64	58	6	64

Zoals blijkt uit bovenstaande gegevens vonden in 2022, voor de beleidsafdelingen, volgende personeelsbewegingen plaats:

- Aanwerving van 7 contractuele personeelsleden A1, waarvan 3 in het kader van het EU voorzitterschap
- aanwerving van 1 contractueel personeelslid B1 voor bepaalde duur
- Pensionering van 1 adviseur
- Pensionering van 1 afdelingshoofd
- Pensionering van 1 personeelslid C1
- Uitdiensttreding van 3 contractuele personeelsleden A1

Personeelsaantal Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning

(Dienstverlener inzake Personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT voor het Departement EWI, Departement WSE, Agentschap Plantentuin Meise, Syntra Vlaanderen en het Agentschap Innoveren en Ondernemen)

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2021			SVZ op 31/12/2022		
A2A	Afdelingshoofd						
A2	Directeur-informaticus	1		1	1		1
A2	Directeur / Adviseur/senior adviseur	4		4	3		3
A1	Adjunct van de Directeur	2		2	3		3
Subtotaal A		7		7	7	0	7

B3	Senior- en leidinggevend hoofddeskundige	4		4	3		3
B2	Hoofddeskundige	2		2	2		2
B1	Deskundige	2		2	2		2
Subtotaal B		8		8	7		7

C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker	0		0			
C2	Hoofdtechnicus	1		1	0		0
C2	Hoofdmedewerker	6		6	6		6
C1	Medewerker	3		3	3		3
Subtotaal C		10		10	9		9

D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D2	(Speciaal) Hoofdassistent	1		1	1		1
D1	Assistent / Technisch / Speciaal						
Subtotaal D		1		1	1		1
TOTAAL		26	0	26	24	0	24

Voor de afdeling AZO vonden in 2022 volgende personeelsbewegingen plaats:

- 2 pensioneringen, waarvan 1 senior adviseur en 1 hoofdtechnicus.

Personeelsaantal VARIO

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2021				SVZ op 31/12/2021		
A286	Hoofd secretariaatspersoneel	1		1	1		1	
A2E	Navorser	3	1	4	3	1	4	
A1	Adjunct van de Directeur					1	1	
Subtotaal A		4	1	5	4	2	6	
B3	Senior- en leidinggevend hoofddeskundige							
B2	Hoofddeskundige							
B1	Deskundige	1		1	1		1	
Subtotaal B		1		1	1		1	
TOTAAL		5	1	6	5	2	7	

Er werd 1 junior beleidsmedewerker aangeworven.

Personeelsaantal Kabinetsondersteuning

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2021			SVZ op 31/12/2022		
B3	Senior- en leidinggevend hoofdeskundige						
B2	Hoofdeskundige	2		2			
B1	Deskundige					1	1
Subtotaal B		2	0	2	0	1	1
C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker				1		1
C2	Hoofdmedewerker						
C1	Medewerker		2	2		4	4
Subtotaal C		0	2	2	0	4	5
D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D2	Hoofdassistent / Technisch		2	2			
D1	Assistent / Technisch / Speciaal	0				2	2
Subtotaal D		0	2	2	0	2	2
TOTAAL		2	4	6	1	7	8

Wat tenslotte de cel kabinetsondersteuning betreft, werd in 2022 door de ministerwissel 4 personeelsleden overgeheveld naar de cel kabinetsondersteuning van het departement WVG en toegewezen aan de minister van Welzijn.

De omgekeerde beweging vond ook plaats. Zes personeelsleden van de cel kabinetsondersteuning van het departement WVG werden overgeheveld naar het departement EWI en toegewezen aan het kabinet van de functioneel bevoegde minister zodat het contingent van 8 ondersteuners volledig ingevuld werd.

Bijlage 3. Uitgavenbegroting Departement EWI bij begrotingsopmaak 2023

Begrotingsartikel	BA	Omschrijving	VAK budget BO 2023 in keuro	VEK budget BO 2023 in keuro
EB0-1EAB2ZZ-LO	1EA100	REGERINGSCOMMISSARISSEN BIJ DE VPM, GIMVINDUS EN LRM	52	52
	1EA102	DEPARTEMENT EWI - LONEN EN SOCIALE LASTEN - NIET VERDEELD	8.649	8.649
	1EA115	MOD EWI/WSE - LONEN EN SOCIALE LASTEN - NIET VERDEELD	0	0
	1EA123	VARIO - LONEN	770	770
	1EA132	EUROPESE PROJECTEN - LONEN	181	181
Totaal EB0-1EAB2ZZ-LO			9.652	9.652
EB0-1EAB2ZZ-WT	1EA105	INFORMATICA	372	372
	1EA106	ALGEMENE WERKINGSKOSTEN	439	439
	1EA107	SCHADEVERGOEDINGEN AAN DERDEN WAARVOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP OF HET VLAAMS GEWEST OP GROND VAN DE ART 1382, 1383 EN 1384, LID 3 VAN HET B,W, AANSPRAKELIJK ZIJN KRACHTENS EEN VONNIS OF ARREST OF KRACHTENS EEN MINNELIJKE	19	19
	1EA109	AANKOPEN EN INVESTERINGEN INFORMATICA	196	196
	1EA110	OVERIGE INVESTERINGSGOEDEREN	31	31
	1EA111	BUITENLANDSE ZENDINGEN VAN DE VLAAMSE MINISTER, BEVOEGD VOOR WETENSCHAPPEN EN INNOVATIE, DE LEDEN VAN HAAR/ZIJN KABINET EN DE DELEGATIES DIE ZIJ/HIJ LEIDT, ALSMEDE VOOR ZENDINGEN VAN DERDEN IN HAAR/ZIJN OPDRACHT	85	85
	1EA114	COMMUNICATIE BELEID	116	116
	1EA131	EUROPESE PROJECTEN - WERKING	32	32
Totaal EB0-1EAB2ZZ-WT			1.290	1.290
EB0-1EAB4ZZ-LO	1EA103	(FONDS)	28	28
	1EA121	MOD EWI/WSE - FONDS	0	0

Totaal EB0-1EAB4ZZ-LO			28	28
EB0-1EBB2AB-WT	1EC105	INTERNATIONALE WETENSCHAPPELIJKE SAMENWERKING	135	135
	1EC111	INTERNATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN INNOVATIESAMENWERKING	1.366	1.366
Totaal EB0-1EBB2AB-WT			1.501	1.501
EB0-1EBB2AC-WT	1EC115	DE CONCEPTIE, VOORBEREIDING EN UITVOERING VAN ACTIES MET BETREKKING TOT ECONOMIE	236	224
	1EC116	DE CONCEPTIE, VOORBEREIDING EN UITVOERING VAN ACTIES MET BETREKKING TOT WETENSCHAP EN INNOVATIE	1.074	1.021
Totaal EB0-1EBB2AC-WT			1.310	1.245
EB0-1EBB2AD-WT	1EE102	WERKING EN TOELAGEN - VARIO - BIJDRAGEN TOT EEN EFFICIENT EN EFFECTIEF ADVIESLANDSCHAP IN VLAANDEREN	308	308
Totaal EB0-1EBB2AD-WT			308	308
EB0-1EBB2AG-WT	1EE103	WERKING EN TOELAGEN - BELEIDSVOORBEREIDING - COFINANCIERING STEUNPUNT DUURZAAM MATERIALENBEHEER	200	200
Totaal EB0-1EBB2AG-WT			200	200
EB0-1EBB2AH-PR	1EE104	PROVISIES - ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING - OPSTAP O&O	12.916	9.180
Totaal EB0-1EBB2AH-PR			12.916	9.180
EB0-1EBB2AJ-WT	1EB012	ONDERSTEUNING VLAAMS UNESCO TRUSTFONDS VOOR WETENSCHAPPEN	1.301	1.301
Totaal EB0-1EBB2AJ-WT			1.301	1.301
EB0-1EBB2AK-WT	1EB013	UNU-CRIS	1.000	1.000
Totaal EB0-1EBB2AK-WT			1.000	1.000
EB0-1EBB2AV-IS	1EB010	EXPERTISECENTRUM ONDERZOEK EN ONTWIKKELINGSMONITORING - ECOOM - STORE	4.045	4.045
Totaal EB0-1EBB2AV-IS			4.045	4.045
EB0-1EBB4AC-WT	1EC122	FONDS VOOR DE PROGRAMMATIE VAN HET WETENSCHAPSBELEID	311	569
Totaal EB0-1EBB4AC-WT			311	569
EB0-1ECB2BA-WT	1EF126	VERGOEDINGEN AAN PMV	282	282
Totaal EB0-1ECB2BA-WT			282	282
EB0-1ECB2BY-IS	1EC130	FLANDERS FUTURE TECH FUND	734	734
Totaal EB0-1ECB2BY-IS			734	734
EB0-1ECB4BA-WT	1EC125	SUBSIDIE AAN LIMBURG STERK MERK (LSM)	10.000	10.000

Totaal EB0-1ECB4BA-WT			10.000	10.000
EB0-1EEB2GM-IS	1EE131	VLIR	118	118
Totaal EB0-1EEB2GM-IS			118	118
EB0-1EEB2GR-IS	1EE168	KONINKLIJKE VLAAMSE ACADEMIE VAN BELGIE VOOR WETENSCHAPPEN EN KUNSTEN(KVAB)	1.166	1.166
Totaal EB0-1EEB2GR-IS			1.166	1.166
EB0-1EEB2GS-IS	1EE101	ACTIEPLAN "MENSELIJK KAPITAAL VOOR WETENSCHAP, TECHNOLOGIE EN INNOVATIE"	5.570	5.570
	1EE128	BIJZONDERE ONDERZOEKSFONDSEN IN HET KADER VAN HET METHUSALEM-PROGRAMMA	21.444	21.444
	1EE138	BIJZONDERE ONDERZOEKSFONDSEN - ALGEMEEN	215.272	215.272
	1EE145	HET VERRICHTEN VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK DOOR DE INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS EN HOGERE INSTITUTEN VOOR SCHONE KUNSTEN - ITG	76	76
	1EE165	INKOMENSOVERDRACHTEN BINNEN EEN INSTITUTIONELE GROEP - AAN ONDERWIJSINSTELLINGEN VAN DE INSTITUTIONELE OVERHEID	10.810	10.810
Totaal EB0-1EEB2GS-IS			253.172	253.172
EB0-1EEB2GS-WT	1EE101	ACTIEPLAN "MENSELIJK KAPITAAL VOOR WETENSCHAP, TECHNOLOGIE EN INNOVATIE"	0	0
Totaal EB0-1EEB2GS-WT			0	0
EB0-1EEB2GT-IS	1EE176	FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	17.845	17.845
Totaal EB0-1EEB2GT-IS			17.845	17.845
EB0-1EEB2GU-IS	1EE192	ITG	5.542	5.542
Totaal EB0-1EEB2GU-IS			5.542	5.542
EB0-1EEB2HA-WT	1EE107	KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ VOOR DIERKUNDE IN ANTWERPEN (KMDA)	0	0
	1EE181	INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - ORPHEUS	0	0
	1EE183	ALAMIRE FOUNDATION	916	916
Totaal EB0-1EEB2HA-WT			916	916
EB0-1EEB2HB-WT	1EE194	ONDERZOEK DOOR AGENTSCHAPPEN	1.175	1.175
Totaal EB0-1EEB2HB-WT			1.175	1.175
EB0-1EEB2HC-WT	1EE195	ORPHEUS	762	762

Totaal EBO-1EEB2HC-WT			762	762
EBO-1EEB2HO-IS	1EE151	SUBSIDIE AAN EV ILVO	0	0
Totaal EBO-1EEB2HO-IS			0	0
EBO-1EEB2HQ-IS	1EE108	VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE VZW	8.474	8.474
	1EE139	VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE VZW VOOR INVESTERINGSUITGAVEN	3.134	3.134
Totaal EBO-1EEB2HQ-IS			11.608	11.608
EBO-1EEB2HU-IS	1EE173	PLANTENTUIN MEISE	15.055	15.055
Totaal EBO-1EEB2HU-IS			15.055	15.055
EBO-1EEB2JA-WT	1EC102	BEVORDERING VAN DE VLAAMSE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ IN HET KADER VAN DE LISSABON-STRATEGIE	12.874	14.271
Totaal EBO-1EEB2JA-WT			12.874	14.271
EBO-1EEB2JB-IS	1EE197	KENNISCENTRUM DATA EN MAATSCHAPPIJ - HOGER ONDERWIJS	750	750
Totaal EBO-1EEB2JB-IS			750	750
EBO-1EEB2JW-IS	1EE184	INTERNE STROMEN - ONDERZOEKSPROGRAMMAS - VIB	6	6
Totaal EBO-1EEB2JW-IS			6	6
EBO-1EEB2JX-IS	1EE185	INTERNE STROMEN - ONDERZOEKSPROGRAMMAS - VITO	11	11
Totaal EBO-1EEB2JX-IS			11	11
EBO-1EEB2JY-IS	1EE000	INBO-FOSB	82	82
	1EE001	APM:FOSB	72	72
	1EE002	ILVO-FOSB	72	72
	1EE003	VLIZ-FOSB	135	135
	1EE004	VIB-FOSB	279	279
	1EE157	HOGER ONDERWIJS - BEVORDERING VAN DE VLAAMSE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ IN HET KADER VAN DE LISSABON-STRATEGIE	17.079	17.079
	1EE199	VITO-FOSB	279	279
Totaal EBO-1EEB2JY-IS			17.999	17.999
EBO-1EEB2KA-WT	1EE160	INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - AMS	427	427
	1EE182	INSTELLING VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - VLERICK	830	830
Totaal EBO-1EEB2KA-WT			1.257	1.257
EBO-1EEB5GT-IS	1EE177	FWO FUNDAMENTEEL ONDERZOEK	0	286.810

	1EE178	FWO STRATEGISCH BASISONDERZOEK (SBO)	0	87.042
	1EE179	FWO - KLINISCH-WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (TBM EN FUNDAMENTEEL KLINISCHE MANDATEN)	0	19.323
	1EE180	FWO ONDERZOEKSFONDSSTRUCTUUR	0	38.617
	1EE190	RELANCE BUDGET 20 - BIO-ECONOMIE FWO	0	0
Totaal EBO-1EEB5GT-IS			409.163	431.791
EBO-1EEB5HU-IS	1EE174	PLANTENTUIN MEISE INVESTERINGSSUBSIDIES (FFEU)	8.952	10.711
Totaal EBO-1EEB5HU-IS			8.952	10.711
EBO-1EFB2LA-WT	1EF100	VZW IMEC	142.262	142.262
	1EF103	IMEC VZW IKV NERF ACTIVITEITEN	0	0
	1EF117	INVESTERINGEN	8.000	8.000
Totaal EBO-1EFB2LA-WT			150.262	150.262
EBO-1EFB2LB-WT	1EF124	SOC MAAKINDUSTRIE	50.079	50.079
Totaal EBO-1EFB2LB-WT			50.079	50.079
EBO-1EFB2LC-WT	1EF129	WERKING EN TOELAGEN - ONTWIKKELEN VAN TECHNOLOGIE EN GERICHTE TOEPASSINGEN VOOR REGENERATIEVE GENEESKUNDE	3.276	3.276
Totaal EBO-1EFB2LC-WT			3.276	3.276
EBO-1EFB2LD-WT	1EF135	ENERGYVILLE	3.000	3.000
Totaal EBO-1EFB2LD-WT			3.000	3.000
EBO-1EFB2LW-IS	1EF119	NERF - VIB	991	991
	1EF123	VLAAMS INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE (VIB)	81.578	81.578
	1EF133	INVESTERINGEN	4.000	4.000
Totaal EBO-1EFB2LW-IS			86.569	86.569
EBO-1EFB2LX-IS	1EF110	VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)	57.698	54.566
	1EF111	VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO) VOOR DE FINANCIERING VAN DE REFERENTIETAKEN	8.622	8.154
	1EF134	INVESTERINGEN	2.000	200
Totaal EBO-1EFB2LX-IS			68.320	62.920
EBO-1EFB2MS-IS	1EE126	UNIVERSITAIRE INTERFACEDIENSTEN	4.903	4.903
	1EE130	INDUSTRIELE ONDERZOEKSFONDSEN	57.960	57.960

Totaal EB0-1EFB2MS-IS			62.863	62.863
EB0-1EGB2OA-WT	1EG100	POPULARISERING VAN WETENSCHAP TECHNIEK EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE	10	10
	1EG101	BEKENDMAKING VAN HET WETENSCHAPSBELEID EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK AAN STRUCTURELE PARTNERS	2.351	2.594
Totaal EB0-1EGB2OA-WT			2.361	2.604
EB0-1EGB2OB-WT	1EG110	SOCIETY ROGER VAN OVERSTRAETEN	832	832
Totaal EB0-1EGB2OB-WT			832	832
EB0-1EGB2OC-IS	1EG102	FLANDERS TECHNOLOGY INTERNATIONAL VZW (F.T.I.)	4.557	4.557
Totaal EB0-1EGB2OC-IS			4.557	4.557
EB0-1EGB2OS-IS	1EG106	EXPERTISECELLEN VOOR DE POPULARISERING VAN WETENSCHAP, TECHNIEK EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE IN DE SCHOOT VAN DE ASSOCIATIES	2.261	2.261
Totaal EB0-1EGB2OS-IS			2.261	2.261
EB0-1EGB2OW-IS	1EG116	BEKENDMAKING VAN HET WETENSCHAPSBELEID EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK AAN STRUCTURELE PARTNERS	771	771
Totaal EB0-1EGB2OW-IS			771	771

Bijlage 4. Lijst van vertegenwoordigingen in supranationale, federale en Vlaamse gremia ter voorbereiding van Europese en internationale dossiers

Naam	Bevoegdheids-niveau	Soort	Organisatie
1. Europese Unie			
1.1. Raad van de Europese Unie			
Raad Concurrentievermogen	Europa	coördinatie vergadering	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Industrie)	Europa	raads werkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Interne Markt)	Europa	raads werkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Onderzoek)	Europa	raads werkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep op Hoog niveau Concurrentievermogen en Groei	Europa	Raads werkgroep	Raad van de Europese Unie
1.2. European Research Area			
1.2.1. ERA Related Groups (ERA = European Research Area)			
ERAC – European Research Area and Innovation Committee	Europa	ERA Configuratie	Raad
ERAC Standing Working Group on Open Science and Open Innovation	Europa	ERA related group	Raad
ERAC Standing Working Group Human Resources and Mobility	Europa	ERA related group	Raad
ERAC Standing Working Group on Gender	Europa	ERA related group	Raad
ESFRI – European Strategy Forum on Research Infrastructures – plenair	Europa	ERA Configuratie	Raad
ESFRI – European Strategy Forum on Research Infrastructures – Strategy Working Group Environment	Europa	ERA Configuratie	Raad
GPC – the High Level Group on Joint Programming	Europa	ERA Configuratie	Raad
SFIC – Strategic Forum International Science & Technology Cooperation	Europa	ERA Configuratie	Raad
Science Diplomacy Task Force	Europa	SFIC - ad hoc werkgroep	Raad
KNOC – Knowledge Network on China	Europa	COM-expertengroep	Europese Commissie
CCG - Core Group China	Europa	COM-expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum for Transition	Europa	expertengroep	Europese Commissie
1.2.2. Ad hoc working groups			
ERAC MLE Mutual Learning Exercises	Europa	werkgroep	ERAC
1.3. Horizon Europa (HEU)			
Strategic configuration: Strategic overview of the	Europa	programmacomité	DG RTD

implementation of the whole programme, coherence across the individual work programmes of the different parts of the programme, including missions			
European Research Council (ERC)	Europa	programmacomité	DG RTD
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	Europa	programmacomité	DG RTD
Research Infrastructures	Europa	programmacomité	DG RTD
Health	Europa	programmacomité	DG RTD
Culture, creativity and Inclusive Society	Europa	programmacomité	DG RTD
Civil Security for Society	Europa	programmacomité	DG RTD
Digital, Industry and Space	Europa	programmacomité	DG RTD
Climate, Energy and Mobility	Europa	programmacomité	DG RTD
Ad hoc meeting Mobility	Europa	programmacomité/ thematische ad hoc workshop	DG RTD
Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment	Europa	programmacomité	DG RTD
The European Innovation Council (EIC) and European Innovation ecosystems	Europa	programmacomité	DG RTD
Widening participation and strengthening the European Research Area	Europa	programmacomité	DG RTD
1.4. Co-funded partnerschappen (HEU)			
Transforming Health and Care Systems	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
ERA for Health	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Rare diseases Personalised medicine Pandemic Preparedness	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Clean Energy Transition	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Driving Urban Transitions to a sustainable future	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Rescuing Biodiversity to Safeguard Life on Earth	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Blue Economy	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Water Security for the Planet (Water4All)	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten

Innovative SMEs	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
AGroecology	Europa	Shadow Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Sustainable Food Systems - Foodpaths	Europa	Funders Forum	Europese Commissie/lidstaten
Animal Health and Welfare – preparation FO en Authorities	Europa	Working group	Europese Commissie/lidstaten
1.5. Co-programmed partnerships (HEU)			
European Open Science Cloud	Europa	Network	Europese Commissie
1.6. Joint Undertaking			
European States Representatives Group Fuel Cells and Hydrogen	Europa	comité	Europese Commissie/industrie
SRG CBE– States Representative Group for Circular Biobased Europe JU	Europa	comité	Europese Commissie/industrie
States Representatives Group IHI (Innovative Health Initiative)	Europa	comité	Lidstaten
High Performance Computing	Europa	comité	Europese Commissie/lidstaten/industrie
EU-Africa Global Health Partnership	Europa	comité	Europese Commissie/lidstaten/industrie
1.7. Joint Programming Initiatives (JPI's)			
JPI Antimicrobial Resistance (JPI AMR) Management Board	Europa	managementorgaan	Lidstaten
JPI NeuroDeGenerative diseases - Management Board	Europa	managementorgaan	Lidstaten
JPI Oceans Management Board	Europa	managementorgaan	VZW
JPI FACCE	Europa en wereldwijd	Managementorgaan	Lidstaten
JPI FACCE: preparatory group (chairs/vice chairs)	Europa en wereldwijd	Werkgroep	Lidstaten
Water JPI (België: Associated Partner)	Europa + andere landen leden	Governing board	Lidstaten
1.8. Missies (HEU)			
Sub-group on Mission « Ocean, Seas Waters »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « conquering cancer, mission possible »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « a climate resilient Europe »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « caring for soil is caring for life »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
TRAMI: Transnational Cooperation on the Mission Approach	Europa	Managementorgaan EU project	Europese Commissie en lidstaten
1.9. European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI's)			

ANAEE – Analysis and Experimentation on Ecosystems	Europa	raad van bestuur	ERIC
DARIAH - Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
Dissco- Distributed system of scientific collections	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Dissco Working group on statutes	Europa	werkgroep	lidstaten
ELIXIR – A distributed infrastructure for life-science information	Europa	raad van bestuur	ASBL
EMBRC – European Marine Biological Resource Centre	Europa	raad van bestuur	ERIC
ESS – European Social Survey (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
EUBI – Euro-Biolmaging	Europa	raad van bestuur	ERIC
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Environment strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Physical science and engineering strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Computing and digital strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- social sciences and cultural innovation strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- implementation strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
ICOS – Integrated Carbon Observation System	Europa	raad van bestuur	ERIC
ICOS Financial audit committee	Europa	Werkgroep van de raad van bestuur	ERIC
INSTRUCT – Integrated Structural Biology Infrastructure for Europe	Europa	raad van bestuur	ERIC
Lifewatch – E-science European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research	Europa	raad van bestuur	ERIC
Prace-“Partnership for advanced computing	Europa	raad van bestuur	AISBL

IBISBA-European Industrial Biotechnology Innovation and Synthetic Biology Accelerator	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Emphasis-European Infrastructure for Plant Phenotyping	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Emphasis working group on Statutes	Europa	werkgroep	lidstaten
SHARE – Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
CLARIN-European Research Infrastructure for Language Resources and Technology	Europa	Raad van bestuur	ERIC
SIICES Scientific large-scale research infrastructure for Computing/communication experimental studies	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
MARINERG-i: offshore Renewable Energy Research	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Einstein Telescope	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Committee for the implementation of the Regulation on the Community legal framework for a European Research Infrastructure Consortium (ERIC)	Europa	Committee	Europese Commissie DG RTD
1.10. SET-plan			
EU Steering Group European Strategic Energy Technology Plan (SET-Plan)	Europa	stuurgroep	Europese Commissie
1.11. EURAXESS			
Pan-European initiative concerning the mobility of researchers in the European Research Area (EURAXESS)	Europa	comité	Europese Commissie
1.12. High Level Group			
High Level EIC forum Plenary	Europa	expertengroep	DG RTD
Technische werkgroep van de High Level Group Energy Intensive Industries	Europa	expertengroep	DG Growth
Industrial Forum	Europa	advies- en expertengroep	Europese Commissie
European Bioeconomy Policy Forum	Europa	expertengroep	DG RTD
Federaal overleg SME Envoy Network	België	comité	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
1.13. Staal			
STIS-comité (Comité voor Staal, Textiel en andere Industriële Sectoren)	Europa	expertengroep	Raad Algemene Zaken

Vanaf 1 juli: Working Party on Trade Questions			
1.14. Digitaal			
Digital Europe Programme-expertencomité	Europa	Programmacomité	DG CNECT
1.15. Artificiële Intelligentie			
AI sherpa Group	opa	comité	DG CNECT
AI-Watch Steering group	Europa	stuurgroep	DG CNECT
1.16. Andere			
EC - She figures	Europa	werkgroep	Europese Commissie
EuroCRIS - CERIF task group (Current Research Information Systems)	Europa	werkgroep	euroCRIS
Single Market Programme	Europa	Programmacomité	Europese Commissie
European RTD Evaluation Network	Europa	overlegorgaan	Europese Commissie
EUROSTAT - Working Group on STI statistics	Europa	werkgroep	EC Eurostat
Expert group on bio-based products	Europa	expertengroep	DG Growth
EIT-MSC EIT Member States Configuration	Europa	Overlegorgaan	European Institute of Technology
2. Bi-/tri-laterale en interregionale samenwerking			
2.1. Vanguard Initiative			
Vanguard Initiative	Europa	netwerk	Vlaamse overheid, Departement EWI
Vanguard Initiative Bio-economy pilot	Europa	netwerk	Vlaamse overheid
2.2. INTERREG			
DG REGIO Interregional Innovation Investments	Europa	Projecten bioeconomie (onder voorbehoud van deelname en goedkeuring)	EWI
2.3. Vlaams-Nederlandse samenwerking			
Stakeholdersgroep Nederlands-Vlaamse high tech samenwerking	Vlaanderen-Nederland	comité	Nederlandse en Vlaamse overheid + high tech stakeholders
2.4. Taalunie			
VO Voorbereidend Overleg van het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie	Vlaanderen-Nederland	overlegorgaan	Nederlandse Taalunie
2.5. Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen			
Trilaterale werkgroep Nederland - Vlaanderen - Noordrijn-Westfalen	Vlaanderen-Nederland	werkgroep	Nederlandse en Vlaamse overheid
Taskforce Einstein Telescope	Vlaanderen Nederland nrw	Taskforce	Nederlandse-Belgische-Duitse overheden
2.6. Samenwerkingen inzake chemie			

Chemienetwerk 7 + 7	Europa	netwerk	Chemiesector
European Chemical Regions Network (ECRN)	Europa	netwerk	European Chemical Regions Network
2.7. ERRIN			
European Regions Research & Innovation Network (ERRIN) - Smart Specialisation	Europa	werkgroep	Europese Commissie/ European Regions Research and Innovation Network
ERRIN Bioeconomy	Europa	werkgroep	Europese Commissie/ European Regions Research and Innovation Network
ERRIN werkgroep innovation and investment	Europa	werkgroep	European Regions Research and Innovation Network
ERRINtransport	Europa	werkgroep	European Regions Research and Innovation Network
2.8. Comité van de Regio's			
ERTRAC	Europa	werkgroep	technologieplatform transportonderzoek
3. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)			
3.1. Comité for Science and Technology policy (CSTP)			
OESO - CSTP Comité Wetenschaps- en Technologiebeleid	Wereld	comité	OESO
OESO - Global Science Forum	Wereld	expertengroep	OESO
OESO - NESTI: WP of national experts on Science and Tecnology Indicators	Wereld	werkgroep	OESO
OESO - TIP Working Group on Technology and Innovation Policy	Wereld	werkgroep	OESO
OESO - Working Group Biotechnology/Nanotechnology/Converging Technologies (BNCT)	Wereld	expertengroep	OESO
OESO - Expert Group on the Management and Analysis of R&D and Innovation Administrative Data (MARIAD)	Wereld	expertengroep	OESO
3.2. Comité Industrie, Innovatie en Ondernemerschap (CIIE)			
OESO - CIIE Comité Industrie, Innovatie en Ondernemerschap	Wereld	comité	OESO
3.3. OESO-Staalcomité			
Global Forum on Steel excess capacities	G20-OESO	Overlegorgaan	G20-OESO
OESO-Staalcomité & Bureau	OESO	comité	OESO
3.4. Andere			
OESO - Stuurgroep project 'Fostering innovation in the Ocean Economy'	Wereld	stuurgroep	OESO
OESO – Federaal overleg OESO Committee on SMEs & Entrepreneurship	België	Werkgroep	OESO

Belgisch Nationaal contactpunt voor de OESO-richtlijnen.	België	Werkgroep	OESO
4. United Nations			
Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC-UNESCO)	Wereld	Assembly	UNESCO
UNESCO – Intergouvernementeel Hydrologisch Programma (IHP)	Wereld	Council	UNESCO
Stuurcomité Flanders Unesco - Trustfund Wetenschappen en projectstuurgroepen	Wereld	stuurgroep	Vlaamse overheid en UNESCO
5. Intra-Belgische coördinatie met oog op standpuntbepaling			
5.1. Commissie Federale Samenwerking-Commissie Internationale Samenwerking (CFS-CIS)			
CFS-CIS – Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking	België	commissie	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Horizontal	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Excellence	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-INFRA	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Health	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-CCIS	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Security	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking

CIS-Digital	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Climate, Energy and Mobility	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Environment	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS Mission Soil Health	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Widening	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-COST (European Cooperation in Science and Technology)	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-P	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-INTER (Extra-Europe R&I co-operation activities under the bilateral and multilateral agreements)	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Open Science	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CFS-STAT - ad-hoc WG non-profit	België	werkgroep	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CFS-STAT: Overleggroep Inventaris en Statistieken inzake O&O	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-gender	België	Overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking –

			Commissie Internationale Samenwerking
High Level Group Einstein Telescope	België	werkgroep	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
5.2. Interministeriële Economische Commissie			
IEC - Comité Interne Markt - WG Industriebeleid	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt	België	werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG Sherpa SMET	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG Dienstenrichtlijn	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC Comité Interne Markt – WG Beroepskwalificaties	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – formaat HLG COMPCRO	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG AI	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – Wergroep CeF Digital Info	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI - Comité Interne Markt - WG Staatssteun	België	Wergroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Geme Enover/Transport Wergroep	België	werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
5.3. Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie			
Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE)	België	overlegorgaan	FOD Buitenlandse Zaken
5.4. Belgian Co-Ordinated Collections of Micro-organisms			
BCCM - Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms	België	comité	Federaal Wetenschapsbeleid – Commissie Federale Samenwerking
5.5. Andere			
Belgisch Overlegplatform Strategic Energy Technology Plan (BELSET)	België	overlegorgaan	FOD Economie/VO/Waalse overheid
Expertengroep herziening richtlijn emissiehandel	België	werkgroep	CCIM
Expertengroep herziening non-ETS	België	werkgroep	CCIM

Expertengroep Europese klimaatwet	België	werkgroep	CCIM
Expertengroep GMO general debate	België	werkgroep	CCIM
Interfederaal overleg WG Economie en WerkSmartMove	België	werkgroep	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Commissie voor de overheidsopdrachten	België	commissie	Vlaamse overheid
Samenwerkingsakkoord 'Platform Biodiversiteit' (BELSPO)	België	stuurgroep	Belspo
Samenwerkingsakkoord 'STEREO' (projecten gebruik van teledetectiegegevens) (BELSPO)	België	stuurgroep	Belspo
Digital Taskforce	België	Overlegorgaan	FOD Buitenlandse Zaken
Coördinatiegroep NAVO DIANA en Innovatiefonds	België	overlegorgaan	FOD Economie

6. Intra-Vlaamse coördinatie met oog op standpuntbepaling/rapportering

6.1. Europa platform

Vlaams Europaplatform - WG 12: EU-programma's en -beleid	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 3 Kennisbescherming	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 5 Digitaal	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 4 Onderzoeksinfrastructuren	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid
Stuurgroep Europa platform	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid

6.2. Rapporteringen

Europees Semester werkgroep (niveau Vlaamse overheid)	Europese Commissie	coördinatieorgaan	Vlaamse overheid
Fact Finding Mission van de EC en van de OESO bij België (coördinator voor EWI-domein)	EU en OESO	coördinatie- en overlegorgaan	Vlaamse overheid
IEA In Depth Review	International	Coördinatieorgaan (centrale coördinatie FOD Economie)	IEA
IEA Public R&D data on Energy Technology	International	Coördinatieorgaan (centrale coördinatie FOD Economie)	IEA
Monitoring Vlaamse Veerkracht	Europa	Co-ördinatie	Vlaamse overheid

6.3. Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden (SOIA)

SOIA Dossierteam Meerjarig Financieel Kader	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam OESO	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden - plenair	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Water	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Brexit	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam CBAM		overlegorgaan	Vlaamse overheid

SOIA Dossierteam Unesco	VO	Overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Cohesiebeleid	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Digitalisering	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam EU-regelgeving	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Multilaterale samenwerking	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Mensenrechten	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Duurzame Ontwikkeling	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA dossierteam EU-voorzitterschap	Europa	overlegorgaan	Vlaamse overheid
6.4. Energie, materialen, waterstof, bio-economie, open science			
Projectgroep Vlaanderen Circulair + stuurgroep steunpunt circulaire economie	Vlaanderen buiten VO	comité	Vlaamse overheid OVAM
Raad van Bestuur Flux50	Vlaanderen	raad van bestuur	Flux50
Raad van Bestuur WaterstofNet	Vlaanderen	raad van bestuur	WaterstofNet
EnergyVille Policy Advisory Committee	Vlaanderen	adviescomité	EnergyVille
Enover werkgroep waterstof	België	werkgroep	FOD economie
Vlaams AFID overleg (Alternative Fuel Infrastructure Directive)	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Interdepartementale werkgroep bio-economie	België	werkgroep	Vlaamse overheid
Thinktank Noordzee inzake visievorming gebruik Belgische Noordzee	België	stuurgroep	Federale overheid
Flemish Open Science Board	Vlaanderen buiten VO	werkgroep	Vlaamse overheid
Mobilidata stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	imec
AI Stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	Vlaamse overheid
AI onderzoekswerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
AI implementatiewerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
CS Stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	Vlaamse overheid
CS implementatiewerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
CS Beoordelingscommissie open oproepen	Vlaanderen	adviescomité	Vlaamse overheid

Bijlage 5: Beleidsgericht rapport

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

5 januari 2023

Beleidsgericht rapport

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

5 januari 2023

AUDIT
VLAANDEREN

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	5
Samenvatting	6
Managementreactie van het Departement Economie, wetenschap en Innovatie.....	8
Maturiteit risicomanagement	9
Resultaten auditopdrachten	12
Stand van zaken aanbevelingen	14
Bijlage 1 – Overzicht openstaande aanbevelingen.....	16
Verzendlijst	17

INLEIDING

- *DOELSTELLING BELEIDSGERICHT RAPPORT*

Voor de jaarlijkse evaluatie moet iedere leidend ambtenaar aan de functioneel bevoegde minister(s) rapporteren over zijn/haar aanpak van de aanbevelingen uit de audits van Audit Vlaanderen¹. Dit onder meer om het politieke draagvlak voor en de betrokkenheid van de leidend ambtenaren bij de risicobeheersing van de organisatie te versterken.

Om dit proces te ondersteunen, maakt Audit Vlaanderen een beleidsgericht rapport over de auditwerkzaamheden. Dit beleidsgericht rapport geeft ook aan in welke mate een entiteit werk maakt van de generieke doelstelling tot het versterken van de organisatiebeheersing/interne controle binnen de eigen organisatie en van acties om de maturiteit van het risicomanagement te verhogen.

- *INHOUD BELEIDSGERICHT RAPPORT DEPARTEMENT ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE*

Dit beleidsgericht rapport schetst de stand van zaken op 30 november 2022 over de acties die het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) ondernam naar aanleiding van:

- De maturiteit van het risicomanagement binnen het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (auditopdracht 1701 006 van 12/11/2018);
- De organisatie-audit waarbij werd geëvalueerd in welke mate het departement beschikt over beheersmaatregelen om de belangrijkste inherente risico's rond 'Belanghebbendenmanagement' en 'HRM' uit de leidraad organisatiebeheersing in te perken (auditopdracht 1701 019 van 12/11/2018);
- De audit van het proces rond de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten (auditopdracht 2101 012 van 18 november 2021).

Een ontwerp van dit rapport werd op 6 december 2022 overgemaakt aan het departement EWI. De managementreactie van de entiteit maakt deel uit van dit rapport.

¹Afspraak gemaakt op 7 december 2011 tussen het Auditcomité van de Vlaamse Administratie en de kern van de Vlaamse Regering en verder geconcretiseerd in de beslissing van de Vlaamse Regering van 30 maart 2012 aangaande de evaluatie van de leidend ambtenaren vanaf 2012 (cf. VR/2012/3003 DOC.0302/1).

SAME TING

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden kan Audit Vlaanderen vaststellen dat de risico's m.b.t. het geauditeerde proces in voldoende mate onder controle zijn en dat het departement in 2022 het belang van risicomanagement binnen de organisatie opnieuw herbevestigd heeft.

Maturiteit risicomanagement Gewogen gemiddelde op een schaal van 0 (afwezig) tot 5 (geoptimaliseerd)		
	2021	2022
Risico-identificatie en -evaluatie	2,7	2,7
Risicobeheer	2,8	2,8

Het departement EWI voerde, aansluitend op een eigen analyse rond het huidige systeem van risicomanagement, in het najaar 2022 een nieuwe strategische risicoanalyse uit. Het departement kende aan deze organisatierisico's risico-eigenaars toe, formuleerde bijhorende acties en bepaalde een timing waarbinnen deze acties gerealiseerd moeten worden. Voor vier processen werden de risico's geanalyseerd in een risicocontrolematrix. Een systematische uitvoering en opvolging van de acties om de risico's in te perken, alsook het effectief uitbouwen van het systeem van risicomanagement zoals voorzien in de initiële opzet en dit op een dynamische wijze, zijn belangrijke stappen om de huidige maturiteit te behouden en verder te doen stijgen.

Mate van risicobeheersing			
M.b.t. sturende en ondersteunende processen of thema's organisatiebeheersing			
Onderzochte thema's	Totaal aantal inherent hoge risico's	Aantal risico's onvoldoende onder controle	
		2021	2022
Belanghebbendenmanagement	5	0	0
HRM	6	0	0

De resultaten uit de organisatie-audit uitgevoerd in 2018 en de acties ondernomen n.a.v. de twee geformuleerde aanbevelingen bevestigen de aandacht voor interne controle/organisatiebeheersing. In een charter werkte het departement een visie en strategie voor het belanghebbendenmanagement uit en zorgde in overleg met haar belanghebbenden voor een verdere invulling en versterking van het stakeholdermanagement. Het departement realiseerde reeds in 2020 alle aanbevelingen.

M.b.t. kernprocessen		
Onderzocht proces	Mate van risicobeheersing	
	2021	2022
Procesaudit IOF	Onder controle	Onder controle

In 2021 stelde Audit Vlaanderen vast dat het proces van de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen (IOF) en de interfaceactiviteiten voldoende onder controle is. Eén aanbeveling rond de kosten-batenefficiënte opzet van het proces werd geformuleerd. Het departement heeft de intentie deze te realiseren tegen eind 2023.

Status aanbevelingen op 30/09/2022		
	2021 ²	2022
Aantal geformuleerde aanbevelingen	4	5
Aantal openstaande aanbevelingen	0	1
Acceptatiegraad	100%	100%
Realisatiegraad	100%	100%
Tijdigheid	100%	100%
Aanvaardbaarheid van streefdata	Niet van toepassing	100%

De stand van zaken m.b.t. de aanbevelingen is niet veranderd in vergelijking met 2021. De indicatoren geven een positief beeld m.b.t. de tijdige realisatie van geformuleerde aanbevelingen. Er waren in de huidige opvolgingsronde geen openstaande aanbevelingen.

De aanbeveling van de procesaudit rond IOF zal in de opvolgingsronde van 2024 behandeld worden. Deze openstaande aanbeveling kan nog binnen een aanvaardbare termijn (100%) gerealiseerd worden.

² Gezien de referentiedatum van 30 september 2021, werd de aanbeveling geformuleerd i.k.v. de procesaudit rond IOF (auditopdracht 2101 012 van 18 november 2021) in 2021 nog niet meegenomen bij het aantal geformuleerde/openstaande aanbevelingen en bij de berekening van de indicatoren.

MANAGEMENTREACTIE VAN HET DEPARTEMENT ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE

In 2022 maakte het Departement EWI werk van de aanbevelingen die Audit Vlaanderen formuleerde in het beleidsgericht rapport van 2021. De doelstellingen die het management voor het risicobeheer in 2022 verder voor ogen had, waren drieledig.

Het Departement EWI liet een analyse uitvoeren door KPMG van het EWI-risicobeheersysteem en ging aande slag met de daaruit voortvloeiende aanbevelingen.

Ten tweede zette het Departement EWI zoals de vorige jaren verder in op het risicobeheer op operationeel niveau. Op basis van de EWI-procesmap en de input vanuit de organisatie koos het management om vier processen te onderwerpen aan een risicoanalyse: de jaarlijkse begrotingsopmaak, de cofinanciering van evenementen in kader van het EU-voorzitterschap, de aanvraag van een bestuursdocument (in kader van openbaarheid van bestuur) en het gebruik van kredietkaarten. De methodologie voor de totstandkoming van de risicomatrices voor deze processen verliep volgens de geijkte methodologie die het departement reeds enkele jaren hanteert.

Ten derde actualiseerde het Departement EWI in 2022 haar risicobeheer op strategisch niveau, in lijn met de aanbevelingen van Audit Vlaanderen en KPMG. Voor dit traject maakte het departement gebruik van de expertise van KPMG. In de eerste plaats organiseerde het departement vijf workshops voor elke afdeling waarvoor een aantal medewerkers werden uitgenodigd. Dit gebeurde onder leiding van KPMG en de EWI-verantwoordelijke risicobeheer. Deze workshops hadden de doelstelling om de risico's op organisatieniveau te identificeren met de input van de medewerkers van elke afdeling. In totaal werkten zeventwintig medewerkers van het departement rechtstreeks mee aan de oefening – ongeveer een derde van het departement. Vervolgens maakten de experts een synthese van de risico's die werden geformuleerd tijdens de gesprekken en werden via een online survey de risico's gescoord op hun waarschijnlijkheid en hun impact. De oefening zorgde voor een geactualiseerd overzicht van alle strategische risico's van het departement, gerangschikt naar impact en waarschijnlijkheid. Deze resultaten vormden dan de basis voor een strategische oefening door het volledige management en de teamleiders. Aan elk risico werden acties met een verantwoordelijke verbonden evenals deadlines. Finaal leidde deze oefening tot een bijgewerkte risicomatrix op strategisch niveau.

In 2023 zal het Departement EWI verder inzetten op risicomanagement, met de ambitie te stijgen op de maturiteitsladder.

MATURITEIT RISICOMANAGEMENT

In 2017 evalueerde Audit Vlaanderen het risicomanagement binnen het departement EWI. Aan de hand van een maturiteitsmodel werden verschillende elementen van risicomanagement geëvalueerd op een schaal van 0 (afwezig) tot 5 (geoptimaliseerd). Daarna werd, op basis van een vooraf bepaald gewicht, een gewogen gemiddelde maturiteitsinschatting berekend voor de onderdelen 'risico-identificatie en -evaluatie' enerzijds en 'risicobeheer' anderzijds.

In de jaren 2019 - 2021 voerde Audit Vlaanderen een actualisatie uit van de maturiteit van het risicomanagement binnen het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie op basis van een gespreken analyse van nieuw aangeleverde documentatie. Ook dit jaar werd een actualisatie uitgevoerd, waarvan de resultaten opgenomen zijn in de onderstaande tabel.

		Inschatting	
		2021	2022
Risico-identificatie en -evaluatie	Doelstellingen en risicocascade	2	2
	Betrokkenen bij de risicoanalyse	3	3
	Methodiek risico-identificatie	3	3
	Methodiek risico-evaluatie	3	3
	Medewerkers, rollen en verantwoordelijkheden	3	3
	Periodiciteit van de risicoanalyse	2	2
	Procesdocumentatie van de risicoanalyse	3	3
	Gewogen gemiddelde maturiteitsinschatting	2,7	2,7

Risicobeheer	Risicostrategie	3	3
	Risicorespons	3	3
	Architectuur en operationele effectiviteit van de beheersmaatregelen voor de kernprocessen	2	2
	Architectuur en operationele effectiviteit van de beheersmaatregelen voor de ondersteunendeprocessen	3	3
	Medewerkers, rollen en verantwoordelijkheden	3	3
	Gewogen gemiddelde maturiteitsinschatting	2,8	2,8

Legende

Midden 2022 voerde het departement EWI met externe ondersteuning en met betrokkenheid van de directieleden en de verantwoordelijke risicobeheer een eigen analyse uit van het huidige risicobeheersysteem. Het opzetten van dit initiatief toont het bewustzijn van het departement om het risicomangement opnieuw op de radar te zetten en er een herinvulling aan te geven op basis van de beschikbare methodieken. De aandachtspunten die voortvloeien uit deze evaluatie en waar Audit Vlaanderen zich bij kan aansluiten, tonen eveneens een sterke zelfreflectie.

Daaropvolgend nam het departement de volgende initiatieven:

- Op organisatieniveau voerde het departement, in samenwerking met een externe partner, in het najaar 2022 een volledige strategische risicoanalyse uit. Gelet op aantal belangrijke factoren die invloed (zullen) hebben op de werking van de organisatie zoals de wereldwijde coronapandemie, de geplande verhuis en de voorziene integratie met het departement WSE stond het uitvoeren van de nieuwe strategische risicoanalyse hoog op de agenda van het departement EWI.

De identificatie en evaluatie van deze organisatierisico's gebeurde via de reeds bestaande methodiek. Het departement organiseerde hiervoor workshop sessies, een online-survey en een strategische meeting. De organisatierisico's werden residueel ingeschat (rekening houdend met de bestaande beheersmaatregelen) en gevalideerd door de Directieraad. Deze strategische oefening resulteerde in 16 organisatierisico's (waaronder zes toprisico's). Voor elk organisatierisico werd een overzichtelijke risicofiche uitgewerkt met o.a. de risicostrategie, de toegewezen risico-eigenaars, de bijhorende acties en een timing waarbinnen deze acties gerealiseerd moeten worden.

- Op operationeel niveau werd ingezet op het uitvoeren van de risicoanalyses voor vier kern- en/of ondersteunende processen. Voor de volgende processen werd een risico-controlematrix uitgewerkt:
 - Openbaarheid van bestuur;
 - Opmaak, aanpassing en uitvoering van de begroting;
 - Gebruik van de kredietkaarten;
 - Voorbereiding van het EU-voorzitterschap.

Mede door een hoge werklast werd in 2022 geen opvolging gedaan van concrete acties uit de vorige risicoanalyses.

De maturiteit van de onderdelen 'risico-identificatie en -evaluatie' en van 'risicobeheer' blijft ongewijzigd. Om de maturiteit in de toekomst te behouden en verder te kunnen doen stijgen is het belangrijk om werkte maken van een systematische uitvoering en opvolging van het bestaand raamwerk en het risicomanagement uit te bouwen tot een dynamisch levend instrument. Hierbij dient ingezet te worden op:

- het periodiek opvolgen van de stand van zaken van de uitgevoerde acties op strategisch en operationeel niveau;
- het uitwerken van een risicocascade tussen het strategisch en operationeel niveau;
- het evalueren in welke mate de belangrijke kern- en ondersteunende processen vervat zitten in het operationeel risicomanagement en of de reeds uitgevoerde risicoanalyse op procesniveau nog actueel zijn;
- het gaandeweg uitbreiden van het operationeel risicomanagement naar de belangrijkste projecten.

RESULTATEN AUDITOPDRACHTEN

- *ORGANISATIE-AUDIT MET BETREKKING TOT 2 THEMA'S VAN DE LEIDRAAD ORGANISATIEBEHEERSING (AUDITOPDRACHT 1701 019 VAN 12/11/2018)*

Audit Vlaanderen evalueerde in 2017 voor twee van de tien thema's uit de 'Leidraad organisatiebeheersing' in welke mate het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie over beheersmaatregelen beschikt omde belangrijkste inherente risico's voor deze thema's in te perken. De onderzochte thema's waren 'Belanghebbendenmanagement' en 'HRM'. De keuze voor deze thema's gebeurde na een weging van elk thema op vijf parameters. Deze keuze werd afgestemd met het departement.

Naar aanleiding van de organisatie-audit werden 17 belangrijke inherente risico's geïdentificeerd. 11 van deze risico's werden door de deelnemers aan de risico-evaluatie van het departement EWI, onder begeleiding van Audit Vlaanderen, als inherent hoog ingeschat. Audit Vlaanderen formuleerde hiervoor 2 aanbevelingen die door het management van het departement EWI aanvaard werden. In 2020 realiseerde het departement alle aanbevelingen.

Mate van risicobeheersing m.b.t. sturende en ondersteunende processen			
Onderzochte thema's	Totaal aantal inherent hoge risico's	Aantal risico's onvoldoende onder controle	
		2021	2022
Belanghebbendenmanagement	5	0	0
HRM	3	0	0

- *AUDIT VAN HET KERNPROCES 'ONDERSTEUNING VAN DE INDUSTRIËLE ONDERZOEKSFONDSEN EN DE INTERFACEACTIVITEITEN (AUDITOPDRACHT 2101 012 VAN 18 NOVEMBER 2021)*

In 2021 auditeerde Audit Vlaanderen bij het departement EWI het proces rond de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten.

De conclusie van deze opdracht wees erop dat:

- de nodige beheersmaatregelen aanwezig zijn om te garanderen dat de financiering in het kader van de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten bij de associaties hoger onderwijs volledig, correct en tijdig gebeuren en dit mede dankzij de inspanningen van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie in samenwerking met de verschillende partners betrokken bij het proces. Ook rond het informatiebeheer worden de nodige inspanningen gedaan om de bijhorenderisico's in te perken;
- de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten een eerdertijdsintensief proces is, dat resulteert in relatief beperkte fluctuaties in de jaarlijks uitgekeerde IOF- en interfacemiddelen. Dit uit zich voornamelijk in een vrij significante tijdsinvestering voor de berekening van parameters P5 (octrooien) en in mindere mate P2 (publicaties en citaties). De uitvoering van de processtappen door het departement EWI/ VLAIO gebeurt evenwel op een vrij efficiënte manier dankzij de verschillende geleverde inspanningen om dit op punt te zetten

Audit Vlaanderen formuleerde één aanbeveling met betrekking tot de kosten-batenefficiënte opzet van het proces:

- Het departement EWI onderzoekt of de verdeelsleutel van de IOF-middelen, in het bijzonder de berekening van parameters P5 (octrooien) en P2 (publicaties en citaties) op een kosten-batenefficiëntere wijze kan gebeuren. Het departement treedt hierover in overleg met ECOOM (Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring). Het departement stemt tegelijkertijd inspanningen inzake kosten-batenefficiëntie af met de toekomstige verwachtingen/ visie op het gebruik van deze of andereparameters.

Deze aanbeveling werd door het departement EWI aanvaard. Als streefdatum voor de realisatie ervan werd eind 2023 vooropgesteld.

STAND VAN ZAKEN AANBEVELINGEN

Audit Vlaanderen rapporteert periodiek over de opvolging van de aanbevelingen, zoals werd afgesproken tijdens het overleg van 7 december 2011 tussen het Auditcomité van de Vlaamse Administratie en de kern van de ministers van de Vlaamse Regering. Deze afspraak werd geconcretiseerd in de beslissing van de Vlaamse Regering over de evaluatie van de leidend ambtenaren vanaf 2012. Sindsdien maakt de realisatie van de aanbevelingen deel uit van die evaluatie (cf. VR 2012 3003 DOC 0302/1).

Onderstaande stand van zaken beschrijft de resultaten van de **opvolging van openstaande aanbevelingen met uiterste streefdatum van realisatie 30/09/2022** en schetst de globale stand van zaken van de realisatie van de aanbevelingen.

• STAND VAN ZAKEN INDICATOREN VOOR DE REALISATIE VAN DE AANBEVELINGEN

Audit Vlaanderen rapporteert over de realisatie van aanbevelingen aan de hand van vier indicatoren. De berekening van deze indicatoren houdt rekening met de volgende aanbevelingen uit de laatste vijf jaar (vanaf 2018):

- alle aanbevelingen naar aanleiding van organisatie-audits;
- alle aanbevelingen met het oog op het verhogen van de maturiteit van het risicomanagement;
- alle aanbevelingen naar aanleiding van andere operationele audits (thema-audits, procesaudits, ad-hoc opdrachten, forensische opdrachten).

Overzicht statussen aanbevelingen in functie van indicatoren

	RA	G	L	O	N	NVT	NA	Nog niet opgevolgd	Totaal	Realisatiegraad = G/(G+L+O+N)
	#	#	#	#	#	#	#	#	#	%
Organisatie-audit (2018)	0	2	0	0	0	0	0	0	2	100%
Maturiteit risicomanagement (2018)	0	2	0	0	0	0	0	0	2	100%
Procesaudit IOF (2021)	0	0	0	0	0	0	0	1	1	/
Totaal in #	0	4	0	0	0	0	0	1	5	100%
Totaal in %	0%	80%	0%	0%	0%	0%	0%	20%		

Legende

RA	Risicoacceptatie	O	Ontwerp	NVT	Niet meer van toepassing
G	Gerealiseerd	N	Niets	NA	Niet aanvaard
L	Lopende				

Voor de beoordeling van de implementatie van de aanbevelingen worden vier indicatoren gehanteerd. Onderstaande tabel geeft – naast de omschrijving van elke indicator – de resultaten van het departement weer op 30 september 2022 en vergelijkt deze met het resultaat van 2021.

Indicator	Omschrijving	Resultaat op 30/09/2021	Resultaat op 30/09/2022
Acceptatiegraad	Geeft aan hoeveel (%) van de aanbevelingen geaccepteerd werden door het management.	100 %	100 %
Realisatiegraad	Geeft aan hoeveel (%) van de opgevolgde aanbevelingen gerealiseerd zijn.	100 %	100 %
Tijdige realisatie	Geeft aan hoeveel (%) aanbevelingen gerealiseerd werden (of nog kunnen worden)vóór of op de tweede streefdatum opgegevend door het management.	100 %	100 %
Aanvaardbaarheid streefdata	Geeft aan voor hoeveel (%) van de openstaande aanbevelingen de voorziene streefdatum van realisatie een aanvaardbare termijn heeft t.o.v. de formuleringsdatum ³ .	N.V.T.	100%

Legende

Acceptatiegraad	Realisatiegraad	Tijdige realisatie	Aanvaardbare streefdata
100%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 90%
≥ 80% en < 100%	≥ 50% en < 80%	≥ 50% en < 80%	≥ 50% en < 90%
< 80%	< 50%	< 50%	< 50%

Toelichting

De stand van zaken m.b.t. de aanbevelingen is niet veranderd in vergelijking met 2021. Er waren geen openstaande aanbevelingen met als streefdatum eind september 2022.

De aanbeveling van de procesaudit over de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten is in 2021 geformuleerd en zal in de opvolgingsronde van 2024 behandeld worden. Deze openstaande aanbeveling kan nog binnen een aanvaardbare termijn (100%) gerealiseerd worden (cf. bijlage1).

³In principe geldt 1 jaar vanaf de formulering als limiet voor een aanvaardbare streefdatum. Audit Vlaanderen kan per aanbeveling inschatten dat een realisatietermijn van langer dan 1 jaar gerechtvaardigd is.

BIJLAGE 1 – OVERZICHT OPENSTAANDE AANBEVELINGEN

Audit	Omschrijving auditopdracht	Nr. aanb.	Omschrijving aanbeveling	Huidige status	Voorziene streefdatum
2101 012	Procesaudit IOF	A1	<p>Onderzoek of de verdeelsleutel van de IOF-middelen, in het bijzonder de berekening van parameters P5 en P2 op een kosten-batenefficiëntere wijze kan gebeuren. Treed hierover in overleg met ECOOM. Volgende vragen lijken pertinent: <i>Welke niveau van granulariteit is wenselijk/nodig om de parameters op een voldoende nauwkeurige manier te kunnen berekenen? Kan een toegenomen inzet van nieuwe technologieën zoals AI en RPA de dataverwerking efficiënter maken? Kan de kwaliteit of relevantie van de brondata beter zodat de verwerking minder tijdsintensief is? Etc.</i></p> <p>Stem tegelijkertijd inspanningen inzake kosten-batenefficiëntie af met de toekomstige verwachtingen/ visie op het gebruik van deze of andere parameters. Beschouw de impact van zulkewijzigingen op systeemniveau gezien de verwevenheid en het gebruik op meerdere plaatsen van de verdeelsleutel, parameters en verrijking van de individuele datapunten.</p>	Nog niet opgevolgd	31/12/2023

VERZENDLIJST

Het rapport wordt verstuurd naar:

Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

De heer Johan Hanssens	Secretaris-generaal
De heer Thomas Callens	Ankerpunt organisatiebeheersing

De bevoegde minister

De heer Jo Brouns	Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw
-------------------	---

De minister bevoegd voor interne audit

De heer Bart Somers	Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen
---------------------	---

De minister-president en viceminister-presidenten

De heer Jan Jambon	Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management
Mevrouw Hilde Crevits	Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
De heer Ben Weyts	Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

De leden van het auditcomité van de Vlaamse administratie

■ **De onafhankelijke leden**

De heer Jean-Pierre Garitte	Voorzitter van het auditcomité en onafhankelijk deskundige
De heer Johan Christiaens	Onafhankelijk deskundige
Mevrouw Lieze Moeyersons	Onafhankelijk deskundige
Mevrouw Iwona Muchin	Onafhankelijk deskundige

■ **De vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering**

Mevrouw Miet Vandersteegen	Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering
De heer Wies Herpol	Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering
De heer Martin Ruebens	Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering

De secretaris van het auditcomité

De heer Joris Scheers	Hoofdadviseur Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken
-----------------------	--

Het Rekenhof

Mevrouw Hilde François	Voorzitter van het Rekenhof
------------------------	-----------------------------

Vlaamse overheid
Departement Economie
Wetenschap en Innovatie
Koning Albert II-laan 35
1030 Brussel
info.ewi@vlaanderen.be

www.ewi-vlaanderen.be